

**T.C.
ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANLIĞI**

**TAŞKIN İLE İLGİLİ MEVZUATIN
DEĞERLENDİRİLMESİ VE YASAL BOŞLUK ANALİZİ
YAPILMASI**

- UZMANLIK TEZİ -

**HAZIRLAYAN:
SERDAR ÖZCAN**

ANKARA – 2016

**T.C.
ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANLIĞI**

**TAŞKIN İLE İLGİLİ MEVZUATIN
DEĞERLENDİRİLMESİ VE YASAL BOŞLUK ANALİZİ
YAPILMASI**

- UZMANLIK TEZİ -

**HAZIRLAYAN:
SERDAR ÖZCAN**

**TEZ DANIŐMANI:
EMRAH MERT**

ANKARA – 2016

**T.C. ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANLIĞI
SU YÖNETİMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

**ADI SOYADI
SERDAR ÖZCAN**

**TEZİN ADI
TAŞKIN İLE İLGİLİ MEVZUATIN DEĞERLENDİRİLMESİ VE YASAL
BOŞLUK ANALİZİ YAPILMASI**

**TEZ DANIŐMANI
EMRAH MERT**

**BU TEZ ORMAN VE SU İŞLERİ UZMAN YÖNETMELİĞİ GEREĞİ
HAZIRLANMIŞ OLUP JÜRİMİZ TARAFINDAN UZMANLIK TEZİ OLARAK
KABUL EDİLMİŞTİR.**

TEZ JÜRİSİ BAŞKANI: PROF.DR. CUMALİ KINACI

ÜYE: HÜSEYİN AKBAŞ

ÜYE: DR. YAKUP KARAASLAN

ÜYE: MARUF ARAS

ÜYE: TANER KİMENÇE

ANKARA 2016

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANLIĞI
SU YÖNETİMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Bu belge ile, bu uzmanlık tezinde bütün bilgileri akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak hazırlayıp sunduğumu beyan ederim.

Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı ve kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim.
(31.08.2016)

Tezi Hazırlayan Uzman Yardımcısı

Serdar ÖZCAN

31.08.2016

TEŞEKKÜR

Türkiye'nin ilk taşkın yönetim planının hazırlanması dahil olmak üzere taşkın yönetimi konusunda ülkemizi daha ilerilere taşımamıza vesile olan ve bu konuda bizlere yol gösteren Genel Müdürümüz *Sayın Prof. Dr. Cumali KINACI*'ya ve Genel Müdür Yardımcımız *Sayın Hüseyin AKBAŞ*'a,

Bu yenilikçi çalışmalarda bizleri tecrübe ve bilgi birikimiyle sürekli destekleyen ve bu tez çalışmasına da değerli görüşleriyle yön vermiş olan Daire Başkanımız *Sayın Maruf ARAS*'a,

Değerli görüşleri ve yönlendirmeleriyle tezimin son şeklini bulmasına ışık tutmuş olan tez danışmanım Daire Başkanı *Sayın Emrah MERT*'e,

Bu çalışmalar boyunca tezimin gelişimini dikkatle takip eden ve tezime görüşleriyle destek olan Şube Müdürümüz *Sayın Satuk Buğra FINDIK*'a,

Hukuki açıdan tezime katkı sağlayan Şube Müdürü *Sayın Serap PERÇİN*'e, Uzman *Sayın Duygu DOĞU KIRKICI*'ya ve Uzman *Sayın Çağatay AKÇA*'ya,

Tüm çalışma arkadaşlarıma,

Bu tez çalışması sırasında beni sabırla destekleyen annem *Günsel ÖZCAN*'a, babam *Erdal ÖZCAN*'a ve ablam *Yonca ÖZCAN*'a,

En içten teşekkürlerimi sunuyorum.

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	İV
İÇİNDEKİLER	V
KISALTMALAR	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ	viii
TABLolar LİSTESİ	viii
ÖZET	İX
ABSTRACT.....	X
BÖLÜM 1	1
1. GİRİŞ.....	1
1.1. ÜLKEMİZDE TAŞKINLARLA İLGİLİ GENEL BİLGİLER	1
1.2. ÜLKEMİZDEKİ TAŞKIN YÖNETİM PLANLARI	5
BÖLÜM 2	7
2. TAŞKIN HUSUSUNDAKİ MEVZUAT İNCELEMELERİ	7
2.1. KANUNLAR VE KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELER (KHK).....	7
2.1.1. Orman ve Su İşleri Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname.....	7
2.1.2. Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname.....	9
2.1.3. Gecekondu Kanunu	12
2.1.4. Umumi Hıfzıssıhha Kanunu	12
2.1.5. Tabii Afetlerden Zarar Gören Çiftçilere Yapılacak Yardımlar Hakkında Kanun	12
2.1.6. İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun.....	13
2.1.7. Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu	13
2.1.8. Çevre Kanunu.....	14
2.1.9. Toplu Konut Kanunu.....	15
2.1.10. Taşınmaz Mal Zilyedliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanun	16
2.1.11. İmar Kanunu.....	18
2.1.12. Orman Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun	21
2.1.13. Meteoroloji Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun	22
2.1.14. Kadastro Kanunu.....	24
2.1.15. Kıyı Kanunu	24

2.1.16. Tabii Afet Nedeniyle Meydana Gelen Hasar ve Tahribata İlişkin Hizmetlerin Yürütülmesine Dair Kanun.....	25
2.1.17. Taşkın Sulara ve Su Baskınlarına Karşı Korunma Kanunu.....	25
2.1.18. Büyükşehir Belediyesi Kanunu	30
2.1.19. Türk Ceza Kanunu	37
2.1.20. İl Özel İdaresi Kanunu	43
2.1.21. Kabahatler Kanunu.....	44
2.1.22. Belediye Kanunu	46
2.1.23. Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu	49
2.1.24. İl İdaresi Kanunu.....	50
2.1.25. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun	51
2.1.26. Karayolları Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun.....	52
2.1.27. Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun.....	52
2.1.28. Afet Sigortaları Kanunu	58
2.1.29. Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun	58
2.1.30. Orman Kanunu	59
2.1.31. Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun.....	61
2.2. YÖNETMELİKLER	63
2.2.1. Taşkın Yönetim Planlarının Hazırlanması, Uygulanması ve İzlenmesi Hakkında Yönetmelik .	63
2.2.2. Afetlerin Genel Hayata Etkililiğine İlişkin Temel Kurallar Hakkında Yönetmelik	63
2.2.3. Taşınmaz Mal Zilyetliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanunun Uygulama Şekli ve Esaslarına Dair Yönetmelik.....	64
2.2.4. Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliği.....	64
2.2.5. Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik	66
2.2.6. Karayolu Yolboyu Mühendislik Yapıları İçin Afet Yönetmeliği.....	67
2.2.7. Kum Çakıl ve Benzeri Maddelerin Alınması, İşletilmesi ve Kontrolü Yönetmeliği.....	69
2.2.8. Su Havzalarının Korunması ve Yönetim Planlarının Hazırlanması Hakkında Yönetmelik	70
2.2.9. Afet ve Acil Durum Müdahale Hizmetleri Yönetmeliği	71
2.3. GENELGELER VE TEBLİĞLER.....	71
2.3.1. Dere Yatakları ve Taşkınlar ile ilgili Başbakanlık Genelgesi.....	71
2.3.2. Akarsu ve Dere Yataklarının Islahı ile ilgili Başbakanlık Genelgesi	72
2.3.3. Jeolojik Etüt Raporları (Afet-Etüt) ile Plana Esas Jeolojik, Jeolojik-Jeolojik-Jeoteknik ve Mikrobölgeleme Etüt Raporlarının düzenlenmesi ve onay işlemleri ile ilgili Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Genelgesi.....	72
2.3.4. Havza Yönetim Heyetlerinin Teşekkülü, Görevleri, Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Tebliğ.....	73
2.4. DİĞER BELGELER.....	74
2.4.1. Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018)	74

2.4.2. Ulusal Afet Müdahale Planı	76
2.4.3. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Ulusal Havza Yönetimi Strateji Belgesi (2014-2023)	76
2.4.4. Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı (2010-2023).....	77
2.5. TAŞKIN RİSKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE YÖNETİLMESİ HAKKINDA DİREKTİF (2007/60/EC)78	
2.6. FARKLI ÜLKE ÖRNEKLERİ.....	81
2.6.1. Almanya	81
2.6.2. İngiltere	82
2.6.3. Fransa	84
2.6.4. AB Üye Ülkelerinde Taşkın Yönetim Planlarının Hazırlanması Açısından Mevcut Durum	87
2.7. İÇTİHATLAR	89
2.7.1. Yargıtay İçtihatları	89
2.7.2. Danıştay İçtihatları	100
BÖLÜM 3	108
3. ANALİZ VE DEĞERLENDİRMELER.....	108
3.1. BOŞLUK ANALİZİ	108
3.2. ETKİ DEĞERLENDİRMESİ.....	126
BÖLÜM 4	131
4. GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ	131
4.1. DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER	131
4.2. SONUÇ.....	134
KAYNAKÇA.....	136
EKLER	141
EK 1. TAŞKIN KANUNU TASLAĞI.....	142
EK 2. TAŞKIN KANUNU TASLAĞININ GEREKÇESİ.....	159
EK 3. SU YÖNETİMİ KOORDİNASYON KURULU VE HAVZA YÖNETİM HEYETLERİ İLE İLGİLİ BAZI DÜZENLEMELER.....	175

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
AFAD	: Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
ÇEM	: Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü
ÇŞB	: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
DSİ	: Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü
KENTGES	: Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı
KGM	: Karayolları Genel Müdürlüğü
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
MGM	: Meteoroloji Genel Müdürlüğü
OGM	: Orman Genel Müdürlüğü
OSİB	: Orman ve Su İşleri Bakanlığı
SÇD	: Su Çerçeve Direktifi
SYGM	: Su Yönetimi Genel Müdürlüğü
TAMP	: Türkiye Afet Müdahale Planı

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.1 Taşkından zarar gören bina.....	1
Şekil 1.2 Taşkın sonrası içi rüsubat ile dolup kullanılamaz hale gelmiş bir yapı	2
Şekil 1.3 Yıllara göre ekonomik kayıplar	3
Şekil 1.4 Yıllara göre insan kayıpları.....	3
Şekil 1.5 Ülkemizde taşkın sayısı ve can kaybı	4
Şekil 2.1 AB üye ülkelerinde taşkın yönetim planlarının raporlanması hususunda son durum	88

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1 Yasal boşluk analizi özet tablosu.....	126
--	-----

ÖZET

Taşkın afeti hem küresel olarak hem de Türkiye’de en önemli meselelerin başında gelmektedir. Nitekim ülkemizde doğal afetler içerisinde depremlerden sonra en fazla can ve mal kaybı taşkınlardan kaynaklanmaktadır.

Türkiye’de yaşanan nüfus hareketleri, hızlı şehirleşme, sanayide ve üretimde atılan ciddi adımlar, temeli atılmış veya devam etmekte olan büyük projeler ile birlikte ülkemizde taşkın riskine olan duyarlılık artmaktadır.

Bu kapsamda ülkemizde taşkınlar ile mücadele hususunda 2011 yılı itibarıyla Orman ve Su İşleri Bakanlığı bünyesinde kurulan Su Yönetimi Genel Müdürlüğü ile ülkemizde ilk defa taşkın yönetim planları hazırlanmıştır.

Su Yönetimi Genel Müdürlüğü taşkın yönetim planlarını hazırlarken havza temelli bir anlayışla hareket etmekte ve havzaları bir bütün olarak değerlendirerek menba ile mansap bütünlüğü içinde çalışmalarını gerçekleştirmektedir. Havzada risk teşkil eden unsurlar için yapısal veya yapısal olmayan birçok tedbir belirlenmektedir.

Mühendislik çalışmaları taşkınla mücadelenin sadece bir bölümüdür. Taşkınla mücadelenin diğer bölümü ise konunun hukuksal temelidir. Taşkınlarla mücadele ve taşkın yönetim planları ancak kuvvetli bir mevzuat altyapısıyla yürütülebilir.

Bu tez çalışmasının kapsamı da ülkemizdeki taşkınlar ile ilgili mer’i taşkın mevzuatının değerlendirilmesidir. Ülkemizin taşkın ile ilgili mevzuatından 31 kanun ve kanun hükmünde kararname, 9 yönetmelik, 4 genelge ve tebliğ ile ilgili strateji belgeleri ve eylem planları bu çalışma kapsamında incelenmiş ve irdelenmiştir.

Avrupa Birliği’nin Taşkın Direktifi de incelenmiş olup AB üyesi ülkelerin taşkın mevzuatı açısından durumlarına dair bilgiler de verilmiştir.

Taşkın konusuyla ilgili Yargıtay ve Danıştay içtihatları incelenerek konu hakkında hukuki görüşler ve teamüller derlenmiştir.

Tüm bu çalışmalar ışığında bir yasal boşluk analizi yapılmış ve ülkemizde taşkın açısından mevzuatın boşlukları belirlenmiştir. Bunun sonrasında da bir etki analizi yapılarak bu boşlukları doldurma hususunda müstakil bir taşkın kanunu hazırlanmasının en doğru çözüm olacağı sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak ülkemizdeki mer’i taşkın mevzuatı incelenerek yasal boşluk analizi ve etki analizi yapılmış ve bu doğrultuda bir *Taslak Taşkın Kanunu*

hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Afet, Taşkın, Taşkın Mevzuatı, Taşkın Kanunu Taslağı

ABSTRACT

Flood is one of the most important issues both globally and in Turkey. Thus, flood disaster ranks after earth quakes as a cause of loss of life and property in our country.

In Turkey, alongside population movements, rapid urbanization, serious steps taken in industry and production, big projects which are initiated or at process, sensitivity and awareness about the risk of flood disaster are increasing gradually.

In this context General Directorate of Water Management which was founded within Ministry of Forestry and Water Management in 2011 has prepared the first flood management plan in our country.

General Directorate of Water Management prepares flood management plans on the basis of river basins. Basins are considered upstream and downstream, as a whole. As a result of this, many structural and non-structural precautions are formulated against flooding.

Engineering is only one part of coping with floods. Another part of coping with floods is to introduce legal basis about flood disaster. Flood management plans can be implemented and coping with floods can be possible only if the legislation is forceful.

The scope of this thesis is the evaluation of the flood legislation related to the floods in our country. Within the scope of this study, we have examined 31 national codes, 9 regulations, 4 circulars and notice and strategy documents and action plans related to the floods of our country.

The European Union's Flood Directive has also been examined and information on the status of EU Member States in terms of flood legislation has also been given.

Legal opinions and practices on the issue have been compiled by examining

ruling cases of Supreme Court and Council of State.

A legal gap analysis has been carried out in the light of all these studies and the gaps of the current flood legislation have been determined for our country. After that, an effect analysis was carried out and it was concluded that preparing an independent flood law for filling these gaps was the best solution.

As a result, the legal flood analysis and impact analysis were carried out by examining the flood legislation in the country, and a Draft Flood Law was prepared accordingly.

Key words: Disaster, Flood, legislation on flood, Flood Law Draft

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

1.1. Ülkemizde Taşkınlarla İlgili Genel Bilgiler

Taşkın tabii olarak vuku bulan bir hadise olup en genel anlamıyla olağan koşullarda su ile kaplı olmayan bir alanın su altında kalmasını ifade eder. Taşkını insanlar açısından bir tabii afet haline getiren husus genel olarak insanların taşkın potansiyeli bulunan bölgelerde çeşitli faaliyetlerde bulunması veya taşkın riskini bulunmuş olduğu bölgede bizzat kendi faaliyetleriyle ortaya çıkarmasıdır.

Taşkınlar ülkemizde depremlerden sonra en çok can ve mal kaybına sebep olan doğal afettir. (Şekil 1.1 ve Şekil 1.2)

Şekil 1.1 Taşkından zarar gören bina (Artvin – Hopa, 2015)

Şekil 1.2 Taşkın sonrası içi rüsubat ile dolup kullanılamaz hale gelmiş bir yapı
(Artvin – Hopa, 2015)

Bu noktada afet, taşkın, sel ve seylap gibi bazı önemli tanımları üzerinde durmak faydalı olacaktır.

Afet: Toplumun tamamı veya belli kesimleri için fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplar doğuran, normal hayatı ve insan faaliyetlerini durduran veya kesintiye uğratan, etkilenen toplumun baş etme kapasitesinin yeterli olmadığı doğa, teknoloji veya insan kaynaklı olay, (AFAD, 2014)

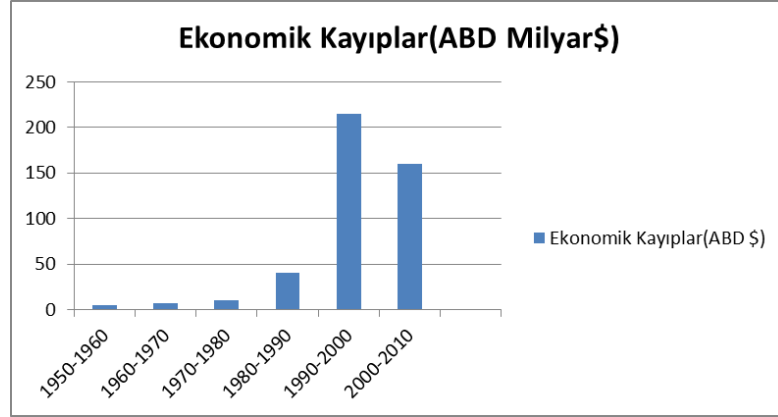
Taşkın: Bir akarsuyun çeşitli sebeplerle yatağından taşması veya şehir kanalizasyon şebekelerinden kaynaklananlar hariç olmak üzere normal şartlar altında kuru olan bir alanın geçici olarak sularla kaplanması olayı,

Sel: Şiddetli ani yağışların ardından, yamaçlardaki yan derelerden ani olarak gelen ve fazla miktarda katı materyal (asılı yük ve yatak yükü halinde sürüntü) ihtiva eden büyük su kütlelerinin akarsu yataklarında, vadi yamaç ve tabanlarında, çukur alanlarda ve kıyılarda, kontrolsüz bir şekilde akması ve yayılması, (SYGM, 2015)

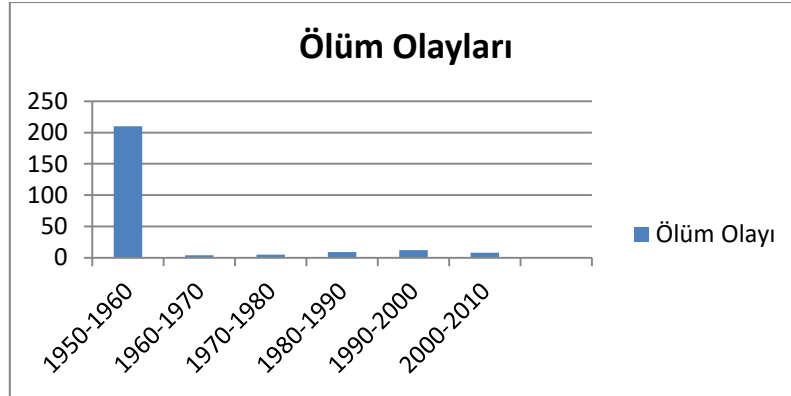
demektir.

Genel olarak bilinen bir şekilde çok eski çağlardan beri insanlığın su kaynaklarına yakın bir şekilde yaşamak ve faaliyetlerini sürdürmek istemiştir. İnsanların hayatları için en zaruri kaynaklardan birisi olan suya yakın olmak için verdiği bu mücadele her zaman ideal koşullarda gitmemiş, taşkın riskine karşı her

zaman tam ve yerinde tedbirler öngörülemediği ve bunun sonucunda da ciddi can kayıpları ve ekonomik kayıplar yaşanmıştır. 1950'den günümüze küresel ölçekte meydana gelen insan kayıpları ve ekonomik kayıplar Şekil 1.3 ve Şekil 1.4'de yer almaktadır.

Şekil 1.3 Yıllara göre ekonomik kayıplar (Jha vd, 2012, s.144)

Şekil 1.4 Yıllara göre insan kayıpları (binler cinsinden) (Jha vd, 2012, s.144)

Görüldüğü üzere küresel ölçekte de taşkınlar çok ciddi maddi kayıplara sebep olmakla birlikte her ne kadar can kaybı konusunda azalan bir trend görülse de hala can kayıpları yaşanmaktadır. Bu açıdan taşkınlar üzerine dikkatle çalışılması gereken bir sorundur.

Ülkemizde taşkınlar meteorolojik afetler arasında en fazla can ve mal kaybına

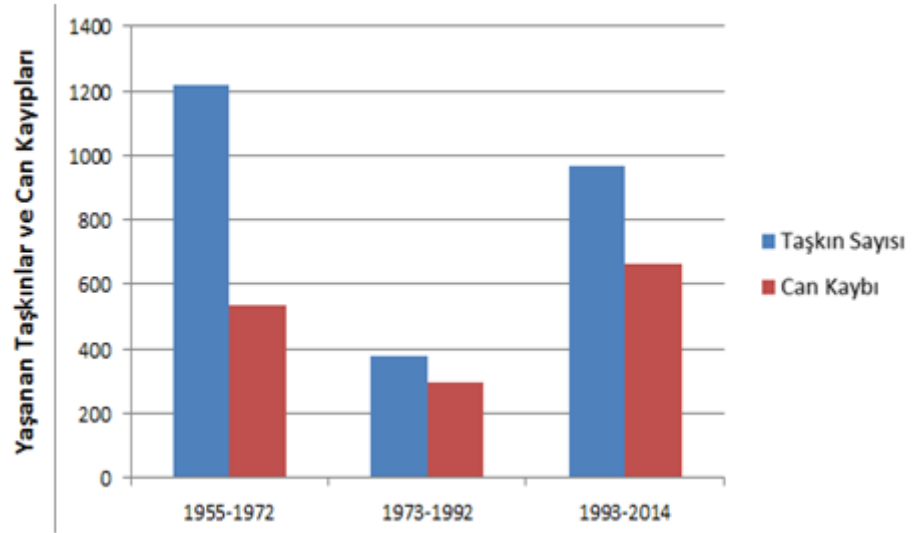
sebepler olmaktadır.

“Taşkınlar genellikle ilkbahar ve yaz aylarında meydana gelmekte ve taşkınlardan en fazla etkilenen bölgeler Karadeniz, Akdeniz ve Batı Anadolu bölgeleri olmaktadır.

Taşkın bölgedeki iklim değişikliği, jeoteknik ve topoğrafik özelliklere göre meydana gelen tabii bir olaydır. Bu olayın bir afete ya da probleme dönüşmesi ise beşeri faaliyetlerin sonucudur. Taşkın alanlarında önceden herhangi bir tedbir almadan gerçekleştirilen kontrolsüz şehircilik faaliyetleri dünyanın her yerinde taşkın afetlerinin en önemli sebeplerinden biridir. Bir diğer önemli taşkın sebebi de akarasu yataklarına yapılan müdahaleler ve tecavüzlerdir.

Bu çerçevede, Türkiye'nin taşkın riskine hassasiyetinin mertebesini, tabii etkenler olarak nitelenebilecek coğrafi, iklimsel ve fiziksel özellikleri ile sosyo-ekonomik gelişme faaliyetlerinin (insan faaliyetlerinden kaynaklanan etkenler) belirlediğini ifade etmek gerekmektedir.” (SYGM, 2014)

Şekil 1.5’de Türkiye’de zaman periyodlarına dağılımlı olarak taşkın sıklığı ve taşkınlarda meydana gelen can kayıpları ve ekonomik kayıplar gösterilmiştir.

Şekil 1.5 Ülkemizde taşkın sayısı ve can kaybı (SYGM, 2015)

Bütün bu zararları karşısında açıkça görülebileceği üzere taşkın ile mücadele ve taşkınların menfi etkilerinin önlenmesi ülkemiz açısından son derece büyük önemi

haizdir. Bu açıdan taşkın yönetim planlarına değinmekte de fayda vardır.

1.2. Ülkemizdeki Taşkın Yönetim Planları

Taşkın ile mücadele için gerekli olan parçalardan birisi gerekli planlamaların yapılması ve bunların sorumlu ve ilgili kurum ve kuruluşlarca uygulanmasıdır. Bu bağlamda devreye Orman ve Su İşleri Bakanlığı (OSİB) Su yönetimi Genel Müdürlüğünün (SYGM) hazırlamış ve hazırlamakta olduğu taşkın yönetim planları girmektedir. Yine aynı şekilde birçok kurum ve kuruluş (DSİ, AFAD, MGM, ÇEM vb.) kendi yetki ve sorumlulukları kapsamında birçok önemli çalışma yürütmektedir.

İşte tam olarak bu noktada taşkınlarla mücadele konusundaki ikinci ve diğer önemli parça devreye girmektedir. Bu parça bu uygulamaların sorunsuz ve eksiksiz bir şekilde ahenkle yürütülebilmesi için gerekli olan açık ve eksiksiz mevzuatın varlığıdır.

Bilindiği üzere taşkın; bir akarsuyun çeşitli sebeplerle yatağından taşması veya şehir kanalizasyon şebekelerinden kaynaklananlar hariç olmak üzere normal şartlar altında kuru olan bir alanın geçici olarak sularla kaplanması olayıdır.

Taşkın Yönetim Planı ile taşkınlar havza bazında bir bütün olarak ele alınmakta, taşkın riski ön değerlendirmesi yapılarak taşkın tehlike haritaları ve taşkın risk haritaları hazırlanmakta ve taşkın öncesinde, taşkın esnasında ve taşkın sonrasında iyileştirme ve müdahale etme gibi çalışmaların planlanması ve yönlendirilmesi sağlanmaktadır. Yani taşkınların önlenmesi açısından havza bazlı yapısal ve yapısal olmayan tedbirlerin belirlenmesi ve belli bir koordinasyonda uygulanması taşkınların önlenmesi açısından yapılabilecek yegane işlerden birisidir ve bu husus da taşkın yönetim planlarının efektif bir şekilde hazırlanması, nizami bir şekilde uygulanması ve bu uygulamaların denetlenmesinden geçer.

Taşkın yönetim planları taşkın riski ön değerlendirmesi, taşkın tehlike haritaları ve taşkın risk haritalarına dayanır ve taşkın riski açısından taşkın öncesi, esnası ve sonrasında alınması gereken tedbirlerin belirlenmesini sağlar.

Bu içeriği başlık olarak ayrı ayrı değerlendirmek gerekirse:

Taşkın Riski Ön Değerlendirmesi: Mevcut veriler ile geçmişte yaşanmış ve gelecekte yaşanması muhtemel taşkınlar dikkate alınarak yapılan hızlı bir tarama ile

meydana gelebilecek taşkın riskinin tayini ve risk değerlendirmesini ihtiva eden işlemler bütünüdür.

Taşkın Tehlike Haritaları: İlgili debiye göre taşkın halinde su altında kalacak coğrafi alanı, su seviyesini veya derinliğini, su hızını veya ilgili debiyi gösteren haritadır.

Taşkın Risk Haritaları: İlgili debiye göre taşkın olumsuz etkilerinin, taşkından etkilenmesi muhtemel nüfusun, ekonomik faaliyetin/faaliyetlerin cinsinin, kirliliğe sebep olabilecek tesislerin ve etkilenmesi muhtemel korunan alanların gösterildiği haritadır.

Taşkın yönetim planı: Taşkın riski ön değerlendirmesine, taşkın tehlike haritalarına ve taşkın risk haritalarına dayanarak, taşkına maruz alanlarda riskin yönetilmesi için taşkından önce, taşkın sırasında ve taşkından sonra alınması gereken tedbirleri ihtiva eden yönetim planıdır.

Ülkemizde Eylül 2016 tarihi itibarıyla Orman ve Su İşleri Bakanlığı Su Yönetimi Genel Müdürlüğü tarafından Yeşilirmak ve Antalya Havzaları için taşkın yönetim planları tamamlanmış olup Ceyhan, Susurluk ve Sakarya Havzaları için taşkın yönetim planlarının hazırlanma çalışmaları devam etmektedir. 2021 yılı sonu itibarıyla ülkemizin 25 akarsu havzasının tamamında taşkın yönetim planlarının hazırlanması çalışmalarının tamamlanması hedeflenmektedir.

Tüm bu çalışmalar ülkemizin uluslararası standartlarda taşkın yönetimine verdiği önemi ve taşkın yönetim planlarının tüm ülkemizde hazırlanması için duyduğu kararlılık ve güçlü yol haritasını ortaya koymaktadır. Bu açıdan bu ciddi yatırımlardan ülkemizin azami istifadeyi sağlamanın gerekliliği tartışılmazdır.

Ülkemizde kurum ve kuruluşların taşkın yönetimini doğrudan ya da dolaylı olarak ilgilendiren birçok mevzuatı bulunmaktadır. Bunlar arasında oldukça yeni ve güncelleri bulunabileceği gibi oldukça eski ve pratikliğini kaybetmiş olanları da bulunmaktadır. İşbu tez kapsamında bu mevzuatlar incelenmiş olup ilgili boşluklar değerlendirilmiştir. Bunun sonucunda da mevzuatımıza taşkın afetiyle mücadele konusunda ne gibi iyileştirmeler sağlanabileceği üzerine çıkarımlar yapılmış ve öneriler sunulmuştur. Bu öneriler ve gereklilikler ile birlikte bu tez kapsamında bir *Taşkın Kanunu Taslağı* oluşturulmuştur.

BÖLÜM 2

2. TAŞKIN HUSUSUNDAKİ MEVZUAT İNCELEMELERİ

Bu bölümde taşkın ile doğrudan ya da dolaylı olarak değerlendirilebilecek mevzuat incelenmiştir.

2.1. Kanunlar ve Kanun Hükmünde Kararnameler (KHK)

2.1.1. Orman ve Su İşleri Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname

Kanun Hük. Kar. nin Tarihi : 29/06/2011, No : 645
Yayımlandığı R.G. Tarihi : 04/07/2011, No : 27984 Mük.

Bu Kanun Hükmünde Kararname'nin amacı ve kapsamı ilk maddesinde açıklanmaktadır. Buna göre; bu Kanun Hükmünde Kararname'de, Orman ve Su İşleri Bakanlığının (OSİB) kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklarını düzenlemiştir.

“Amaç ve kapsam

MADDE 1 – (1) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin amacı; Orman ve Su İşleri Bakanlığının kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklarını düzenlemektir.

Görevler

MADDE 2 – (1) Orman ve Su İşleri Bakanlığının görevleri şunlardır:

c) Su kaynaklarının korunmasına ve sürdürülebilir bir şekilde kullanılmasına dair politikalar oluşturmak, ulusal su yönetimini koordine etmek.

d) Bakanlığın faaliyet alanına giren konularda uluslararası çalışmaların izlenmesi ve bunlara katkıda bulunulması amacıyla ulusal düzeyde yapılan hazırlıkları ilgili kuruluşlarla işbirliği halinde yürütmek.

e) Mevzuatla Bakanlığa verilen diğer görev ve hizmetleri yapmak.”

645 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 2. maddesinde, ulusal su yönetiminin koordine edilmesi görevi Orman ve Su İşleri Bakanlığına verilmiştir. Bu görev tanımına taşkın yönetimi de dahildir. Maddenin “d” bendi, Orman ve Su İşleri Bakanlığının görevleri arasında uluslararası çalışmaların izlenmesini ve bu konuda

gerekli işbirliklerinin yapılmasını da almıştır.

Hizmet birimleri

MADDE 6 – (1) Bakanlığın hizmet birimleri şunlardır:

c) Su Yönetimi Genel Müdürlüğü.

645 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 6. Maddesinde, Orman ve Su İşleri Bakanlığının hizmet birimleri arasında Su Yönetimi Genel Müdürlüğü de sayılmıştır. Orman ve Su İşleri Bakanlığı ve Su Yönetimi Genel Müdürlüğü bu Kanun Hükmünde Kararname ile kurulmuştur.

Su Yönetimi Genel Müdürlüğü

MADDE 9 – (1) Su Yönetimi Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:

b) Su yönetiminin ulusal ve uluslararası düzeyde koordinasyonunu sağlamak.

e) Taşkınlarla ilgili strateji ve politikaları belirlemek, ilgili mevzuatı ve taşkın yönetim planlarını hazırlamak.

g) Su kaynaklarının korunması ve yönetimi ile ilgili uluslararası sözleşmeler ve diğer mevzuattan kaynaklanan süreçleri takip etmek, sınır aşan ve sınır oluşturan sulara ilişkin işleri ilgili kurumlarla işbirliği içinde yürütmek.

i) (Ek: 8/8/2011-KHK-648/ 31 md.) İklim değişikliğinin su kaynaklarına etkisi ile ilgili çalışmalar yapmak.

j) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

Su Yönetimi Genel Müdürlüğüne Taşkın Yönetim Planlarını hazırlama görevi verilmiştir. Bu bağlamda Su Yönetimi Genel Müdürlüğü ilgili çalışmaları yapar, strateji ve politikaları belirler. Uluslararası çalışmaları takip eder. Taşkın açısından takip edilmesi zaruri olan sınır aşan ve sınır oluşturan sularla ilgili de ilgili kurumlar ile işbirliği yürütmek, ilgili uluslararası sözleşmeler ve diğer mevzuattan kaynaklanan süreçleri takip etmek de Su Yönetimi Genel Müdürlüğünün görevleri arasındadır.

Yine bu KHK'ya göre Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü (ÇEM) "Toprağın korunması ve tabii kaynakların geliştirilmesi amacıyla; havza bütünlüğü esas alınarak, çölleşme ve erozyonla mücadele, çığ, heyelan ve sel kontrolü ile entegre havza ıslahı plan ve projelerini yapmak, yaptırmak, uygulanmasını izlemek, bu faaliyetlere proje bazında destek sağlamak, bu iş ve işlemlerle ilgili politika ve stratejiler belirlemek, ilgili kurum ve kuruluşlar arasında

işbirliği ve koordinasyon sağlamak.” görevine sahiptir.

2.1.2. Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname

Kanun Hük. Kar. nin Tarihi : 29/06/2011, No : 644
Yayımlandığı R.G. Tarihi : 04/07/2011, No : 27984 Mük.

Bu Kanun Hükmünde Kararname'nin amacı ve kapsamı ilk maddesinde açıklanmaktadır. Buna göre; bu Kanun Hükmünde Kararnamenin amacı; Çevre ve Şehircilik Bakanlığının kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklarını düzenlemektir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (ÇŞB) her türlü arazi kullanımı ve yerleşim planlarının usul ve esaslarını belirleyen ve bunların onaylanmasından sorumludur.

“Görevler

MADDE 2 – (1) Çevre ve Şehircilik Bakanlığının görevleri şunlardır:

a) Yerleşmeye, çevreye ve yapılaşmaya dair imar, çevre, yapı ve yapım mevzuatını hazırlamak, uygulamaları izlemek ve denetlemek, Bakanlığın görev alanı ile ilgili mesleki hizmetlerin norm ve standartlarını hazırlamak, geliştirmek, uygulanmasını sağlamak ve ilgililerin kayıtlarını tutmak.

ç) (Değişik: 8/8/2011-KHK-648/ 1 md.) Her tür ve ölçekteki fiziki planlara ve bunların uygulanmasına yönelik temel ilke, strateji ve standartları belirlemek ve bunların uygulanmasını sağlamak, Bakanlar Kurulunca yetkilendirilen alanlar ile merkezi idarenin yetkisi içindeki kamu yatırımları, mülkiyeti kamuya ait arsa ve araziler üzerinde yapılacak her türlü yapı, milli güvenliğe dair tesisler, askeri yasak bölgeler, genel sığınak alanları, özel güvenlik bölgeleri, enerji ve telekomünikasyon tesislerine ilişkin etütleri, harita, her tür ve ölçekte çevre düzeni, nazım ve uygulama imar planlarını, parselasyon planlarını ve değişikliklerini resen yapmak, yaptırmak, onaylamak ve başvuru tarihinden itibaren iki ay içinde yetkili idarelerce ruhsatlandırma yapılmaması halinde resen ruhsat ve yapı kullanma izni vermek.”

644 sayılı KHK'nin 2. maddesinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığının görevleri açıklanırken, “a” ve “ç” bendlerinde imar ve yapılaşma uygulamalarını izlemek nazım ve uygulama imar planlarını resen yapmak gibi taşkın hususunu dolaylı da olsa ilgilendiren görevleri mevcuttur.

“Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü

MADDE 7 – (1) Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü'nün görevleri şunlardır:

a) Yerleşme, yapılaşma ve arazi kullanımına yön veren, her tür ve ölçekte fiziki planlara ve uygulamalara esas teşkil eden üst ölçekli mekânsal strateji planlarını ve çevre düzeni planlarını ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yaparak hazırlamak, hazırlatmak, onaylamak ve uygulamanın bu stratejilere göre yürütülmesini sağlamak.

b) Kentlerde ve kırsal alanlarda arazi kullanımına ilişkin temel ilke, strateji ve standartları belirlemek ve uygulanmasını sağlamak.

c) Havza ve bölge bazındaki çevre düzeni planları da dâhil her tür ve ölçekteki çevre düzeni planlarının ve imar planlarının yapılmasına ilişkin usul ve esasları belirlemek, havza veya bölge bazında çevre düzeni planlarını yapmak, yaptırmak, onaylamak ve bu planların uygulanmasını ve denetlenmesini sağlamak.

ç) Sektörel planların havza veya bölge düzeyindeki mekânsal strateji planlarına ve çevre düzeni planlarına uyumlu hazırlanmasını sağlamak.

d) Risk yönetimi ve sakınım planlarının yapılmasına ve onaylanmasına ilişkin kuralları belirlemek ve izlemek, plana esas jeolojik ve jeoteknik etütleri yapmak, yaptırmak ve onaylamak.

e) (Ek: 8/8/2011-KHK-648/ 4 md.; Değişik: 16/5/2012-6306/19 md.) 2 nci maddenin birinci fıkrasının (ı) bendinde belirtilen konularla ilgili olarak her ölçekteki imar planı ve imar uygulamalarını, kentsel tasarım projelerini yapmak, yaptırmak ve onaylamak.

f) Arazi ve arsa düzenlemesi ve parselasyon planlarının hazırlanmasına ilişkin genel ilke, strateji ve esasları belirlemek ve uygulanmasını sağlamak.

g) Bakanlar Kurulunca belirlenen proje kapsamı içerisinde kalmak kaydıyla kamuya ait tescilli araziler ile tescil dışı araziler ve muvafakatleri alınmak koşuluyla özel kişi veya kuruluşlara ait arazilerin yeniden fonksiyon kazandırılıp geliştirilmesine yönelik olarak her tür ve ölçekte etüt, harita, plan, parselasyon planı, kamulaştırma, arazi ve arsa düzenlemesi yapmak, yaptırmak ve onaylamak.

ğ) Belediyelerin mücavir alanları ile köylerin yerleşik alanlarının sınırlarının tespitine ilişkin usul ve esasları belirlemek ve tespit edilen sınırları onaylamak.

h) İdarelerin ihtilafi halinde, genel imar düzeni ve uyumunu sağlamak üzere, her türlü etüt, harita ve imar planı, plan değişikliği, plan revizyonu, parselasyon planı hazırlanması, onaylanması ve uygulanmasında koordinasyon sağlamak, ihtilafları gidermek, gerektiğinde ihtilaf konusu işi resen yapmak, yaptırmak ve onaylamak.

ı) Her tür ve ölçekteki fiziki planların birbiriyle uyumunu ve mekânsal strateji planları hedeflerine ve kararlarına uygunluğunu sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri almak, ilgili idareler tarafından Bakanlıkça verilen süre içinde yapılmayan il çevre düzeni planlarını yapmak, yaptırmak ve resen onaylamak.

i) Bütünleşik kıyı alanları yönetimi ve planlaması çalışmaları, kıyı alanlarının düzenlenmesine dair iş ve işlemler ile bu alanlara ilişkin jeolojik ve

jeoteknik etütleri yapmak, yaptırmak ve onaylamak, kıyı kenar çizgisini tespit etmek, onaylamak ve tescilini sağlamak.

j) Kıyı ve dolgu alanları ile bu alanların fonksiyonel ve fiziksel olarak devamı niteliğindeki geri sahalarına ilişkin her tür ve ölçekteki etüt, harita ve planları yapmak, yaptırmak ve resen onaylamak ve bunların uygulanmasını sağlamak.

k) Bakanlar Kurulunca yetkilendirilen alanlar ile merkezi idarenin yetkisi içindeki kamu yatırımları, mülkiyeti kamuya ait arsa ve araziler üzerinde yapılacak her türlü yapı, milli güvenliğe dair tesisler, askeri yasak bölgeler, 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun hükümleri çerçevesinde yapılacak binalar, genel sığınak alanları, özel güvenlik bölgeleri, enerji ve telekomünikasyon tesisleri ile ilgili altyapı, üstyapı ve iletim hatları, yanıcı, parlayıcı ve patlayıcı madde üretim tesisleri ve depoları, akaryakıt ve sıvılaştırılmış petrol gazı istasyonları gibi alanlar ile ilgili her tür ve ölçekteki planların yapılmasına ilişkin esasları belirlemek, bunlara ilişkin her tür ve ölçekteki harita, etüt, plan ve parselasyon planlarını gerektiğinde yapmak, yaptırmak ve resen onaylamak.(1)

l) Planlamaya ilişkin iş ve işlemlerde, bakanlıklar, mahalli idareler ve meslek kuruluşları arasında koordinasyonu sağlamak, planlama sürecinin iyileştirilmesini ve geliştirilmesini temin etmek.

m) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

(2) Çevre düzeni planlarının Bakanlıkça belirlenen mekânsal strateji planlarına, imar planlarının ise mekânsal strateji planlarına veya çevre düzeni planlarına aykırılığının tespit edilmesi halinde ilgili idareler Bakanlıkça verilen süre içerisinde aykırılıkları giderir.

(3) Birinci fıkranın (a) bendinde belirtilen ulusal ve bölgesel nitelikteki fiziki planları Bakanlık yapar, yaptırır ve onaylar. Büyükşehir belediyeleri sınırları içerisindeki çevre düzeni planlarını büyükşehir belediyeleri, büyükşehir olmayan illerde ise Bakanlık yapar, yaptırır ve onaylar.”

644 sayılı KHK'nin 7 nci maddesinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğünün görev ve yetkileri tanımlanmıştır. Bu maddeye göre, Taşkın Yönetim Planlarının uygulanmasında Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü somut durumun koşullarına göre Taşkın Yönetim Planını uygulayan kurumların işbirliği, yardımlaşma ve koordinasyon içine girebilecekleri Kurumlardan biri olarak görülebilir. Ayrıca, bu tez kapsamında hazırlanmış olan Taşkın Kanunu Taslağına “3194 sayılı İmar Kanunu gereğince yapılacak çalışmalarda mevcut Taşkın İmar Planları göz önünde tutulur.” şeklinde madde de eklenmiştir.

2.1.3. Gecekondu Kanunu

Kanun Numarası : 775
Kabul Tarihi : 20/07/1966
Yayımlandığı R. Gazete : 30/07/1966 Sayı : 12362

Gecekonduların ıslahı, tasfiyesi ve gecekondulaşma ile mücadeleyi amaçlayan bu konuda taşkın ile doğrudan ilgili bir hüküm bulunmamakla beraber taşkın riski taşıyan yerlerde gecekondu yapımı sıklıkla rastlanan bir durumdur.

Açıklanan nedenle, eldeki tez çalışması kapsamındaki kanun taslağına, bu konu ile ilgili madde eklenmiştir.

2.1.4. Umumi Hıfzıssıhha Kanunu

Kanun Numarası : 1593
Kabul Tarihi : 24/04/1930
Yayımlandığı R.Gazete : 06/05/1930 Sayı : 1489

Bu Kanun, sağlıkla ilgili konuları ve yetkili, görevli mercileri, bütün hastalıklarla mücadeleye ilişkin Ülke çapında düzenlemeleri getirmektedir.

2.1.5. Tabii Afetlerden Zarar Gören Çiftçilere Yapılacak Yardımlar Hakkında Kanun

Kanun Numarası : 2090
Kabul Tarihi : 20/06/1977
Yayımlandığı R.Gazete : Tarih : 05/07/1977 Sayı : 15987

2090 sayılı Kanun, metninden de anlaşılacağı üzere taşkın da dahil olmak üzere tabii afetlerden zarar gören çiftçilere yapılacak yardımları ve yardım koşullarını düzenlemektedir.

2.1.6. İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun

Kanun Numarası : 2560
Kabul Tarihi : 20/11/1981
Yayımlandığı R.Gazete : 23/11/1981 Sayı : 17523

2560 sayılı Kanun, İSKİ'nin kuruluş ve görevlerini düzenlemektedir.

Bu Kanun'da, taşkın olgusu ile doğrudan ilgili sayılabilecek aşağıdaki maddeler göze çarpmaktadır.

“Madde 2 – İSKİ'nin görev ve yetkileri şunlardır:

...

b) Kullanılmış sular ile yağış sularının toplanması, yerleşim yerlerinden uzaklaştırılması ve zararsız bir biçimde boşaltma yerine ulaştırılması veya bu sulardan yeniden yararlanılması için abonelerden başlanarak bu suların toplanacakları veya bırakılacakları noktaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak; gerektiğinde bu projelere göre tesisleri kurmak ya da kurdurmak; kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,”

“Yağmur sularının uzaklaştırılması:

Madde 25 – Yağmur sularının uzaklaştırılması ile ilgili tesislerin yapılması veya bu tip tesislerin işletilmesi, gerekli harcamalar ilgili belediyelerce karşılanmak şartıyla İSKİ tarafından yerine getirilir. Bu tesislerin yapılması veya işletilmesine ilişkin harcamalar tarifelere dahil edilemez.”

2.1.7. Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu

Kanun Numarası : 2863
Kabul Tarihi : 21/07/1983
Yayımlandığı R.Gazete : 23/07/1983 Sayı : 18113

Bu Kanunda “Kamu düzeni veya güvenliğinin olağan hayatı durduracak veya kesintiye uğratacak şekilde bozulduğu ya da doğal afet yaşanan yerlerde özel mülkiyette bulunan korunması gerekli taşınmaz kültür varlıklarının onarımı ile restorasyonuna yönelik proje ve uygulama işleri maliklerinin ve diğer ilgililerin muvafakatı aranmaksızın ve bedelsiz olarak Bakanlık tarafından gerçekleştirilebilir.”

İfadesi geçmektedir. Taşkın afeti yaşanan veya yaşanması muhtemel yerlerde kültürel ve tabiat varlıklarımızın korunması ve onarım ile restorasyona yönelik çalışmalar bu varlıkların geleceğe aktarılması açısından gerekli ve üzerinde durulması gereken bir konudur.

2.1.8. Çevre Kanunu

Kanun Numarası : 2872
Kabul Tarihi : 09/08/1983
Yayımlandığı R.Gazete : 11/08/1983 Sayı : 18132

2872 sayılı kanunun amacı ilk maddesinde tanımlanmıştır. Buna göre, bu Kanun çevrenin, sürdürülebilir çevre ve sürdürülebilir kalkınma ilkeleri doğrultusunda korunmasını amaçlamaktadır.

“Amaç:

Madde 1 – (Değişik: 26/4/2006 – 5491/1 md.)

Bu Kanunun amacı, bütün canlıların ortak varlığı olan çevrenin, sürdürülebilir çevre ve sürdürülebilir kalkınma ilkeleri doğrultusunda korunmasını sağlamaktır.”

“ Kirletme yasağı:

Madde 8 – Her türlü atık ve artığı, çevreye zarar verecek şekilde, ilgili yönetmeliklerde belirlenen standartlara ve yöntemlere aykırı olarak doğrudan ve dolaylı biçimde alıcı ortama vermek, depolamak, taşımak, uzaklaştırmak ve benzeri faaliyetlerde bulunmak yasaktır.

Kirlenme ihtimalinin bulunduğu durumlarda ilgililer kirlenmeyi önlemekle; kirlenmenin meydana geldiği hallerde kirleten, kirlenmeyi durdurmak, kirlenmenin etkilerini gidermek veya azaltmak için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdürler.”

“İzin alma, arıtma ve bertaraf etme yükümlülüğü)

Madde 11 – (Değişik: 26/4/2006 – 5491/8 md.)

...

Faaliyetleri nedeniyle çevreye olumsuz etkileri olabilecek kurum, kuruluş ve işletmeler tarafından, faaliyetlerine ilişkin olası bir kaza durumunda, kazanın çevreye olumsuz etkilerini kontrol altına almak ve azaltmak üzere uygulanacak acil durum plânları hazırlanması zorunludur. Buna ilişkin usûl ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

...”

Yukarda, 2872 sayılı kanunun 8 inci maddesi ile 11 inci maddesinin sadece taşkın ile ilgili olabilecek kısmı alınmıştır. Bu hükümlere göre, kanunun çevre kirliliğinin oluşumunu önlemek, kirlenme olayının ortaya çıkmasından sonra bu durumun etkilerini azaltmak, denetim altına almak amaçları da olduğu anlaşılmaktadır.

Taşkın afeti nedeni ile çeşitli tesislerden insana ve doğaya zararlı atıklar çevreye yayılabilmekte ve ciddi zararlara sebep olabilmektedir. Dolayısı ile taşkın bu yönü ile 2872 sayılı kanun ile ilişkilidir.

Açıklanan nedenler ile ve konunun önemine binaen taşkın nedeni ile ortaya çıkacak çevre kirliliğinin oluşumundan önce önlenmesi ve oluşumunu müteakip meydana gelen kirliliğin kontrol altına alınması ve giderilmesi gerekliliği kanunda açıkça yer almalıdır. Nitekim, bu tez kapsamında hazırlanan Taşkın Kanunu Taslağına bu yönde bir madde eklenmiştir.

2.1.9. Toplu Konut Kanunu

Kanun Numarası : 2985
Kabul Tarihi : 2/3/1984
Yayımlandığı R.Gazete : 17/03/1984 Sayı : 18344

2985 sayılı Toplu Konut Kanununun 1 inci maddesine açıklandığı üzere, “Konut ihtiyacının karşılanması konut inşaatını yapanların tabi olacağı usul ve esasların düzenlenmesi, memleket şart ve malzemelerine uygun endüstriyel inşaat teknikleri ile araç ve gereçlerin geliştirilmesi ve Devletin yapacağı desteklemeler (...) (2) bu Kanun hükümlerine tabidir.”

“Toplu Konut İdaresinin 2985 sayılı Kanunla tanımlanan / belirlenmiş görevleri şunlardır;

- Yurt içi ve yurt dışında doğrudan veya iştirakleri aracılığıyla proje geliştirmek; konut, altyapı ve sosyal donatı uygulamaları yapmak veya yaptırmak.
- Konut sektörüyle ilgili şirketler kurmak veya kurulmuş şirketlere iştirak etmek.

- Konut inşaatı ile ilgili sanayii veya bu alanda çalışanları desteklemek.
- Doğal afet meydana gelen bölgelerde gerek görüldüğü takdirde konut ve sosyal donatıları, altyapıları ile birlikte inşa etmek, teşvik etmek ve desteklemek.
- Bakanlıkların talebi ve bağlı bulunduğu Bakanın onayı halinde talep konusu proje ve uygulamaları yapmak veya yaptırmak.
- İdareye kaynak sağlanmasını teminen kar amaçlı projelerle uygulamalar yapmak veya yaptırmak.
- Devlet garantili veya garantisiz iç ve dış tahviller ile her türlü menkul kıymetler çıkarmak.
- Ferdi ve toplu konut kredisi vermek, köy mimarisinin geliştirilmesine, gecekonduların dönüşümüne, tarihi doku ve yöresel mimarinin korunup yenilenmesine yönelik projeleri kredilendirmek ve gerektiğinde tüm bu kredilerde faiz sübvansiyonu yapmak.
- Yurt dışından, görev alanıyla ilgili harcamalarda kullanılmak üzere Hazine Müsteşarlığının uygun görüşü üzerine kredi almaya karar vermek.
- Konutların finansmanı için bankaların iştirakini sağlayacak tedbirleri almak, bu amaçla gerektiğinde bankalara kredi vermek, bu hükmün uygulanmasına ilişkin usulleri tespit etmek.
- Gerektiğinde her çeşit araştırma, proje ve taahhüt işlemlerinin sözleşmeyle yaptırılmasını temin etmek.
- Kanunlarla ve diğer mevzuatla verilen görevleri yapmak.” (Toplu Konut İdaresi Başkanlığı, 2016)

Görüldüğü üzere Toplu Konut İdaresi Başkanlığının taşkın tehlikesine karşın ciddi sorumlulukları olup tüm çalışmalarını yürütürken taşkın riskini ve taşkın yönetim planlarını dikkate alması yerinde olacaktır.

2.1.10. Taşınmaz Mal Zilyedliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanun

Kanun Numarası : 3091
 Kabul Tarihi : 04/12/1984
 Yayımlandığı R. Gazete : 15/12/1984 Sayı : 18606

3091 sayılı kanunun amacı ve kapsamı 1 inci maddesinde açıklanmıştır. Buna göre, gerçek veya tüzelkişilerin zilyedliğinde bulunan taşınmazlara yapılan tecavüz ve müdahalelerin yanı sıra, taşkın konusunun merkezini oluşturan akarsu yataklarına tecavüz ve müdahalelerin önlenmesi konusu da “Devlete ait veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan sahipsiz yerlere veya menfaati umuma ait olan taşınmaz mallar” tanımı uyarınca, bu Kanun kapsamına girmektedir.

“ Amaç ve Kapsam

Madde 1 – Bu Kanun; gerçek veya tüzelkişilerin zilyed bulunduğu taşınmaz mallarla kamu idareleri, kamu kurumları ve kuruluşları veya bunlar tarafından idare olunan veya Devlete ait veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan sahipsiz yerlere veya menfaati umuma ait olan taşınmaz mallara yapılan tecavüz veya müdahalelerin, idari makamlar tarafından önlenmesi suretiyle tasarrufa ilişkin güvenliği ve kamu düzenini sağlar.”

3091 sayılı kanunun 1 inci maddesi kapsamına, moloz ve benzeri cisimlerin akarsu yataklarına bırakılarak taşkın riski yaratılması da girmektedir. Ancak, konunun önemine binaen, bu hususun kanun metninde açıkça yer alması isabetli olduğundan, bu hüküm, eldeki bu tez kapsamında hazırlanan Taşkın Yönetim Kanun Taslağı kapsamına eklenmiştir.

“Görev

Madde 2 – Taşınmaz mallara tecavüz veya müdahale edilmesi halinde; taşınmaz mal merkez ilçe sınırları içinde ise, il valisi veya görevlendireceği vali yardımcısı, diğer ilçelerde ise kaymakamlar tarafından bu tecavüz veya müdahalenin önlenmesine karar verilir ve taşınmaz mal yerinde zilyedine teslim edilir.”

3091 sayılı kanunun 2 nci maddesinde tecavüzü önleyecek makam, taşınmazın bulunduğu yere göre vali, görevlendireceği vali yardımcısı veya kaymakam olarak açıklanmıştır.

2.1.11. İmar Kanunu

Kanun Numarası : 3194
Kabul Tarihi : 03/05/1985
Yayımlandığı R. Gazete : 09/05/1985 Sayı : 18749

Bu Kanun'un amacı ve kapsamı ilk ve ikinci maddesinde açıklanmaktadır. Buna göre; bu Kanun, Belediye ve mücavir alan sınırları içinde ve dışında kalan yerlerde yapılacak planlar ile inşa edilecek resmi ve özel bütün yapılar kapsamında olmak üzere, yerleşme yerleri ile bu yerlerdeki yapılaşmaların, plan, fen, sağlık ve çevre şartlarına uygun teşekkülünü sağlamak amacıyla düzenlenmiştir. Bu maddelerin metinleri aşağıdaki gibidir;

“Amaç:

Madde 1 – Bu Kanun, yerleşme yerleri ile bu yerlerdeki yapılaşmaların; plan, fen, sağlık ve çevre şartlarına uygun teşekkülünü sağlamak amacıyla düzenlenmiştir.

Kapsam:

Madde 2 – Belediye ve mücavir alan sınırları içinde ve dışında kalan yerlerde yapılacak planlar ile inşa edilecek resmi ve özel bütün yapılar bu Kanun hükümlerine tabidir.”

3194 sayılı kanunun 2 nci maddesinden görüldüğü üzere, bu Kanun, doğrudan doğruya insanların yerleşim alanları ile sosyal ve ekonomik faaliyetlerini sürdürdükleri alanlar hakkında düzenlenmiştir. Bu alanların düzenlenme şekli, hiç kuşkusuz, taşkınla doğrudan ilgilidir. Zira yerleşim yerlerinin düzenlenmesi, taşkın riskine karşı tedbirler içererek bu riski ortadan kaldıracabileceği ya da minimuma indirebileceği gibi, yanlış yapılaşma ve yanlış şehirleşme, taşkın riskini ve etkisini artırma ihtimali de meydana getirebilir.

“Genel esas:

Madde 3 – Herhangi bir saha, her ölçekteki plan esaslarına, bulunduğu bölgenin şartlarına ve yönetmelik hükümlerine aykırı maksatlar için kullanılamaz.”

3194 sayılı kanunun 3 üncü maddesi, her sahanın kullanımının mevzuata sıkı sıkıya bağlılığı ilkesini getirmiştir. Bu madde, taşkın hususu açısından,

Taşkın Yönetim Planlarının uygulanmasını destekler mahiyette düşünülebilir. Zira Taşkın Yönetim Planlarının dayanağı da mevzuatın bir parçası olan 645 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamedir.

“Tanımlar:

Madde 5 – Bu Kanunda geçen terimlerden bazıları aşağıda tanımlanmıştır. Nazım İmar Planı; varsa bölge veya çevre düzeni planlarına uygun olarak halihazır haritalar üzerine, yine varsa kadastral durumu işlenmiş olarak çizilen ve arazi parçalarının; genel kullanım biçimlerini, başlıca bölge tiplerini, bölgelerin gelecekteki nüfus yoğunluklarını, gerektiğinde yapı yoğunluğunu, çeşitli yerleşme alanlarının gelişme yön ve büyüklükleri ile ilkelerini, ulaşım sistemlerini ve problemlerinin çözümü gibi hususları göstermek ve uygulama imar planlarının hazırlanmasına esas olmak üzere düzenlenen, detaylı bir raporla açıklanan ve raporuyla beraber bütün olan plandır.

Uygulama İmar Planı; tasdikli halihazır haritalar üzerine varsa kadastral durumu işlenmiş olarak nazım imar planı esaslarına göre çizilen ve çeşitli bölgelerin yapı adalarını, bunların yoğunluk ve düzenini, yolları ve uygulama için gerekli imar uygulama programlarına esas olacak uygulama etaplarını ve diğer bilgileri ayrıntıları ile gösteren plandır.

Yerleşme Alanı; imar planı sınırı içindeki yerleşik ve gelişme alanlarının tümüdür.

İmar Adası; imar planındaki esaslara göre meydana gelen adadır.

İmar Parseli; İmar adaları içerisindeki kadastro parsellerinin İmar Kanunu, İmar Planı ve yönetmelik esaslarına göre düzenlenmiş şeklidir.

Kadaastro Adası; kadastro yapıldığı zaman var olan adadır.

Kadaastro Parseli; kadastro yapıldığı zaman kadastro adaları içinde bulunan mülkiyeti tescilli parseldir.

Yapı; karada ve suda, daimi veya muvakkat, resmi ve hususi yeraltı ve yerüstü inşaatı ile bunların ilave, değişiklik ve tamirlerini içine alan sabit ve müteharrik tesislerdir.

Bina; kendi başına kullanılabilen, üstü örtülü ve insanların içine girebilecekleri ve insanların oturma, çalışma, eğlenme veya dinlenmelerine veya ibadet etmelerine yarayan, hayvanların ve eşyaların korunmasına yarayan yapılarıdır.

İlgili idare; belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediye, dışında valiliktir.

Bakanlık; Bayındırlık ve İskan Bakanlığıdır.

Mücavir Alan; imar mevzuatı bakımından belediyelerin kontrol ve mesuliyeti altına verilmiş olan alanlardır.

Çevre düzeni planı;

Ülke ve bölge plan kararlarına uygun olarak konut, sanayi, tarım, turizm, ulaşım gibi yerleşme ve arazi kullanılması kararlarını belirleyen plandır.”

3194 sayılı kanunun 5inci maddesi, taşkın yönetiminde belediyelerin ve büyükşehir belediyelerinin oynadıkları hayati rolü ortaya koymaktadır. Maddede geçen bir kısım tanımları sade bir dille anlatacak olursak;

Nazım İmar Planı: Bir yerleşim yerinin gelecekte alacağı şekli, yani, ne yöne göre nasıl gelişeceğini, yapıların nerde daha yoğun olacağını, ulaşımın nasıl sağlanacağını gösteren, “gelecekte yerleşim yerinin alması hedeflenen vaziyeti” belirleyen planlardır.

Nazım imar planları, gelecekte hedeflenen şehirleşme tarzını ve yönünü belirlediklerinden taşkın yönetimi açısından çok önemlidirler.

Uygulama İmar Planları: Temelde nazım imar planına dayanmakla birlikte, nazım imar planını daha somut bir şekilde ortaya koyar, yapı adaları ve bunların düzenini de içereceğinden, örneğin bir taşkın anında insanların taşkın mahallinden kaçma üzere kullanabilecekleri güzergahları etkileme ihtimali gibi nedenler ile bu planlar da taşkın konusunda çok önemlidir.

Çevre Düzeni Planı: Bu planda, yerleşimin ve ekonomik faaliyetlerin nerelerde yoğunlaşacağı ve arazi kullanımını belirlendiğinden, taşkına ilişkin tedbirler açısından bu plan da çok önemlidir.

“Halihazır harita ve imar planları:

Madde 7 – Halihazır harita ve imar planlarının yapılmasında aşağıda belirtilen hususlara uyulur.

Halihazır haritası bulunmayan yerleşim yerlerinin halihazır haritaları belediyeler veya valiliklerce yapılır veya yaptırılır. Bu haritaların tasdik mercii belediyeler ve valilikler olup tasdikli bir nüshası Bakanlığa, diğer bir nüshası da ilgili tapu dairesine gönderilir.

Planların hazırlanması ve yürürlüğe konulması:(1)

Madde 8 – Planların hazırlanmasında ve yürürlüğe konulmasında aşağıda belirtilen esaslara uyulur.

a) Bölge planları; sosyo - ekonomik gelişme eğilimlerini, yerleşmelerin gelişme potansiyelini, sektörel hedefleri, faaliyetlerin ve alt yapıların dağılımını belirlemek üzere hazırlanacak bölge planlarını, gerekli gördüğü hallerde Devlet Planlama Teşkilatı yapar veya yaptırır.

b) İmar Planları; Nazım İmar Planı ve Uygulama İmar Planından meydana gelir. Mevcut ise bölge planı ve çevre düzeni plan kararlarına uygunluğu sağlanarak, belediye sınırları içinde kalan yerlerin nazım ve uygulama imar planları ilgili belediyelerce yapılır veya yaptırılır.

Belediye ve mücavir alan dışında kalan yerlerde yapılacak planlar valilik veya ilgisince yapılır veya yaptırılır.”

3194 sayılı kanunun 7 nci ve 8 inci maddelerinin yukardaki hükümleri dolaylı da olsa taşkın konusu ile ilgilidir. Planların, haritaların yapımında yetkili kurumu belirlememizi sağlamaktadır.

“İmar planlarında Bakanlığın yetkisi:

Madde 9 – Bakanlık gerekli görülen hallerde, kamu yapıları ve enerji tesisleriyle ilgili alt yapı, üst yapı ve iletim hatlarına ilişkin imar planı ve değişikliklerinin, umumi hayata müessir afetler dolayısıyla veya toplu konut uygulaması veya Gecekondu Kanununun uygulanması amacıyla yapılması gereken planların ve plan değişikliklerinin, birden fazla belediyeyi ilgilendiren metropoliten imar planlarının veya içerisinde veya civarından demiryolu veya karayolu geçen, hava meydanı bulunan veya havayolu veya denizyolu bağlantısı bulunan yerlerdeki imar ve yerleşme planlarının tamamını veya bir kısmını, ilgili belediyelere veya diğer idarelere bu yolda bilgi vererek ve gerektiğinde işbirliği sağlayarak yapmaya, yaptırmaya, değiştirmeye ve re'sen onaylamaya yetkilidir.”

3194 sayılı kanunun 9 uncu maddesinde Bakanlık, çeşitli koşullar altında imar planlarını ve diğer bazı planları yapma, yaptıрма ve değiştirme gibi yetkiler ile donatılmıştır. Bakanlığı bu konuda harekete geçirecek nedenlerden birisi olarak da genel afetler sayılmıştır. Demek ki, taşkın durumunda Bakanlık bu yetkisini kullanabilecektir. Maddede bahsi geçen bakanlık, İmar Kanunu'nun 5. maddesinde tanımlandığı üzere Bayındırlık ve İskan Bakanlığıdır.

2.1.12. Orman Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun

Kanun Numarası : 3234
Kabul Tarihi : 31/10/1985
Yayımlandığı R.Gazete : 08/11/1985 Sayı : 18922

Bu kanun, ilk maddesinde açıklandığı üzere, tüzelkişiliğe sahip olan Orman Genel Müdürlüğünün kurulmasını, amacını, teşkilatını, görevlerini ve yetkilerini düzenlemektedir.

Bu kanunun 2 nci maddesinde, Orman Genel Müdürlüğünün görevleri arasında “orman kaynaklarını tabii afetlere karşı korumak”, “sel kontrolü çalışmalarını yürütmek” de sayılmıştır.

Bu kapsamda, bu Genel Müdürlüğün ana hizmet birimlerinden biri olan Toprak Muhafaza ve Havza Islahı Dairesi Başkanlığının görevleri arasında, bu Kanunun 11/A maddesinde “selleri ve taşkınların kontrol altına almak” da bulunmaktadır.

Bu Kanunun uygulanması ile ilgili bir madde bu tez kapsamındaki kanun taslağına eklenerek iki kanun arasındaki koordinasyon sağlanmıştır.

2.1.13. Meteoroloji Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun

Kanun Numarası : 3254
Kabul Tarihi : 08/01/1986
Yayımlandığı R. Gazete : 14/01/1986 Sayı : 18988

Meteoroloji Genel Müdürlüğü gelecek meteorolojik olaylar konusunda tahmin çalışmaları yapmaktadır ve bu açıdan taşkın yönetimi ile doğrudan ilgili bir kurumdur. Ani taşkın ve erken uyarı sistemleri konusunda da MGM'nin çalışmaları vardır.

3254 sayılı kanunun amacı 1 inci maddesinde belirtilmiş olup, bu madde aşağıya alınmıştır.

“Madde 1 – Bu Kanunun amacı, meteoroloji istasyonları açmak ve çalıştırmak, hizmetlerin gerektirdiği rasatları yapmak ve değerlendirmek ve çeşitli sektörler için hava tahminleri yapmak ve meteorolojik bilgi desteği sağlamak için Başbakanlığa bağlı Meteoroloji Genel Müdürlüğünün kurulmasına, teşkilat ve görevlerine dair esasları düzenlemektir.”

3254 sayılı kanunun 1 inci maddesinde belirtilen amaç kapsamında, meteoroloji istasyonlarının açılması ve çalıştırılması sırasında elde edilen veriler taşkın yönetimi çalışmalarında ciddi kullanım alanlarına sahiptir.

“Madde 2 – Meteoroloji Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:

a) Meteorolojik hizmetlerin eksiksiz ve zamanında yürütülebilmesi için lüzum görülen yerlerde çeşitli tipte meteoroloji istasyonları veya birimleri açmak ve çalıştırmak,

b) Meteorolojik hizmetlerin gerektirdiği rasatları yapmak ve diğer sektörler için hava tahminleri yapmak,”

3254 sayılı kanunun 2 nci maddesinde Meteoroloji Genel Müdürlüğünün (MGM) görevleri belirtilmiştir.

“Madde 8 – (Değişik: 10/10/2011-KHK-657/18 md.)

Tahminler Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Meteorolojik gözlemler ve uzaktan algılama ürünleri ile sayısal hava tahmin modellerini kullanarak kara, hava ve deniz ile ilgili meteorolojik tahminleri yapmak, şiddetli meteorolojik hadiselerle ilgili erken uyarılar hazırlamak,

b) Kamu ve özel sektör ile diğer kullanıcıların ihtiyaç duyduğu meteorolojik tahminleri üretmek,”

3254 sayılı kanunun 8 incimaddesinde şiddetli meteorolojik hadiselerle ilgili erken uyarı sistemleri hazırlanmasından bahsedilmiş olup taşkın konulu erken uyarı sistemlerinde de bu tarz meteorolojik çalışmalar kullanım alanı bulabilir.

“Madde 9/A - (Ek: 10/10/2011-KHK-657/20 md.)

Meteorolojik Veri İşlem Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Yurt içi ve yurt dışı meteorolojik verilerin toplanması, kayıtlarının tutulması, yayımlanması ile arşivlenmesini sağlamak,

b) Gözlem şebekesinden elde edilen verilerin kalite kontrolünü yapmak,”

3254 sayılı Kanun'un 9/A maddesinde görevleri belirtilmiş olan Meteorolojik Veri İşlem Dairesi Başkanlığının en önemli görevlerinden birisi meteorolojik verilerin toplanıp arşivlenmesidir. Bu veriler taşkın yönetim planlarının hazırlanması için son derece önemli verilerdir. Ayrıca veri kalite kontrolü de çok önemli bir nokta olup bu husus da Meteorolojik Veri İşlem Dairesi Başkanlığının görevleri arasındadır.

“Madde 9/B - (Ek: 10/10/2011-KHK-657/20 md.)

Araştırma Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Genel Müdürlüğün görev alanına giren meteorolojik karakterli doğal afetler, hidrometeoroloji, deniz ve tarımsal meteoroloji, iklim, iklim değişikliği ve meteoroloji ile ilgili diğer konularda araştırma ve geliştirme çalışmaları yapmak,”

3254 sayılı kanunun 9/B maddesinde belirtilen Araştırma Dairesi Başkanlığının görevi de meteorolojik karakterli doğal afetler, hidrometeoroloji, deniz ve tarımsal meteoroloji, iklim, iklim değişikliği ve meteoroloji ile ilgili diğer konularda araştırma ve geliştirme çalışmaları yapmaktır.

2.1.14. Kadastro Kanunu

Kanun Numarası : 3402
Kabul Tarihi : 21/06/1987
Yayımlandığı R. Gazete : 09/07/1987 Sayı : 19512

Bu kanun, ülkemizin taşınmaz mallarının, arazisinin sınırlarının, ülke koordinat sistemine göre arazi ve harita üzerinde belirterek hukuki durumlarını tespit etmek suretiyle 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun öngördüğü tapu sicilini kurmak, mekânsal bilgi sisteminin alt yapısını oluşturmayı amaçlamaktadır.

2.1.15. Kıyı Kanunu

Kanun Numarası : 3621
Kabul Tarihi : 04/04/1990
Yayımlandığı R. Gazete : 17/04/1990 Sayı : 20495

3621 sayılı kanunun amacı ve kapsamı ilk iki maddesinde açıklanmıştır. Kanundaki madde metinleri aşağıdaki gibidir;

“ Amaç

Madde 1 – Bu Kanun, deniz, tabii ve suni göl ve akarsu kıyıları ile bu yerlerin etkisinde olan ve devamı niteliğinde bulunan sahil şeritlerinin doğal ve kültürel özelliklerini gözeterek koruma ve toplum yararlanmasına açık, kamu yararına kullanma esaslarını tespit etmek amacıyla düzenlenmiştir.

Kapsam

Madde 2 – Bu Kanun, deniz, tabii ve suni göller ve akarsu kıyıları ile deniz ve göllerin kıyılarını çevreleyen sahil şeritlerine ait düzenlemeleri ve bu yerlerden kamu yararına yararlanma imkan ve şartlarına ait esasları kapsar.”

3621 sayılı kanunun 1 inci ve 2 nci maddelerinden anlaşılacağı üzere, taşkın

ihtimali yüksek olan bölgeler ile ilgili düzenlemeleri içerdiğinden bu kanun önemlidir.

Bu kanunun uygulanmasında taşkın yönetim planlarının göz önüne alınması gerekliliği bulunmaktadır.

2.1.16. Tabii Afet Nedeniyle Meydana Gelen Hasar ve Tahribata İlişkin Hizmetlerin Yürütülmesine Dair Kanun

Kanun Numarası : 4123
Kabul Tarihi : 23/07/1995
Yayımlandığı R.Gazete : 25/07/1995 Sayı: 22354

4123 sayılı kanun, tabii afetlerde konutları, işyerleri zarar gören vatandaşlara hem bu zararlarının giderilmesi hem de yiyecek, giyecek, barınma gibi ihtiyaçlarının giderilmesine ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

Konunun önemine binaen, bu Kanun'un taşkın hallerinde de uygulanacağına ilişkin açık Kanun maddesi getirilmesi yerinde olacağından, bu tez kapsamında hazırlanan Taşkın Kanun Taslağına bu yönde madde eklenmiştir.

2.1.17. Taşkın Sulara ve Su Baskınlarına Karşı Korunma Kanunu

Kanun Numarası : 4373
Kabul Tarihi : 14/01/1943
Yayımlandığı R. Gazete : 21/01/1943 Sayı : 5310

Bu kanunun hazırlandığı tarihte insanlığın teknolojik gelişimi ve bilgisayar tabanlı hidro-dinamik modelleme teknikleri bulunmuyordu. O günün koşulları ile ciddi ölçüde taşkın riski taşıdığı düşünülen bölgeler ve bu alanlar için taşkın oluşabileceği yaklaşık alan DSİ tarafından çalışılıp Bakanlar Kurulu kararı ile belirlenip duyurulmuş ve bu bölgeler imara kapatılması işlemleri yapılmıştır.

Bu kanunda, tespit edilen taşkın alanlarındaki suların akmasına engel olan bina, tesis, ağaç set, savak ve benzeri engeller hakkında uygulanacak hükümler ile bu engellerin sahiplerinin hak ve yükümlülükleri, taşkın halinde mahal halkının yükümlülükleri, taşkın hakkında görevli bulunan kamu görevlileri ve taşkın olayına

ilişkin görevleri gibi hususlar belirlenmiştir.

Bu kanun, açıklanan düzenleme alanı ile gerekli bazı düzenlemeleri getirmiştir. Eldeki bu tez çalışması kapsamında bu kanun değerlendirilmiş ve taslak kanunda üstünde durulmuştur.

Taşkın Sulara ve Su Baskınlarına Karşı Korunma Kanununun önemine binaen eldeki bu tez çalışması için önemli görülen maddeleri günümüz Türkçesi ile yazılarak aşağıya alınmıştır.

“Madde 1 – Yüksek seviye gösteren umumi ve hususi, kapalı veya akarsuların taşması ile su altında kalan veya su baskınlarına uğrayabilecek olan sahaların sınırları Bayındırlık Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu’nun kararı ile tespit ve ilan edilir.

Madde 2 – Birinci madde hükümlerine göre tesbit ve ilan edilen sahaların sınırları içinde suların akmasına engel olan bina, tesisler, fidan, ağaç, set, savak gibi engeller ile değirmen ve sulama arkları hakkında aşağıdaki hükümler uygulanır:

a)Bina ve tesisler hakkında kamulaştırma hükümlerine göre işlem yapılır. Bu bina ve tesislerin arsaları ve bitişik arazileri sahiplerinin faydalanabilecekleri durumda ise, bunların kıymetleri kamulaştırma bedelinden indirilir ve arsa veya arazi sahiplerine terkedilir.

b) Fidan, ağaç ve asmalıklarla esaslı bent ve savaklar belediye sınırı içinde ise belediye encümeninin, bu sınır dışında ise vilayet daimi encümeninin seçeceği üç bilirkişi tarafından kıymetleri takdir edilerek, bedelleri sahiplerine peşinen ödendikten sonra kaldırılır veya yıkılır. Bunların takdir olunan kıymetleri için tebliğ tarihinden itibaren beş gün zarfında ilgililerce il idare heyetlerine itiraz edilebilir. İl idare heyetlerinin nihayet bir ay içinde karar vermeleri lazımdır. Bu kararlar icrayı durdurmaz. Ancak bu fıkra hükmü dairesinde kaldırılacak veya yıkılacak olan fidan, ağaç ve asmalıklarla bent ve savakların kısmen veya tamamen başka yerlere nakli için sahiplerince alakalı makamlara yazı ile gerçekleştirilecek müracaatlar üzerine lüzumlu ve mümkün süreler verilir. Bu hallerde takdir edilmiş olan bedellerden nakledilen kısımlara isabet eden miktarlar indirilir. Kaldırılan fidan, ağaç ve asmalıkların arazisi sahiplerince hiç bir surette kullanılmıyacak hale girmiş bulunursa, bunlar da (a) fıkrası hükümlerine göre kamulaştırılır.

c) Yukarıki fıkralara göre takdir edilecek bedeller Bayındırlık Bakanlığı tarafından ödenir. Ancak Devlete ve belediyeye ve özel idareler ile köy tüzel kişiliklerine (veya Vakıflar İdaresine) ait olan bina, tesisler, fidan, ağaç ve asmalıklarla diğer engeller için hiç bir tazminat verilmez.

d) Herhangi bir özelliği olmayan sıradan bent ve setlerle çit dolma ve toprak birikintisi gibi engeller da hiç bir tazminat verilmeksizin kaldırılır.

e) Taşkın sahalarının dışındaki değirmenlere, sanayi tesisleri veya ekim sahalarına giden ve su baskın sahasından geçen ark ve kanallardan zararlı olanların bilimsel-teknik verilere ve gerekliliklere uygun olarak düzeltilmeleri için sahiplerine yeterli bir süre verilir. Bu sürenin sonunda düzeltilmedikleri takdirde yukarıdaki hükümler uygulanır.

Madde 3 – Birinci madde hükümleri dairesinde tespit ve ilan edilmiş olan sınırlar içinde tesisat, inşaat veya tadilat yapmak, fidan veya ağaç dikmek yasaktır. İzin verilmesi, Su İşleri Müdürü'nün, bulunmayan yerlerde Bayındırlık Müdürünün bilimsel ve teknik açıdan sakıncası olmadığı hakkında rapor vermesine bağlıdır.

Birinci fıkra hükmüne aykırı olarak izin alınmaksızın yapılan ve suyun akmasına veya su seviyesinin yükselmesine tesiri olan tesisat, inşaat veya tadilat, dikilen fidan veya ağaçlar mahalli Su İşleri Müdürünün, yoksa Bayındırlık Müdürü'nün teklifi üzerine Vali'nin kararı ile yıktırılır veya kaldırılır ve bu hususta yapılan masraflar sahiplerinden alınır.

Madde 4 –Sürekli bakıma tabi olsun olmasın kenar ve setlerin taşkın sularla yıkılma tehlikesine veya halkın su afetine maruz bulunduğunu görenler, bunu derhal mahallin Su İşleri, Bayındırlık Müdür ve teşkilatına veya en yakın muhtarlara, jandarma dairelerine veyahut İl ve İlçe idaresi amirlerine haber vermeğe mecburdurlar.

Bu mecburiyet, suların kabarma ve taşması mevsimlerinde halka ilan edilir.

Madde 5 – Tehlikenin aşağı bölgelere geçmesi ihtimali varsa durum o bölgelere da en seri vasıtalarla ihbar olunur.

Madde 6 – Taşkın sularla kenar ve setlerin yıkılma ve yarıлма tehlikesine maruz bulunması veya yakın arazinin su baskınına uğraması gibi hallerde, hadisenin meydana geldiği mahallin en büyük idare memurunun emriyle tehlike ile karşılaşan köy ve kasabaların 18 yaşını bitirip 50 yaşını doldurmamış bulunan erkekleri,

ellerinde bulunan ve yıkıntıları düzeltmeye yarayacak her türlü alat, edevat ve malzeme ve vasıtalarla tehlike yerine yardıma koşmaya ve gösterilen işlerde çalışmaya mecburdurlar.

Köylünün temin edemeyeceği anlaşılan lüzumlu vasıtaları Bayındırlık Bakanlığı önceden yeterli miktarlarda ve taşkın sahalarında bulundurur.

Tehlike ile karşılaşan veya tehlikeye uğrayan bölgeler halkı ile bu afetin önlenemeyeceği anlaşıldığı takdirde, tehlike bölgesi dışında kalan komşu köy ve kasabalar halkı da birinci fıkra hükümleri dairesinde yardıma çağırılırlar. Bunlar da gösterilen işlerde çalışmaya mecburdurlar.

Mülki idare bölgesi ayrı dahi olsa komşu köy ve kasaba halkı tehlikeye maruz bölgenin en büyük idare memurunun bu yoldaki emirlerini yerine getirmek zorundadır. Şu kadar ki bu komşu köy ve kasabaların bağlı bulunduğu vilayet veya kazaya derhal bilgi verilir ve yardım istenilir.

Yardıma giden komşu köy ve kasabalar halkı da ellerinde bulunan alet ve malzeme ve vasıtaları, işleri idare edenlerin emrine vermeğe mecburdurlar.

Vali ve kaymakamlarla bucak müdürleri ve köy muhtarları ve civardaki askeri ve jandarma, gümrük muhafaza ve orman koruma kıta komutanları üstlerinden emir beklemeksizin tehlike ile karşılaşan yerlere yardımcı göndermek ve icabında bizzat tehlike yerine gitmekle mükelleftirler.

Madde 7 – Altıncı maddede yazılı mükelleflerin önceden köy ve belediyelerce ikişer nüsha defterleri tanzim ve taşkın sahasının tabi olduğu İl makamınca tasdik olunarak birer nüshası köy muhtarlarına, belediye başkanlarına ve birer nüshası da mahallin en büyük mülkiye memuruna tevdi edilir. Lüzumu halinde mükellefler bu defterler uyarınca işe davet ve sevkolunurlar.

Madde 8 – Tehlike büyük ve geniş görünürse koruma işlerini idare eden amir, gerek o mahalde ve gerek o civarda bulunan askeri ve mülki veya hususi, kurtarma işlerinde faydalı teşekkül ve vasıtalarından yardım istemeğe ve bu hususta kendisine müracaat olunan her makam da derhal yardım etmeye mecburdur.

Madde 9– Yukarıdaki maddelerde yazılı koruma işlerinde çalışanların beraberlerinde getirdikleri veya işleri idare edenlerin emrine verdikleri alet ve edevat ve malzeme ve vasıtalarından kırılan veya kaybolanların bedelleri Hükümetçe sahiplerine ödenir.

Madde 10 – Taşkın tehlikesine maruz bulunan yerlere geleceklerin belirli tarifeli vasıtalarla hareket etmeleri halinde, nakliye ücretleri Hükümetçe ödeneceği gibi acele hallerde yetkili memurların gösterecekleri lüzum üzerine bunlar kamyon, araba gibi diğer vasıtalarla gönderilir. Bunların nakliye ücretleri de Hükümetçe ödenir. Bu işlerde çalıştırılanlara bu mesailerine mukabil ücret verilmez. Yalnız çalıştıkları müddetçe kendilerine parasız ekmek ve katık temin edilir.

Madde 11 – Bu işlerde çalıştırılırken sakatlananların sakatlık derecelerine göre kendilerine ve ölenlerin ailelerine polis ve jandarma efradı için tatbik edilen esaslar dairesinde tazminat verilir. Yaralananlar veya sakatlananlar en yakın hastanelere sevk edilir. Bütün hastaneler bu yaralı ve sakatları hemen kabul ve tedaviye mecburdurlar. Devlet ve kamu müessesesi hastanelerinde bunlar parasız tedavi ettirilirlir. Özel hastanelerde yapılan tedavi bedelleri Hükümetçe ödenir.

Madde 12 – Taşkınlar için çekilen telgraf yazılarını ve telefon haberleşmelerini posta, telgraf ve telefon merkezleri ve demiryol istasyonları parasız ve acele olarak kabul etmeye ve telgraf yazısını alan memurlar da hemen mahalline göndermeğe mecburdurlar.”

Madde 13– Yerel İdarenin veya Su İşleri veya Bayındırlık Müdürlüğü memurlarının sevk kağıtları üzerine taşkınları önlemeğe gidecek olanları Devlet Demiryolları istasyon memurları asker tarifesiyle ve mahsubu daha sonra yapılmak üzere olay mahalline veya civarına indirmek şartıyla yolcu veya yük treni katarları ile göndermeğe mecburdurlar.

Madde 14- Bu kanunun muhtelif maddelerinde yapılacağı ve ödeneceği açıklanan masraflar Bayındırlık Bakanlığının bütçesinden ödenir.

Madde 15– 6ncı maddeye göre taşkınları önlemek, yangın ve yıkıntıları kapamak üzere yetkili memurlar tarafından olay mahalline gitmeleri emredilen, hastalık veya diğer kabul edilebilir bir sebep olmadıkça iş başına zorla sevk etmeğe o yerin en büyük mülkiye memuru yetkilidir. Bu husustaki emirleri zabıta kuvvetleri derhal yerine getirmeye mecburdurlar.

(Değişik ikinci fıkra: 23/1/2008-5728/113 md.) Davet anında köy ve kasabalarında bulunup da salık durumları müsait olduğu hâlde ve başkaca kabul edilebilir bir sebep olmaksızın bu davete uymayanlar ile gidip çalışmayanlar, kaymakam veya valinin kararıyla Kabahatler Kanununun 32 nci maddesi uyarınca

cezalandırılır.

(Değişik üçüncü fıkra: 23/1/2008-5728/113 md.) 6ncı maddede yazılı memurlardan olay mahalline yardımcı göndermeyenlerle bu Kanunun hükümlerini uygulamada ihmali görülenler Türk Ceza Kanununun 257 nci maddesinin ikinci fıkrasına göre cezalandırılır.

Madde 16– Bu kanunun hükümlerinin uygulanmasına ait esaslar ilgili bakanlıklarca birlikte tespit olunur.

Madde 17– Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 18– Bu kanunun hükümlerini uygulamaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.”

2.1.18. Büyükşehir Belediyesi Kanunu

Kanun Numarası : 5216
Kabul Tarihi : 10/07/2004
Yayımlandığı R.Gazete : 23/07/2004 Sayı :25531

Bu kanunun amacı ve kapsamı ilk ve ikinci maddesinde açıklanmaktadır. Buna göre; bu kanunda, büyükşehir belediyesiyle büyükşehir sınırları içindeki belediyeler açısından, büyükşehir belediyesi yönetiminin hukukî statüsü düzenlenmiş, hizmetlerin plânlı, programlı, etkin, verimli ve uyum içinde yürütülmesini sağlamak için düzenlemeler yapılmıştır.

Büyükşehir Belediyelerinin taşkınla ilgili görevlerinin ve yer yönünden yetkilerinin kapsamının ve sınırlarının tespit edilebilmesi için, öncelikle Büyükşehir Belediyesinin kanunî tanımına ve kanun ile tespit edilen yer yönünden yetki sınırlarına değinmek gerekir. Bu tanım, 5216 sayılı kanunun 3 üncü maddesinde verilmiştir.

Ancak, konunun esasına geçmeden önce, “yer yönünden yetkinin ne olduğuna” kısaca değinmekte fayda vardır.

“Yer yönünden yetki idari makamların konu yönünden sahip oldukları yetkiyi kullanabilecekleri coğrafi alanı ifade eder.

Bazı idari makamların yetkileri tüm ülke için geçerlidir. Buna karşılık bazı idari makamların yetkili oldukları konularda ancak belli bir coğrafi alan içinde

geçerli olabilecek idari kararlar alabilirler. Örneğin mahalli idare organlarının veya merkezi idarenin taşra teşkilatının başında bulunan makamların yetkileri, bu organ ve makamların buldukları idari bölümlerin sınırları ile sınırlanmıştır. İşte bu gibi idari makamların yetkili oldukları coğrafi alan dışında yetkilerini kullanarak idari kararlar almaları, o kararları yetki yönünden hukuka aykırı kılar.” (Günday, 2015, s.137-138)

Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere, büyükşehir belediyelerinin yetkileri, belirli bir coğrafi alan ile sınırlıdır. Aşağıda, büyükşehir belediyelerinin yer yönünden yetkisinin belirleneceği açıklanmıştır.

5216 sayılı kanunun 3 üncü maddesi a bendi ve aynı kanunun 5 inci maddesi:

“Tanımlar

Madde 3- Bu Kanunun uygulanmasında;

(Değişik: 12/11/2012-6360/4 md.) Büyükşehir belediyesi: Sınırları il mülki sınırı olan ve sınırları içerisindeki ilçe belediyeleri arasında koordinasyonu sağlayan; idarî ve malî özerkliğe sahip olarak kanunlarla verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, yetkileri kullanan; karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisini, ifade eder”

“Büyükşehir belediyesinin sınırları

Madde 5- (Değişik: 12/11/2012-6360/6 md.)

Büyükşehir belediyelerinin sınırları, il mülki sınırlarıdır.

İlçe belediyelerinin sınırları, bu ilçelerin mülki sınırlarıdır.”

5216 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin “a” bendi uyarınca, Büyükşehir Belediyesi’nin yer yönünden yetki sınırlarını, “il idari sınırları” oluşturmaktadır.

İl idari sınırları içinde ayrıca İlçe Belediyeleri de mevcut olup, belli bir amacın gerçekleştirilmesine yönelik olarak birden fazla İlçe Belediyesi’nin katılımı ile yapılacak işlerde koordinasyon Büyükşehir Belediyesi tarafından sağlanacaktır. İlçe Belediyelerinin yer yönünden yetkisi “ilçe idari sınırlarıdır”.

Büyükşehir Belediyesi görevlerini yerine getirirken ve yetkilerini kullanırken, kural olarak otonom kararlar alabilir, bütçesinin ve gelirlerinin kullanım şeklini kararlaştırabilir. Büyükşehir Belediyesi’nin bu özerkliğinin sebepleri arasında karar organlarının seçmenler tarafından seçilmesi, yerel ihtiyaçların yerinden yönetim sistemi ile biliniyor tespit edilmesinin daha kolay, çabuk, isabetli bir şekilde yapılmasına olanak tanınmasıdır. Bu hususlar, Belediyelerin ve bu arada Büyükşehir

Belediyelerinin kamu tüzel kişiliğine sahip olmalarına dayanak sebepler arasında da sayılabilir.

5216 sayılı kanunun 7 inci maddesi, Büyükşehir Belediyeleri ile İlçe Belediyelerinin görev tanımını daha ayrıntılı bir biçimde açıklar. Bu maddede, “taşkın” olgusunu doğrudan ve dolaylı yoldan ilgilendiren düzenlemeler mevcuttur;

“Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları

Madde 7- Büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları

şunlardır:

b) Çevre düzeni plânına uygun olmak kaydıyla, büyükşehir belediye sınırları içinde 1/5.000 ile 1/25.000 arasındaki her ölçekte nazım imar plânını yapmak, yaptırmak ve onaylayarak uygulamak; büyükşehir içindeki belediyelerin nazım plâna uygun olarak hazırlayacakları uygulama imar plânlarını, bu plânlarda yapılacak değişiklikleri, parselasyon plânlarını ve imar ıslah plânlarını aynen veya değiştirerek onaylamak ve uygulanmasını denetlemek; nazım imar plânının yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde uygulama imar plânlarını ve parselasyon plânlarını yapmayan ilçe belediyelerinin uygulama imar plânlarını ve parselasyon plânlarını yapmak veya yaptırmak.

c) Kanunlarla büyükşehir belediyesine verilmiş görev ve hizmetlerin gerektirdiği proje, yapım, bakım ve onarım işleriyle ilgili her ölçekteki imar plânlarını, parselasyon plânlarını ve her türlü imar uygulamasını yapmak ve ruhsatlandırmak, 20.7.1966 tarihli ve 775 sayılı Gecekondu Kanununda belediyelere verilen yetkileri kullanmak.

g) (Değişik: 12/11/2012-6360/7 md.) Büyükşehir belediyesinin yetki alanındaki mahalleleri ilçe merkezine bağlayan yollar, meydan, bulvar, cadde ve ana yolları yapmak, yaptırmak, bakım ve onarımı ile bu yolların temizliği ve karla mücadele çalışmalarını yürütmek;

i) Sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak çevrenin, tarım alanlarının ve su havzalarının korunmasını sağlamak; ağaçlandırma yapmak; gayrisihhî işyerlerini, eğlence yerlerini, halk sağlığına ve çevreye etkisi olan diğer işyerlerini kentin belirli yerlerinde toplamak; inşaat malzemeleri, hurda depolama alanları ve satış yerlerini, hafriyat toprağı, moloz, kum ve çakıl depolama alanlarını, odun ve kömür satış ve depolama sahalarını belirlemek, bunların taşınmasında çevre kirliliğine meydan vermeyecek tedbirler almak; büyükşehir katı atık yönetim plânını yapmak, yaptırmak; katı atıkların kaynakta toplanması ve aktarma istasyonuna kadar taşınması hariç katı atıkların ve hafriyatın yeniden değerlendirilmesi, depolanması ve bertaraf edilmesine ilişkin hizmetleri yerine getirmek, bu amaçla tesisler kurmak, kurdurmak, işletmek veya işletletmek; sanayi ve tıbbî atıklara ilişkin hizmetleri yürütmek, bunun için gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işletletmek;

r) Su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütmek, bunun için gerekli baraj ve diğer tesisleri kurmak, kurdurmak ve işletmek; derelerin ıslahını

yapmak;

u) İl düzeyinde yapılan plânlara uygun olarak, doğal afetlerle ilgili plânlamaları ve diğer hazırlıkları büyükşehir ölçeğinde yapmak; gerektiğinde diğer afet bölgelerine araç, gereç ve malzeme desteği vermek; itfaiye ve acil yardım hizmetlerini yürütmek; patlayıcı ve yanıcı madde üretim ve depolama yerlerini tespit etmek, konut, işyeri, eğlence yeri, fabrika ve sanayi kuruluşları ile kamu kuruluşlarını yangına ve diğer afetlere karşı alınacak önlemler yönünden denetlemek, bu konuda mevzuatın gerektirdiği izin ve ruhsatları vermek.

z) (Değişik: 12/11/2012-6360/7 md.) Afet riski taşıyan veya can ve mal güvenliği açısından tehlike oluşturan binaları tahliye etme ve yıkım konusunda ilçe belediyelerinin talepleri hâlinde her türlü desteği sağlamak.

Büyükşehir belediyeleri birinci fıkranın (c) bendinde belirtilen yetkilerini, imar plânlarına uygun olarak kullanmak ve ilgili belediyeye bildirmek zorundadır. (Değişik ikinci cümle: 12/11/2012-6360/7 md.) Büyükşehir belediyeleri birinci fıkranın (l), (s), (t) bentlerindeki görevleri ile temizlik hizmetleri ve adres ve numaralandırmaya ilişkin görevlerini belediye meclisi kararı ile ilçe belediyelerine devredebilir, birlikte yapabilirler.

İlçe belediyelerinin görev ve yetkileri şunlardır:

f) (Ek: 12/11/2012-6360/7 md.) Afet riski taşıyan veya can ve mal güvenliği açısından tehlike oluşturan binaları tahliye etmek ve yıkmak.

(Değişik son fıkra: 1/7/2006-5538/23 md.) 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunuyla Sanayi ve Ticaret Bakanlığına ve organize sanayi bölgelerine tanınan yetki ve sorumluluklar ile sivil hava ulaşımına açık havaalanları ve bu havaalanları bünyesinde yer alan tüm tesisler bu Kanunun kapsamı dışındadır.”

5216 sayılı kanunun 7 nci maddesinin b bendinde bahsi geçen plânlara, şehirde hangi bölgelerin ne amaçla ve ne yoğunlukla kullanılacağını düzenlemektedir. Bu nedenle, Belediyelere ve Büyükşehir Belediyelerine yüklenen görev, taşkın nedeni ile can ve mal kaybının asgari düzeye indirilmesinde büyük önem taşır.

5216 sayılı kanunun 7 nci maddesinin c bendi plânsız kentleşmeyi ele almış olup, bu da taşkın nedeni ile can ve mal kaybını doğrudan ilgilendiren konulardan biridir.

5216 sayılı kanunun 7 nci maddesinin g bendi ile yolların yapım ve bakımına ilişkin verilen görevler, herhangi bir taşkın anında çabuk ve etkin müdahaleyi kolaylaştıracak mahiyette görülebilir.

5216 sayılı kanunun 7 nci maddesinin i ve r bendleri, taşkın olgusu ile maddenin diğer bendlerinden daha fazla hatta kısmen doğrudan ilgilidir. Ağaçlandırma, su havzalarının korunması, barajların kurulması, derelerin ıslahı gibi

görevler ise taşkın felaketi ile yüz yüze gelinip gelinmeyeceğini en üst düzeyde etkileyen faktörlerdendir.

5216 sayılı kanunun 7 nci maddesinin en göze çarpıcı bendlerinden birisi de, doğal afetlere karşı Büyükşehir Belediyeleri'ne sivil savunma sistemlerini organize etme yetki ve görevi veren u bendidir. Büyükşehir Belediyesi'nin doğal afetlere karşı yapacağı hazırlıkların il düzeyinde yapılan plânlara uygunluğunu arayan bu bendin Büyükşehir Belediyesi'ne yüklediği bu görev, b bendindeki görevi ile paralellik göstermekte ve bu bendler birbirini tamamlamaktadır. Büyükşehir Belediyesinin denetim görevi de maddenin bu bendi kapsamında vurgulanmaktadır.

5216 sayılı kanunun 7 nci maddesinin İlçe Belediyelerinin görev ve yetkilerini belirleyen kısmının "f" bendinde, afet riski taşıyan binaların tahliyesi ve yıkımı konusunda asıl olarak İlçe Belediyeleri görevlendirilmekle birlikte, Büyükşehir Belediye Başkanlığının da destek sağlayacağı belirtilmiş, böylece kaynakların ortak kullanımı yolu ile etkinlik artırılmıştır.

"Büyükşehir belediyesinin imar denetim yetkisi

Madde 11- Büyükşehir belediyesi, ilçe belediyelerinin imar uygulamalarını denetlemeye yetkilidir. Denetim yetkisi, konu ile ilgili her türlü bilgi ve belgeyi istemeyi, incelemeyi ve gerektiğinde bunların örneklerini almayı içerir. Bu amaçla istenecek her türlü bilgi ve belgeler en geç onbeş gün içinde verilir. İmar uygulamalarının denetiminde kamu kurum ve kuruluşlarından, üniversiteler ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından yararlanılabilir.

Denetim sonucunda belirlenen eksiklik ve aykırılıkların giderilmesi için ilgili belediyeye üç ayı geçmemek üzere süre verilir. Bu süre içinde eksiklik ve aykırılıklar giderilmediği takdirde, büyükşehir belediyesi eksiklik ve aykırılıkları gidermeye yetkilidir.

Büyükşehir belediyesi tarafından belirlenen ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı yapılar, gerekli işlem yapılmak üzere ilgili belediyeye bildirilir. Belirlenen imara aykırı uygulama, ilgili belediye tarafından üç ay içinde giderilmediği takdirde, büyükşehir belediyesi 3.5.1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun 32 ve 42 nci maddelerinde belirtilen yetkilerini kullanma hakkını haizdir. Ancak 3194 sayılı Kanunun 42 nci madde kapsamındaki konulardan dolayı iki kez ceza verilemez."

5216 sayılı kanunun 11 inci maddesinde, Büyükşehir Belediyesinin denetleme yetkisi düzenlenmiştir.

Bir kamu kurumuna, sadece bir yetkinin verilmesi yeterli değildir. Bu yetkiye

dayanılarak verilen direktiflerin ve kararlaştırılan işlerin yerine gereği gibi getirilip getirilmediğini denetleme yetkisi mevcut değilse, yetkinin etkinliğinden bahsetmek çok güç hatta imkansız olacaktır.

5216 sayılı kanunun 11 inci maddesi kapsamına göre, Büyükşehir Belediyesi, denetimlerini İlçe Belediyelerinin imar uygulamaları üzerinde de gerçekleştirecektir. Taşkın olayı, son tahlilde şehirleşme ve arazi kullanımı nedeni ile insana ve mal varlıklarına zarar verebileceğinden, maddenin ilk cümlesinde belirtilen imar uygulamalarının denetimi, esasen doğrudan taşkına karşı imarlaşma durumunun denetimi ve korunma tedbirlerinin alınması için en öncelikli iş durumundadır. Hiç kuşkusuz, maddenin hizmet ettiği tek amaç taşkından korunma değildir, ancak, taşkından korunmaya yönelik en önemli düzenlemelerden biri bu maddedir.

Büyükşehir Belediyesinin imar uygulamalarının denetlenmesi için gerekli teknik ve uzmanlık yardımını alabileceği de maddenin ilk fıkrasında yer almıştır. Böylelikle, imar uygulamaları üzerinde sadece pratik ve teknik denetim değil, aynı zamanda bilimsel ve teorik yardımın temini de mümkün kılınmıştır. Bunun doğal bir sonucu olarak, imar uygulamalarında geleceğe ilişkin projeksiyonların uygulanagelen ve zamanla çağın bilgi ve teknik donanımının arkasında kalacak anlayışlarının ötesine geçip, gelişen bilim ve bilgi düzeyine ulaşması olanağı getirilmiştir. Bir başka deyişle, imar uygulamalarının denetimi sırasında en son bilimsel verilerin kullanılması, hâlihazırda üstünde çalışılan ve ileride yapılacak imar uygulamalarının en son bilim ve bilgi düzeyi ışığında gerçekleştirilmesi için gerekli teknik ve bilimsel desteği kanuna dayanarak talep etme imkanı Büyükşehir Belediyeleri için imkan dahilindedir.

5216 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin ikinci fıkrasında, Büyükşehir Belediyesinin belirlediği eksiklik ve aykırılıkların ilgili Belediye tarafından giderilmemesi halinde Büyükşehir Belediyesine, bu eksiklik ve aykırılıkları kendiliğinden giderme yetkisi tanınmıştır. Bu yetki, uygulamadaki olası keyfilik ve imkan yoksunluklarının getirebileceği sıkıntıların da önüne geçilmesini kolaylaştırmıştır.

İmar uygulamalarına aykırılık vatandaşların eylemleri sonucu da ortaya çıkabilir. Ruhsatsız veya ruhsata aykırı yapı yapma, bunların en çarpıcı örneklerindedir ve önüne geçilmemesi halinde çarpık kentleşme, hakkı olmayan

yere tecavüz gibi sorunlardan da öte, büyük can ve mal kaybına sebep olacak bir durumdur. 5216 sayılı kanunun 11 inci maddesinin üçüncü fıkrasında bu sorunun Büyükşehir Belediyesi tarafından çözümü getirilmiştir.

“Geçici Madde 1- Büyükşehir belediyeleri, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç iki yıl içinde büyükşehirin 1/25.000 ölçekli nazım imar plânlarını yapar veya yaptırır.

Geçici Madde 2- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte; büyükşehir belediye sınırları, İstanbul ve Kocaeli ilinde, il mülki sınıridir. Diğer büyükşehir belediyelerinde, mevcut valilik binası merkez kabul edilmek ve il mülki sınırları içinde kalmak şartıyla, nüfusu birmilyona kadar olan büyükşehirlerde yarıçapı yirmi kilometre, nüfusu birmilyondan ikimilyona kadar olan büyükşehirlerde yarıçapı otuz kilometre, nüfusu ikimilyondan fazla olan büyükşehirlerde yarıçapı elli kilometre olan dairenin sınırı büyükşehir belediyesinin sınırını oluşturur.”

5216 sayılı kanunun geçici 1 inci maddesi, Büyükşehir Belediyesi'nin nazım imar planı yapması veya yaptırması için yetkisini kullanması açısından zaman bakımından sınırlama getiren bir maddedir. Buna göre, 1/25000 ölçekli nazım imar planı, Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden itibaren en geç 2 yıl içinde ve “Büyükşehir” için yapılacaktır.

Açıklanan nedenle, “Büyükşehirin sınırlarının” da tespiti gerekmektedir. Büyükşehirin sınırlarının tespiti, Büyükşehir Belediyesi'nin yetkilerinin geçerli olduğu fiziki ülke parçasının sınırlarının belirlenmesi anlamına gelir. 5216 sayılı kanunun geçici 2 nci maddesi bu konuya açıklık getirmektedir.

5216 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesine göre, Büyükşehir Belediyesinin İstanbul ve Kocaeli illerindeki sınırları, yani, yetki alanı, İl idarî sınırlarıdır. Diğer Büyükşehir Belediyeleri'nde ise merkezi Valilik binası kabul edilecek bir daire Büyükşehir Belediyesi'nin yer yönünden yetki alanını belirleyecektir. Bu dairenin büyüklüğü, söz konusu şehrin nüfusuna göre belirlenecektir. Ancak, her hal ve şartta Büyükşehir Belediyesinin yetkisi İl idari sınırlarını aşamayacaktır.

2.1.19. Türk Ceza Kanunu

Kanun Numarası : 5237
Kabul Tarihi : 26/09/2004
Yayımlandığı R.Gazete : 12/10/2004 Sayı :25611

Bir taşkın olayı öncesi, esnası ve sonrasında oluşacak somut olaya göre aşağıdaki ilgili Türk Ceza Kanunu maddeleri uygulanabilir. İşbu maddelerde görüldüğü üzere, suçlar kasıtlı işlenebileceği gibi, “olası kast” adı verilen özel kast hali ile veya dikkatsizlik, tedbirsizlik anlamına gelen taksirle veya taksirin daha ağır bir hali olan bilinçli taksirle işlenebilir.

Bu hukuki kavramların kapsamı, eldeki bu tez çalışmasının kapsamını aştığı için Türk Ceza Hukukunun bu kavramları burada detaylı olarak açıklanmamıştır.

“Kast

Madde 21- (1) Suçun oluşması kastın varlığına bağlıdır. Kast, suçun kanuni tanımındaki unsurların bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesidir.

(2) Kişinin, suçun kanuni tanımındaki unsurların gerçekleşebileceğini öngörmesine rağmen, fiili işlemesi halinde olası kast vardır. Bu halde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektiren suçlarda müebbet hapis cezasına, müebbet hapis cezasını gerektiren suçlarda yirmi yıldan yirmibeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur; diğer suçlarda ise temel ceza üçte birden yarısına kadar indirilir.

Taksir

Madde 22- (1) Taksirle işlenen fiiller, kanunun açıkça belirttiği hallerde cezalandırılır.

(2) Taksir, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesi öngörülmeyle gerçekleştirilmesidir.

(3) Kişinin öngördüğü neticeyi istememesine karşın, neticenin meydana gelmesi halinde bilinçli taksir vardır; bu halde taksirli suça ilişkin ceza üçte birden yarısına kadar artırılır.

(4) Taksirle işlenen suçtan dolayı verilecek olan ceza failin kusuruna göre belirlenir.

(5) Birden fazla kişinin taksirle işlediği suçlarda, herkes kendi kusurundan dolayı sorumlu olur. Her failin cezası kusuruna göre ayrı ayrı belirlenir.

(6) Taksirli hareket sonucu neden olunan netice, münhasıran failin kişisel ve ailevi durumu bakımından, artık bir cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açmışsa ceza verilmez; bilinçli taksir halinde verilecek ceza yarısından altıda bire kadar indirilebilir.

Netice sebebiyle ağırlaştırılmış suç

Madde 23- (1) Bir fiilin, kastedilenden daha ağır veya başka bir neticenin oluşumuna sebebiyet vermesi halinde, kişinin bundan dolayı sorumlu tutulabilmesi için bu netice bakımından en azından taksirle hareket etmesi gerekir.

Kasten öldürme

Madde 81- (1) Bir insanı kasten öldüren kişi, müebbet hapis cezası ile cezalandırılır.

Nitelikli haller

Madde 82- (1) Kasten öldürme suçunun;

- a) Tasarlayarak,*
 - b) Canavarca hisle veya eziyet çektirerek,*
 - c) Yangın, su baskını, tahrip, batırma veya bombalama ya da nükleer, biyolojik veya kimyasal silah kullanmak suretiyle,*
 - d) Üstsoy veya altsoydan birine ya da eş veya kardeşe karşı,*
 - e) Çocuğa ya da beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı,*
 - f) Gebe olduğu bilinen kadına karşı,*
 - g) Kişinin yerine getirdiği kamu görevi nedeniyle,*
 - h) Bir suçu gizlemek, delillerini ortadan kaldırmak veya işlenmesini kolaylaştırmak ya da yakalanmamak amacıyla,⁽¹⁾*
 - i) (Ek:29/6/2005 - 5377/9 md.)Bir suçu işleyememekten dolayı duyduğu infialle,*
 - j) Kan gütme saikiyle,⁽²⁾*
 - k) Töre saikiyle,⁽²⁾*
- İşlenmesi halinde, kişi ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile cezalandırılır.*

Kasten öldürmenin ihmali davranışla işlenmesi

Madde 83- (1) Kişinin yükümlü olduğu belli bir icrai davranışı gerçekleştirmemesi dolayısıyla meydana gelen ölüm neticesinden sorumlu tutulabilmesi için, bu neticenin oluşumuna sebebiyet veren yükümlülük ihmalinin icrai davranışa eşdeğer olması gerekir.

(2) İhmali ve icrai davranışın eşdeğer kabul edilebilmesi için, kişinin;

- a) Belli bir icrai davranışta bulunmak hususunda kanuni düzenlemelerden veya sözleşmeden kaynaklanan bir yükümlülüğünün bulunması,*
- b) Önceden gerçekleştirdiği davranışın başkalarının hayatı ile ilgili olarak tehlikeli bir durum oluşturması,*

Gerekir.

(3) Belli bir yükümlülüğün ihmali ile ölüme neden olan kişi hakkında, temel ceza olarak, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine yirmi yıldan yirmibeş yıla kadar, müebbet hapis cezası yerine onbeş yıldan yirmi yıla kadar, diğer hallerde ise on yıldan onbeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunabileceği gibi, cezada indirim de yapılmayabilir.

Kasten yaralama

Madde 86- (1) Kasten başkasının vücuduna acı veren veya

sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) (Ek fıkra: 31/3/2005 – 5328/4 md.) Kasten yaralama fiilinin kişi üzerindeki etkisinin basit bir tıbbî müdahaleyle giderilebilecek ölçüde hafif olması hâlinde, mağdurun şikâyeti üzerine, dört aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezasına hükmolunur.

(3) Kasten yaralama suçunun;

a) Üstsoya, altsoya, eşe veya kardeşe karşı,

b) Beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı,

c) Kişinin yerine getirdiği kamu görevi nedeniyle,

d) Kamu görevlisinin sahip bulunduğu nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle,

e) Silahla,

İşlenmesi halinde, şikâyet aranmaksızın, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

Neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama

Madde 87- (1) Kasten yaralama fiili, mağdurun;

a) Duyularından veya organlarından birinin işlevinin sürekli zayıflamasına,

b) Konuşmasında sürekli zorluğa,

c) Yüzünde sabit ize,

d) Yaşamını tehlikeye sokan bir duruma,

e) Gebe bir kadına karşı işlenip de çocuğunun vaktinden önce doğmasına,

Neden olmuşsa, yukarıdaki maddeye göre belirlenen ceza, bir kat artırılır. Ancak, verilecek ceza, birinci fıkraya giren hallerde üç yıldan, üçüncü fıkraya giren hallerde beş yıldan az olamaz.⁽¹⁾

(2) Kasten yaralama fiili, mağdurun;

a) İyileşmesi olanağı bulunmayan bir hastalığa veya bitkisel hayata girmesine,

b) Duyularından veya organlarından birinin işlevinin yitirilmesine,

c) Konuşma ya da çocuk yapma yeteneklerinin kaybolmasına,

d) Yüzünün sürekli değişikliğine,

e) Gebe bir kadına karşı işlenip de çocuğunun düşmesine,

Neden olmuşsa, yukarıdaki maddeye göre belirlenen ceza, iki kat artırılır. Ancak, verilecek ceza, birinci fıkraya giren hallerde beş yıldan, üçüncü fıkraya giren hallerde sekiz yıldan az olamaz.⁽¹⁾

(3) (Değişik: 6/12/2006 – 5560/4 md.) Kasten yaralamanın vücutta kemik kırılmasına veya çıkığına neden olması halinde, yukarıdaki maddeye göre belirlenen ceza, kırık veya çıkığın hayat fonksiyonlarındaki etkisine göre, yarısına kadar artırılır.

(4) Kasten yaralama sonucunda ölüm meydana gelmişse, yukarıdaki maddenin birinci fıkrasına giren hallerde sekiz yıldan oniki yıla kadar, üçüncü fıkrasına giren hallerde ise oniki yıldan onaltı yıla kadar hapis

cezasına hükmolunur. ⁽²⁾

Kasten yaralamanın ihmali davranışla işlenmesi

Madde 88- (1) Kasten yaralamanın ihmali davranışla işlenmesi halinde, verilecek ceza üçte ikisine kadar indirilebilir. Bu hükmün uygulanmasında kasten öldürmenin ihmali davranışla işlenmesine ilişkin koşullar göz önünde bulundurulur.

Taksirle yaralama

Madde 89- (1) Taksirle başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

(2) Taksirle yaralama fiili, mağdurun;

a) Duyularından veya organlarından birinin işlevinin sürekli zayıflamasına,

b) Vücudunda kemik kırılmasına,

c) Konuşmasında sürekli zorluğa,

d) Yüzünde sabit ize,

e) Yaşamını tehlikeye sokan bir duruma,

f) Gebe bir kadının çocuğunun vaktinden önce doğmasına,

Neden olmuşsa, birinci fıkraya göre belirlenen ceza, yarısı oranında artırılır.

(3) Taksirle yaralama fiili, mağdurun;

a) İyileşmesi olanağı bulunmayan bir hastalığa veya bitkisel hayata girmesine,

b) Duyularından veya organlarından birinin işlevinin yitirilmesine,

c) Konuşma ya da çocuk yapma yeteneklerinin kaybolmasına,

d) Yüzünün sürekli değişikliğine,

e) Gebe bir kadının çocuğunun düşmesine,

Neden olmuşsa, birinci fıkraya göre belirlenen ceza, bir kat artırılır.

(4) Fiilin birden fazla kişinin yaralanmasına neden olması halinde, altı aydan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(5) (Değişik: 6/12/2006 – 5560/5 md.) Taksirle yaralama suçunun soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlıdır. Ancak, birinci fıkra kapsamına giren yaralama hariç, suçun bilinçli taksirle işlenmesi halinde şikâyet aranmaz.

Mala zarar verme

Madde 151- (1) Başkasının taşınır veya taşınmaz malını kısmen veya tamamen yıkan, tahrip eden, yok eden, bozan, kullanılamaz hale getiren veya kirleten kişi, mağdurun şikayeti üzerine, dört aydan üç yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

(2) Haklı bir neden olmaksızın, sahipli hayvanı öldüren, işe yaramayacak hale getiren veya değerinin azalmasına neden olan kişi hakkında yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır.

Mala zarar vermenin nitelikli halleri

Madde 152- (1) Mala zarar verme suçunun;

a) Kamu kurum ve kuruluşlarına ait, kamu hizmetine tahsis edilmiş veya kamunun yararlanmasına ayrılmış yer, bina, tesis veya diğer eşya hakkında,

b) Yangına, sel ve taşkına, kazaya ve diğer felaketlere karşı korunmaya tahsis edilmiş her türlü eşya veya tesis hakkında,

c) Devlet ormanı statüsündeki yerler hariç, nerede olursa olsun, her türlü dikili ağaç, fidan veya bağ çubuğu hakkında,

d) Sulamaya, içme sularının sağlanmasına veya afetlerden korumaya yarayan tesisler hakkında,

e) Grev veya lokavt hallerinde işverenlerin veya işçilerin veya işveren veya işçi sendika veya konfederasyonlarının maliki olduğu veya kullanımında olan bina, tesis veya eşya hakkında,

f) Siyasi partilerin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve üst kuruluşlarının maliki olduğu veya kullanımında olan bina, tesis veya eşya hakkında,

g) Sona ermiş olsa bile, görevinden ötürü öç almak amacıyla bir kamu görevlisinin zararına olarak,

İşlenmesi halinde, fail hakkında bir yıldan dört yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.⁽¹⁾

(2) Mala zarar verme suçunun;

a) Yakarak, yakıcı veya patlayıcı madde kullanarak,

b) Toprak kaymasına, çığ düşmesine, sel veya taşkına neden olmak suretiyle,

c) Radyasyona maruz bırakarak, nükleer, biyolojik veya kimyasal silah kullanarak,

İşlenmesi halinde, verilecek ceza bir katına kadar artırılır.⁽¹⁾

(3) (Ek: 18/6/2014-6545/65 md.) Mala zarar verme suçunun işlenmesi sonucunda haberleşme, enerji ya da demiryolu veya havayolu ulaşımı alanında kamu hizmetinin geçici de olsa aksaması hâlinde, yukarıdaki fıkralar hükümlerine göre verilecek ceza yarısından iki katına kadar artırılır.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Topluma Karşı Suçlar

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Tehlike Yaratan Suçlar

Genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması

Madde 170- (1) Kişilerin hayatı, sağlığı veya malvarlığı bakımından tehlikeli olacak biçimde ya da kişilerde korku, kaygı veya panik yaratabilecek tarzda;

a) Yangın çıkaran,

b) Bina çökmesine, toprak kaymasına, çığ düşmesine, sel veya taşkına neden olan,

c) Silahla ateş eden veya patlayıcı madde kullanan,

Kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Yangın, bina çökmesi, toprak kayması, çığ düşmesi, sel veya

taşkın tehlikesine neden olan kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

Genel güvenliğin taksirle tehlikeye sokulması

Madde 171- (1) Taksirle;

a) Yangına,

b) Bina çökmesine, toprak kaymasına, çığ düşmesine, sel veya taşkına,

Neden olan kişi, fiilin başkalarının hayatı, sağlığı veya malvarlığı bakımından tehlikeli olması halinde, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Çevreye Karşı Suçlar

Çevrenin kasten kirletilmesi

Madde 181- (1) İlgili kanunlarla belirlenen teknik usullere aykırı olarak ve çevreye zarar verecek şekilde, atık veya artıkları toprağa, suya veya havaya kasten veren kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Atık veya artıkları izinsiz olarak ülkeye sokan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) Atık veya artıkların toprakta, suda veya havada kalıcı özellik göstermesi halinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza iki katı kadar artırılır.

(4) Bir ve ikinci fıkralarda tanımlanan fiillerin, insan veya hayvanlar açısından tedavisi zor hastalıkların ortaya çıkmasına, üreme yeteneğinin körelmesine, hayvanların veya bitkilerin doğal özelliklerini değiştirmeye neden olabilecek niteliklere sahip olan atık veya artıklarla ilgili olarak işlenmesi halinde, beş yıldan az olmamak üzere hapis cezasına ve bin güne kadar adli para cezasına hükmolunur.

(5) Bu maddenin iki, üç ve dördüncü fıkrasındaki fiillerden dolayı tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur.

Çevrenin taksirle kirletilmesi

Madde 182- (1) Çevreye zarar verecek şekilde, atık veya artıkların toprağa, suya veya havaya verilmesine taksirle neden olan kişi, adli para cezası ile cezalandırılır. Bu atık veya artıkların, toprakta, suda veya havada kalıcı etki bırakması halinde, iki aydan bir yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(2) İnsan veya hayvanlar açısından tedavisi zor hastalıkların ortaya çıkmasına, üreme yeteneğinin körelmesine, hayvanların veya bitkilerin doğal özelliklerini değiştirmeye neden olabilecek niteliklere sahip olan atık veya artıkların toprağa, suya veya havaya taksirle verilmesine neden olan kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

İmar kirliliğine neden olma

Madde 184- (1) Yapı ruhsatı alınmadan veya ruhsata aykırı olarak bina yapan veya yaptıran kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Yapı ruhsatı olmadan başlatılan inşaatlar dolayısıyla kurulan şantiyelere elektrik, su veya telefon bağlantısı yapılmasına müsaade eden kişi, yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır.

(3) Yapı kullanma izni alınmamış binalarda herhangi bir sına

faaliyetin icrasına müsaade eden kişi iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(4) Üçüncü fıkra hariç, bu madde hükümleri ancak belediye sınırları içinde veya özel imar rejimine tabi yerlerde uygulanır.

(5) Kişinin, ruhsatsız ya da ruhsata aykırı olarak yaptığı veya yaptırdığı binayı imar planına ve ruhsatına uygun hale getirmesi halinde, bir ve ikinci fıkra hükümleri gereğince kamu davası açılmaz, açılmış olan kamu davası düşer, mahkum olunan ceza bütünü sonuçlarıyla ortadan kalkar.

(6) (Ek: 29/6/2005 – 5377/21 md.) İkinci ve üçüncü fıkra hükümleri, 12 Ekim 2004 tarihinden önce yapılmış yapılarla ilgili olarak uygulanmaz.

Görevi kötüye kullanma

Madde 257- (1) Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında, görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız bir menfaat sağlayan kamu görevlisi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında, görevinin gereklerini yapmaktan ihmal veya gecikme göstererek, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız bir menfaat sağlayan kamu görevlisi, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”

2.1.20. İl Özel İdaresi Kanunu

Kanun Numarası : 5302
Kabul Tarihi : 22/02/2005
Yayımlandığı R.Gazete : 04/03/2005 Sayı : 25745

Bu kanunun birinci maddesinde belirtildiği üzere, il özel idaresinin kuruluşunu, organlarını, yönetimini, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esaslarını düzenlemektedir.

Bu kanunun 43 üncü maddesinde, il özel idaresinin giderleri arasında “doğal afet giderleri” de sayılmıştır.

Yine bu kanunun “Acil durum plânlaması” başlıklı 69 uncu maddesinde: “ İl özel idaresi, yangın, sanayi kazaları, deprem ve diğer doğal afetlerden korunmak veya bunların zararlarını azaltmak amacıyla ilin özelliklerini de dikkate alarak gerekli afet ve acil durum plânlarını yapar, ekip ve donanımı hazırlar. ...İl özel idaresi, il dışında yangın ve doğal afetler meydana gelmesi durumunda, bu bölgelere gerekli yardım ve destek sağlayabilir.” hükmüne yer verilmiştir.

Görüldüğü üzere bu Kanunda doğal afetlere karşı sivil savunma tedbirleri getirilmiştir. Taşkın da bir doğal afet olduğundan, bu kanunun uygulanması ile ilgili bir madde bu tez kapsamındaki kanun taslağına eklenerek iki kanun arasındaki koordinasyon sağlanmıştır. İl özel idaresinin imar planları ve il çevre düzeni planları konusunda da görevleri bulunmaktadır:

“İl çevre düzeni plânı; valinin koordinasyonunda, büyükşehirlerde büyükşehir belediyeleri, diğer illerde il belediyesi ve il özel idaresi ile birlikte yapılır. İl çevre düzeni plânı belediye meclisi ile il genel meclisi tarafından onaylanır. (Ek cümle: 1/7/2006-5538/26 md.) Belediye sınırları il sınırı olan Büyükşehir Belediyelerinde il çevre düzeni planı ilgili Büyükşehir Belediyeleri tarafından yapılır veya yaptırılır ve doğrudan Belediye Meclisi tarafından onaylanır.”

İl genel meclisinin görev ve yetkileri

Madde 10- İl genel meclisinin görev ve yetkileri şunlardır:

c) Belediye sınırları il sınırı olan Büyükşehir Belediyeleri hariç İl çevre düzeni plânı ile belediye sınırları dışındaki alanların imar plânlarını görüşmek ve karara bağlamak.

2.1.21. Kabahatler Kanunu

Kanun Numarası : 5326
Kabul Tarihi : 30/03/2005
Yayımlandığı R.Gazete : 31/03/2005 Sayı : 25772 (M.)

5326 sayılı kanunun amacı ve kapsamı İnci maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, bu kanun düzenlediği alanlarda toplum düzenini, çevreyi ve ekonomik düzeni korumak amacını da gütmektedir.

“Amaç ve kapsam

Madde 1- (1) Bu Kanunda; toplum düzenini, genel ahlâkı, genel sağlığı, çevreyi ve ekonomik düzeni korumak amacıyla;

- a) Kabahatlere ilişkin genel ilkeler,*
- b) Kabahatler karşılığında uygulanabilecek olan idarî yaptırımların türleri ve sonuçları,*
- c) Kabahatler dolayısıyla karar alma süreci,*
- d) İdarî yaptırıma ilişkin kararlara karşı kanun yolu,*
- e) İdarî yaptırım kararlarının yerine getirilmesine ilişkin esaslar, Belirlenmiş ve çeşitli kabahatler tanımlanmıştır.*

Tanım

Madde 2- (1) Kabahat deyiminden; kanunun, karşılığında idarî yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlık anlaşılır.

Genel kanun niteliği

Madde 3- (Değişik: 6/12/2006-5560/31 md.)

(1) Bu Kanunun;

a) İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır.

Kanunilik ilkesi

Madde 4- (1) Hangi fiillerin kabahat oluşturduğu, kanunda açıkça tanımlanabileceği gibi; kanunun kapsam ve koşulları bakımından belirlediği çerçeve hükmün içeriği, idarenin genel ve düzenleyici işlemleriyle de doldurulabilir.

(2) Kabahat karşılığı olan yaptırımların türü, süresi ve miktarı, ancak kanunla belirlenebilir.”

5326 sayılı kanunun 4 üncü maddesinde de açıklandığı üzere, hangi fiilin kabahat oluşturduğu ve idari yaptırımla karşılaşacağı ya kanunda açıkça tanımlanacak ya da kanunun kapsam ve koşullarına uygun olarak idare tarafından belirlenecektir. İdare, bu işlevi genel ve düzenleyici işlemi ile yapacaktır. İdarenin genel ve düzenleyici işlemine örnek olarak “yönetmelik” gösterilebilir. Bununla birlikte, kabahat karşılığı olan yaptırımların türünün, süresinin ve miktarının ancak kanunla belirlenebileceği bu kanunun açık hükmüdür.

Tüm bunlardan yola çıkarak Taşkın Yönetim Planına aykırılık sonucu oluşacak ve ceza kanunları kapsamına girmeyecek derecede hafif eylemler için Taşkın Yönetim Kanun Tasarısına kabahatlere ilişkin maddelerin eklenmesi yerinde olacaktır.

“Çevreyi kirletme

Madde 41- (1) Evsel atık ve artıkları, bunların toplanmasına veya depolanmasına özgü yerler dışına atan kişiye, yirmi Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bireysel atık ve artıkların atılması halinde de bu fıkra hükmü uygulanır.

(4) İnşaat atık ve artıklarını bunların toplanmasına veya depolanmasına özgü yerler dışına atan kişiye, yüz Türk Lirasından üçbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir. İnşaat faaliyetinin bir tüzel kişi adına yürütülmesi halinde bu tüzel kişi hakkında verilecek idarî para cezasının üst sınırı beşbin Türk Lirasıdır. Bu atık ve artıkların kaldırılmasına ilişkin masraf da ayrıca

kişiden tahsil edilir.

(5) Kullanılamaz hale gelen veya ihtiyaç fazlası ev eşyasını bunların toplanmasına ilişkin olarak belirlenen günün dışında sokağa veya kamuya ait sair bir yere bırakan kişiye elli Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bu eşyanın toplanması hususunda belediye tarafından belirli aralıklarla yılda üç günden az olmamak üzere belirlenen günler önceden uygun araçlarla ilân olunur.

(6) Kullanılamaz hale gelen motorlu kara veya deniz nakil araçlarını ya da bunların mütemmim cüzlerini sokağa veya kamuya ait sair bir yere bırakan kişiye ikiyüzelli Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bunların kaldırılmasına ilişkin masraf da kişiden ayrıca tahsil edilir.

(7) Bu kabahatler dolayısıyla idarî para cezasına belediye zabıta görevlileri karar verir.

(8) Bu kabahatler dolayısıyla meydana gelen kirliliğin kişi tarafından derhal giderilmesi halinde idarî para cezasına karar verilmeyebilir.

(9) Bu madde hükümleri, belediye sınırları içinde uygulanır.

(10) Özel kanunlardaki hükümler saklıdır.”

5326 sayılı kanunun 41 inci maddesi inşaat artıklarının, ev eşyalarının ve benzeri cisimlerin önceden belirlenen yerler haricindeki kamusal yerlere atılması halini düzenlemektedir. Tıkanması halinde taşkın riski yaratacak yerlere de bu şekilde kullanılmaz hale gelmiş, çöp, atık, artık ve benzeri nitelikteki cisimlerin atılması bu madde kapsamında düşünülebilir. Elbette, eylem ceza kanunları ve ceza hükümleri anlamında suç oluşturuyor ise, daha ağır yaptırım gerektiren ceza hükmü uygulanacaktır.

Diğer yandan, bu kanun çöp, artık, atık ve sair cisimler atılması halinde taşkın riski oluşturabilecek akarsu yataklarını özel olarak düzenlemiş değildir. Konunun önemine binaen bu hususun, eldeki bu tezin bir parçası olan Taşkın Kanunu Taslağında yer almasının uygun olacağı düşünülerek bir kısım hükümler eldeki bu tezin bir parçası olan Taşkın Kanunu Taslağına eklenmiştir.

2.1.22. Belediye Kanunu

Kanun Numarası : 5393
Kabul Tarihi : 03/07/2005
Yayımlandığı R.Gazete : 13/07/2005 Sayı : 25874

Bu kanunun amacı ve kapsamı ilk iki maddesinde açıklanmaktadır. Buna göre; bu kanunda, belediyenin kuruluşunu, organlarını, yönetimini, görev, yetki ve

sorumlulukları ile çalışma usûl ve esaslarını düzenlenmiştir.

“Belediyenin görev ve sorumlulukları

Madde 14- Belediye, mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla;

İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; şehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır. (Mülga son cümle: 12/11/2012-6360/17 md.) (...)(Ek cümleler: 12/11/2012-6360/17 md.) ... “

5393 sayılı kanununun 14 üncü maddesi, mahalli-müşterek ihtiyaçların karşılanmasını amaçlamaktadır. İmar uygulamaları, çevre ve çevre sağlığı, acil yardım hizmeti, kurtarma, ambulans, şehir içi trafiğe ilişkin hizmetler, ağaçlandırmanın yapılacağı alanlar ile sair alanların nasıl kullanılacağı gibi hususlar, gerek taşkın öncesi alınacak tedbirler açısından gerekse taşkından sonra insan hayatının kurtarılması ve sosyo-ekonomik ve kültürel zararın mümkün olan en az seviyede tutulması açısından göz önünde bulundurulması gereken konulardır. Büyük halk kitlelerinin fiziken bulunacakları veya fiziken bulunmamakla beraber bir hizmet olarak faydalanacakları alanlar bu şekilde belediyelerin görev ve yetki alanına bırakılmıştır. Örneğin, bir okul binasının kurulduğu mahal, insanların can varlıklarını doğrudan ilgilendirirken, su ve kanalizasyon işleri, bu tesislerde bulunmayan milyonlarca kişi tarafından gündelik hayatın olmazsa olmazı olarak faydalandıkları hizmetler arasındadır. O halde, bu maddenin uygulanmasında, Devlet birimlerinin koordinasyon içinde taşkın risk alanlarını gözetmesi çok önemlidir.

“Belediyenin yetkileri ve imtiyazları

Madde 15- Belediyenin yetkileri ve imtiyazları şunlardır:

e) Müktesep haklar saklı kalmak üzere; içme, kullanma ve endüstri suyu sağlamak; atık su ve yağmur suyunun uzaklaştırılmasını sağlamak; bunlar için gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettirmek; kaynak sularını işletmek veya işlettirmek.”

Belediye kanununun 15 inci maddesinin “e” bendi, taşkın olayına etki edecek ve taşkını ortaya çıkarabilecek durumlarla ilgili düzenlemeler içermektedir. Uzaklaştırılması gereken suların gerekli teknik şartlara uyularak uzaklaştırılması ve

taşkın gibi olağanüstü şartlarda can ve mal kaybı oluşmaması için alınacak tedbirlerin gerekli tesisler vasıtasıyla alınması belirtilmiştir.

“Madde 15-

o) Gayrisıhhi işyerlerini, eğlence yerlerini, halk sağlığına ve çevreye etkisi olan diğer işyerlerini kentin belirli yerlerinde toplamak; hafriyat toprağı ve moloz döküm alanlarını; sivilaştırılmış petrol gazı (LPG) depolama sahalarını; inşaat malzemeleri, odun, kömür ve hurda depolama alanları ve satış yerlerini belirlemek; bu alan ve yerler ile taşımalarda çevre kirliliğı oluşmaması için gereken tedbirleri almak.”

5393 sayılı kanunun 15 inci maddesi açısından: bilindiğı üzere, moloz, hafriyat toprağı döküm alanları, yapılaşmanın nerelerde gerçekleşeceği kentsel hayatta alınması gereken en önemli kararlardandır. Bu görev ve yetkiye önem kazandıran hususlardan birisi de, bu ve benzeri şekillerde kullanılacak alanların yanlış seçimi sonucu akarsu yatağının tıkanması nedeni ile taşkına neden olunması riskidir.

“Acil durum plânlaması

Madde 53- Belediye; yangın, sanayi kazaları, deprem ve diğer doğal afetlerden korunmak veya bunların zararlarını azaltmak amacıyla beldenin özelliklerini de dikkate alarak gerekli afet ve acil durum plânlarını yapar, ekip ve donanımı hazırlar.

Acil durum plânlarının hazırlanmasında varsa il ölçeğindeki diğer acil durum plânlarıyla da koordinasyon sağlanır ve ilgili bakanlık, kamu kuruluşları, meslek teşekkülleriyle üniversitelerin ve diğer mahallî idarelerin görüşleri alınır.

Plânlar doğrultusunda halkın eğitimi için gerekli önlemler alınarak ikinci fıkrada sayılan idareler, kurumlar ve örgütlerle ortak programlar yapılabilir.

Belediye, belediye sınırları dışında yangın ve doğal afetler meydana gelmesi durumunda, bu bölgelere gerekli yardım ve destek sağlayabilir.”

5393 sayılı kanunun 15 inci maddesi açısından: her Belediye, ilgili Bakanlık, kamu kuruluşları, meslek teşekkülleri, üniversiteler ve diğer mahalli idarelerin de görüşünü alarak, bölgesindeki taşkın riskini değerlendirmeli, buna uygun tedbirleri almalıdır. Yukardaki maddede, taşkın açıkça belirtilmeksizin toplumu tehdit eden doğal afetlere ve yangın gibi felaketlere karşı alınacak tedbirler düzenlenmiştir.

“Arsa ve konut üretimi

Madde 69- Belediye; düzenli kentleşmeyi sağlamak, beldenin konut, sanayi ve ticaret alanı ihtiyacını karşılamak amacıyla belediye ve mücavir alan sınırları içinde, özel kanunlarına göre korunması gerekli yerler ile tarım arazileri hariç imarlı ve alt yapılı arsalar üretmek; konut, toplu konut yapmak, satmak, kiralamak ve bu amaçlarla arazi satın almak, kamulaştırma yapmak, bu arsaları trampa etmek, bu konuda ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşları ve bankalarla iş birliği yapmak ve gerektiğinde onlarla ortak projeler gerçekleştirmek yetkisine sahiptir.”

5393 sayılı kanunun 15 inci maddesine göre belediye, kentleşmeyi sağlayacak, yeni arsa yönetimi ve sair yollarla kentleşmeyi ilerletecektir.

2.1.23. Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu

Kanun Numarası : 5403
Kabul Tarihi : 03/07/2005
Yayımlandığı R.Gazete : 19/07/2005 Sayı : 25880

“Amaç

Madde 1 –(Değişik: 30/4/2014-6537/1 md.)

Bu Kanunun amacı; toprağın korunması, geliştirilmesi, tarım arazilerinin sınıflandırılması, asgari tarımsal arazi ve yeter gelimli tarımsal arazi büyüklüklerinin belirlenmesi ve bölünmelerinin önlenmesi, tarımsal arazi ve yeter gelimli tarımsal arazilerin çevre öncelikli sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak planlı kullanımını sağlayacak usul ve esasları belirlemektir.

Kapsam

Madde 2 – (Değişik: 30/4/2014-6537/2 md.)

Bu Kanun; arazi ve toprak kaynaklarının bilimsel esaslara uygun olarak sınıflandırılması, tarımsal arazi ve yeter gelimli tarımsal arazilerin asgari büyüklüklerinin belirlenmesi ve bölünmelerinin önlenmesi, arazi kullanım planlarının hazırlanması, koruma ve geliştirme sürecinde toplumsal, ekonomik ve çevresel boyutlarının katılımcı yöntemlerle değerlendirilmesi, amaç dışı ve yanlış kullanımların önlenmesi, korumayı sağlayacak yöntemlerin oluşturulması ile görev, yetki ve sorumluluklara ilişkin usul ve esasları kapsar.”

5403 sayılı kanunun ilk iki maddesinde amacı ve kapsamı tanımlanmıştır. Taşkın olayını ilgilendiren “arazi kullanım planları” ve benzeri konulardaki bir kısım düzenlemeler bu kanun kapsamında yer almaktadır.

Bu kanunun “Toprak koruma projelerinin hazırlanması” başlıklı 12 nci

maddesinde “Heyelan, sel ve rüzgar gibi doğal olaylar sonucu meydana gelen toprak kayıplarını önlemek için valilikler, toprak koruma projelerini hazırlatarak uygulamasını yapar veya yaptırır.” hükmü getirilmiştir.

5403 sayılı kanunun kapsamında kalan konular taşkın olayından etkilenen bölgeler ile de ilgili olduğundan, konunun önemi de göz önüne alınınca bu kanunun uygulanmasında taşkın yönetim planlarının göz önüne alınması zarureti görülmektedir.

Nitekim, bu tez kapsamında hazırlanan Taşkın Kanunu Taslağına buna ilişkin madde yazılmıştır.

2.1.24. İl İdaresi Kanunu

Kanun Numarası : 5442
Kabul Tarihi : 10/06/1949
Yayımlandığı R. Gazete : 18/06/1949 Sayı : 7236

5442 sayılı kanun, ilk iki maddesinde de belirtildiği üzere, Ülkemizin merkezi idare yapılanmasının coğrafya durumuna, iktisadi şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre illere; illerin ilçelere ve ilçelerin de bucaklara bölünüşünü, illerin, ilçelerin ve bucakların kurulması, kaldırılması, adlarının, bağlılıklarının, merkez ve sınırlarının belirtilmesi ve değiştirilmesini düzenlemekte, bu idari ülke bölümlerinde valiler başta olmak üzere görevlendirilecek Devlet personelinin görevlendirilme usul ve esaslarını, görev ve yetki kapsamlarını, aynı zamanda bu Ülke bölümleri içindeki kamu birimlerini belirlemektedir. İl idaresinin başı validir ve valilerin taşkın yönetimi ve genel olarak afet yönetimi konusunda yetki ve sorumlulukları vardır. Nitekim bakanlıkların illerdeki birçok faaliyetleri valilerin yönetiminde bakanlıkların taşra teşkilatları tarafından idare edilmektedir. Bu açıdan bu husus önemlidir.

“Madde 44 – Bucak müdürü, su baskını, kıtlık, yangın deprem gibi afetlerde keyfiyeti kaymakama bildirmekle beraber hal ve vaziyetin icabettirdiği bütün tedbirleri alır ve uygular. Silahlı ayaklanma, kanun ve tüzüklerin ve bunlara müstenit emirlerin yürütülmesine karşı koymak gibi hallerde, kişi ve mülk güven ve düzenini bozan sair beklenilmeyen olaylar karşısında kalındığı takdirde bucak müdürü lüzumlu tedbirleri almak ve kolluk

kuvvetlerini harekete getirmekle beraber kaymakamı haberdar eder ve yardım ister. Bu gibi olağanüstü hallerde kaymakam ile muhabere mümkün olmadığı takdirde en yakın idare üstüne keyfiyeti bildirir ve valiliğin haberdar edilmesini ister.”

5442 sayılı kanunun 44 üncü maddesinde bucak müdürlerine taşkın ve diğer afetleri kaymakama bildirme, gerekli tedbirleri alarak uygulama görevi verilmiştir.

2.1.25. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun

Kanun Numarası : 5902
Kabul Tarihi : 29/05/2009
Yayımlandığı R.Gazete : 17/06/2009 Sayı : 27261

Bu kanun uyarınca, Başbakanlığa bağlı olarak Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı kurulmuş, görev ve yetkileri belirlenmiştir.

Afet ve Acil Durum yönetimi konusunda yetkili ve koordinatör kurum AFAD'dır. İllerdeki yapılanma olan İl Afet ve Acil Durum Müdürlüklerinin yönetiminden, sevk ve idaresinden valiler sorumludur. Taşkın ve benzeri afetler konusunda afet öncesi, esnası ve sonrası için her türlü yapılacak çalışmanın planlanması, uygulanması ve koordinasyonundan sorumludurlar.

Bu kanunda afet kavramı tanımlanmış olup taşkın da bu kavrama dahildir.

Bu kanundaki afet tanımı, genel hatları ile, bu tez kapsamında hazırlanan kanun taslağında taşkınım ele alınış şekline uygundur.

Buna ek olarak, bu kanunda geçen hazırlık, iyileştirme, müdahale, risk, risk azaltma, risk yönetimi, zarar azaltma gibi kavramlar da taşkın yönetim planlarının hedef ve tedbirleri ile uyuşan kavramlardır. Zira, taşkın yönetim planları da taşkın öncesi, taşkın esnası ve taşkın sonrasında alınacak hedefleri ve bunlara ulaşmak için alınacak tedbirleri belirleyerek can ve mal kaybını, sosyo-ekonomik ve kültürel kayıpları en aza indirmeyi amaçlamaktadır.

AFAD, aynı zamanda dış ülkelerde yaşanan afetler ile ilgili bilgileri de gözlemleyeceğinden ve dış ülkelerle ve uluslararası kuruluşlar ile de işbirliği içinde olacağından, bu bilgi birikimleri sınıraşan nehir havzalarında taşkın yönetim

planlarının hazırlanması hususunda yardımcı olabilir.

2.1.26. Karayolları Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun

Kanun Numarası : 6001
Kabul Tarihi : 25/06/2010
Yayımlandığı R. Gazete : 13/07/2010 Sayı : 27640

Bu kanun ile Karayolları Genel Müdürlüğünün kuruluşu, teşkilat yapısı gibi bu tezin konusu ile doğrudan ilgili olmayan konuların yanında, karayolları güzergâhlarını belirlemek, karayollarını yapmak, emniyetle kullanılmasını sağlayacak tedbirler almak, bu gibi hususlar hakkında teknik nitelik ve şartları tespit etmek veya ettirmek ve gerekli şartnameleri hazırlamak gibi, taşkın olgusunu ilgilendirecek konuları da düzenlemektedir.

Ayrıca, bu kanunda taşkın gibi doğal afetler nedeniyle hasar gören karayolu, köprü, tünel ve sanat yapılarının KGM tarafından onarımının yapılacağı belirtilmiştir.

Açıklanan nedenler ile bu kanuna göre yapılacak çalışmalar sırasında taşkın yönetim planları dikkate alınması da önemli bir husus olduğu düşünülmüş olup bu tez kapsamında hazırlanan “Taşkın Kanunu Taslağına” ilgili madde eklenmiştir.

2.1.27. Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun

Kanun Numarası : 6200
Kabul Tarihi : 18/12/1953
Yayımlandığı R.Gazete : 25/12/1953 Sayı : 8592

DSİ Genel Müdürlüğü ülkemizde taşkınlarla mücadele konusunda çalışmalarını sürdüren en önemli kurumlardan birisidir. DSİ Genel Müdürlüğünün taşkınlarla mücadele konusunda yapısal ve yapısal olmayan birçok çalışması bulunmaktadır.

Bu kanunun amacı ve konusu ilk maddesinde açıklanmaktadır. Buna göre; bu

Kanun'da, yerüstü ve yeraltı sularının zararlarını önlemek ve/veya bunlardan çeşitli yönlerden faydalanmak maksadıyla bu Kanun ve ilgili diğer mevzuatla verilen görevleri yerine getirmek ve yetkileri kullanmak üzere; Orman ve Su İşleri Bakanlığına bağlı, kamu tüzel kişiliğine sahip, merkezi Ankara'da bulunan özel bütçeli bir kuruluş olan Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün kuruluş, görev, yetki ve sorumlulukları düzenlenmiştir.

Bu kanunun 2 nci maddesinde taşkın ile ilgili kısımlar aşağıdaki gibidir;

“II - Vazife ve salahiyetle

Madde 2 – Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü'nün vazife ve salahiyetleri şunlardır:

a) Taşkın sular ve sellere karşı koruyucu tesisler meydana getirmek;

f) Akar sularda ıslahat yapmak ve icabedenleri seyrüsefere elverişli hale getirmek;

g) Yukardaki fıkralarda yazılı tesislerin (Çalıştırma, bakım ve onarımdahil) işletmelerini sağlamak;

h) Yukardaki fıkralarda yazılı işlerle ilgili olmak üzere rasat, tecrübe, istatistik, araştırma ve her türlü istikşaf işlerini yapmak ve ezcümle toprağın cins ve karakterini, yetiştirilecek mahsul nevelerini ve elde edilecek zirai, iktisadi faydaları ve verimlilik derecelerini tesbit etmek ve bu mevzularda gerekirse ilgili vekalet ve müesseselerden faydalanmak, amenejman planları hazırlamak ve bunları, temin edecekleri fayda ve ele alınmalarındaki zaruretlere göre seçmek, sıralamak ve Vekaletle teklif etmek;

i) Yukardaki fıkralarda yazılı işlerin her türlü etüd ve projelerini yapmak veya yaptırmak;

n) Umum Müdürlüğü'nün vazifesi içinde bulunan işlerin yapılmasına lüzumlu arazi ve gayrimenkulleri kanunlarına göre muvakkat olarak işgal etmek veya istimlak etmek veya satın almak;

s) (Ek : 11/10/2011 - KHK - 662/50 md.) Sınıraşan ve sınır oluşturan sular konusunda görev alanı ile ilgili çalışmalar yapmak,

v) (Ek : 11/10/2011 - KHK - 662/50 md.) Mevzuatla verilen diğer görevleri yapmak.”

Maddenin “a” bendinde DSİ Genel Müdürlüğü'nün taşkınlarla mücadele konusunda aldığı yapısal tedbirlerin Yasal dayanağı oluşturulmuştur.

Maddenin “f” bendinde nehirlerin ıslahından bahsedilmektedir. Bu bendde bahsedilen “ıslah”, nehrin çeşitli müdahaleler ile insan yaşamına kullanımına daha uygun hale getirilmesi anlamında olup, bendde belirtilen nehrin “seyrüsefere” yani

seyahate elverişli hale getirilmesi, hiç kuşkusuz buna elverişli nehirler için söz konusu olacaktır. O halde, “nehirin seyrüsefere elverişli kılınması” bandde bir örnek olarak belirtilmiş olup, benddeki “ıslah” tabirinden kastedilen tek anlam bu olmamak gerekir. Esasen, nehrin insan yaşamına ve kullanımına uygun hale getirilmesi kapsamında, insan hayatı için tehlikeli yönlerinin ortadan kaldırılması işini de rahatlıkla düşünebiliriz. Şu durumda, denebilir ki nehirlerin taşkına neden olmasını engelleyecek tedbirlerin alınması da DSİ Genel Müdürlüğünün görevleri arasındadır. Diğer yandan, “f” bendinin bu yöndeki yorumu, “a” bendi ile de uyum içindedir.

Maddenin “g” bendinde DSİ Genel Müdürlüğünün meydana getirdiği tesislerin işletilmeleri, bu bağlamda çalıştırılmaları, bakımları ve onarımları işi de DSİ Genel Müdürlüğüne aittir. Tesis kuran birim olan DSİ Genel Müdürlüğüne işletme görevinin de verilmesi, işlerin daha ekonomik, daha çabuk ve daha sağlıklı yürütülmesi amacına da hizmet etmektedir. Zira, tesisi kurduğu için tesisin özelliklerine en vâkıf durumda olan DSİ Genel Müdürlüğü, bu nedenle işletim görevlerini de daha çabuk ve tesisin gerekleri ile daha uyumlu şekilde yerine getirme imkanına sahiptir.

Maddenin “h” bendinde, DSİ Genel Müdürlüğünün görevlerini yerine getirmek üzere ne gibi işler yapacağı açıklanmaktadır. Bu kapsamda, DSİ Genel Müdürlüğü, arazinin bizzat araziye gidilerek incelenmesi, gözlem yapmak, çalışmalarının sonucunda istatistiksel sonuçlara ulaşmak da yer almaktadır. Kısacası, DSİ Genel Müdürlüğünün görevleri arasında, görevlerini yerine getirmek üzere “veri üretmek” işi de yer almaktadır.

Maddenin “i” bendine göre, DSİ Genel Müdürlüğünün üstlendiği işleri, bu arada taşkın ile ilgili işleri yerine getirme usulüne değinilmiştir.

Maddenin “n” bendinde, DSİ Genel Müdürlüğünün üstlendiği görevleri ve bu arada taşkın ile ilgili görevleri yerine getirirken gereken arazi ve sair taşınmazları Kanunlar dairesinde geçici olarak işgal etme, kamulaştırma veya satın alma yetkisine sahip olduğu açıklanmıştır.

Maddenin “s” bendine göre sınır aşan ve sınır oluşturan sulara ilişkin yukardaki görevler de DSİ Genel Müdürlüğü tarafından yerine getirilecektir.

“IV - Çalışma esasları

Madde 21 – (Değişik: 4/7/1988 - KHK - 336/1 md.; Aynen kabul: 7/2/1990 - 3612/33 md.)

2 nci maddenin a,b,c,d,f fıkralarına giren işlerin ele alınması ve bunların inşa sırları Başbakanlık, Maliye ve Gümrük, Bayındırlık ve İskan, Sanayi ve Ticaret, Tarım Orman ve Köyişleri ile Sağlık ve Sosyal Yardım bakanlıkları temsilcilerinin katılmasıyla işin verimliliği veya ele alınmalarındaki zorunluluk bakımından sıralanıp tespit edilir ve Bayındırlık ve İskan Bakanlığının teklifi üzerine Başbakanın onayı ile kesinleşir. Konularla bunların sıralarında yapılacak düzeltme, ekleme veya değişmeler aynı usule tabidir.

Ancak seylap ve diğer acil müdahaleyi gerektiren olaylarda yapılacak işler için kararlar, yukarıdaki fıkra hükmüne tabi olmaksızın, Genel Müdürlük tarafından alınır ve uygulanır.”

Bu maddenin ilk fıkrasında, DSİ Genel Müdürlüğünün görevi dahilindeki işleri yapması diğer bazı kamu birimlerinin de dahil olduğu bir prosedüre bağlamıştır. Elbette, maddenin ilk fıkrasında adı ve organizasyonu değişen Bakanlıkların güncel halleri ile madde kapsamına tabi oldukları kabul edilmelidir. Bu prosedürün istisnası ise maddenin ikinci fıkrasında belirtilmiştir. Diğer acil durumlar yanında taşkın, yani “seylap” durumunda ilk fıkradaki prosedür uygulanmayacak, böylelikle DSİ Genel Müdürlüğü tarafından taşkın dahil acil durumlar için gereken işlemleri doğrudan yapabilme ve kararları doğrudan alabilme yetkisi ile donatıldığından insan hayatı ve ekonomik, sosyo-kültürel açılardan önemli kararların gecikilmeksizin alınma imkanı doğmaktadır.

“Madde 25 – Senelik amortisman taksitleri aşağıdaki hükümlere tabidir:

a) Taşkın sular ve sellere karşı yapılan koruyucu tesisler amortismanına tabi değildir.

e) Akar suların ıslahı ve seyrüsefere elverişli hale getirilmesi için yapılan tesisler de amortismanına tabi değildir. Ancak kanallar üzerinde nakliyat, Umum Müdürlüğün muvafakati ile ve uygun görülecek ücretler karşılığında yapılır.

Madde 28 – İşletme ücretleri aşağıdaki hükümlere tabidir:

a) Taşkın sular ve sellere karşı koruyucu tesislerle ıslah işleri ve gemi işletme tesislerinden işletme ücreti alınmaz.”

6200 sayılı kanunun 25 inci ve 28 inci maddelerinde taşkın tesislerinin amortisman ve işletme ücretine tâbi olmadığı açıklanmıştır.

“Ek Madde 5- (Ek : 11/10/2011 - KHK - 662/56 md.)

DSİ; deprem, sel, çığ, su baskını ve benzeri tabii afetler sebebiyle hasar gören su yapıları ile ilgili tesislerin gecikmeksizin onarılmasının zorunlu olduğu durumlarda olayın vuku bulduğu mahalde veya yakınındaki kamu kurum ve kuruluşlarının tasarrufunda bulunan taş, kum ve ariyet ocağı gibi malzeme ocaklarından, izin almaksızın ve bedelsiz olarak malzeme kullanmaya yetkilidir.”

6200 sayılı kanunun EK 5 inci maddesinde acil durumlarda, DSİ Genel Müdürlüğünün taş, kum gibi ham maddeleri nasıl temin edeceği düzenlenerek gerekli tedbirlerin en kısa sürede yerine getirilmesine imkan sağlanmıştır.

“Ek Madde 6- (Ek : 10/9/2014 - 6552/88 md.)

14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ve su kullanım hakkı anlaşması çerçevesinde elektrik enerjisi üretmek amacıyla yapılacak olan hidroelektrik tesislerinin baraj, regülatör, yükleme havuzu, tünel, kanal, borulu isale hattı gibi su yapısıyla ilgili kısımları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılacak baraj, gölet ve regülatör gibi su yapılarının inşasının inceleme ve denetimi zorunludur; diğer su yapılarından sulama tesisi, isale hattı, kolektör, arıtma tesisi, taşkın ve nehir yatağı düzenlemesi gibi su yapılarının da denetim masrafları ilgililerine ait olmak üzere denetim hizmeti DSİ tarafından yapılır veya DSİ tarafından yetkilendirilen Türk Ticaret Kanununa göre kurulmuş şirketlerden DSİ’ce müşavirlik hizmeti satın alınarak yaptırılır. Su yapıları yapmak üzere görevlendirilmiş ve yetkilendirilmiş kamu kurum ve kuruluşları ile mahallî idareler, mevzuatı çerçevesinde talep etmeleri hâlinde su yapılarının denetim hizmetleri bu madde kapsamında yapılır. Denetim masrafları, denetlenen yatırımcı gerçek ve tüzel kişiler tarafından DSİ’ye ödenir. İnşaatı devam eden su yapıları için bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altmış gün içinde su yapısının denetlenmesi için yatırımcı tarafından DSİ’ye müracaat edilmesi zorunludur. 6446 sayılı Kanun kapsamında üretim lisansı sahibi tüzel kişilerden denetim yaptırmayanlara, DSİ tarafından tesisin kurulu gücüne bağlı olarak megavat başına beş bin Türk lirası idari para cezası verilir ve DSİ tarafından yapılacak yazılı ihtardan itibaren otuz gün içinde gerekli müracaatın yapılmaması hâlinde DSİ ile imzalanan su kullanım hakkı anlaşması iptal edilir; sulama tesisi, isale hattı, kolektör, arıtma tesisi, taşkın ve nehir yatağı düzenlemesi gibi diğer su yapılarında ise yatırım bedelinin binde biri nispetinde idari para cezası verilir ve DSİ tarafından yapılacak yazılı ihtardan itibaren otuz gün içinde gerekli müracaatın yapılmaması hâlinde su yapısının inşaatının durdurulması için gerekli tedbirler DSİ tarafından alınır.

Denetim şirketi, su yapısının projesini veya revize projesini onaylamak, projesine ve ilgili mevzuata uygun olarak yapılmasını sağlamak, imalatta kullanılan malzemelerin ve imalatın projesine, teknik şartname ve standartlara uygunluğunu kontrol etmek, malzemeler ve imalatla ilgili deneyleri yaptırmak, neticelerini belgelendirmek, yapılan tüm denetim hizmetlerine ilişkin belgeler ile DSİ tarafından yapılan kabul işlemine esas olan belgeleri DSİ’ye vermek

mecburiyetindedir.

DSİ tarafından denetim şirketine izin belgesi ile yetki verildiği hâlde, su yapılarının denetimini DSİ kriterlerinin, standartların, ilgili mevzuat hükümlerinin gerektirdiği şekilde yerine getirmeyen yetkili denetim şirketlerine; DSİ tarafından ilk seferinde denetlenen hidroelektrik tesislerinde, kurulu gücüne bağlı olarak megavat başına beş bin Türk lirası idari para cezası; baraj, gölet, sulama tesisi, isale hattı, kolektör, arıtma tesisi, taşkın ve nehir yatağı düzenlemesi gibi su

yapılarında, yatırım bedelinin binde biri nispetinde idari para cezası verilir ve eksikliklerini düzeltmek üzere on beş gün müddet verilir. Bu fiilin ikinci tekrarında ceza iki katı olarak uygulanır ve eksikliklerini düzeltmek üzere on beş gün müddet verilir. Fiilin üçüncü tekrarında ise ceza üç katı olarak uygulanır ve su yapıları yetkili denetim şirketinin izin belgesi DSİ tarafından iptal edilir. İzin belgesi iptal edilen yetkili denetim şirketinin yönetici ve ortakları bir yıl süreyle başka bir yetkili denetim şirketi kuramazlar, kurulmuş olan şirketlerde görev alamaz ve/veya ortak olamazlar.

Su yapılarının mevzuata ve onaylı projesine aykırı yapılması hâlinde, bu durumun düzeltilmesi için yetkili denetim şirketinin DSİ'ye yazılı bildirimini üzerine DSİ tarafından yatırımcıya en fazla 30 gün eksiklikleri düzeltme müddeti verilir. Mevzuata ve projeye aykırılığın giderilmemesi hâlinde verilen sürenin sonunda veya acil hâllerde derhâl DSİ işi kısmen veya tamamen durdurur.

Su yapılarını denetlemek üzere yetkilendirilmiş şirketlere uygulanacak idari yaptırımlar DSİ tarafından yerine getirilir.

Denetim şirketi ile denetim şirketinde görev alan denetim elemanları, su yapısının projesine, fân ve sanat kurallarına ve ilgili mevzuata uygun olarak yapılmamasından ortaya çıkan zarar ve ziyandan kabul tarihinden itibaren on beş yıl süreyle yatırımcı ile birlikte müteselsilen sorumludur.

Gerçek ve tüzel kişiler tarafından inşa edilecek su ile ilgili köprü, menfez gibi yapılarda hidrolik yönden DSİ'nin uygun görüşü alınır.

Denetim işleriyle ilgili masrafların tahsiline dair usuller ile denetim yapacak personelin nitelikleri, denetleme usulleri ve diğer şartlar, DSİ tarafından, bağlı olduğu Bakanlığın görüşü alınarak hazırlanacak yönetmelikle düzenlenir.

Bu Kanuna göre verilen idari para cezalarına ilişkin kararlar, 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir. Bu cezalara karşı tebliğinden itibaren otuz gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir.

Bu Kanuna göre verilen idari para cezalarında ihlalin tespiti ve cezanın kesilmesi usulleri ile ceza uygulamasında kullanılacak tutanakların şekli, dağıtımı ve kontrolüne ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığının görüşü alınarak DSİ tarafından hazırlanacak yönetmelikle düzenlenir.

Bu Kanuna göre verilen idari para cezaları, tebliğinden itibaren bir ay içinde ödenir. İdari para cezaları genel bütçeye gelir kaydedilir”

6200 sayılı kanunun EK 6 ncı maddesinde, taşkın yapılarının denetimine

ilişkin görev, yetki ve sorumluluklar ile taşkın yapılarında mevzuata aykırılık sonucu uygulanacak idari yaptırımlar düzenlenmiştir.

2.1.28. Afet Sigortaları Kanunu

Kanun Numarası : 6305
Kabul Tarihi : 09/05/2012
Yayımlandığı R.Gazete : 18/05/2015 Sayı : 28296

1 inci maddesinde belirttiği şekilde “Bu Kanunun amacı, binalarda deprem sonucu meydana gelebilecek maddi zararların karşılanmasını teminen yaptırılacak zorunlu deprem sigortası ile sigorta şirketlerince teminat verilemeyen veya teminat verilmesinde güçlükler bulunan çeşitli afetler ve riskler sonucu meydana gelebilecek maddi ve bedeni zararların karşılanabilmesini teminen sunulacak sigorta ve reasürans teminatlarına ilişkin usul ve esasları belirlemektir.”

7 inci maddenin ikinci fıkrasında “Sigorta şirketlerince teminat verilememesi durumunda deprem, sel, yer kayması, fırtına, dolu, don, çığ düşmesi ve benzeri doğal afetler için kamu yararı açısından gerek görülmesi hâlinde sigortacılık ilkeleri gözetilerek Kurum tarafından sigorta veya reasürans teminatı verilebilir. Kurum tarafından bu teminatların hangilerinin verileceği hususu Bakanın teklifi ile Bakanlar Kurulunca belirlenir. Kurum tarafından bu fıkraya göre verilen teminatlara ilişkin limitler, sigorta genel şartları ile tarifelerin nasıl tespit edileceği hususu Müsteşarlık tarafından belirlenir.” İfadesi yer almaktadır. Bu bağlamda taşkın da bu afetler içerisinde yer alacağından taşkın durumları için kanunun hükümlerinin uygulanması yerinde olacaktır. Ayrıca bu uygulamaya taşkın tehlike ve taşkın risk haritalarının da altlık teşkil etmesi uygulamanın geliştirilmesi açısından fevkalade faydalı olacaktır.

2.1.29. Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun

Kanun Numarası : 6306
Kabul Tarihi : 16/05/2012
Yayımlandığı R.Gazete : 31/05/2012 Sayı : 28309

6306 sayılı kanunun amacını açıklayan 1 inci maddesi aşağıdaki gibidir:

“Amaç

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı; afet riski altındaki alanlar ile bu alanlar dışındaki riskli yapıların bulunduğu arsa ve arazilerde, fen ve sanat norm ve standartlarına uygun, sağlıklı ve güvenli yaşama çevrelerini teşkil etmek üzere iyileştirme, tasfiye ve yenilemelere dair usul ve esasları belirlemektir.”

Görüldüğü üzere, bu kanun, afet riski altındaki alanların sağlıklı ve güvenli yaşama uygun hale getirilmesini amaçlarından biri kılmıştır.

Açıklanan nedenle, 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanunun uygulanması ile görevli her seviyeden birimlerin, 6306 sayılı kanun ile verilen görevlerini yerine getirirken taşkın tehlike haritalarına, taşkın risk haritalarına ve taşkın yönetim planlarına uygun olarak çalışmaları ve düzenlemelerini bu harita ve planlara doğrultusunda gerçekleştirmeleri gerekir.

Nitekim, bu tezin bir parçası olan Taşkın Kanunu Taslağına buna ilişkin bir madde konmuştur.

2.1.30. Orman Kanunu

Kanun Numarası : 6831
Kabul Tarihi : 31/08/1956
Yayımlandığı R.Gazete : 08/09/1956 Sayı : 9402

Bu kanun, ormanların tarifi, taksimi, idare ve murakabesi, devlet ormanları, orman kadastro, ormanların muhafazası gibi konuları düzenlemektedir.

Madde 58 –(Değişik:5/11/2003-4999/11 md.)

Orman rejimine dahil veya yeniden orman tesis edilecek yerlerde havza bazında yapılacak ağaçlandırma, erozyon ve sel kontrolü, çığ ve heyelanların önlenmesi, ekosistemlerin korunup geliştirilmesi ve havzada yaşayan insanların hayat şartlarının iyileştirilmesi faaliyetleri, Çevre ve Orman Bakanlığının koordinatörlüğünde ilgili kuruluşlarla birlikte hazırlanan entegre projeler halinde uygulanır.

Ancak, Devlet ormanı içinden geçen mevcut demiryolu, karayolu ve köy yollarının tamiri, tahkimi ve bakımı orman idaresine bilgi verilerek ilgililer tarafından yapılır.

OGM'ye taşkın konusunda entegre projeler hazırlanması konusunda görevler

verilmiştir.

“Ek Madde 13 – (Ek: 16/5/2012-6306/10 md.)

Şehrin içindeki veya yakın çevresindeki ormanlık alanların afetler öncesinde piknik alanı, mesire yeri ve afet sonrasında geçici barınma yeri olarak kullanılması için Orman Genel Müdürlüğüne veya bu Genel Müdürlüğün uygun görmesi hâlinde talepte bulunan idarelerce altyapı hizmetleri verilir.

Ek Madde 14 – (Ek: 10/9/2014-6552/90 md.)

Orman veya orman rejimine tabi alanların; mesire yeri, şehir ormanı, millî park, tabiat parkı, tabiat anıtı, yaban hayatı koruma ve geliştirme sahaları ve avlak olarak ayrılan kısımlarında, orman koruma ve yangınla mücadele için yapılacak yapı ve tesisler ile idarenin ve ziyaretçilerin zaruri ihtiyaçlarını karşılayacak olan taban alanı 250 metrekareyi ve kat adedi bir bodrum kat ve çatı arası hariç ikiyi geçmeyen yapılar uzun devreli gelişme planlarına veya gelişim ve yönetim planlarına göre yapılır. Bu alanlar için imar planı şartı aranmaz.

Ancak, kıyı ve sahil şeritlerinde kalan alanlarda ve kesin yapı yasağı getirilen korunan alanların, orman veya orman rejimine tabi olması hâlinde birinci fıkra hükmü uygulanmaz. İmar planı olan alanlarda plana uyulur.

Bu madde kapsamında inşa edilecek yapıların etüt ve projeleri yöresel doku ve mimari özelliklere, fen, sanat ve sağlık kurallarına uygun olarak Orman ve Su İşleri Bakanlığının sorumluluğunda yapılır.”

Bu kanunun ek 13 üncü maddesinde tarif edilen alanlarda yapılacak altyapı hizmetleri, Orman Genel Müdürlüğünün izniyle, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, il özel idareleri, büyükşehir belediyeleri veya belediyeler tarafından yapılır.

6831 sayılı bu kanunun Ek 13 üncü maddesinde ormanlık alanlar, ilgili kurumlar tarafından uygun bulunması halinde, afet sonrasında geçici barınma yeri olarak kullanılabilir. Ayrıca, yukarıda, 6831 sayılı kanunun Ek 14 üncü maddesinin sadece ilgili fıkrası alınmış olup, bu fıkroda, söz konusu ormanlık alanların geçici barınma yeri olarak kullanımında alt yapısını saylayacak kurum ve kuruluşlar belirtilmiştir.

2.1.31. Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun

Kanun Numarası : 7269
Kabul Tarihi : 15/05/1959
Yayımlandığı R.Gazete : 25/05/1959 Sayı : 10213

7269 sayılı kanun, 1 inci maddesine açıklandığı üzere, doğal afetler sonucunda yapıları ve kamu tesisleri genel hayata etkili olacak derecede zarar gören veya görmesi muhtemel olan yerlerde alınacak tedbirlerle yapılacak yardımları düzenlemektedir. Kanunun devamı maddelerinde idari birimlere, doğal afet durumunda alınacak tedbirler açıklanmıştır. Bu tedbirlerin alınabilmesi, bu idari birimlerin olağanüstü yetkilerle donatılmasını gerekli kıldığından, bir kısım idari birimlere, doğal afet durumuna özgü olmak üzere istisnai yetkiler tanınmıştır. Aşağıya alınan 6 ncı madde buna bir örnektir. Bir kısım idari birimlere, doğal afet durumlarında verilen bu istisnai yetkiler, vatandaşlar için de istisnai yükümlülükler oluşturmaktadır. Bir başka deyişle, vatandaşlar da bu yetkilere dayanılarak kanun ve kanuna dayanan mevzuat çerçevesinde yapılacak iş ve işlemlere rıza göstermek durumundadır.

Bu kanunun 2 nci maddesi, henüz taşkın yönetim planı hazırlanmamış yerler açısından uygulanabilecek bir maddedir. Nitekim bu kanun ve ilgili değişiklik çıktığı sırada ülkemizde taşkın yönetim planı çalışmaları henüz başlamamıştır.

“Madde 2 – (Değişik: 2/7/1968 - 1051/1 md.)

Su baskınına uğramış veya uğrayabilir bölgeler, İmar ve İskan Bakanlığının teklifi üzerine Devlet Su İşlerinin bağlı bulunduğu Bakanlıkça; yer sarsıntısı, yer kayması, kaya düşmesi ve çığ gibi afetlere uğramış veya uğrayabilir bölgeler ise, İmar ve İskan Bakanlığınca tespit ve bunlardan şehir ve kasabalarda meydana gelen ve gelebileceklerin sınırları imar planına, imar planı bulunmayan kasaba ve köylerde de belli edildikçe harita veya krokilere işlenmek suretiyle, afete maruz bölge olarak İmar ve İskan Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca kararlaştırılır ve bu suretle tespit olunan sınırlar, İmar ve İskan Bakanlığının isteği üzerine ilgili valiliklerce mahallinde ilan olunur.

Mahalli şart ve özellikler dolayısıyla yangın afetine uğraması muhtemel olan sahalar, şehir ve kasabalarda belediye meclisleri, köylerde ihtiyar heyetleri tarafından tespit ve kaymakamların mütalaası alındıktan sonra valilerin tasvibi üzerine ilgili bölgelerde ilan olunur.”

Bu kanunun 3 üncü maddesinin son fıkrasında, taşkın riski olan bölgelerde gerekli tedbirlerin DSİ Genel Müdürlüğünün bağlı bulunduğu bakanlık tarafından alındığı ifade edilmiştir. Mevcut durumda, DSİ Genel Müdürlüğü tarafından burada belirtildiği gibi gerekli yapısal tedbirler alınmaktadır. Bununla birlikte Su Yönetimi Genel Müdürlüğü (SYGM) tarafından hazırlanan taşkın yönetim planları kapsamında da havza bazında gerekli olan tedbirler sorumlu ve ilgili kurum ve kuruluşları ile birlikte belirlenmektedir.

Bu kanunun 2 numaralı ek maddesinde taşkın riski bulunan alanlar için yapılacak ıslah çalışmalarının öncelikli olduğu belirtilmiştir.

2.2. Yönetmelikler

2.2.1. Taşkın Yönetim Planlarının Hazırlanması, Uygulanması ve İzlenmesi Hakkında Yönetmelik

Resmi Gazete Tarih: 12/05/2016
Sayı: 29710

Bu yönetmeliğin amacı yönetmelikte de belirtildiği üzere “... taşkınların insan sağlığı, toprak çevre, kültürel miras, sosyal ve ekonomik faaliyetler üzerindeki olumsuz etkilerinin azaltılmasını sağlamak üzere havza bazında taşkın risklerinin değerlendirilmesi ve Taşkın Yönetim Planlarının hazırlanması, uygulanması ve izlenmesine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.”

Bu bağlamda taşkınlarla mücadele hususunda taşkın yönetim planlarının dayanağı, ilkeleri, içeriği, alınan tedbirler, uygulanması gibi hususlardan bahsedilmiş izlenme ve denetim ile ilgili usul ve esasların Bakanlık tarafından belirleneceği ifade edilmiştir.

Bu tez kapsamında hazırlanan Taşkın Kanunu Taslağı bu yönetmelikteki birçok fikirden esas almakta olup özellikle taşkın yönetim planlarının uygulanması ve uygulanmasının denetlenmesi hususlarıyla ilgili ciddi düzenlemeler içermektedir.

2.2.2. Afetlerin Genel Hayata Etkililiğine İlişkin Temel Kurallar Hakkında Yönetmelik

Resmi Gazete Tarih: 21/09/1968
Sayı: 13007

Afetlerin Genel Hayata Etkililiğine İlişkin Temel Kurallar Hakkında Yönetmelik isminden de anlaşılacağı üzere afetlerin genel hayata etkisi olup olmadığına ilişkin karar verilebilmesi için geliştirilen nicel ve nitel kriterleri belirlemiştir.

Örneğin;

“ZARAR DURUMU:

Madde 2- Meydana gelen bir afetten:

a) 100 haneye kadar olan köylerde ve bucaklarda mevcut konutlardan en az 1/10 ununun,

b) 100 haneden fazla olan köylerde ve bucaklarda en az 10 konutun,

c) Nüfusu, 5 bine kadar olan ilçe ve illerde en az 20 binanın,

d) " 5-10 " " " " " " " " " 25 "

e) " 10-30 " " " " " " " " " 30 "

f) " 30-50 " " " " " " " " " 40 "

g) " 50 binden fazla " " " " " " " 50 "

Yıkılması veya bir daha oturulamayacak veya kullanamayacak derecede ağır hasar görmesi halinde afet o yerin genel hayatına etkilidir."

2.2.3. Taşınmaz Mal Zilyetliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanunun Uygulama Şekli ve Esaslarına Dair Yönetmelik

Resmi Gazete Tarih: 31/07/1985

Sayı: 18828

31/07/1985 tarihli ve 18828 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan bu yönetmelik, 3091 sayılı Taşınmaz Mal Zilyetliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanunun uygulanmasına ilişkin şekil ve usulleri belirlemektedir.

Bu tez çalışmasında 3091 sayılı Kanun incelenirken, bu kanunun taşkın olgusu ile olabilecek bağlantıları üzerinde durulmuştur. 3091 sayılı kanunun uygulanma alanı bulunduğu durumlarda bu Yönetmelik de devreye girecektir.

Bu nedenle, bu tez kapsamında hazırlanan Taşkın Kanunu Taslağında yazılan maddeyle bu yönetmeliğin kanununa da atıf yapılmıştır.

2.2.4. Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliği

Resmi Gazete Tarihi: 02/11/1985

Sayı: 18916

Bu Yönetmelik, 3194 sayılı İmar Kanunu hükümlerinin uygulanması açısından çıkarılmış olup, proje hazırlanması, yapı ruhsatı ve arazi düzenlemesine ilişkin bir kısım hükümleri içermektedir.

Bu yönetmelikte, taşkına ilişkin aşağıdaki hükümlere yer verilerek taşkın olgusunun göz önüne alınmıştır.

Yönetmeliğim 16 ncı maddesinin 32. bendi:

“(Ek:RG-1/6/2013-28664) (Değişik:RG-8/9/2013-28759) Dere kret kotu: Su taşkın seviyesine esas, dere kenarlarına inşa edilen duvar veya düzenlenmiş veya yükseltilmiş zeminin üst kotudur. Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü veya su ve kanalizasyon idareleri tarafından belirlenen su taşkın riski bulunan parsellerde, iskân edilen katın taban kotu ile bina, otopark gibi giriş kotları, su seviyesine göre hesaplanan dere kret kotu seviyesinin en az 1,50 m. üzerinde olmalıdır. Bodrum kat yapılmak istenmesi halinde hiçbir şekilde bu seviyenin altında otopark giriş-çıkışı, kapı ve pencere gibi herhangi bir boşluk bırakılamaz ve açılmaz.”

Yönetmeliğim 23 üncü Maddesi:

“Taşkın, heyelan ve kaya düşmesi gibi afet alanlarında bulunan sıhhi ve jeolojik mahzurları olan veya bunlar gibi tehlikeli durumlar arzemesi yüzünden imar planlarına veya ilgili idarelerce hazırlanmış veya onaylanmış raporlara göre yapılması yasak edilen alanlar ifraz edilemez. (Ek cümle:RG-1/6/2013-28664) Ancak, sadece bir kısmı yapılaşmaya yasaklanan alanda kalan parseller ile imar planlarında özel mülkiyet içinde kalıp tarım yapılacak veya ağaçlandırılacak alan olarak gösterilen alanlarda kalan parsellerin yasaklanan kısımlarının ifrazı mümkündür. Bu gibi yerlerde arazi takviyesine matuf tesislerden başka yapı yapılamaz”

Yönetmeliğim 31 inci Maddesi:

“Zemin kat taban seviyeleri, binaların kot aldığı cephesinde (± 0.00) kotunun altına düşemez ve (+1.00) kotunun üzerine çıkamaz. Ancak her koşulda azami bina yüksekliği aşılamaz. Su taşkın riski bulunduğu Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü veya Su ve Kanalizasyon İdaresi tarafından belirlenen parsellerde, iskân edilen katın taban kotu ile bina, otopark gibi giriş-çıkış kotlarının, su seviyesine esas dere kret kotunun en az 1,50 m. üzerinde olması zorunludur. Tereddüde düşülen konularda Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü veya ilgili Su ve Kanalizasyon İdaresinin görüşüne göre uygulama yapılır. Tesviye işlemlerinde aşağıdaki şartlara uyulur.”

Yönetmeliğim 32 nci Maddesi:

“(Değişik fıkra:RG-1/6/2013-28664) Toprağa dayalı bodrum katlarda bulunan konutlarda oturma odası ve bir yatak odasının; taban döşemesinin üst seviyesinin tabii veya tesviye edilmiş zemine gömülü olmaması, doğal aydınlatma

ve havalandırmasının pencere açılmak suretiyle sağlanması, sel, taşkın ve su baskınlarına karşı tedbirlerin alınmış olması zorunludur. Bu bağımsız bölümlerin kısmen veya tamamen tabii ve tesviye edilmiş zemin altında kalan duvarlarında pencere açılmaz.”

Yönetmeliğin 52 nci maddesinin b bendi:

“(Değişik:RG-8/9/2013-28759) Taşkın riski taşıyan alanlarda kalan binalarda düzenlenecek kapıcı dairelerinin kapı ve pencere boşluklarının alt seviyesi hesaplanan dere kret kotunun en az 1,50 m. üzerinde olmak zorundadır.”

Yönetmeliğin 52 nci maddesinin c bendi:

“Kapıcı dairelerinin toprağa dayalı ve iskân edilebilen bodrum katlarda yapılması halinde, oturma odası ve bir yatak odasının dış mekana açılması bu mekanların taban döşemesinin üst seviyesinin tabii veya tesviye edilmiş zemine gömülü olmaması, kapı ve pencere açılmak suretiyle, doğal aydınlatma ve havalandırmasının sağlanması sel, taşkın ve su basmasına karşı önlem alınmış olması zorunludur. Kapıcı dairelerinin toprağa gömülü duvarlarında kuranglez yapmak suretiyle kapı ve pencere açılmayacağı gibi, bu duvarlarda pencere açılabilmesi için pencere denizliğinin tabii zeminden veya tesviye edilmiş zeminden en az (Değişik ibare:RG-8/9/2013-28759) 0,90 m.yukarda konumlanması gerekir.”

Bu tez kapsamındaki “Taşkın Kanun Taslağına”, bu yönetmeliğin dayanağı olan 3194 sayılı Kanun açısından da hüküm konulmuş ve bu kanunlar arasındaki koordinasyonun tamamlanması sağlanmıştır.

2.2.5. Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik

Resmi Gazete Tarih: 03/08/1990
Sayı: 20594

“Yasal Dayanak

Madde 1- (Değişik: RG- 13/10/1992-21374)

Bu Yönetmelik, 1.7.1992 tarih ve 3830 sayılı Kanun ile değişik 4.4.1990 tarih ve 3621 sayılı Kıyı Kanununun 5 ve 16 ncı maddeleri gereğince düzenlenmiştir.

Amaç

Madde 2- Bu Yönetmeliğin amacı, deniz, tabii ve suni göller ve

akarsularda kıyı kenar çizgisinin tespiti, kıyıların kullanılması ve korunması ile kıyılarda, doldurma ve kurutma yoluyla kazanılan alanlarda, deniz ve göllerin kıyılarının devamı niteliğinde olan sahil şeritlerinde planlama ve uygulama esaslarını belirlemektir.

Kapsam

Madde 3- Bu yönetmelik, deniz, tabii ve suni göller ve akarsu kıyıları ile sahil şeritlerini, bu yerlerden kamu yararına yararlanma imkan ve şartlarını, kıyılarda ve sahil şeritlerinde planlama ve yapılanma esaslarını doldurma ve kurutma yolu ile arazi kazanma ve kullanma esaslarını, kıyı kenar çizgisi tespit komisyonunun teşekkülü, görev ve yetkileri, çalışma şekli ile Kanunun uygulanmasına açıklık getiren esasları kapsar.”

Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin 2 nci ve 3 üncü maddelerinde amacı ve kapsamı yer almaktadır. Bu maddelerde, “akarsularda kıyı kenar çizgisinin tespiti, akarsu kıyılarından kamu yararına yararlanma imkan ve şartları, kıyılarda planlama ve yapılanma esasları, doldurma ve kurutma yolu ile arazi kazanma ve kullanma esasları” da belirtilmektedir. Eldeki tezin kapsamına giren taşkın olayı, akarsu yatakları ve çevresi ile yakından ilgili olduğundan, konunun önemi de göz önüne alınınca bu Yönetmeliğin uygulanmasında Taşkın Yönetim Planlarının göz önüne alınması zarureti görülmektedir.

2.2.6. Karayolu Yolboyu Mühendislik Yapıları İçin Afet Yönetmeliği

Resmi Gazete Tarih: 07/12/2006

Sayı: 26369

07/12/2006 tarihli 26369 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren bu Yönetmelikte, yeni yapılacak karayollarının afetlere karşı korunaklı, dayanıklı yapılması ve mevcutların ise aynı niteliklere sahip hale getirilmesi amaçlanmıştır.

Bu Yönetmelik açıklığı 150 metreyi geçen köprüler hariç diğer karayolu yapıları ile ilgilidir.

Yönetmeliğin 2. kısmında köprülerde taşkına sebebiyet vermemek için gereken tasarım kriterlerinden bahsedilmiştir.

Bu Yönetmelikte köprülerin yapımı esnasında taşkın tehlikesini önleyecek teknik detaylar ayrıntılı bir biçimde belirtilmiştir. Bu teknik detaylar bir kanunun

değil, bu yönetmeliğin konusudur. Zira, kanunlar ilkeleri, yönetmelikler ise bu ilkeleri gerçekleştirmek için kullanılacak, zamana, mekana ve değişen fiziki, sosyo-ekonomik koşullara göre değişkenlik arzedecek teknik detayları içerir. Mecburiyet olmadıkça bu gibi teknik detayların kanunlarda yer almaması daha yerindedir. Çünkü, teknik detayların kanunlarda yer alması amaca ulaşmak için uygulanacak teknik yaklaşımları bir nevi kemikleştirerek değişen ve gelişen koşullara uygun yeni teknik yaklaşımların kullanılmasına engel olabilir, ki, amaç, bizzatihi teknik metodun kendisi değil, bu teknik metodun uygulanması sureti ile evvelce belirlenmiş hedefe ulaşmak olduğundan, kanunlaştırılarak değişmez hale getirilen teknik detay amaca hizmet etmekten uzaklaşır ve amaçtan uzaklaştırıcı, istenmeyen bir engele dönüşebilir. Bir diğer deyişle, kanunlarla konan ilkelere ulaşmak için kullanılacak teknik metodların zamana ve koşula uydurulması için yönetmelikle düzenlenmeleri yerinde olacaktır.

Yönetmeliğin 43 üncü maddesinde tünellerin yapımı sırasında su baskınına karşı gerekli drenaj çalışmaları yerine getirilerek önlem alınmasına vurgu yapılmıştır.

Yönetmeliğin yukarıda belirtilen ilgili teknik kısmı, aşağıya alınmıştır.

“İKİNCİ KISIM

Köprüler

BİRİNCİ BÖLÜM

Taşkından Korumaya İlişkin Hükümler

Köprüünün taşkından korunması esasları

MADDE 2 – (1) Bir akarsu üzerinde inşa edilen köprüünün boyutlandırılmasında (uzunluk ve yüksekliğinin seçilmesinde) köprü debuşesi; taşkın sırasında gelecek olan suyu ve suyun beraberinde getirdiği yüzen cisimleri rahatça geçirebilecek şekilde tasarlanmalıdır.

(2) Köprüünün önemine, üzerindeki trafik yoğunluğuna, civar yerleşimlerin dağılım ve yoğunluğuna, bölgenin hidrolojik rejimine uygun bir taşkın dönüş periyodu seçilmelidir.

(3) Hidrolik köprüülerin projelendirilmelerinde, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün (DSİ) ölçütlerine göre 100 yıllık dönüş periyodu olan taşkın debisini yeterli hava payı ile geçirecek, köprü inşaatı yerleşim birimleri içinde yapılacak ise, 500 yıl dönüş periyodu olan taşkın debisini de hava payı olmadan geçirebilecek şekilde boyutlandırma yapılmalıdır.

(4) Tasarım debisi, köprü yapılacak bölgenin yakınında yeterli veri sağlayabilecek bir akım gözlem istasyonu var ise frekans analizi yöntemi ile bulunacak veya Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü tarafından en son ölçülen "Standart Zamanlarda Gözlenen En Büyük Yağış Değerleri" verilerine göre hazırlanan Yağış-Şiddet-Süre-Tekrarlanma eğrilerinden yararlanılarak

sentetik birim hidrograf yöntemi ile hesaplanacaktır.

(5) Tasarım debisi elde edildikten sonra akarsu enkesitleri ve yatak karakteristikleri belirlenerek, tasarım debisini emniyetle geçirebilecek köprü geometrisi ve boyutları belirlenecektir.

Sel ve taşkından korunmak için uyulması gereken hususlar

MADDE 3 – (1) Akarsuyun, planda olabildiğince dik veya az verevlikte, köprü uzunluğunun az olduğu yerdengeçebileceği aks seçilmelidir.

(2) DSİ'nin bölgesel ölçütlerine göre 100 yıllık dönüş periyodu olan taşkın debisini geçirecek şekilde boyutlandırılan köprülerde, akarsu maksimum su seviyesi ile köprü üst yapısı altında en az 1,50 metre hava payı bırakılmalıdır. Hava payı, akarsu yatağının akış yukarısında şev kayması nedeniyle ağaçlar ve diğer nesnelerin yerlerinden ayrılıp köprü açıklığını tıkama riski olması durumunda daha büyük tutulmalıdır.

(3) Köprü yaklaşım dolguları taşkın anındaki oyulmaya karşı mutlaka tahkimat veya duvarlarla koruma altına alınmalıdır.

(4) Dere yatağında su hızının 5 m/sn'ye eşit veya bundan daha fazla olması durumunda köprü ayaklarının etrafındaki oyulmayı önlemek için tahkimat yapılmalıdır. Köprü ayakları civarında oluşacak su hızındaki artışlara ve zemin yapısına bağlı olarak gerçekleşebilecek oyulma derinliğine uygun temel tipi, boyutu ve derinliği belirlenmeli, temel çevresinde oyulmayı önleyici tedbirler alınmalıdır.

(5) Köprü ayaklarının tip ve sayısı, akarsu kesitini en az daraltacak şekilde seçilmelidir. Köprü ayakları kısa kenarı akıma dik olacak şekilde yerleştirilmeli ve mümkün olduğunca dairesel ya da su akımına karşı olan cephesi yuvarlatılmış kesitli ayaklar kullanılarak akım yaklaşım açısı kaynaklı zararlı etkiler ortadan kaldırılmalıdır.”

“BEŞİNCİ BÖLÜM

Tünellerde Sele Karşı Alınacak Tedbirler

Sele karşı alınacak tedbirler

MADDE 43 – (1) Tünel portal bölgelerinde meydana gelebilecek yağmur suyu, kar suyu ve sele karşı portal yapısı ve tünelin korunabilmesi için gerekli havza ve hidrolik hesaplamalar yapılarak drenaj yapıları projelendirilecektir.”

2.2.7. Kum Çakıl ve Benzeri Maddelerin Alınması, İşletilmesi ve Kontrolü Yönetmeliği

Resmi Gazete Tarih: 08/12/2007

Sayı: 26724

08/12/2007 tarihli 26724 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan bu yönetmelikte,

bu yönetmeliğin amacı “orman sayılan alanlar dışındaki yerlerden, kum, çakıl ve benzeri maddelerin çevreye ve insan sağlığına zarar vermeyecek şekilde alınması, işletilmesi ve kontrolü ile ilgili esasları düzenlemek” şeklinde tanımlanmıştır.

Bu yönetmeliğin 2 nci maddesinde, “akarsu ve kuru dere yataklarından kum, çakıl ve benzeri maddelerin alınması işletilmesi ve kontrolü” konusuna ilişkin esasları kapsadığı da belirtilmiştir.

Anlaşılabacağı üzere, “insan sağlığının zarar görmemesi” bu yönetmelikte öncelikli bir yere konmuş, diğer yandan, taşkın riski taşıyan “akarsu ve kuru dere yatakları” da çalışma alanı kapsamında tariflenmiştir.

Bu nedenle, eldeki tez kapsamında hazırlanan Taşkın Kanunu Taslağına, akar ve kuru dere yataklarından, taşkın sahalarından izinsiz kum, çakıl ve benzeri maddeler almanın yasak olduğu ve bu yönetmeliğin uygulanmasında taşkın yönetim planlarının gözetilmesi ve taşkın yönetim planı henüz hazırlanmamış olan yerlerde ise DSİ Genel Müdürlüğünden uygun görüş alınması maddesi de eklenmiştir.

2.2.8. Su Havzalarının Korunması ve Yönetim Planlarının Hazırlanması Hakkında Yönetmelik

Resmi Gazete Tarih: 17/10/2012
Sayı: 28444

Bu Yönetmelik Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından hazırlanmış olup, 17/10/2012 tarihli 28444 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bu yönetmelik genel olarak havza yönetim planlarının oluşturulmasında izlenecek ilkeleri belirlemektedir.

Havza yönetim planlarının bir çıktısı olan çevresel hedefler belirlenirken taşkın ihtimalinin de göz önünde bulundurulması ve taşkın yönetim planları hazırlanırken havza yönetim planlarının çevresel hedeflerinin gözetilmesi gerekliliği bu yönetmelikte ifade edilmiştir.

Ayrıca bu yönetmelikte havza yönetim planları ile ilgili çalışmalara yardımcı olması için her bir havzada oluşturulacak Havza Yönetim Heyetlerinden bahsedilmektedir. Havza Yönetim Heyetleri ile ilgili taşkın yönetimi açısından da

bazı işlevler bulunmakta olup, bunlar bu tez kapsamında heyetler ile ilgili bölümde ele alınmıştır.

2.2.9. Afet ve Acil Durum Müdahale Hizmetleri Yönetmeliği

Resmi Gazete Tarih: 18/12/2013
Sayı: 28855

18/12/2013 tarihli Resmi Gazete'de 28855 sayılı olarak yayınlanan bu yönetmelikte amaç bir afet olması durumunda her türlü müdahale etme durumunda ihtiyaç duyulabilecek güç ve kaynakları belirlemek ve bu kaynakların ihtiyaç bölgesine ivedilikle tahliyesini sağlamak, bu müdahale işlemleri için koordinasyonu sağlamak ve ilgili tüm birimlerin görev ve sorumluluklarını belirlemektir.

Bu yönetmeliğin 18 inci maddesinin yedinci Bendinde bahsedilen taşkın gibi bir afetin olmasından sonra ortaya çıkabilecek ikincil afetler nedeniyle Valiliklere inşaatları durdurma ve inşaat yasağı getirme yetkisi verilmiştir. Tehlike geçtiğine kanaat getirilince Valilikler inşaatları tekrar başlatabilir.

28 inci maddenin altıncı bendinde afet nedeniyle hizmete girecek barınma merkezlerinde taşkına karşı gerekli önlemlerin AFAD ve valinin talebin üzerine ilgili bakanlık, kurum ve kuruluşlar tarafından alınacağı belirtilmektedir.

2.3. Genelgeler ve Tebliğler

2.3.1. Dere Yatakları ve Taşkınlar ile ilgili Başbakanlık Genelgesi

No: 2006 / 27
Resmi Gazete Tarih: 09/09/2006
Sayı: 26284

Bu genelge taşkınların önlenmesi ve yol açtığı kayıpların giderilmesi için alınması gereken bazı tedbirleri belirtmektedir. Bu genelge genel olarak DSİ'nin alacağı tedbirler ile ilgilidir ve taşkın konusu ile de doğrudan bağlantılıdır. Bu tez

kapsamında hazırlanan Taşkın Yönetim Kanunu Taslağı'na, 6200 sayılı DSİ Kanunu'nun uygulanmasında Taşkın Yönetim Planları gözetilerek gerekli tedbirlerin alınacağı yönünde hüküm konularak, Taşkın Kanunu Taslağı ve ilgili mevzuatla bu genelgenin bütünlüğü sağlanmıştır.

2.3.2. Akarsu ve Dere Yataklarının Islahı ile ilgili Başbakanlık Genelgesi

No: 2010 / 5

Resmi Gazete Tarih: 20/02/2010

Sayı: 27499

Bu genelge ile DSİ, Çevre ve Orman Bakanlığı ve valilikler gibi kamu kurum ve kuruluşlarına akarsu ve dere yataklarının ıslahı konusunda çeşitli görev ve sorumluluklar verilmiştir. Bu bağlamda DSİ tarafından bir ıslah programı dahilinde ve Çevre ve Orman Bakanlığı onayı ile bütün akarsu ve dereler değerlendirilip taşkına karşı ıslah edilecektir. Bu ıslah faaliyetlerinin yürütülmesi için gereken bir takım araç ve ekipmanların sağlanması konusunda valiliklere yükümlülükler verilmiştir. Ayrıca Büyükşehir Belediyelerinin görev ve sorumluluklarında olan dereler ile ilgili olarak yapılacak ıslah çalışmalarıyla ilgili olarak da DSİ'den görüş alınması zorunluluğu getirilmiştir. Genelgenin devamında da yine bunlar gibi bazı ayrıntı teknik hususlar için görevler ve sorumluluklar belirtilmiştir.

Bu genelge geneli itibarıyla akarsu ve dere ıslahları konusunda çalışacak kurum ve kuruluşlar için teknik görev ve sorumluluk paylaşımlarıyla ilgilidir.

2.3.3. Jeolojik Etüt Raporları (Afet-Etüt) ile Plana Esas Jeolojik, Jeolojik-Jeolojik-Jeoteknik ve Mikrobölgeleme Etüt Raporlarının düzenlenmesi ve onay işlemleri ile ilgili Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Genelgesi

No: 2013 / 8

Resmi Gazete Tarih: 20/03/2013

Sayı: 1919

Bu genelge ile İl Afet ve Acil Durum Müdürlüklerine verilmiş olan Jeolojik

Etüt Raporlarını inceleme, değerlendirme ve onay işlemleri hususunda raporun hazırlanma formatı belirlenmiştir.

Ülkemizde meydana gelen ve gelmesi muhtemel taşkın gibi doğal afetler için Jeolojik Etüt Raporu formatı belirtilmiş olup bu raporların düzenlenmesi, onaylanması, “Afetlerin Genel Hayata Etkililiğine İlişkin Temel Kurallar Hakkında Yönetmelik” esaslarına göre afet olurlarının alınması ve raporların dağıtılması işlemleri 20/03/2013 tarih ve 1919 sayılı Genelgede belirtildiği üzere İl Afet ve Acil Durum Müdürlüklerine verilmiştir.

Jeolojik Etüt Raporu formatında taşkın “Afet Durumu” başlığı altında “Su Baskını Olayı” başlığı olarak değerlendirilmiş olup taşkın ile ilgili hangi teknik bilgilerin raporlanacağı vurgulanmıştır.

2.3.4. Havza Yönetim Heyetlerinin Teşekkülü, Görevleri, Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Tebliğ

Resmi Gazete Tarih: 20/05/2015
Sayı: 29361

20/05/2015 tarih ve 29361 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren bu tebliğ ile havza koruma eylem planları, havza yönetim planları, taşkın yönetim planları ve kuraklık yönetim planları çalışmaları konusunda havzalarda oluşturulacak Havza Yönetim Heyetleri, illerde oluşturulacak İl Su Yönetimi Koordinasyon Kurulları ve Havza Yönetimi Merkez Kurulu düzenlenmiştir.

Havza Yönetimi Merkez Kurulu taşkın yönetim planları çalışmalarında kurumlar arası koordinasyon sağlamak ve uygulamanın denetlenmesiyle görevlendirilmiştir.

Havza Yönetim Heyetleri taşkın yönetim planlarıyla ilgili çalışmalarda uygulamanın izlenmesi, ilgili kurum ve kuruluşlara Kurulun aldığı kararların bildirilmesi gibi bazı görevler verilmiştir.

İl Su Yönetimi Koordinasyon Kurulu da taşkın yönetim planlarına gerekli desteği vermek ve il bazında uygulanmasını sağlamak işlemleriyle görevlendirilmiştir.

Bu tez kapsamında bu kurul ve heyetlere yapılan taşkın yönetimi çalışmaları hususunda daha fazla işlevsellik kazandırılmak istenmiş olup ilgili bölümde bu hususlar değerlendirilmiştir.

2.4. Diğer Belgeler

2.4.1. Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018)

Onuncu Kalkınma Planı çerçevesinde afetlere karşı bazı önemli hususların altı çizilmiştir. Özellikle afetler karşı kamuoyunda farkındalık oluşturulması konusuna dikkat çekilmiş olup Su Yönetimi Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanmakta olan Taşkın Yönetim Planlarında da en önemli tedbirlerden birisi budur.

Yine bu planda ülkemizdeki hızlı gelişmeye ve nüfus hareketlerine doğru orantılı olarak şehirleşmenin de ciddi bir şekilde ele alınması ve afet yönetiminin de şehirleşme ve imar planlaması sırasında dikkate alınması vurgulanmıştır. Bu tez kapsamında hazırlanan Taşkın Kanunu Taslağında bu konu ile ilgili ciddi çalışmalar yapılmış, taşkın riskine karşı şehirleşmeyi ve imarı planlamasını etkileyecek birçok hususla ilgili önemli düzenlemeler getirilmiştir.

Yine planda kültürel mirasımızın değerine vurgu yapılmış, onu afet riskine karşı korumanın gerekliliği vurgulanmıştır. Taşkın Yönetim Planlarının içeriğinde de bu konu dikkatle takip edilmekte ve gereği yapılmaktadır. Bu tez kapsamında hazırlanmış olan Taşkın Kanunu Taslağı ile sorumlu ve ilgili tüm kurum ve kuruluşlar tarafından taşkın yönetim planlarının uygulanması sağlanacağından kültürel mirasımızın taşkınlara karşı efektif bir biçimde korunması hedefine ulaşılmış olacaktır.

Onuncu Kalkınma Planının vurgu yaptığı bir diğer önemli nokta da afetlere karşı tehlike ve risk haritalarının iklim değişikliğinin de etkileri değerlendirilerek hazırlanmasıdır. Taşkın yönetim planları kapsamında taşkın tehlike ve risk haritaları hazırlanmakta olup böylelikle ülkemizde taşkın yönetimi konusu uluslararası standartlara ve Onuncu Kalkınma Planı hedeflerine uyum sağlanmıştır. Bu tez

kapsamında hazırlanmış olan Taşkın Kanunu Taslağı da bu planların aktif bir biçimde uygulanmasını sağlayarak bu döngüye katkı sağlayacaktır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığına verilen afet riskli alanlarda riskli yapıların tespiti ve bunların yenilenmesi gibi gelecek çalışmaları kapsayacak şekilde bu gibi çalışmalarında taşkın yönetim planlarını göz önünde bulundurması esası bu tez kapsamında hazırlanan Taşkın Kanunu Taslağı ile getirilmiştir.

Onuncu Kalkınma Planı afet sonrası müdahaleye yönelik politikalar yerine afet öncesi risk azaltmaya yönelik politikalara önem verilmesini vurgulamaktadır. Bu bağlamda taşkın yönetim planları taşkın öncesinde zarar ve risk azaltma, taşkın esnasında müdahale ve taşkın sonrasında iyileştirme ile ilgili birçok hedefi ve tedbiri kapsayan planlama çalışmalarıdır. Bu tez kapsamında hazırlanmış olan Taşkın Kanunu Taslağı ile taşkın yönetim planları ile belirlenen bu hedef ve tedbirlere tam olarak tüm kurum ve kuruluşlarla koordinasyon içinde ulaşılması sağlanacaktır.

Bu tez kapsamında hazırlanmış olan Taşkın Kanunu Taslağı Onuncu Kalkınma Planında altı çizilen hususlardan birisi olan afetlerle ilgili yasal altyapının gözden geçirilmesi hususu içerisinde değerlendirilebilir.

Onuncu Kalkınma Planının vurguladığı bir diğer husus afet yönetimi konusunda merkez ve yerel ilişkisinin düzenlenmesidir. Bu tez çalışması kapsamında hazırlanmış olan Taşkın Kanunu Taslağı ile bu kanuni bir temelle sağlanmış ve kurum ve kuruluşlara gerekli sorumluluklar verilmiştir.

Onuncu Kalkınma Planında afetlere karşı okul, hastaneler, ulaştırma vb. birçok kritik ve stratejik tesislerin güçlendirilmesi vurgulanmıştır. Bu tez kapsamında hazırlanan Taşkın Kanunu Taslağı ile taşkın yönetim planları efektif bir biçimde uygulamaya konulduğunda bu gibi stratejik tesisler için risk durumu sorumlu ve ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından bilineceğinden gerekli tedbirlerin alınması ivedilikle sağlanacaktır.

Onuncu Kalkınma Planında afetlerle mücadele konusunda veri paylaşımının önemine de dikkat çekilmiş olup Taşkın Kanunu Taslağıyla tüm kamu kurum ve kuruluşların taşkın yönetim planlarının hazırlanması için gerekli verilerini ve bilgilerini ilgililere sağlayacağı hükmü getirilmiştir.

2.4.2. Ulusal Afet Müdahale Planı

Türkiye Afet Müdahale Planının (TAMP) amacı afet ve acil durumlarda müdahalede bulunacak hizmet grupları ve koordinasyon birimlerinin sorumluluklarını belirlemek, afet öncesi, esnası ve sonrasında müdahale planlamasını yapmaktır. Bu açıdan değerlendirildiğinde taşkın yönetim planları da bu plan ile benzerlikler taşımaktadır. Ayrıca bu tez kapsamında hazırlanmış olan Taşkın Kanunu Taslağı da taşkın yönetim planları açısından birçok konuda tamamlayıcı fonksiyon göstermektedir.

2.4.3. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Ulusal Havza Yönetimi Strateji Belgesi (2014-2023)

Bu strateji planı, taşkınlar konusunda göz önüne alınması gereken metinlerden biridir. Havza Yönetimi Stratejisi hususunda Ulusal hedefler belirlenirken Taşkın Yönetimi konusunda da hedefler ortaya konmuştur.

Bu metin, kendi amacını şu şekilde tanımlamıştır:

“Bu strateji belgesi ile ... ülkemiz havzalarının sürdürülebilir yönetimi için, sonuç odaklı ve somut hedeflerle desteklenmiş bir politika seti belirlenmesi ve amaçlara ulaşmak için hedeflerin, sorumlu kuruluşlarla birlikte tanımlanması; kamu kesimi, özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve bilim kuruluşlarının eşgüdümlü ve katılımcı bir yaklaşımla hareket etmesinin teşviki ve desteklenmesi amaçlanmıştır.”

Bu kapsamda;

“Havza bazlı “Taşkın Risk Haritaları ve Yönetim Planları”nı ilgili kurum ve kuruluşlarla birlikte tamamlamak (2023).

Havzalarda afet (sel, taşkın, çığ) tahmin ve erken uyarı sistemlerini kurmak (2023).

Havzalarda derelerin ıslahı, taşkınların önlenmesi ve düzenlenmesi için gerekli ve uygun su yapılarını tesis etmek (2023).”

gibi hedeflerden, bu hedeflere ulaşabilmek için gereken stratejilerden bahsedilmiş ve bu konularda kaydedilen ilerlemeler sayısal olarak ifade edilmiştir.

2.4.4. Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı (2010-2023)

Bu belgede, Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı (KENTGES) amacı şu yönde tanımlanmıştır:

“KENTGES’in temel amacı, yerleşmelerimizin yaşanabilirlik düzeyinin, mekân ve yaşam kalitesinin yükseltilmesi ile ekonomik, sosyal ve kültürel yapılarının güçlendirilmesine yönelik yol haritasının oluşturulmasıdır.”

Bu belgeden hareket ile ve gene bu belgedeki ifadeler de kullanılarak, aşağıdaki hususlar söylenebilir:

Bu belgenin kapsamında kentsel gelişimin esasları değerlendirilirken elbette afet faktörü de değerlendirilmiş olup taşkınların da afet kapsamı içinde ele alınacağı düşünülebilir. Taşkınları da içermek üzere afetler ile ilgili hususlar şunlardır:

Geçmişte taşkınlara karşı dirençsiz ve bilinçsizce yerleşmeler yapılmıştır. Bu durumda planlara veya imar planlarına uyulmaması ve hızlı imar uygulamaları etkilidir.

Afetler afet öncesi, afet esnası ve afet sonrasıyla bütüncül bir yaklaşımla ele alınmalı ve afet yönetimi bu şekilde sağlanmalıdır.

Yerleşim yerlerinde afet risklerini azaltmak için mevzuat düzenlemeleri getirmek, afet tehlike ve risklerine karşı risk azaltmaya yönelik süreçler etkinleştirmek, şehircilik ve planlama mevzuatının afet riskine göre yeniden düzenlenmesi, doğal afet sigorta sisteminin tüm afetleri kapsayacak şekilde genişletilmesi, afetlerle mücadele için haberleşme ve lojistik altyapısının güçlendirilmesi gibi hususlardan bahsedilmektedir. Bu hususlarda hedefler, eylemler ve stratejiler belirlenmiştir.

2.5. Taşkın Risklerinin Değerlendirilmesi ve Yönetilmesi Hakkında Direktif (2007/60/EC)

Direktif Avrupa Birliği yarasıdır ve üye ülkelerin kendi yasalarının üzerinde bir hukuki konumu vardır. Tüm direktifler Avrupa Parlamentosu ve Bakanlar Konseyi'nin varlığında oylanır. Kabul edildikten sonra, üye ülkeler yasalarını direktife uyumlaştırırır. Direktifler üye ülkeleri sonuçları açısından bağlayıcıdır, ancak ulusal otoriteler bu kuralların kendi ulusal yasalarına nasıl yansıtılacağı konusunda kendileri karar verirler.

Avrupa Parlamentosu ve Konseyinin 23 Ekim 2000 tarihli ve 2000/60/EC sayılı, topluluk su politikaları için genel bir çerçeve belirleyen Su Çerçeve Direktifi (SÇD), iyi ekolojik ve kimyasal seviyenin sağlanabilmesi maksadıyla her bir havza bölgesi için havza yönetim planlarının geliştirilmesini öngörür fakat bu direktifinin öncelikli maksatları arasında taşkın riskinin yönetimi ve taşkınlardan korunma konusu veya iklim değişikliğinin taşkın riski konusunda sebep olabileceği değişikliklerin göz önünde bulundurulması yer almamaktaydı. SÇD'nin hedeflenen alt maksatlarından birisinin taşkınların olumsuz etkilerinin azaltılması olarak belirtilmiştir.

Avrupa'da 1998 ve 2009 yılları arasında, zararlara sebep olan 213 adet çok büyük can ve mal kaybına sebep olan taşkın olayı yaşanmıştır. 2005 yılında yaşanan şiddetli taşkınlar daha kararlı eylem ihtiyacını güçlendirdi. 1998 ve 2009 yılları arasında, Avrupa'da yaşanan taşkınlar neticesinde, 1126 ölüm olayının olduğu, yaklaşık yarım milyon insanın yer değiştirdiği ve sigortalı ekonomik kayıpların en az 25 milyar avro olduğu görülmüştür. Avrupa entegre su yönetimi ile ilgili 2000 yılında kabul edilen Su Çerçeve Direktifinde, taşkın yönetimi ile ilgili entegre çalışmalara 2004 yılında başladı. (Avrupa Komisyonu, 2016)

2004 yılında oluşturulan Taşkın Eylem Programı ve nihayetinde 2007 yılında kabul edilen Taşkın Direktifi ile Taşkın Koruma AB'nin önemli konularından birisi haline geldi. Bu çerçeve direktifi ile AB yönetiminde taşkınlara bakışta bir değişiklik başladı.

Taşkın Direktifi Üye Devletlerde üç aşamada uygulanmaktadır. İlk aşamada, AB Üyesi Devletlerin taşkın riskinin mevcut olduğu ya da bir taşkın olayının

yaşanabileceğinin düşünüldüğü alanları (Potansiyel Ciddi Ölçüde Taşkın Riski Taşıyan Alanlar olarak adlandırılan) belirlemek maksadıyla 22 Aralık 2011 tarihine kadar nehir havzaları ve kıyı bölgeleri için Taşkın Riski Ön Değerlendirmesini (TRÖD) tamamlamış olmaları gerekmektedir. Taşkın riski, Taşkın Direktifinde yer alan önemli bir kavramdır. Taşkın riski, taşkının meydana gelme olasılığı ve sonuçlarının bir kombinasyonudur.

İkinci aşamada, Üye Devletlerin, belirlenmiş olan Potansiyel Ciddi Ölçüde Taşkın Riski Taşıyan Alanlar için 22 Aralık 2013 tarihine kadar taşkın tehlike ve taşkın risk haritalarını hazırlamaları gerekmektedir. Bu haritaların, taşkın olayının ekstrem durum olarak değerlendirilebileceği alanlar dahil, meydana gelme olasılığı yüksek (tercihe bağlı), orta ve düşük taşkınlara meyilli olan alanları göstermesi gerekir. Haritaların aynı zamanda öngörülen taşkın yayılım alanı, su derinliği ve mümkünse akış hızı (taşkın tehlike haritaları) ve taşkından etkilenebilecek ekonomik faaliyetler, risk altındaki kişi sayısı ve taşkın yol açacağı çevresel zararlara (taşkın risk haritaları) ilişkin detaylı bilgileri içermesi gerekmektedir.

Üçüncü aşamasında; Üye Devletlerin 22 Aralık 2015 tarihine kadar havza düzeyinde Taşkın Riski Yönetim Planlarını (TRYP) hazırlamaları gerekmektedir. Böylelikle bu süreç, Su Çerçeve Direktifinin Nehir Havzası Yönetim Planları döngüsüyle uyumlaştırılacaktır. Taşkın Riski Yönetim Planları, önleme, koruma ve hazırlıklı olmaya odaklanılmakta, Potansiyel Ciddi Ölçüde Taşkın Riski Taşıyan Alanlarda taşkın riskinin yönetilmesi için hedefleri ve bu hedeflere ulaşmak için alınacak öncelikli tedbirler belirlenmektedir.

Üye Devletler, üçüncü ülkeler dahil olmak üzere, ortak nehir havzalarında, taşkın riski yönetimi uygulamalarını koordine etmeli ve komşu ülkelerde taşkın riskini artıracak nitelikte tedbirler uygulamamalıdır. Üye Devletler ayrıca, iklim değişikliğinin yanı sıra, Taşkın Direktifi 'de taşkın risk yönetimi döngüsünde ele alınan sürdürülebilir arazi kullanımı uygulamaları ve iklim değişikliği dahil olmak üzere, uzun vadeli gelişmeleri de göz önünde bulundurmalıdır. Hazırlanan tüm değerlendirmelerin, haritaların ve planların kamu erişimine açık olması ve Üye Devletlerin TRYP'lerin hazırlanmasında ilgili tarafların aktif katılımını teşvik etmeleri gereklidir.

Avrupa Birliğinin en önemli mevzuatlarından “Taşkın Risk Değerlendirme ve

Yönetimi Hakkında 23 Ekim 2007 Tarih ve 2007/60/EC Sayılı AB Taşkın Direktifi” nin gereklerinden olan Taşkın Risk Yönetimi taşkın riskini; yağış, akış, nehir ve taşkın durumunu içeren çok çeşitli problemlerin çözümünü bütüncül yaklaşımı gerektiren sosyal planlama ve yönetme aracıdır.

Ülkemizde yapılan çalışmalarda da Taşkın Direktifine uyum konusuna titizlikle yaklaşmış olup Su yönetimi Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmüş ve yürütülmekte olan çalışmalarda Direktifin esaslarına uygun olarak hareket edilmiştir. Bu sayede ülkemizin uluslararası standartlara uyum sağlama çalışmaları doğrultusunda taşkın yönetim açısından uluslararası standartlara uyumu sağlanmıştır. Bu açıdan Su Yönetimi Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanmış olan 12 Mayıs 2016 tarihli ve 29710 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren “Taşkın Yönetim Planlarının Hazırlanması, Uygulanması ve İzlenmesi Hakkında Yönetmelik” ciddi önem taşımaktadır.

“Taşkın Yönetim Planlarının Hazırlanması, Uygulanması ve İzlenmesi Hakkında Yönetmelik” taşkın riski ön değerlendirmesi, taşkın tehlike haritaları, taşkın risk haritaları ve taşkınlardan korunmak için belirlenecek hedefler ve bu hedeflere ulaşılması için alınması gereken tedbirleri içeren taşkın yönetim planlarıyla ilgili düzenlemeleri içermektedir. Bu kapsamda çeşitli görev ve sorumluluklara yer verilmektedir. Yönetmelikte ayrıca yapılan çalışmalarının sonuçlarının paylaşılması, farkındalığın artırılması, paydaş katılımı, iklim değişikliğinin etkilerinin göz önüne alınması, Nehir Havzası Yönetim Planları ile Taşkın Yönetim Planları arasında koordinasyonun sağlanması gibi Taşkın Direktifinde önemle üzerinde durulan hususlara da yer verilmiştir.

Bu tez çalışmasında hazırlanmış olan Taşkın Kanunu Taslağı da Taşkın Direktifi ile uyumu sağlayacak şekilde oluşturulmuştur. Böylelikle Avrupa Birliği üyesi ülkelerdeki uygulama ile ülkemiz arasındaki uygulamanın aynı standartları paylaşması yönünde ciddi bir adım atılmıştır.

Bu noktada AB üyesi ülkelerin taşkın mevzuatının direktif entegrasyonu bakımından değerlendirilmesinin uygun olduğu düşünülmüştür.

2.6. Farklı Ülke Örnekleri

2.6.1. Almanya

- **Taşkın Kontrol Kanunu (Hochwasserschutzgesetz)**

Taşkın Kontrol Kanunu 10 Mayıs 2005'te yürürlüğe girmiştir. İlk defa bu düzenlemeyle Taşkın Kontrol Kanunu tüm ülke düzeyinde taşkın hasarını önlemek için tek tip ve uyulması zorunlu yasal hükümler koymaktadır.

Yeni Kanun kapsamında Federal Eyaletler (Länder) daha önce belirlenenlerden daha fazla taşkın alanı belirlemek ve aldıkları kararlar hakkında halkı bilgilendirmekle yükümlü kılınmıştır. Taşkın alanlarının ve taşkın koruma planlarının hazırlanması için 100 yıllık taşkın debisi belirlenmiştir. Kanun ayrıca, taşkın yataklarına ilaveten taşkına meyilli bölgelerin de belirlenmesini gerektirmektedir. (Sakın, 2014)

- **Federal Su Kanunu (VYasserhaushaltsgesetz)**

Su Kanunu önleyici taşkın koruma ile ilgili hükümleri de içermektedir. 2009 yılındaki değişiklik aynı zamanda AB Taşkın Direktifi standartlarını aktarmak için kullanılmıştır. 2005 yılında çıkarılmış olan Taşkın Koruma Kanununun (*Önleyici Taşkın Kontrolünü Geliştirme amaçlı kanun*) hükümleri tadil edilmiş şekilde, yeni su kanunu içinde de yer almış ve kapsamı genişletilmiştir.

Buna göre, geniş kapsamlı birçok çalışma için, yerüstü suları taşkın yatakları ile birlikte ele alınmalıdır. Diğer tedbirlere ilaveten, su tutma alanlarının muhafaza edilmesi ve geri kazanımı, sadece yeni yerleşim alanlarının tahsisinin değil aynı zamanda diğer herhangi bir tahsisin de İmar Kanunu tarafından yasaklanması gibi gelişme ile ilgili sınırlamaları ve benzeri tedbirleri de kapsamaktadır.

Taşkın Direktifinin aktarılması sırasında Su Kanunu'na kıyı taşkını da içeren bir taşkın tanımı ilave edilmiş ve "risk alanları" olarak adlandırılan (taşkın risk değerlendirmelerine dayanılarak belirlenen önemli taşkın riskine sahip alanlar) yeni bir alan kategorisi eklenmiştir. Bu alanlar için yetkili makamlar tehlike ve risk haritalarını hazırlamakla yükümlüdürler. Daha sonra, tehlike ve risk haritalarına dayanarak risk yönetim planları oluşturulmalıdır. Bu planlar yerüstü sularından

kaynaklanan orta olasılıklı taşkınların olumsuz etkilerini azaltmayı amaçlayan tedbirleri de içerirler. (Sakın, 2014)

- **Mekansal Planlama Kanunu**

Bu kanunda taşkın yataklarının, su tutma alanlarının ve taşkın tehlike alanlarının korunması ve rehabilitasyonu için koruma alanlarının ve önceliklerinin tanımlanması yoluyla planlamanın zamanında yapılmasının zorunluluğundan bahsetmektedir. (Sakın, 2014)

- **Yapı Kanunu**

Bu kanunda zemin sızdırmazlığının gerekli olan en azla sınırlandırılması ve gelişme planlarında yağmur suyu tutulması ve sızdırılması ile ilgili tanımlamaların yapılması gerekliliği yer almaktadır. (Sakın, 2014)

2.6.2. İngiltere

Birleşik Krallıkta Taşkın Riski Yönetimi kullanılması isteğe bağlı yetkilere dayanarak üstlenilmektedir - yani yetkililerin koruma için herhangi bir standart sağlamak gibi yasal bir görevi bulunmamaktadır.

Bununla birlikte Taşkın ve Su Yönetimi Kanunu ve Taşkın Risk Yönetmelikleri dahil olmak üzere Avrupa Birliği Taşkın Direktifini aktaran son mevzuat yetkililerin riskleri belirlemesini ve stratejiler ve planlar geliştirmesini gerektirmektedir.

Taşkın ve Su Yönetimi Kanunu, daha geniş risk yönetimi faaliyetleri sağlamak ve sorumlulukların daha iyi anlaşılmasını ve bunların etkili bir şekilde iletilebilmesini sağlamak için mevcut mevzuatı (her ikisi de geçen yüzyılın ilk yarısında oluşturulmuş olan Arazi Drenaj Kanunu ve Kıyı Koruma Kanunu dahil olmak üzere) değiştirmiştir. (Sakın, 2014)

- **İklim Değişikliği Kanunu (2008)**

Her beş yılda bir Birleşik Krallık çapında iklim değişikliği risk değerlendirmesi yapılmasını ve bununla birlikte, yine beş yılda bir gözden geçirilen, ulusal uyum programı hazırlanmasını gerektirmektedir. Kanun Devlete, kamu kurumları ve su şirketleri gibi yasal organizasyonlardan iklim değişikliğine nasıl adapte olduklarına dair rapor istemesi için yeni yetkiler vermiştir. (Sakın, 2014)

- **Taşkın Riski Yönetmeliği (2009)**

Avrupa Birliği Taşkın Direktifini Birleşik Krallık yasasına aktarır. Yönetmelik Taşkın Direktifine uyumlu olarak riski anlama ve yönetme faaliyetleri için altı yıllık bir döngü belirlemiştir. Yönetmelikte her bir kuruma, mevcut sorumluluk sahası (Ana nehirler, yan kollar, yerüstü suları gibi) değiştirilmeden, direktifin gerektirdiği çalışmaları yapma görevi vermektedir. (Sakın, 2014)

- **Taşkın ve Su Yönetimi Kanunu (2010) (Flood and Water Management Act)**

Bu kanunla ulusal strateji ve mahalli/yerel stratejiler dahil olmak üzere Taşkın ve Kıyı Erozyonu Riski Yönetimi (Flood and Coastal Erosion Risk Management- FCERM) hakkında yeni mevzuat oluşturulmaktadır. (Sakın, 2014)

- **Doğal Yaşam Alanlarının ve Canlı Türlerinin Korunması Yönetmeliği (2010)**

Doğal Yaşam Direktifini Birleşik Krallık mevzuatına aktarır. Yönetmeliğin amacı, doğal hayatı, florayı ve hayvan topluluklarını koruyarak Avrupa Birliği genelinde biyolojik çeşitliliği sürdürmek ve geliştirmeye yardımcı olmaktır. Bunu özellikle nadir ve tehdit altındaki türler için koruma alanları ve sıkı koruma tedbirlerinin uyumlu ağlarını kurarak gerçekleştirir. (Sakın, 2014)

- **Su Çerçeve Direktifi (2000/60/EC) ve Taşkın Direktifi (2007/60/EC)**

Bütüncül nehir havzası yönetimi planlaması, taşkın risklerinin ve tehlikelerinin değerlendirilmesini ve haritalandırılmasını ve taşkın risk yönetimi planlarının hazırlanmasını ve kullanılmasını gerektirir. Direktiflerde düzenlenen

çerçeveler şu anda Birleşik Krallıkta halihazırda kullanılmakta olanlarla hemen hemen aynıdır. (Sakın, 2014)

- **Sivil Savunma Kanunu 2004 (Civil Contingencies Act - CCA)**

Bu kanun Birleşik Krallıkta sivil savunma için tek bir çerçeve sağlamayı amaçlamakta ve taşkın olması durumunda yapılması gereken eylemleri düzenlemektedir. CCA birbirinden bağımsız iki bölüme ayrılır: birincisi sivil savunma için yerel düzenlemeler (Bölüm 1) ve ikincisi acil durum yetkileri (Bölüm 2). Bu kanun acil durum planlama sorumlulukları olan organizasyonlar arasında işbirliğini ve acil eylem planlarının hazırlanmasını kolaylaştıran yerel direnç forumlarını (LRFs) kullanarak, planlama ve acil durumlara müdahale etme ile ilgili düzenlemeler getirir. (Sakın, 2014)

2.6.3. Fransa

- **Çevre Kanunu (Code de l'environnement)**

Çevre kanunu kapsamında taşkın riski yönetimi ile bağlantılı olarak aşağıdaki konulara yer verilmektedir;

- Su kaynaklarının sürdürülebilir ve dengeli kullanımı için iklim değişikliğinin uyumun dikkate alınması,
- Taşkınların önlenmesi amacıyla sulak alanların, bitki örtüsünün ve suyu seven bitkilerin korunması,
- Dengeli yönetim ilkesi kapsamında sağlık, kamu sağlığı, afetlere karşı korunma ve içme suyu ihtiyaçlarına öncelik verilebilmesinin sağlanması,
- Tüm yönetim seviyelerince farklı kamu politikaları arasındaki tutarlılığın, yetkileri dahilinde sağlanması,
- Hangi koşullar altında yetkili kurumlarca kaza, kuraklık, taşkın veya su kıtlığı riskine karşı su kullanımının sınırlandırılması veya geçici olarak askıya alınması yönünde hareket edilebileceğinin tebliğler ile belirlenmesi,
- Yerel yönetimlerin görevleri,

- Bölgesel kamu kurumları havuzlarının, kamu planlama ve su yönetimi gruplarının tanımları ve taşkın riski yönetimindeki rolleri,
- Havza koordinatör valisinin görev ve yetkileri,
- Havza Komiteleri ve Su Ajanslarının yapısı, görev ve yetkileri,
- Suyun serbest akışına engel olabilecek veya taşkın riskini yüksek ölçüde arttırabilecek yapı, iş ve faaliyetlerin idari yetkililerin onayına tabi olduğu.
- Öngörülebilir bir heyelan, zemin çökmesi, çığ düşmesi, ani taşkın veya ani su yükselmesi veya deniz taşkını sebebiyle insan hayatına karşı ciddi bir tehdidin oluştuğunun tespit edilmesi durumunda Devletin kamu yararına kamulaştırma yapabileceği,
- Büyük doğal tehlikeler fonunun kapsamı ve kullanım alanları,
- Taşkın, heyelan, çığ düşmesi, orman yangını, deprem, volkanik patlamalar, fırtına ve kasırgalar gibi doğal afetler için devlet tarafından hazırlanacak "Öngörülebilir Doğal Risklerden Korunma Planlarının" amacı, kapsamı, belirlenen tedbirlerin risk derecesine bağlı olarak zorunlu hale gelebileceği, planların "Taşkın Riski Yönetim Planları" ile uyumlu olması gerekliliği ve diğer kanunlar ve planlar ile uyumluluğu, hangi koşullarda planın içerdiği şartların acil olarak uygulanması gerekebileceği ve yöntemi,
- Taşkın koruma yapılarına ve bunların işletme ve bakımına yönelik düzenlemeler ile bu yapıların sahiplerinin sorumlulukları,
- Belediyelerin tarihi taşkın izleri ile ilgili görevleri,
- Taşkın tahminine yönelik yetki, görev ve sorumluluklar ile ilgili düzenlemeler,
- Taşkın Direktifinin aktarımı ile bağlantılı maddeler (Talkın Risklerinin Değerlendirilmesi ve Yönetimi başlığı altında),
- Şeddelere, şedde sahipleri ya da yöneticileri, şahıs veya kuruluşlara ait şeddelere ve irtifak hakkına yönelik maddeler, (Sakın, 2014)

- **Çevre Korumanın Güçlendirilmesi (renforcement de la protection de l'environnement)**

22.06.1987 tarih ve 87-565 sayılı sivil savunma organizasyonu, ormanların korunması ve büyük risklerin önlenmesi kanununu değiştiren 02.02.1995 tarih ve 95-101 sayılı çevre korumanın desteklenmesi hakkında kanuna göre; devlet taşkın, toprak kayması, heyelan, orman kazaları, deprem, volkanik faaliyetler, fırtına ve hortumlar gibi tahmin edilebilir doğal afetler için risk önleme planları hazırlar. Bu planlar risk altındaki alanların belirlenmesi, bu alanlarda tedbirlerin belirlenmesi, mekansal planlamada kullanımı ile ilgili hükümler içermektedir. (Sakın, 2014)

- **Şehircilik Kanunu (Code de l'urbanisme)**

Şehircilik kanunu kapsamında taşkın riski yönetimi ile bağlantılı olarak aşağıdaki konulara yer verilmektedir;

- Bölgesel uyumluluk şemalarının ve kısım şemalarının (şehir planlama belgeleri) Taşkın Riski Yönetim Planlarında belirlenen hedefler ve planda oluşturulan kılavuzlar ile uyumlu olması gerekliliği ile ilgili hususlar,
- Taşkın Riski Yönetim Planlarının bölgesel uyumluluk şemalarından ve yerel planlardan önce ve sonra kabul edilmesi halinde, söz konusu planların Taşkın Riski Yönetim Planları ile uyumlu olarak hazırlanması ve bu süreçte ilgili vali tarafından kamu kurumlarının bilgilendirmesi ile ilgili hususlar, (Sakın, 2014)

- **Bölgesel Birimler Kanunu (Code General Pes Collectivites Territoriales)**

Bölgesel Birimler Kanunu kapsamında taşkın riski yönetimi ile bağlantılı olarak aşağıdaki konulara yer verilmektedir:

- Bölgesel planlama şemalarının Taşkın Riski Yönetim Planlarında belirlenen hedefler ve planda oluşturulan kılavuzlar ile uyumlu olması gerekliliği ile ilgili hususlar,
- Taşkın Riski Yönetim Planlarının Bölgesel planlama şemalarından sonra kabul edilmesi halinde, söz konusu planların Taşkın Riski

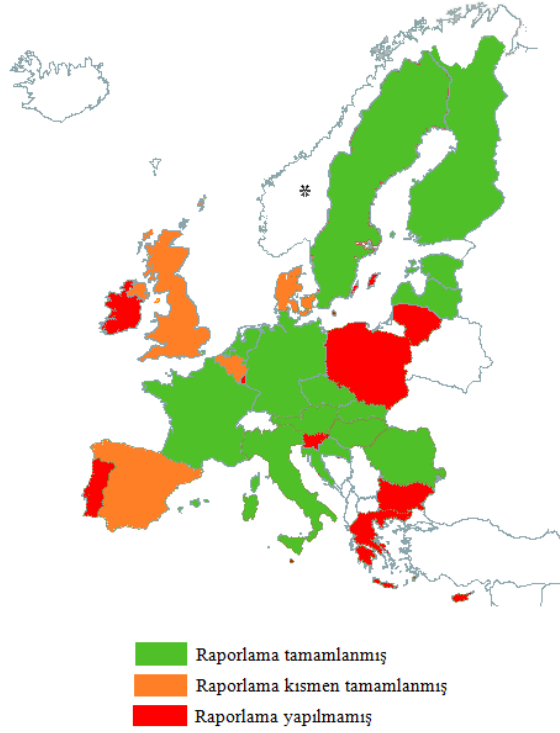
Yönetim Planları ile uyumlu hale getirilmesi ile ilgili hususlar, (Sakın, 2014)

- **2010-7S8 Sayılı ve 12/07/10 tarihli Ulusal Çevre Taahhüdü Kanunu (Portant Ennuagement National Pour l'environnement)**

2010 yılında yayımlanan Ulusal Çevre Taahhüdü kanunu, çevre ile ilgili farklı düzeylerdeki mevzuatta (kanun, kararname, yönetmelik vb.) değişiklik yapan bir kanun olup bunlardan bir kısmı taşkın riski yönetimi politikası ile ilgilidir. Söz konusu maddeler bu kısımda Çevre Kanunu, Şehircilik Kanunu ve Bölgesel Birimler Kanunu başlıkları altında değiştirilmiş haliyle yer aldığından burada ayrıca yer verilmemiştir. (Sakın, 2014)

2.6.4. AB Üye Ülkelerinde Taşkın Yönetim Planlarının Hazırlanması Açısından Mevcut Durum

Taşkın Direktifinin yükümlülüğü olarak AB üye devletleri taşkın yönetim planlarını 2015 yılı sonu itibarıyla tamamlamalı ve 2016 yılında raporlamalıdır. Şekil 2.1'de AB üye ülkelerinin taşkın yönetim planlarının raporlamaları ile ilgili güncel durum görülmektedir.

Şekil 2.1 AB üye ülkelerinde taşkın yönetim planlarının raporlanması hususunda son durum (European Commission, 2016)

Şekil 2.1’den anlaşıldığı üzere Fransa, Hollanda, Almanya, İtalya, Avusturya, Çek Cumhuriyeti, Slovakya, Macaristan, Hırvatistan, Romanya, Finlandiya, Estonya ve Letonya raporlamayı tamamlamıştır.

Birleşik Krallık, İspanya ve Belçika raporlamayı kısmen gerçekleştirmiştir.

İsveç ülkenin çok büyük bir bölümü için raporlamayı gerçekleştirmiş olup ülkenin bir kısmının raporlamasını gerçekleştirmemiştir.

Danimarka raporlamayı kısmen gerçekleştirmiş olup halen raporlamayı gerçekleştirmediği bölgeleri bulunmaktadır.

İrlanda, Portekiz, Slovenya, Lüksemburg, Malta, Polonya, Litvanya, Yunanistan, Bulgaristan ve Güney Kıbrıs Rum kesimi henüz raporlamayı gerçekleştirmemiştir.

2.7. İctihatlar

Bu bölümde taşkınlar hususunda ülkemizde Danıştay ve Yargıtay'dan bulunan içtihatlar değerlendirilmiştir.

2.7.1. Yargıtay İctihatları

4. Hukuk Dairesi 2014/7818 E. , 2015/6266 K.

*DSİ ALEYHİNE SU TAŞKINI SEBEBİYLE TAZMİNAT
YARGI YOLU NEDENİYLE GÖREVSİZLİK KARARI*

TÜRK BORÇLAR KANUNU (6098) Madde 50

TÜRK BORÇLAR KANUNU (6098) Madde 51

TÜRK BORÇLAR KANUNU (6098) Madde 52

HUKUK USULÜ MUHAKEYMELERİ KANUNU(MÜLGA) (1086)

Madde 331

"İctihat Metni"

Davacı vekili Avukat tarafından, davalılar DSİ Genel Müdürlüğü ve diğeri aleyhine 22/07/2010 gününde verilen dilekçe ile tazminat istenmesi üzerine mahkemece yapılan yargılama sonunda; davanın reddine dair verilen 09/10/2013 günlü kararın Yargıtay'ca incelenmesi davacı vekili ve davalı DSİ Genel Müdürlüğü vekili tarafından süresi içinde istenilmekle temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten sonra tetkik hakimi tarafından hazırlanan rapor ile dosya içerisindeki kağıtlar incelenerek gereği görüldü.

1- Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı kanıtlarla yasaya uygun gerektirici nedenlere, özellikle delillerin değerlendirilmesinde bir isabetsizlik görülmemesine göre davacının aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları reddedilmeldir.

2- Davacının diğer temyiz itirazlarına gelince;

Dava, haksız eylem nedeniyle uğranılan maddi zararın ödetilmesi istemine ilişkindir. Mahkemece, davalı A.Ş. yönünden ispat edilemeyen davanın reddine, davalı DSİ yönünden davanın idari yargının görevine girdiği gerekçesi ile görev nedeniyle reddine karar verilmiş; karar davacı ile davalılardan DSİ tarafından temyiz olunmuştur.

Davacı, dava dışı hazineden kiraladığı Batman çayı yatağında bulunan tescil harici araziyi islah ederek piknik alanı olarak işlettiğini, 30/03/2010 gününde gelen su taşkını nedeni ile dört adet çardağı ile ağaçlarının zarar gördüğünü, zararın tespiti isteminde bulunduğunu, bilirkişinin çayın karşı tarafında bulunan tesislerden dökülen atıkların suyun istikametini kendi tesisine yöneltmesi, DSİ tarafından kum seddelerinin eksik veya hiç yapılmaması nedeni

ile taşkının meydana geldiğinin belirlediğini iddia ederek uğradığı zararın davalılardan müştereken ödetilmesi isteminde bulunmuştur.

Davalı A.Ş., çay yatağında kendisi dışında birçok tesis bulunduğunu, kendi tesisinin davacıya oldukça uzak olduğunu, davacının iddiasını ispat edecek nitelikte bir delil bulunmadığını, davacının çay yatağına tesis yaparken koruyucu önlemleri alması gerektiğini bildirerek davanın reddi gerektiğini savunmuştur.

Davalı DSİ, davanın idari yargının görevine girmesi nedeni ile reddine karar verilmesi gerektiğini savunmuştur.

Mahkemece, davalı DSİ yönünden davanın idari yargıda görülmesi gerektiği gerekçesi ile reddine, davalı A.Ş. yönünden ise davacının söz konusu alanı hazineден kiralamış olmasına karşın kira sözleşmesinin süresinin sona erdiği, üstelik kiralanan alanın 1635 m2 olduğu, davacı tarafından kullanılan alanın ise 15.919,55m2 olduğu, davacının söz konusu yere ağaç dikerek ıslah ettiğini, çardak yaptığını iddia ettiği ancak bu hususları ispat edecek delil sunmadığı gerekçesi ile ispat edilemeyen davanın reddine karar verilmiştir.

Dosya arasında bulunan tüm bilgi ve belgeler ile mahallinde yapılan keşif sonucu alınan bilirkişi heyeti raporuna göre; su taşkını, dere yatağının gelişigüzel doldurulması nedeni ile meydana gelmiştir. Keşif esnasında şehir merkezindeki inşaat atıklarının dahi çay yatağında olduğunu gördükleri, çevredeki kum çakıl ocaklarının atıklarının ve davalı dahil birçok şirketin dere yatağına döktüğü molozların daralmaya neden olduğu, mevsim itibari ile normalin üzerinde yağışların olmasının taşkına ivme kazandırdığı, buna karşılık davacının tesisinin yumuşak bir zeminde olmasından dolayı dere yatağındaki suyun, zeminin dereye kaymasına neden olduğu, davacının da bu durumu önlemek için bir önlem almadığı, sonuç olarak zararın salt davalının kusurundan kaynaklanmadığı kanaatlerini bildirmişlerdir. Ziraat mühendisi bilirkişi ise davacı tarafından dikilerek ıslah edildiği varsayılan taşlık alandaki ağaçların kendileri veya kökleri mevcut değil ise de söz konusu alanda bulunacak ağaç sayısı hesaplanarak zarar tutarını belirlemiştir. Davacı, iddiasını ispat için tespit dosyasına ve bilirkişi raporlarına dayanmıştır.

Davacının, su taşkınında ağaçların zarar görmesi nedeni ile talep ettiği zararın, ağaçların arzın mütemmim cüzü olması ve kendisi tarafından dikilerek yetiştirildiğinin ispatlanamamış olması nedeni ile reddi doğru ise de çardakların zarar görmesinde jeoloji ve inşaat mühendisi bilirkişi heyetinin raporuna göre azda olsa davalı şirketin molozlarını çay yatağına dökmesinin etkisi olduğundan bu kalem isteğin tümünden reddi doğru olmamıştır.

Şu durumda, 6098 sayılı TBK 50-51 ve 52. maddeleri uyarınca, bilirkişi heyetinin taşkının meydana gelmesinde etken olarak sıraladığı mevsim itibari ile yağışların fazlalığı bu nedenle baraj kapaklarının açılması, davalı dışındaki bir çok şirketin kum ve çakıl ocağının çay yatağına moloz dökmesi ve davacının da tesisine zarar gelmemesi için yeterli önlem almadığı gözetilerek çardaklarda meydana gelen zarardan uygun bir tutarının davalıdan ödetilmesine karar verilmesi gerektiğinden kararın bozulması gerekmiştir.

3- DSİ'nin temyiz itirazlarına gelince, 01/10/2011 tarihinde yürürlüğe giren 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 331/2 maddesinde;

"Görevsizlik, yetkisizlik veya gönderme kararından sonra davaya bir başka mahkemede devam edilmesi hâlinde, yargılama giderlerine o mahkeme hükmeder. Görevsizlik, yetkisizlik veya gönderme kararından sonra davaya bir başka mahkemede devam edilmemiş ise talep üzerine davanın açıldığı mahkeme dosya üzerinden bu durumu tespit ile davacıyı yargılama giderlerini ödemeye mahkûm eder." biçiminde düzenleme yapılmıştır.

Yukarıdaki yasal düzenleme hiç kuşkusuz adli yargı yerinde görülecek davalarda ve adli mahkemeler arasındaki görevsizlik kararlarında uygulanmalıdır. Açıklanan maddede "davaya bir başka mahkemede devam edilmesi" hali düzenlenmiştir. Oysa yargı yolu bakımından görevsizlik kararlarında, davaya başka bir mahkemede devam edilmesi söz konusu olmayıp, kendine has usul kuralları bulunan farklı yargı yerinde yeniden açılan bir dava söz konusudur ve bu dava adli yargı yerindeki davanın devamı niteliğinde değildir.

Buna göre, davacı davasını, yürürlükte bulunan yasal düzenlemelere göre görevsiz yargı yerinde açmış ise "yargı yolu bakımından görevsizliğe" dair verilecek kararlar birlikte; vekalet ücreti yönünden de hüküm kurulması gerekir. Davalı DSİ yönünden bu hususun gözetilmemiş olması nedeniyle kararın bozulması gerekmiştir.

SONUÇ: Temyiz olunan kararın yukarıda (2) sayılı bentte açıklanan nedenlerle davacı yararına, (3) sayılı bentte açıklanan nedenle davalı DSİ yararına **BOZULMASINA**, davacının öteki temyiz itirazlarının (1) sayılı bentteki nedenlerle reddine ve davacıdan peşin alınan harcın istek halinde geri verilmesine 14/05/2015 gününde oybirliğiyle karar verildi.

AÇIKLAMA: 4. Hukuk Dairesinin 2014/7818 Esas, 2015/6266 Karar sayılı, 14/05/2015 tarihli kararında özetle: davacı, çayı yatağında bulunan tescil harici araziye ıslah ederek piknik alanı olarak işleten bir kişi olup, çayın karşı tarafında bulunan tesislerden dökülen atıkların suyun istikametini kendi tesisine yöneltmesi, DSİ tarafından kum seddelerinin eksik veya hiç yapılmaması nedeni ile 30/03/2010 gününde meydana gelen taşkın nedeni ile çardaklarının ve ağaçlarının zarar görmesi nedeni ile zararının giderilmesi talebi ile DSİ Genel Müdürlüğüne ve bir şirkete dava açmıştır. Kararın içeriğinden, bahsolunan davalı şirketin, DSİ Genel Müdürlüğünün taşeronu olmadığı, davacının işlettiği yere yakın bir yeri işleten bir şirket olduğu anlaşılmaktadır.

Yargıtay kararında taşkın, dere yatağının gelişigüzel doldurulması nedeni ile meydana geldiğini, davalı şirketin molozlarını çay yatağına dökmesinin etkisi meydana gelen zararda kısmen etkili olması nedeni ile davalı şirket yönünden tazminat talebinin kısmen kabulünün gerektiği, DSİ açısından ise idari yargının

görevli olması nedeni ile "yargı yolu bakımından görevsizlik" kararı verilmesi gerektiği belirtilmiştir.

4. Hukuk Dairesi 2014/9847 E. , 2014/13909 K.

"İçtihat Metni"

Davacı ... vdl. vekili Avukat ... tarafından, davalılar Sağlık Bakanlığı vdl. aleyhine 11/03/2011 gününde verilen dilekçe ile maddi tazminat istenmesi üzerine mahkemece yapılan yargılama sonunda; davanın kısmen kabulüne dair verilen 08/10/2013 günlü kararın Yargıtay'ca incelenmesi davacılar ve davalılar vekilleri tarafından süresi içinde istenilmekle temyiz dilekçelerinin kabulüne karar verildikten sonra tetkik hakimi tarafından hazırlanan rapor ile dosya içerisindeki kağıtlar incelenerek gereği görüşüldü. Dava, haksız eylem nedeniyle uğranılan maddi zararın ödetilmesi istemine ilişkindir. Mahkemece, istemin kısmen kabulüne karar verilmiş; hüküm, davacılar ve davalılar tarafından temyiz edilmiştir. Dava konusu olayda, davalılar tarafından yapılan hastane inşaatı ve yol çalışması esnasında oluşan hafriyatın derenin akış yönünü engellediği, meydana gelen sel taşkını sonucu davacıların taşınmazının zarar gördüğü, bundan dolayı davalıların sorumluluğunun bulunduğu ileri sürülmüştür. Davalılar Sağlık Bakanlığı, DSİ Genel Müdürlüğü, ... ve ... birer kamu tüzel kişiliği olup; kural olarak, işlem ve eylemleri kamusal nitelik taşır. Somut olayda, bu davalıların yasa ile kendilerine verilmiş bulunan görevleri gereği gibi yerine getirmediği ileri sürülmüştür. Görevin hiç veya gereği gibi yerine getirilmemesi hizmet kusuru niteliğindedir. İdare'nin hizmet kusurundan doğan zararlardan dolayı, İdari Yargılama Usulü Yasası'nın 2/1-b maddesi gereğince İdare'ye karşı idari yargı yerinde tam yargı davası açılması gerekir. Görev sorunu, açıkça veya hiç ileri sürülmesi de kendiliğinden (re'sen) dikkate alınır. Mahkemece, yargı yolu bakımından görevsizlik kararı verilmesi yerine işin esasının çözümlenmesi usul ve yasaya mutlak aykırılık oluşturmaktadır. Hüküm, açıklanan nedenle yerinde görülmemiş ve bu yön bozmayı gerektirmiştir. SONUÇ: Temyiz olunan kararın, yukarıda gösterilen nedenle taraflar yararına BOZULMASINA; bozma nedenine göre tarafların diğer temyiz itirazlarının şimdilik incelenmesine yer olmadığına ve temyiz eden davacılar ile davalı ...'ndan peşin alınan harcın istek halinde geri verilmesine 27/10/2014 gününde oybirliğiyle karar verildi.

AÇIKLAMA: 4. Hukuk Dairesinin 2014/9847 Esas, 2014/13909 Karar sayılı, 27/10/2014 tarihli kararında özetle; davalılar olan Sağlık Bakanlığı, DSİ Genel Müdürlüğü, bir Üniversite Rektörlüğü ve Belediye Başkanlığının birer kamu tüzelkişisi olduğu, yaptıkları hastane inşaatı ve yol çalışması esnasında oluşan

hafriyatın derenin akış yönünü engellediği, meydana gelen sel taşkını sonucu davacıların taşınmazının zarar gördüğü iddiası ile açılan tazminat davasında, davalıların yasa ile kendilerine verilmiş bulunan görevleri hiç veya gereği gibi yerine getirilmedikleri iddiasının “hizmet kusuru” iddiası niteliğinde olduğu, bu nedenle davanın adli yargının değil idari yargının görev alanına girdiği, bu durumun re’sen gözetilerek “yargı yolu bakımından görevsizlik kararı verilmesi” gerektiği belirtilmiştir.

4. Hukuk Dairesi 2014/4373 E. , 2015/2231 K.

"İçtihat Metni"

Davacı ... vekili Avukat ... tarafından, davalılar ... A.Ş. ve diğeri aleyhine 28/01/2008 gününde verilen dilekçe ile maddi ve manevi tazminat istenmesi üzerine mahkemece yapılan yargılama sonunda; davanın kısmen kabulüne dair verilen 03/12/2013 günlü kararın Yargıtay’ca incelenmesi davalılar vekilleri tarafından süresi içinde istenilmekle temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten sonra tetkik hakimi tarafından hazırlanan rapor ile dosya içerisindeki kağıtlar incelenerek gereği görüşüldü.

1-Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı kanıtlarla yasaya uygun gerektirici nedenlere, özellikle delillerin değerlendirilmesinde bir isabetsizlik görülmemesine göre davalı ... A.Ş'nin temyiz itirazları reddedilmelidir.

2-Davalı İ.S.K.İ. Genel Müdürlüğü'nün temyiz itirazına gelince;

Dava, haksız eylem nedeni ile uğranılan maddi ve manevi zararın ödetilmesi istemine ilişkindir. Mahkemece istemin bir bölümü kabul edilmiş; karar, davalılar tarafından temyiz edilmiştir.

Davacı, sahibi bulunduğu taşınmazın bitişiğinden geçen Tavukçu Deresi'nin davalı İ.S.K.İ. Genel Müdürlüğü'nün müteahhidi olan diğer davalı ... A.Ş. tarafından ıslah çalışmaları yapıldığı sırada 13-14 Ekim 2007 günlerinde yağın yağmur sularının, gerekli önlemlerin alınmamış olması nedeni ile taşarak su basmasına neden olduğunu iddia ederek uğradığı maddi ve manevi zararın davalılardan müştereken ve müteselsilen tahsilini istemiştir.

Davalı İ.S.K.İ. Genel Müdürlüğü, davanın idari yargıda görülmesi gerektiğini, ıslah çalışmalarını diğer davalıya istisna sözleşmesi ile verdiğini, bu nedenle kendisine husumet yöneltilemeyeceğini, esas yönden de davanın reddi gerektiğini savunmuştur.

Mahkemenin 29/01/2013 günlü celsesinde davalı İ.S.K.İ. Genel Müdürlüğü'nün görev itirazının reddine karar verilmiştir. İ.S.K.İ. Genel Müdürlüğünce eldeki dava ile ilgili olumlu görev uyuşmazlığı çıkartılması için Danıştay Başsavcılığına başvuruda bulunulmuş, Danıştay Başsavcılığınca istemi kabul edilip dosya hakkında Uyuşmazlık Mahkemesine gidilmiştir. Mahkemece, 2247 sayılı yasanın 18. maddesi uyarınca kendisine olumlu görev uyuşmazlığı çıkartıldığının bildirilmesinden itibaren 6 ay beklenmiş, bu süre içinde uyuşmazlık mahkemesi kararının ibraz edilmemesi nedeni ile her iki davalı

hakkında esas yönden istemin kısmen kabulüne karar verilmiştir.

Dosya arasındaki bilgi ve belgeler ile temyiz dilekçesine ekli Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümünün 30/12/2013 gün ve 2013/1747 Esas 2013/1958 Karar sayılı ilamı ile davanın üzümünde idari yargının görevli olduğuna, bu nedenle Danıştay Başsavcısının başvurusunun kabulü ile davalılardan İ.S.K.İ. Genel Müdürlüğü vekilinin görev itirazının reddine ilişkin ... Hukuk Mahkemesi'nin 29/01/2013 gün ve ... sayılı kararının kaldırılmasına oy çokluğu ile karar verildiği anlaşılmaktadır.

şu durumda, Mahkemece esas hakkında karar verilmesinden sonra, Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümünün 2013/1747 Esas 2013/1958 Karar sayılı ilamı ile davalı İ.S.K.İ. Genel Müdürlüğü yönünden davanın idari yargıda görülmesi gerektiğine karar verdiği anlaşılmakla iş bu davalı yönünden mahkemenin görevsizliği nedeni ile dava dilekçesinin reddine karar verilmek üzere kararın bozulması gerekmiştir.

SONUÇ: Temyiz edilen kararın, yukarıda (2) numaralı bentte gösterilen nedenlerle davalı İ.S.K.İ. Genel Müdürlüğü yararına BOZULMASINA, (1) numaralı bentte gösterilen nedenlerle davalı ... A.ř.'nin temyiz itirazlarının reddine, bozma nedenine göre davalı İ.S.K.İ. Genel Müdürlüğü'nün diğer temyiz itirazlarının bu aşamada incelenmesine yer olmadığına ve davalı İ.S.K.İ. Genel Müdürlüğü'nden peşin alınan harcın istek halinde geri verilmesine 26/02/2015 gününde oybirliğiyle karar verildi.

AÇIKLAMA: 4. Hukuk Dairesinin 2014/4373 Esas, 2015/2231 Karar sayılı 26/02/2015 tarihli kararında özetle; davacı, İ.S.K.İ. Genel Müdürlüğüne ve İSKİ'nin müteahhidi olan diğer davalı ... A.ř.'ne dava açarak, sahibi bulunduğu taşınmazın bitişiğinden geçen Tavukçu Deresi'nin davalı İ.S.K.İ. Genel Müdürlüğünün müteahhidi olan diğer davalı ... A.ř. tarafından ıslah çalışmaları yapıldığı sırada 13-14 Ekim 2007 günlerinde yağan yağmur sularının, gerekli önlemlerin alınmamış olması nedeni ile taşarak su basmasına neden olduğunu iddia ederek uğradığı zararın davalılardan müştereken ve müteselsilen tahsilini istemiş, Yargıtay Dairesi, Uyuşmazlık Mahkemesi kararı doğrultusunda davanın İSKİ açısından adli yargının değil idari yargının görevli olduğu gerekçesi ile görevsizlik kararı verilmesi gerektiğini belirtmiş, İSKİnin müteahhidi olan taşeron şirketin ise tazminatla sorumlu tutulmasını yerinde bulmuştur.

4. Hukuk Dairesi 2014/5088 E. , 2014/8926 K.

"İçtihat Metni"

Davacı ... vekili Avukat ..tarafından, davalılar İ. M. vd aleyhine 04/04/2008 gününde verilen dilekçe ile su baskını nedeni ile uğranılan zararın

ödetilmesi istenmesi üzerine mahkemece yapılan yargılama sonunda; davanın kısmen kabulüne dair verilen 31/12/2013 günlü kararın Yargıtay'ca incelenmesi davalılar vekilleri tarafından ayrı ayrı süresi içinde istenilmekle temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten sonra tetkik hakimi tarafından hazırlanan rapor ile dosya içerisindeki kağıtlar incelenerek gereği görüldü. 1-Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı kanıtlarla yasaya uygun gerektirici nedenlere, özellikle delillerin değerlendirilmesinde bir isabetsizlik görülmemesine göre davalı ... A.Ş'nin temyiz itirazları reddedilmelidir. 2-Davalı İ. M.nün temyiz itirazlarına gelince; Dava, haksız eylem nedeni ile uğranılan maddi zararın ödetilmesi istemine ilişkindir. Mahkemece istemin bir bölümü kabul edilmiş, karar davalılar tarafından temyiz edilmiştir. Davacı, kiracısı bulunduğu taşınmazın bitişiğinden geçen Tavukçu deresinin davalı İ. M.nün müteahhidi olan diğer davalı .. İnşaat tarafından ıslah çalışmaları yapıldığı sırada 13-14 Ekim 2007 günlerinde yağın yağmur sularının, dere yatağının moloz ile doldurulması ve taşınmazının istinat duvarının müteahhit firma tarafından yıkılması nedeni ile taşarak su basmasına neden olduğunu, tespit raporuna göre 206.334,17 TL zarara uğradığını iddia ederek davalılardan müştereken ve müteselsilen ödetilmesini istemiştir. Davalı İ. M., davanın idari yargıda görülmesi gerektiğini, ıslah çalışmalarını diğer davalıya istisna sözleşmesi ile verdiğini, bu nedenle kendisine husumet yöneltilemeyeceğini, esas yönden de davanın reddi gerektiğini savunmuştur. Mahkemenin 21/01/2013 günlü celsesinde davalı İ. M.nün görev itirazının reddine karar verilmiştir. İ. M.nce eldeki dava ile ilgili olumlu görev uyuşmazlığı çıkartılması için Danıştay Başsavcılığına başvuruda bulunmuş, Danıştay Başsavcılığınca istemi kabul edilip dosya hakkında Uyuşmazlık Mahkemesine gidilmiştir. Mahkemece, 2247 sayılı yasanın 18. maddesi uyarınca kendisine olumlu görev uyuşmazlığı çıkartıldığının bildirilmesinden itibaren 6 ay beklenmiş, bu süre içinde uyuşmazlık mahkemesi kararının ibraz edilmemesi nedeni ile her iki davalı hakkında esas yönden istemin kısmen kabulüne karar verilmiştir.

Dosya arasındaki bilgi ve belgeler ile temyiz dilekçesine ekli Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümünün 30/12/2013 gün ve 2013/1153 Esas 2013/1766 Karar sayılı ilamı ile davanın çözümünde idari yargının görevli olduğuna, bu nedenle Danıştay Başsavcısının başvurusunun kabulü ile davalılardan İ. M. vekilinin görev itirazının reddine ilişkin ... Hukuk Mahkemesinin 21/01/2013 gün ve ... sayılı kararının kaldırılmasına oy çokluğu ile karar verildiği anlaşılmaktadır.

Şu durumda, mahkemece esas hakkında karar verilmesinden bir gün öncesinde Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümünün 2013/1153 Esas 2013/1766 Karar sayılı ilamı ile davalı İ. M. yönünden davanın idari yargıda görülmesi gerektiğine karar verdiği anlaşılmakla iş bu davalı yönünden mahkemenin görevsizliği nedeni ile dava dilekçesinin reddine karar verilmek üzere kararın bozulması gerekmiştir.

SONUÇ: Temyiz olunan kararın yukarıda (2) sayılı bentte açıklanan nedenlerle davalı İ. M. yararına bozulmasına, (1) sayılı bentte açıklanan nedenlerle davalı

... AŞ nin temyiz itirazlarının reddine ve temyiz eden davalı İ. M.'nden peşin alınan harcin istek halinde geri verilmesine 29/05/2014 gününde oybirliğiyle karar verildi.

AÇIKLAMA: 4. Hukuk Dairesinin 2014/5088 Esas, 2014/8926 Karar sayılı 29/05/2014 tarihli kararında özetle; davacı, İSKİ Genel Müdürlüğüne ve İSKİ'nin taşeronu olan bir şirkete dava açarak, kiracısı bulunduğu taşınmazın bitişiğinden geçen Tavukçu Deresinin davalı İSKİ'nin müteahhidi olan diğer davalı .. İnşaat tarafından ıslah çalışmaları yapıldığı sırada 13-14 Ekim 2007 günlerinde yağın yağmur sularının, dere yatağının moloz ile doldurulması ve taşınmazının istinat duvarının müteahhit firma tarafından yıkılması nedeni ile taşarak su basmasına neden olduğunu, tespit raporuna göre 206.334,17 TL zarara uğradığını iddia ederek davalılardan müştereken ve müteselsilen ödetilmesini istemiştir. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, Uyuşmazlık Mahkemesi kararı doğrultusunda, İSKİ Genel Müdürlüğü hakkında, uyuşmazlıkta idari yargının görevli olduğundan bahisle adli yargı mahkemesinin görevsiz olduğunu belirtmiş, ancak, diğer davalı olan İSKİ Genel Müdürlüğünün müteahhidi şirketin tazminat ödemekle sorumlu olduğu yönünde karar vermiştir.

4. Hukuk Dairesi 2014/13764 E. , 2015/11377 K.

"İçtihat Metni"

Davacı ... vekili Avukat ... tarafından, davalılar İ. M. ve diğeri aleyhine 31/12/2007 gününde verilen dilekçe ile maddi ve manevi tazminat istenmesi üzerine mahkemece yapılan yargılama sonunda; davanın kısmen kabulüne dair verilen 17/06/2014 günlü kararın Yargıtay'ca incelenmesi davalılar vekilleri tarafından süresi içinde istenilmekle temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten sonra tetkik hakimi tarafından hazırlanan rapor ile dosya içerisindeki kağıtlar incelenerek gereği görüşüldü.

1- Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı kanıtlarla yasaya uygun gerektirici nedenlere, özellikle delillerin değerlendirilmesinde bir isabetsizlik görülmemesine göre aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları reddedilmelidir.

2- Diğer temyiz itirazlarına gelince: Dava, haksız eylem nedeni ile maddi ve manevi tazminat istemine ilişkindir.

Mahkemece, istemin kısmen kabulüne karar verilmiş; hüküm, davalılar tarafından temyiz edilmiştir. Davacı, davalı İ. M.'nin yüklenicisi olan diğer davalı şirket tarafından yürütülen Tavukçu Deresi ıslah çalışmaları sırasında, dere yatağına bırakılan hafriyat ve molozların hem dere yatağının akışını, hem de yol geçiş menfezlerini kapattığını ve bunun sonucunda meydana gelen sel neticesinde eşyalarının kullanılamaz hale geldiğini, ayrıca oturduğu sitenin ısı merkezinin zarar görmesi nedeniyle ısınma ihtiyacını elektrikli aletlerle gidermek zorunda kaldığını, site yönetimin otoparkında bulunan aracının da zarar gördüğünü belirterek, uğradığı maddi ve manevi zararlarının giderilmesi isteminde bulunmuştur. Davalılar ise davanın reddi gerektiğini savunmuştur. Mahkemece, alınan bilirkişi raporu benimsenerek davalı şirketin ihaleye esas işin yapılması sırasında gerekli ihtimam ve özeni göstermemesinden, diğer davalı İ. M.'nin ise denetim, gözetim ve kontrol yükümlülüğünü yerine getirmemesinden dolayı sorumlu olduğu gerekçesiyle davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir. Davaya konu haksız eylem, davacının aracının ve ev eşyalarının zarar görmesi şeklinde gerçekleşmiştir. Kural olarak, mala verilen zararlar nedeniyle manevi tazminat istenilemez. Gerek BK'nın 49. maddesi (TBK'nın 58. maddesi) ve gerekse MK'nın 24. maddesinde, kişilik haklarının zarara uğratılması durumunda manevi tazminat istenilebileceği düzenlenmiştir. Bu düzenlemeler, mal varlığına ilişkin zararları içermez. Şüphesiz, mal varlığına yönelik eylemler de, kişiyi az veya çok üzüntüye düşürebilir. Ancak, böyle bir nedenden kaynaklanan ihlaller, manevi tazminat yolu ile giderim kapsamında düşünülemez. Mahkemece, manevi tazminat isteminin reddi yerine; kısmen kabulüne karar verilmiş olması doğru görülmemiş ve bozmayı gerektirmiştir. SONUÇ: Temyiz edilen kararın yukarıda (2) numaralı bentte açıklanan nedenlerle BOZULMASINA, davalıların diğer temyiz itirazlarının (1) nolu bentte gösterilen nedenlerle reddine ve peşin alınan harcın istek halinde geri verilmesine 14/10/2015 gününde oybirliğiyle karar verildi.

AÇIKLAMA: 4. Hukuk Dairesinin 2014/13764 Esas, 2015/11377 Karar sayılı 14/10/2015 tarihli kararında özetle; davacı, İSKİ Genel Müdürlüğüne ve İSKİ'nin taşeronu olan bir şirkete dava açarak, davalı İSKİ'nin yüklenicisi olan diğer davalı şirket tarafından yürütülen Tavukçu Deresi ıslah çalışmaları sırasında, dere yatağına bırakılan hafriyat ve molozların hem dere yatağının akışını, hem de yol geçiş menfezlerini kapattığını ve bunun sonucunda meydana gelen sel neticesinde uğradığı maddi ve manevi zararın giderilmesi isteminde bulunmuştur.

Mahkemece, alınan bilirkişi raporu benimsenerek davalı şirketin ihaleye esas işin yapılması sırasında gerekli ihtimam ve özeni göstermemesinden, diğer davalı İSKİ'nin ise denetim, gözetim ve kontrol yükümlülüğünü yerine getirmemesinden dolayı sorumlu olduğu gerekçesiyle davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, mala gelen zarar nedeni ile manevi tazminat talep edilmeyeceğini belirtmiştir. Zira manevi tazminat kişilik haklarının zarara uğratılması durumunda istenebilir.

Ancak bu kararında 4. Hukuk Dairesi, İSKİ'nin taşeronu olan Şirketin yanında İSKİ Genel Müdürlüğün aleyhine de maddi tazminata hükmedilmesini bozma nedeni yapmamıştır.

*4. Hukuk Dairesi 2015/12910 E. , 2015/13450 K.
"İçtihat Metni"*

Davacı ... vekili Avukat ... tarafından, davalılar K.. B.. ve diğerleri aleyhine 26/11/2014 gününde verilen dilekçe ile maddi ve manevi tazminat istenmesi üzerine mahkemece yapılan yargılama sonunda; davanın İSKİ Genel Müdürlüğü yönünden husumetten reddine, ... Büyükşehir Belediye Başkanlığı ve K.. B.. yönünden yargı yolu bakımından reddine dair verilen 24/03/2015 günlü kararın Yargıtayca incelenmesi davacı vekili tarafından süresi içinde istenilmekle temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten sonra tetkik hakimi tarafından hazırlanan rapor ile dosya içerisindeki kağıtlar incelenerek gereği görüldü.

1- Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı kanıtlarla yasaya uygun gerektirici nedenlere göre davacının aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan ve yerinde görülmeyen bütün temyiz itirazları reddedilmelidir.

2- Davacının İSKİ Genel Müdürlüğüne yönelik diğer temyiz itirazlarına gelince;

Dava, haksız fiil nedenine dayalı maddi ve manevi tazminat istemine ilişkindir. Mahkemece; davanın, davalılar K.. B.. ve ... Büyükşehir Belediye Başkanlığı yönünden yargı yolu bakımından görevsizlik nedeniyle, davalı İSKİ Genel Müdürlüğü yönünden ise husumet nedeni ile reddine karar verilmiş; hüküm, davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Davacı, sahibi bulunduğu ... plakalı aracını, 02/06/2014 tarihinde Kadıköy Hasanpaşa Mah. Kurbağalıdere Mevkiine park ettiğini, yağın yağmur nedeni ile derenin taşması sonucu park halindeki aracının dereye düşerek kullanılamaz hale geldiğini belirterek uğradığı maddi ve manevi zararın tazminini istemiştir.

Mahkemece, davalı İSKİ Genel Müdürlüğü'nün dere ıslahı konusunda görevi olmadığı gerekçesiyle onun yönünden açılan davanın husumet nedeniyle reddine karar verilmiş; hüküm, davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Davalılardan İSKİ Genel Müdürlüğü, kamu kurumu olup ... Büyükşehir Belediye Başkanlığına bağlıdır ve kamu hizmeti niteliğindeki çalışmalarını özel hukuk kuralları dahilinde yürütür. 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un, İSKİ Genel Müdürlüğü görev ve yetkilerinin belirtildiği 2. maddesinin (b) fıkrasında, "Kullanılmış sular ile yağış sularının toplanması, yerleşim yerlerinden

uzaklaştırılması ve zararsız bir biçimde boşaltma yerine ulaştırılması veya bu sulardan yeniden yararlanılması için abonelerden başlanarak bu suların toplanacakları veya bırakılacakları noktaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak; gerektiğinde bu projelere göre tesisleri kurmak ya da kurdurmak; kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek";

25. maddesinde ise; "Yağmur sularının uzaklaştırılması ile ilgili tesislerin yapılması veya bu tip tesislerin işletilmesi, gerekli harcamalar ilgili Belediyelerce karşılanmak şartıyla İSKİ Genel Müdürlüğü tarafından yerine getirilir. Bu tesislerin yapılması veya işletilmesine ilişkin harcamalar tarifelere dahil edilmez" hükmü yer almaktadır.

İSKİ Genel Müdürlüğü anılan maddelerde belirtilen görevleri nazara alındığında dava konusu zararlandırıcı olay nedeniyle kendisine husumet düşmektedir. Onun yönünden deliller toplanıp incelenerek işin esasına yönelik karar verilmelidir. Bu husus dikkate alınmadan husumetten red kararı verilmiş olması bozmayı gerektirmiştir.

SONUÇ: Temyiz edilen kararın yukarıda (2) no'lu bentte gösterilen nedenlerle BOZULMASINA, diğer temyiz itirazlarının ilk bentte gösterilen nedenlerle reddine ve peşin alınan harcın istek halinde geri verilmesine 23/11/2015 gününde oybirliğiyle karar verildi.

AÇIKLAMA: 4. Hukuk Dairesinin 2015/12910 Esas, 2015/13450 Karar sayılı 23/11/2015 tarihli kararında özetle; davacı, İSKİ Genel Müdürlüğü, Belediye ve Büyükşehir Belediyesi aleyhine dava açarak, sahibi bulunduğu ... plakalı aracını, 02/06/2014 tarihinde Kadıköy Hasanpaşa Mah. Kurbağalıdere Mevkiine park ettiğini, yağın yağmur nedeni ile derenin taşması sonucu park halindeki aracının dereye düşerek kullanılamaz hale geldiğini belirterek uğradığı maddi ve manevi zararın tazminini istemiştir.

Mahkemece, davanın, İSKİ Genel Müdürlüğü yönünden husumetten reddine, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı ve Belediye yönünden yargı yolu bakımından reddine karar verilmiştir.

Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, "Davalılardan İSKİ Genel Müdürlüğü, kamu kurumu olup İstanbul Büyükşehir Belediyesine bağlıdır ve kamu hizmeti niteliğindeki çalışmalarını özel hukuk kuralları dahilinde yürütür." gerekçesi ile ve İSKİ Genel Müdürlüğünün kanunda belirtilen görevleri nazara alındığında dava konusu zararlandırıcı olay nedeniyle İSKİ'ye husumet düştüğünü, yani İSKİ'nin davalı olarak kabul edilmesi gerektiğini belirterek, İSKİ yönünden deliller toplanıp incelenerek işin esasına yönelik karar verilmesi gerektiğini belirtmiştir.

GENEL SONUÇ OLARAK: Yargıtay kararlarında genelde kamu tüzel kişilerinin sorumlu olduğu işlerden kaynaklanan zararlarda “hizmet kusuru” iddiası gerekçesi ile idari yargının görevli olduğu belirtilmiş ise de İSKİ açısından, daha sonraki tarihlere ait bir kısım Yargıtay kararlarında adli yargı görevli olarak kabul edilmiştir.

2.7.2. Danıştay İçtihatları

*Danıştay 10. Daire Başkanlığı 2012/7805 E. , 2015/4819 K.
"İçtihat Metni"*

T.C.

DANIŞTAY

ONUNCU DAİRE

Esas No : 2012/7805

Karar No : 2015/4819

Temyiz Eden (Davalı) :

Vekili : Av. ...

DSİ ... Bölge Müdürlüğü - Kahramanmaraş

Karşı Taraf (Davacı) :

Vekili :

İstem _ Özeti : Davacı tarafından, Gaziantep İli, İslahiye İlçesi, Kerküt Köyü'nde 10.4.2011 tarihinde meydana gelen sel baskınında davalı idarenin yapmış olduğu set hattının yıkılması sonucu uğranıldığı ileri sürülen 26.340,00 TL maddi zararın olay tarihinden itibaren işletilecek kanuni faizi ile birlikte kendisine ödenmesine karar verilmesi istemiyle açılan dava sonucunda; ... İdare Mahkemesince, meydana gelen sel baskını nedeni ile ... Asliye Hukuk Mahkemesinin 2011/... Değişik İş sayılı dosyasında yaptırılan delil tespiti ve dosyaya sunulan bilirkişi raporunda, davalı idare tarafından taşkınları korumak amacıyla yapılan taş bendin 10.4.2011 tarihinde meydana gelen sel baskını önleyecek sağlamlıkta ve kapasitede olmadığı, olayda koruyucu bendin sağlıklı yapılmamasından dolayı davalı idarenin %70 oranında, dere kenarına ev yaptığı için davacının %30 oranında kusurlu olduğu, sel baskını nedeniyle toplamda 37.632 TL maddi zarar meydana geldiği, kusur oranları dikkate alınarak 26.340 TL'nin davacıya idareye başvuru tarihinden itibaren işletilecek kanuni faizi ile ödenmesi yolunda verilen kararın temyizen incelenerek bozulması istenilmektedir.

Savunmanın Özeti : Savunma verilmemiştir.

Düşüncesi : Mahkeme kararının onanması gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Onuncu Dairesince gereği görüldü:

İdare ve vergi mahkemelerinin nihai kararlarının temyizden bozulması, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 49. maddesinde yer alan sebeplerden birinin varlığı halinde mümkündür.

Temyizen incelenen karar usul ve hukuka uygun olup, dilekçede ileri sürülen temyiz nedenleri kararın bozulmasını gerektirecek nitelikte görülmediğinden, temyiz isteminin reddi ile ... İdare Mahkemesinin 13/7/2012 tarihli ve E:2011/..., K:2012/... sayılı Kararının ONANMASINA 10/11/2015 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Danıştay 10. Daire Başkanlığı 2012/1539 E. , 2015/3678 K.

"İçtihat Metni"

T.C.

DANIŞTAY

ONUNCU DAİRE

Esas No:2012/1539

Karar No : 2015/3678

Temyiz Eden (Davacı) : Sigorta Şirketi

Vekili :

Karşı Taraf (Davalı) : / ANKARA

Vekili : Av. (Aynı yerde)

İstemin Özeti :... İdare Mahkemesince davanın reddi yolunda verilen 14.12.2011 tarih ve E:2011/..., K:2011/... sayılı kararın temyizden incelenerek bozulması istenilmektedir.

Savunmanın Özeti : Temyiz isteminin reddi gerektiği savunulmaktadır. Düşüncesi :Temyiz isteminin kabulüyle davanın reddi yolunda verilen İdare Mahkemesi kararının bozulması gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Onuncu Dairesince dosyanın tekemmül ettiği görülmekle, yürütmenin durdurulması istemi hakkında karar verilmeyerek, işin gereği görüldü:

Dava; Kocaeli İli, Gölcük İlçesi, Yazlık Beldesinde 28-29/10/2010 tarihinde yağın yoğun yağmur sonrasında ani şekilde gelen su baskını nedeni ile uğranılan zararın davalı idarenin sorumluluğunda olan menfez ve geçiş kanallarından kaynaklandığından bahisle davalı idarenin kusurlu olduğu iddiaları ileri sürülerek uğranıldığı belirtilen 63.244,00 TL'lik zararın 31/12/2010 tarihinden itibaren işleyecek kanuni faiziyle birlikte tazmini istemiyle açılmıştır. ... İdare

Mahkemesince; mahkemelerince aynı olay nedeniyle açılan E:2011/... sayılı dosyada verilen ara kararı üzerine Meteoroloji Genel Müdürlüğünce gönderilen belgelerden, 27-28-29/10/2010 tarihlerinde mevsim normallerinin çok üstünde yağın yağmurların "şiddetli yağış" karakteri taşıdığı belirlendiği, dolayısıyla mücbir sebep sonucu oluşan zarardan davalı idarenin sorumlu tutulamayacağı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir. Davacı tarafından, idare mahkemesi kararının hukuka aykırı olduğunu öne sürerek temyizen incelenip bozulmasını istemektedir. Anayasanın 125. maddesinde; idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu hükme bağlanmıştır. İdarenin hukuki sorumluluğundan söz edilebilmesi için ortada bir zararın bulunması ve bunun idareye yüklenebilen bir işlem veya eylemden doğması; başka bir deyişle zararlar idari faaliyet arasında illiyet bağının bulunması gerekir. Bu koşullardan birisinin yokluğu halinde idarenin tazmin sorumluluğu ortadan kalkacaktır. 6001 sayılı 'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 4. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde, "Hazırlayacağı programlar uyarınca karayollarını yapmak, yaptırmak, emniyetle kullanılmalarını sağlayacak şekilde sürekli bakım altında bulundurmak, bakımını yaptırmak, onarmak, onarımını yaptırmak, işletmek, işlettirmek."; (c) bendinde, "Görev alanına giren karayolu ağlarının yapımı, bakımı, onarımı ve diğer hususlar hakkında teknik nitelik ve şartları tespit etmek veya ettirmek ve gerekli şartnameleri hazırlamak."; (f) bendinde de, "Görev alanına giren işler için gerekli plan, harita, etüt ve proje işleri ile araştırma - geliştirme çalışmaları yapmak veya yaptırmak." 'nün görevleri arasında sayılmıştır.

Dosyanın incelenmesinden; Kocaeli İli, Gölcük İlçesi, Yazlık Beldesinde D 130 Karayolunun yakınında bulunan işyerinin davacı sigorta şirketi tarafından sigortalandığı, 27-28-29/10/2010 tarihlerinde yörede mevsim normallerinin üzerinde yağış meydana geldiği, bu yağış nedeniyle oluşan sel sularından dolayı işyerinin uğradığı zararda, D 130 Karayolunun yapımı, bakımı, menfez ve kanallarını tekniğine uygun yapmayarak hizmeti kusurlu işlettiği ileri sürülen davalı idarenin sorumluluğu bulunduğu bahisle bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Uyuşmazlıkta davacının iddiası, davalı idarenin D 130 Karayolunun yapımı sırasında yağmur nedeniyle oluşacak suların tahliyesini sağlayacak, su baskını önleyecek gerekli alt yapının (menfez ve su tahliye kanalı gibi) davalı idarece tekniğine uygun ve ihtiyacı karşılayacak nitelikte yapılmadığı yönündedir. İdare Mahkemesince, meydana gelen yağışların "doğal afet" niteliğinde olduğu, mücbir sebep hali nedeniyle olayda idarenin sorumluluğu bulunmadığı yönünde hüküm kurulmuş ise de; sözü edilen tarihlerde meydana gelen yağışların doğal afet niteliğinde bulunup bulunmadığı teknik bir konu olduğundan, öncelik bu hususun, bilirkişi olarak tayin edilecek bir meteorolog tarafından düzenlenecek rapor dikkate alınarak belirlenmesi gerekmektedir. Dava dosyasında yer alan ve adli yargıda açılan tespit davasında tayin edilen bilirkişi tarafından düzenlenen raporda, davacının zararının, karayolunun kenarında yağış sularını boşaltabilecek yeterli açık kanal hendek veya menfezlerin bulunmaması nedeniyle oluştuğu ifade edildiğinden, bilirkişi

incelemesi sonucunda anılan yağışların doğal afet niteliğinde bulunmaması veya doğal afet niteliğinde bulunmakla birlikte tahliye kanallarının açık ve yeterli olması halinde, oluştuğu ileri sürülen zararın meydana gelip gelmeyeceği hususunun da, aralarında inşaat mühendisinin de yer aldığı bir bilirkişi heyetince irdelenmesi gerekmektedir.

Bu durumda, mahkemece eksik inceleme sonucunda davalı idarenin hizmet kusuru bulunmadığından bahisle davanın reddine karar verilmesinde hukuki isabet bulunmamaktadır.

Öte yandan, aynı olay nedeniyle uğranılan zararın ödenmesine karar verilmesi istemiyle açılan başka bir dava sonucunda aynı gerekçeyle davanın reddi yolundaki ... İdare Mahkemesi kararının Dairemizin 28.5.2012 tarihli ve E:2012/820, K:2012/2581 sayılı Kararı ile bozulduğu, bozma kararına uyularak verilen 16.10.2014 tarihli ve E:2012/1149, K:2014/981 sayılı Kararla; yaptırılan keşif ve bilirkişi incelemesi neticesinde düzenlenen rapora göre; karayolunun tüm alt ve üst yapısı ile çevresel faktörlerle uyumlu olarak imali ve koordinasyonu yükümlülüğünü yerine getirmediği gerekçesiyle nün % 60 oranında; İSU Genel Müdürlüğünün ise, suların menfeze ulaşmasını sağlayan giderlerin gelişigüzel bırakılması, alt yapı sisteminin revizyonunu sağlamada atalet gösterdiğinden bahisle, % 40 oranında kusurlu bulunduğu gerekçesiyle tazminat isteminin kabulüne karar verildiği, bu Kararın da Dairemizin 28.4.2015 tarihli ve E:2014/6138, K:2015/2074 sayılı Kararı ile onandığı anlaşılmakta olup, İdare Mahkemesince yeniden yapılacak yargılama sırasında bu durumun da değerlendirileceği tabiidir.

Açıklanan nedenlerle, temyiz isteminin kabulüyle, ... İdare Mahkemesinin 14.12.2011 tarihli ve E:2011/..., K:2011/... sayılı Kararının BOZULMASINA, kullanılmayan 34.80-TL yürütmenin durdurulması harcının istemi halinde davacıya iadesine, yeniden bir karar verilmek üzere dosyanın anılan İdare Mahkemesine gönderilmesine 9.9.2015 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Danıştay 10. Daire Başkanlığı 2012/2109 E. , 2015/3679 K.

"İçtihat Metni"

T.C.

DANIŞTAY

ONUNCU DAİRE

Esas No : 2012/2109

Karar No : 2015/3679

Temyiz Eden (Davalı) : / ANKARA

Vekili : Av. (Aynı yerde)

Karşı Taraf (Davacı) :

Vekili :

İstemın Özeti : Davacı tarafından, Mardin İli, Merkez İlçesi, Esentepe Köyü'nde 3.3.2010 tarihinde yağın yağmur neticesinde oluşan sel olayında davalı idarenin hizmet kusuru bulunduğundan bahisle uğranıldığı ileri sürülen 15.090,00-TL zararın kanuni faiziyle birlikte tazminine karar verilmesi istemiyle açılan dava sonucunda; ... İdare Mahkemesince; 3.3.2010 tarihinde meydana gelen sel baskınından zarar gördüğü açık olan davacının uğramış olduğu zararların, bölünmüş yol yapım çalışmaları kapsamında mevcut yola ek olarak yapılan yeni yolda bulunan menfezlerin yetersiz yapılmasında kusurlu bulunan davalı idarece tazmin edilmesi gerektiği gerekçesiyle davacının tazminat isteminin kabulü ile 15.090,00 TL'nin idareye başvuru tarihinden itibaren işletilecek kanuni faiziyle birlikte davalı idare tarafından davacıya ödenmesine yolunda verilen kararın temyizden incelenerek bozulması istenilmektedir. Savunmanın Özeti : Savunma verilmemiştir. Düşüncesi : Temyiz isteminin reddi ile usul ve hukuka uygun bulunan mahkeme kararının onanması gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Onuncu Dairesince gereği görüşüldü: İdare ve vergi mahkemelerinin nihai kararlarının temyizden bozulması, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 49. maddesinde yer alan sebeplerden birinin varlığı halinde mümkündür. Temyizen incelenen karar usul ve hukuka uygun olup, dilekçede ileri sürülen temyiz nedenleri kararın bozulmasını gerektirecek nitelikte görülmediğinden, temyiz isteminin reddi ile ... İdare Mahkemesinin 29.11.2011 tarihli ve E:2010/..., K:2011/... sayılı Kararının ONANMASINA 9.9.2015 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Danıştay 10. Daire Başkanlığı 2015/1604 E. , 2016/1577 K.

"İçtihat Metni"

T.C.

DANIŞTAY

ONUNCU DAİRE

Esas No : 2015/1604

Karar No : 2016/1577

Temyiz Eden (Davacılar) : 1-

2-

Vekili :

*Temyiz Eden ve
Karşı Taraf (Davalı) : DSİ*

*İstemin Özeti : ... İdare Mahkemesinin 30.1.2015 tarih ve E:2012/..., K:2015/... sayılı kararının, taraflarca aleyhlerine olan kısımlarının temyizden incelenerek bozulması istenilmektedir.
Savunmaların Özeti : Taraflarca savunma verilmemiştir.
Düşüncesi : Davacıların temyiz istemlerinin reddi, davalı idarenin temyiz isteminin kabulü ile mahkeme kararının davacıların maddi tazminat istemlerinin kısmen kabulüne ilişkin kısmının bozulması gerektiği düşünülmektedir.*

TÜRK MİLLETİ ADINA

*Hüküm veren Danıştay Onuncu Dairesince gereği görüşüldü: Dava; Ordu İli, Gülyalı İlçesi, Turnasuyu Köyü, Divani mevkiinde yer alan ... ve ... parsel sayılı taşınmazlar üzerinde davacıların ortak ürün yetiştirdiği 24.960 m²'lik kivi bahçesinde, bakımı yapılmayan Turnasuyu Deresinin 2011 yılı Ağustos ayında taşması nedeniyle oluştuğu ileri sürülen 72.650,00 TL maddi zararın idareye başvuru tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte tazminine karar verilmesi istemiyle açılmıştır.
... İdare Mahkemesince; davacılar ait parseldeki kivi bahçesinin zarar görmesinde olay tarihindeki yağış miktarı ve yağışın görülme sıklığı ile dere yatağının ıslah durumu da dikkate alınarak idarenin hizmet kusuru olup olmadığı, kusuru varsa kusurun oran olarak saptanması amacıyla, yerinde yapılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucu düzenlenen bilirkişi raporunda, '...davalı idarenin akarsu ağzındaki malzeme yığılmalarına yeterli düzeyde dikkat etmemesinin yüzeysel suların dava konusu parsellerden uzaklaştırılmasını dolaylı olarak etkilediği göz önünde bulundurulduğunda, davalı idarenin %5 oranında hizmet kusurunun bulunduğu, meydana gelen zararın asıl nedeninin parsellerin konumsal özellikleri ve bunların iyileştirilmemiş olmasından kaynaklandığı dolayısıyla davacı tarafın %95 oranında kusuru olduğu' yönünde görüş belirtildiği, bilirkişi raporu hükme esas alınabilecek nitelikte bulunarak ve meydana gelen maddi zararın Ordu ... Sulh Hukuk Mahkemesinin 2011/... D.İş sayılı dosyasında 72.650,00 TL olarak tespit edildiği dikkate alınarak 72.650,00 TL tutarındaki maddi zararın, idarenin %5 oranındaki kusuruna isabet eden 3.632,50 TL'lik kısmının davalı idarece tazmin edilmesi gerektiği gerekçesiyle, davanın 3.632,50 TL'lik kısmının kabulüne, tazminat isteminin fazlaya ilişkin kısmının ise reddine karar verilmiştir.
Taraflarca, anılan İdare Mahkemesi kararının aleyhlerine olan kısımlarının temyizden incelenerek bozulması istenilmektedir.
Anayasanın 125. maddesinde; idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık olduğu belirtildikten sonra, son fıkrasında; idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu hükme bağlanmıştır. İdare, kural olarak yürüttüğü kamu hizmetiyle nedensellik bağı kurulabilen zararları tazminle yükümlü olup, idari eylem ve/veya işlemlerden doğan zararlar*

idare hukuku kuralları çerçevesinde, işleyişindeki nesnel nitelikli bozukluk, aksaklık veya boşluk olarak tanımlanabilen hizmet kusuru, hizmetin kötü işlemesi, geç işlemesi veya hiç işlememesi hallerinde gerçekleşmekte ve idarenin tazmin yükümlülüğünün doğmasına yol açmaktadır. Dosyanın incelenmesinden; Ordu İli, Gülyalı İlçesi, Turnasuyu Köyü, Divani mevkiinde yer alan ... ve ... parsel sayılı taşınmazlar üzerinde davacıların ortak ürün yetiştirdiği 24.960 m²'lik kivi bahçesinde, idarece bakımı yapılmayan Turnasuyu Deresinin 2011 yılı Ağustos ayında yağın şiddetli yağışlar sonucu taşması nedeniyle oluştuğu iddia edilen zararın tespiti amacıyla Ordu ... Sulh Hukuk Mahkemesinin 2011/.. D.İş sayılı dosyasında tespit yaptırıldığı, yapılan keşif neticesinde düzenlenen 2.11.2011 günlü bilirkişi raporunda, bahçede bulunan verim çağındaki kivi ağaçlarının kurummasından kaynaklanan maddi zararın 72.650,00 TL olarak tespiti üzerine, bu tutarın davalı idarece tazmin edilmesi gerektiği ileri sürülerek bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır. Davacılara ait parsellerdeki kivi bahçesinin zarar görmesinde olay tarihindeki yağış miktarı ve yağışın görülme sıklığı ile dere yatağının ıslah durumu da dikkate alınarak idarenin hizmet kusuru olup olmadığı, kusuru varsa kusurun oran olarak saptanması amacıyla, İdare Mahkemesince mahallinde yapılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucu düzenlenen ve hükme esas alınan bilirkişi raporunda; dere taşkınının arazilere giriş yaptığı iddia edilen noktada ve taşkın farklı bir noktadan gerçekleşmiş olma ihtimali de göz önüne alınarak en dar kesitte yapılan hidrolik hesaplamalar sonucu, Turnasuyu Deresinin dava konusu konusu ... ve ... parsellerin bulunduğu tarafında (sağ sahilde) idare tarafından dere ıslah çalışmaları kapsamında yapılmış istifli taş kaplamasının yüksekliğinin, 100 ve 500 yılda yinelenmesi beklenen debiyi dahi taşıyacak durumda olduğu, iddia edildiği gibi bir taşkın olma durumunda taşkın sularının giriş noktasından önce dava konusu parsellerin güneyinde yer alan ... nolu parselin dolması ve bu parselden kuzeye ilerleyerek ... ve ... nolu parsellere yayılması gerektiği, ancak ... nolu parsel üzerinde herhangi bir taşkın zararı, etkisi ya da izine rastlanılmadığı, bu değerlendirmeler neticesinde Turnasuyu Deresinden dava konusu parsellere bir taşkın söz konusu olmadığı tespitine yer verilmiştir. Aynı bilirkişi raporunda; ... ve ... parsellere kurulu kivi bahçesinin bazı kısımlarının olay tarihindeki yağıştan ve doğurduğu sonuçlardan, parsellerin Turnasuyu Deresinin sağ sahil kıyısında olması, dere yatağı ile neredeyse aynı kotta bulunmaları, yüzeysel-yeraltı drenaj olaylarının yeterince uygulanmaması, araziye uygun eğim verilmemesi nedeniyle yüzeysel akış sularının parsellerde toplanması/birikmesi dolayısıyla etkilendiği, bunda taban suyu seviyesinin yeterince yükselmesinin de önemli ölçüde etkili olduğu, yapılan hesaplama ve gözlemler sonucu yağış sonrası oluştuğu iddia edilen taşkın suları etkisinin düzenleme yapısından (istifli taş kaplamadan) taşarak parselde birikme şeklinde olmadığı, birikmenin asıl nedeninin Turnasuyu Deresinde artan yüzeysel su miktarının yeraltı sularını beslemesinden ve hidrostatik-ozmotik basınç etkisi ile parselde sızmaların önüne geçmesinden kaynaklandığı, meydana gelen zararın asıl nedeninin parsellerin konumsal özellikleri ve bunların iyileştirilmemiş olmasından kaynaklandığı dolayısıyla davacı tarafın %95 oranında kusuru olduğu yönünde görüş belirtilmiştir.

Uyuşmazlıkta, davacılar tarafından iddia edildiği gibi kivi bahçesinde meydana gelen zararın, 2011 yılı Ağustos ayında yağın şiddetli yağışlar sonucu daha önceki yağışlarda malzeme dolan dere yatağının davalı idarece temizlenmemesi nedeniyle gerçekleşen taşkından kaynaklanmadığı; arazinin toprak yapısı ve eğimi gibi konumsal özelliklerinin yağış suları ile yağışlara bağı olarak artan yeraltı sularının taşınmazların belli yerlerinde su birikintisine sebep olduğu, bahçedeki kivi ağaçlarının kurumasının nedeninin taşınmazdaki su birikintileri olduğu, bu durumun ise arazinin bütünü için tesis edilmiş drenaj kanalları olmaması, mevcut kanalların bir kısmının düzgün ve işlevsel olmaması, yine araziye uygun eğim verilmemesinden kaynaklandığı açık bir şekilde ortaya konulmuştur.

Davalı idarenin, akarsu ağzındaki malzeme yığılmalarına yeterli düzeyde dikkat etmemesinin yüzeysel suların dava konusu parsellerden uzaklaştırılmasını dolaylı olarak etkilediğinden bahisle idareye %5 oranında hizmet kusuru atfedilmiş ise de; bahçedeki ağaçların kurumasının asıl nedeninin, davacıların kivi bahçesinin toprak yapısı ve arazi eğimine uygun ve yeterli derecede drenaj sisteminin uygulamaması, bunun neticesinde su birikintilerinin araziden tahliye edilememesi olduğu dikkate alındığında ve idareye izafe edilen %5'lik kusur oranının somut ve teknik verilere dayandırılmadığı gözetildiğinde, olayda idarenin hizmet kusuru bulunmadığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Bu durumda; davacıların ortak ürün yetiştirdiği kivi bahçesindeki ağaçların, 2011 yılı Ağustos ayında yağın şiddetli yağışlar nedeniyle kuruması olayında idarenin hizmet kusuru bulunmadığından, davanın reddine karar verilmesi gerekirken; 3.632,50 TL tutarındaki maddi zararın davalı idarece tazmini yolunda verilen temyize konu İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, davacıların temyiz isteminin reddi ile, ... İdare Mahkemesi'nin 30.1.2015 tarih ve E:2012/..., K:2015/... sayılı kararının; maddi tazminat isteminin reddine ilişkin kısmının ONANMASINA, davalı idarenin temyiz isteminin kabulü ile maddi tazminat isteminin kabulüne ilişkin kısmının BOZULMASINA, bozulan kısım hakkında yeniden bir karar verilmek üzere dosyanın anılan mahkemeye gönderilmesine, 21.3.2016 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

GENEL SONUÇ OLARAK: Yukarıdaki kararlarda görüldüğü üzere, DSİ Genel Müdürlüğü gibi idari kurumların görevlerini hiç veya gereği gibi yapmamaları ya da gecikerek yapmaları hizmet kusuru kabul edilmekte olup, bu durumda idareler İdare Mahkemeleri ve Danıştay tarafından, kusurları oranında tazminat ödemekle sorumlu tutulmaktadır.

BÖLÜM 3

3. ANALİZ VE DEĞERLENDİRMELER

Bu bölüme kadar ülkemizdeki mer'î taşkın mevzuatı ve ilgili belgeler incelenmiştir. Ayrıca uluslararası AB standartlarına uyum sağlanması noktasında Taşkın Direktifi de incelenmiştir. Burada konu ile ilgili bir boşluk analizi yapılması ve bu analiz neticesinde bir etki değerlendirilmesi yapılması yerinde olacaktır.

3.1. Boşluk Analizi

Yapılan incelemelerde görüldüğü üzere ülkemizde taşkın açısından birçok önemli düzenleme ve mevzuat bulunmaktadır.

Ancak bu mevzuat parçalı bir yapıda olup birçok hüküm görece olarak alt mevzuatlarda kalmıştır.

Ülkemizde taşkınlarla ilgili ciddi iyileştirmeler elde edilmesi hususunda en önemli görülen bazı hükümlerin alt mevzuat seviyesinden doğrudan doğruya bir Taşkın Kanununa taşınması fevkalade faydalı olacak ve bu mevzuatın tüm kamu kurum ve kuruluşları açısından uygulanmasını kuvvetlendirecektir.

Mevzuatımızda yeni bir olgu olduğu için genel olarak taşkın yönetim planlarının uygulanması ve uygulanmasının denetlenmesi konusu desteklenmelidir. “Taşkın Yönetim Planlarının Hazırlanması, Uygulanması ve İzlenmesi Hakkındaki Yönetmelik” Su Yönetimi Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanmış ve yürürlüğe girmiş olsa da yine de taşkın yönetim planlarıyla ilgili bazı hükümlerin kanun temelli olması bu planların tüm kamu kurum ve kuruluşları tarafından uygulanması noktasında önemlidir. Bu açıdan Su Yönetimi Koordinasyon Kurulu ve Havza Yönetim Heyetlerine de uygulama ve uygulamanın denetlenmesi hususunda ciddi görevler düşeceği öngörülmüş olup bu konularda da alt mevzuat düzeyinde değil, kanun seviyesinde düzenlemelerin yerinde olacağı düşünülmektedir.

- **Akarsu Kıyıları ve Yatakları**

3621 sayılı Kıyı Kanunu taşkın yönetim planlarının düzenlendiği alanlar için

önemli olmasına rağmen, bu kanunda ve bu kanunun uygulanmasına ilişkin Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelikte taşkın riskine karşı açık düzenleme yer almamaktadır. 3621 sayılı kanunda ve bu kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikte yer alan kıyılara moloz ve benzeri artıkların dökülemeyeceği, yapıların bazı şartlara tabi olduğu yönündeki hükümler, taşkın riskine karşı tedbir almaktan ziyade kıyıları korumayı amaçladığından yetersizdir.

Dere Yatakları ve Taşkınlar hakkındaki 8/9/2006 tarihli 2006/27 sayılı ve Akarsu ve Dere Yataklarının Islahı hakkındaki 20/2/2010 tarihli 2010/5 sayılı Başbakanlık Genelgelerinde de taşkın alanlarındaki yapılara ilişkin ve dere yataklarına müdahalelerle ilgili bir kısım düzenlemeler olmakla birlikte, konu hem daha kapsamlı hem de bütüncül bir yaklaşım gerektirmektedir. Bu açıdan bu husus kanun seviyesine taşınmalıdır.

3621 sayılı Kıyı Kanununun uygulanmasında taşkın riski ve varsa Taşkın Yönetim Planları göz önünde tutularak buna göre gerekli tedbirlerin alınması gerekir. Bu hususta bir hüküm eksikliği tespit edilmiştir. Bu kanun akarsu kıyılarının kullanılmasının düzenlemesini de içermektedir. Bu sebeple bu düzenlemeler yapılırken taşkın yönetim planları ve taşkın riski göz önünde bulundurulmalıdır.

4373 sayılı Taşkın Sulara ve Su Baskınlarına Karşı Korunma Kanununda taşkın altında kalabilecek alanların Bakanlar Kurulu kararıyla belirleneceği ve bu alanlar ile ilgili uygulanacak birtakım hükümler belirlenmiştir. Eski bir kanun olan bu kanun doğrudan taşkın yönetim planlarıyla ilgili olmayıp taşkın alanlarının belirlenmesine daha az teknolojik bir yöntemle yaklaşmaktadır.

3091 sayılı Taşınmaz Mal Zilyedliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanunda ve bu kanunun uygulanmasına ilişkin Taşınmaz Mal Zilyetliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanunun Uygulama Şekli ve Esaslarına Dair Yönetmelikte taşkın riski olan yerlere ve taşkın afetine ilişkin özel bir madde bulunmamaktadır. Bu kanun kapsamına taşkın riski taşıyan eylemler yorum yolu ile sokulabilir ise de yorumun objektif olmaması ve mevzuattaki bu belirsizlik sakıncalı sonuçlar doğurabilir. Taşkın riski taşıdığı anlaşılan eylemlerin kanun ile açıkça ele alınması gerekir.

Tüm bu sebeplerle kanunda mevsimlik akışlı olsa dahi akar ve kuru dere yataklarına ve benzeri akarsu yataklarına ve her türlü taşkın koruma tesisine ve

yapısına taşkın riski oluşturacak herhangi bir türden cisim atılması, bırakılması, inşası, ekim ve dikimde bulunulması, temel açılması, hendek kazılması, bina inşası veya bir başka şekilde tecavüz edilmesi (Hayta, 2013) ya da taşkına sebep olacak herhangi bir müdahalenin akarsu yatağına yapılması gibi hususlar açıkça yasaklanmalıdır.

Taşkın koruma tesisleri bir tecavüze uğrayıp uğramadığının tespiti açısından her zaman kontrol ve denetim altında tutulması gerekmektedir. Üzerinde taşkın koruma tesisi olmayan akarsuların da yine aynı şekilde tecavüze uğrayıp uğramadığı kontrol altında tutulmalıdır.

Bu kontrolün nasıl yapılacağı ve taşkın riski bulunan alanlara bir tecavüzün bulunması halinde bunun nasıl tespit edileceği ile bu tecavüzün önlenmesi ve uygulanacak cezalara ilişkin usul ve esaslar açıkça düzenlenmelidir.

- **Büyükşehir Belediyeleri**

Büyükşehir Belediyelerinin görev ve sorumlulukları 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7 nci Maddesinde belirtilmiştir. Anılan maddenin “u” bendinde “*İl düzeyinde yapılan plânlara uygun olarak, doğal afetlerle ilgili plânlamaları ve diğer hazırlıkları büyükşehir ölçeğinde yapmak; gerektiğinde diğer afet bölgelerine araç, gereç ve malzeme desteği vermek; itfaiye ve acil yardım hizmetlerini yürütmek; patlayıcı ve yanıcı madde üretim ve depolama yerlerini tespit etmek, konut, işyeri, eğlence yeri, fabrika ve sanayi kuruluşları ile kamu kuruluşlarını yangına ve diğer afetlere karşı alınacak önlemler yönünden denetlemek, bu konuda mevzuatın gerektirdiği izin ve ruhsatları vermek.*”, “z” bendinde “*Afet riski taşıyan veya can ve mal güvenliği açısından tehlike oluşturan binaları tahliye etme ve yıkım konusunda ilçe belediyelerinin talepleri hâlinde her türlü desteği sağlamak.*” hükümleri getirilmiştir. 5216 sayılı kanununun 7 nci maddesinin “r” bendinde “*derelerin ıslahı*” görevi de Büyükşehir Belediyelerine verilmiştir.

Akarsu ve Dere Yataklarının Islahı hakkındaki 20/02/2010 tarihli 2010/5 sayılı genelgede “5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu gereği Büyükşehir Belediyesinin görev, yetki ve sorumluluğunda yürütülmesi gereken akarsu ve dere ıslahı işleri ile ilgili olarak, bunların planlama safhasında DSİ’nin uygun görüşü

alınacaktır. Bahse konu işlerle ilgili her türlü etüt, proje ve inşaat çalışmaları, kontrollük hizmetleri ile işletme ve bakım faaliyetleri, DSİ görüşüne uygun olarak yürütülecektir.” hükmü yer almış olmakla birlikte, çıkarıldığı tarih itibari ile taşkın yönetim planları ile ilgili bir mevzuat düzenlemesi bulunmadığından, taşkın yönetim planlarına atıf içermemektedir. Oysa, hem Büyükşehir Belediyelerinin hem DSİ Genel Müdürlüğünün taşkın yönetim planlarını gözeteyeceğinin açık kanun hükmüne dönüştürülmesi, taşkın yönetim planlarının bağlayıcılığının tartışmaya açılmaması için gereklidir.

Büyükşehir Belediyeleri kendi çalışma alanları olan il mülki sınırları içerisinde dere ıslahı yaparak taşkın koruma yapıları yapmaktadırlar. Ancak bu çalışmalar doğrudan doğruya DSİ Genel Müdürlüğünün de bir görev ve sorumluluğudur. Bu görevin hem Büyükşehir Belediyelerine hem de DSİ Genel Müdürlüğüne verilmiş olması işleyişte ciddi bir boşluk oluşturmaktadır.

Büyükşehir Belediyeleri ve DSİ Genel Müdürlüğü arasında yapılacak dere ıslahı çalışmalarında karşılıklı koordinasyonun sağlanması zaruridir. Bu hususta koordinasyon karmaşası olmaması sağlanmalıdır. Dere ıslahı çalışmaları DSİ Genel Müdürlüğünce yürütülmeli, Büyükşehir Belediyeleri DSİ Genel Müdürlüğüne bu çalışmalar sırasında ihtiyacı olabilecek gerekli desteği sağlamalıdır.

Büyükşehir Belediyeleri her türlü imar planı çalışmasında taşkın yönetim planlarını, taşkın tehlike ve taşkın risk haritalarını ve DSİ Genel Müdürlüğünün taşkın riskine karşı görüşlerini dikkate almak zorundadır.

Büyükşehir Belediyeleri afetler ilgili il düzeyinde yaptıkları tüm planlama çalışmalarında taşkın yönetim planlarını, taşkın tehlike haritalarını, taşkın risk haritalarını ve DSİ Genel Müdürlüğünün taşkın riski hususunda görüşünü dikkate almalıdırlar. Ayrıca Büyükşehir Belediyelerinin yapacağı her türlü yol ve yol yapısı çalışmalarında da bunları dikkate alması gereklidir. Bu hususların hepsi alt mevzuatlarla değil kanun seviyesinde düzenlenmelidir.

- **Belediyeler**

5393 sayılı kanuna göre Belediyeler imar planlarını hazırlamakta, toplu konutlar yapıp satmakta ve doğal afetlere karşı afet durum planları hazırlamaktadır. Hafriyat toprağı ve moloz döküm alanlarını belirlemektedir. Ayrıca yapılacak her

türlü yol ve yol yapısı çalışmalarında taşkın hususu dikkate alınmalıdır. Tüm bu çalışmalar sırasında taşkın yönetim planlarının, taşkın tehlike haritalarının ve taşkın risk haritalarının dikkate alınması ve taşkın riskine karşı DSİ Genel Müdürlüğünün uygun görüşüne göre çalışılması gerekmektedir. Özellikle taşkın yönetim planlarının taşkın açısından yeni ve bütüncül bir yaklaşım olması sebebiyle yoruma mahal vermeyecek şekilde bu hususun da değerlendirilmesi için düzenlemeler yapılması gerekmektedir.

- **Çevre Kirliliği**

Taşkınlar meydana geldikleri ortam itibarıyla ciddi bazı çevre kirlilikleri oluşturabilmektedirler. Bu çevre kirlilikleri 2872 sayılı Çevre Kanunu ile doğrudan ilgilidir ve çevrenin korunması, iyileştirilmesi ve kirliliğin önlenmesi gibi hususlar uyarınca bu gibi durumlarda bu kanunun hükümleri uygulanmalıdır. 2872 sayılı Çevre Kanununda, taşkın nedeni ile ortaya çıkacak çevre kirliliği ele alınmadığı gibi, afetler nedeni ile doğabilecek çevre kirliliğine de net ve doyurucu atıf bulunmamaktadır. Oysa, taşkın nedeni ile ortaya çıkacak çevre kirliliğinin açıkça düzenlenmesine ve bu kanunun taşkın riski açısından da uygulanacağını açıkça belirtilerek belirsizliğin ortadan kaldırılmasına ihtiyaç vardır.

- **Taşkın sonucu ortaya çıkabilecek atıklar nedeniyle oluşacak sorumluluk**

2872 sayılı Çevre Kanununun “Kirlitenin sorumluluğu” başlıklı 28 inci maddesinde

“Çevreyi kirlitenler ve çevreye zarar verenler sebep oldukları kirlenme ve bozulmadan doğan zararlardan dolayı kusur şartı aranmaksızın sorumludurlar.

Kirlitenin, meydana gelen zararlardan ötürü genel hükümlere göre de tazminat sorumluluğu saklıdır.” hükmü getirilmiş ise de taşkın bir afettir ve kendine özgü nedenler ve etkiler de taşımaktadır. Bu nedenle, taşkın afetinin özelliğine ilişkin sorumluluk koşulları getirilmesi gerektiği düşünülmüştür.

Herhangi bir taşkın olması durumunda bu taşkın ortaya çıkarabileceği her türlü kirlilik sonucu kusurlu sorumluluk durumunda ortaya çıkabilecek tazminat konusu kanunda açıkça belirtilmelidir. Yine aynı şekilde taşkın durumunda söz

konusu zarar verici cismin veya maddenin, zehirli, kimyasal, biyolojik atık, radyoaktif veya nükleer atık ve benzeri nitelikte olmasına bağlı olarak kusursuz sorumluluk durumunun da ortaya çıkabileceği açıkça ifade edilmelidir.

- **Afet riski altındaki alanların taşkın yönetimi açısından değerlendirilerek dönüştürülmesi**

16/05/2012 tarihli ve 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun afet riski altındaki alanlar ile bu alanlar dışındaki riskli yapıların bulunduğu arsa ve arazilerde, fen ve sanat norm ve standartlarına uygun, sağlıklı ve güvenli yaşama çevrelerini teşkil etmek üzere iyileştirme, tasfiye ve yenilemelere dair usul ve esasları belirlemektedir. Bu kanun Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, TOKİ ve İdareye (Büyükşehir Belediyeleri, Belediyeler, İl Özel İdareleri) bu hususlarda yetkiler vermektedir. Bu yetkinin kullanımı sırasında taşkın tehlike haritalarına, taşkın risk haritalarına ve taşkın yönetim planlarının dikkate alınması gereklidir. Bu husus kanunla açıkça belirtilmelidir.

- **Taşkın bölgesinde meydana gelen hasar ve tahribata ilişkin sunulacak hizmetler**

4123 sayılı Kanun ile tabi afetlerde konutları ve/veya işyerleri zarar gören vatandaşlara hem bu zararlarının giderilmesi hem de yiyecek, giyecek, barınma gibi ihtiyaçlarının giderilmesine ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

Ülkemizde afet zararların karşılanması ve yapılacak yardımlar hususundaki mevzuatlarda genel eksen ve ana çıkış noktasının depremler olup diğer tabii afetler için de uyarlanabileceği bilinmektedir.

Konunun önemine binaen, bu kanunun taşkın hallerinde de uygulanacağına ilişkin açık kanun hükmü getirilmesi yerinde olacaktır.

- **Toprak koruma planı ve arazi kullanım projeleri**

5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu uyarınca hazırlanacak arazi kullanım planları, tarımsal amaçlı arazi kullanım plân ve projelerinin hazırlanması ve toprak koruma projelerinde taşkın riski ve varsa taşkın yönetim planları göz önünde tutularak buna göre gerekli düzenlemeleri yapmak

tarımsal planlamalarda verimliliği arttıracaktır.

- **Çevre ve Şehircilik Bakanlığının taşkın hususunda görevleri**

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yerleşmeye, çevreye, yapılaşmaya, imara, mekânsal ve çevresel planlamaya dair çevre düzeni, nazım ve uygulama imar planları, mekânsal strateji planlarının hazırlanması gibi çalışmalar yürütmekte olup bu çalışmalarını yerine getirirken taşkın riskini ve taşkın yönetim planlarını dikkate alması gerekmektedir.

- **Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının taşkın hususunda görev ve sorumlulukları**

Afet ve acil durum yönetimi konusunda yetkili ve koordinatör kurum AFAD'dır. İllerdeki yapılanma olan İl Afet ve Acil Durum Müdürlüklerinin yönetiminden, sevk ve idaresinden valiler sorumludur. Taşkın ve benzeri afetler konusunda afet öncesi, esnası ve sonrası için her türlü yapılacak çalışmanın planlanması, uygulanması ve koordinasyonundan sorumludurlar. Bu açıdan taşkınla ilgili çalışmalar yürütülürken taşkın yönetim planlarının göz önünde tutulmasının gerekli olduğu açıkça ifade edilmelidir. 5902 sayılı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun taşkın afetine ilişkin açık düzenlemeler getirmemiştir.

Afet ve Acil Durum Müdahale Hizmetleri Yönetmeliği, taşkınlara münhasır bir yönetmelik değil, genel olarak afetler hakkında düzenlenmiş bir yönetmeliktir.

AFAD tarafından hazırlanan Türkiye Afet Müdahale Planının (TAMP) 2.3.3 üncü maddesinde "Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi deprem, sel, fırtına, toprak kayması, çığ, toplu nüfus hareketleri, yangınlar ve kazalar, kimyasal, biyolojik, radyolojik ve nükleer madde kazaları veya olayları, tehlikeli ve salgın hastalıklar gibi büyük ölçekli, doğal, teknolojik ve insan kaynaklı afet ve acil durumlar ile Başbakan tarafından acil durum veya afet olarak değerlendirilen diğer olay ve durumlarda ulusal düzeyde etkin müdahale ve koordinasyonu sağlamak üzere AFAD Başkanının başkanlığında, Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezleri Yönetmeliğinde yer alan bakanlık, kurum ve kuruluşların müsteşar yardımcıları düzeyindeki temsilcilerinden oluşur." hükmü yer almıştır.

Anılan düzenlemelerin taşkın olgusunu açıkça barındırmaması (belki sadece sel ismi altında değerlendirmeye sunması) bir yasal boşluk olduğu gibi taşkın yönetim planlarının bağlayıcılığının tartışmaya açılmaması açısından tez kapsamındaki kanun taslağına ilgili madde konmuştur.

Ayrıca, AFAD uluslararası kuruluşlar ve diğer ülkeler ile de afetler hususunda işbirliği içinde olacağından, bu bilgi birikimleri sınıraşan nehir havzalarında taşkın yönetim planlarının hazırlanması hususunda yardımcı olabilir. Bu bilgilerin ilgili olması durumunda yön göstermesi açısından taşkın yönetim planlarına katkı sağlaması için paylaşılması gerekmektedir.

- **Her türlü yol ve karayolu yapılarının inşası**

Karayolları Genel Müdürlüğü yolları ve her türlü karayolu yapısını yaparken taşkın riskini de hesaba katmalı ve tasarımlarını bunu gözeterek şekilde yapmalıdır. Taşkın yönetim planları da bu kapsamda değerlendirilmeli ve her türlü yol ve karayolu yapısının inşasında taşkın riski açısından bu planlar da göz önünde bulundurulmalıdır.

Karayolu Yolboyu Mühendislik Yapıları İçin Afet Yönetmeliği taşkınlar hususuna değinmektedir. Bu hususlar “ Köprünün taşkından korunması esasları” ve “ Sel ve taşkından korunmak için uyulması gereken hususlar” gibi başlıklar altında incelenmiştir.

6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün Kuruluş ve Görevleri ile ilgili kanunda “Gerçek ve tüzel kişiler tarafından inşa edilecek su ile ilgili köprü, menfez gibi yapılarda hidrolik yönden DSİ'nin uygun görüşü alınır” hükmü ile 2006/27 sayılı Dere Yatakları ve Taşkınlar hakkındaki Başbakanlık Genelgesinde Karayolları Genel Müdürlüğünün Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünden görüş alması hususu belirtilmiştir.

Karayolları Genel Müdürlüğünün yaptığı tüm çalışmaların taşkın riski açısından değerlendirilmiş olması ve bu süreçte Taşkın Yönetim Planlarının da dikkate alınması ülkemiz açısından en yüksek derecede önemi haiz olan konulardan birisidir. Bu açıdan yolların ve her türlü karayolu yapısı için taşkın riski hususunda görüş alınmasının yanı sıra taşkın yönetim planları da doğrudan göz önünde bulundurularak işlem yapılmalıdır.

- **Toplu Konut yapıları ve Gecekondu kapsamındaki yapılar**

Ülkemizde toplu konut yapımı açısından ciddi atılımlar yapılmış olup Toplu Konut İdaresi Başkanlığı tarafından birçok proje yapılmaktadır. Bu çalışmalar sırasında taşkın riskinin göz önünde bulundurulacağına dair açık bir hüküm bulunmamakta olup bu husus kanun seviyesinde düzenlenmesi gereken önemli bir husustur.

Ülkemizde gecekondu bölgeleri sıklıkla taşkın sahaları içinde bulunmakta olup izinsiz yapılaşmaların yıkımı değerlendirilirken bu bölgelerin yıkılması konusu önceliklendirilmeli ve ivedilikle bu alanlardaki izinsiz yapılaşma kaldırılmalıdır. Ayrıca bu alanlar taşkın riski bakımından değerlendirilip gerekli tedbirler alınmadan tekrar kullanıma açılmamalıdır.

- **İmar Kanununun taşkınlar açısından değerlendirilmesi**

3194 sayılı İmar Kanununun yerleşim yeri planlaması ile doğrudan ilgili olmasına rağmen taşkın riskinin göz önünde bulundurulmasına ilişkin açık hüküm içermemesi bir eksikliklerdir.

İmar kanunu gereğince başta imar planlarının hazırlanması olmak üzere yapılacak tüm çalışmalarda taşkın riski konusunda taşkın yönetim planları ve DSİ Genel Müdürlüğünün görüşü alınmalı dikkate alınmalıdır. Bu hususta 2006/27 sayılı Dere Yatakları ve Taşkınlar konulu Başbakanlık Genelgesiyle düzenleme getirilmiş olup konunun önemine binaen bu hususun kanun maddesi olacak şekilde düzenlenmesi taşkınlarla mücadele açısından son derece önemlidir.

- **Kadastro çalışmalarının taşkınlar açısından değerlendirilmesi**

3402 sayılı Kadastro Kanununun “Kamu malları” başlıklı 16 ncı maddesinin c bendinde “Kamunun ortak kullanılmasına veya bir kamu hizmetinin görülmesine ayrılan yerlerle Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan sahipsiz yerlerden: ... C) Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan kayalar, tepeler, dağlar (bunlardan çıkan kaynaklar) gibi, tarıma elverişli olmayan sahipsiz yerler ile deniz, göl, nehir gibi genel sular tescil ve sınırlandırmaya tabi değildir, istisnalar saklıdır.” hükmü yer almıştır.

2006/27 sayılı Dere Yatakları ve Taşkınlar hakkındaki genelgede “Kadastro çalışmaları sırasında, dere yataklarında tabii akışa imkân verecek ve kendiliğinden oluşmuş dere yatağı kesiti tescil dışı bırakılarak, derenin tabii akışına tahsis edilecektir. Dere yatak genişliğinin tespitinde DSI'nin bilgisi ve görüşü doğrultusunda uygulama gerçekleştirilecektir. Kadastro çalışması tamamlanmış olan sahalarda münferit tescil müracaatları halinde de aynı usul ve esaslar uygulanacaktır.” ifadesi geçmektedir.

Bu konunun önemine istinaden kadastro çalışmaları sırasında taşınmazların tahdit, tespit ve tescilinde; dere yatağı genişliği, tescil dışı bırakılacağı ve kadastro mevzuatının uygulanmasında taşkın yönetim planları ve Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünden alınacak uygun görüş göz önüne alınacağı ifadeleri anlamın pekiştirilmesi ve taşkın ile mücadele konusunda oluşabilecek karışıklıklardan doğacak zafiyetlere karşı önlem alınması açısından yerinde olacaktır.

- **Dere yataklarından alınacak malzemeler**

2872 sayılı Çevre Kanununun Ek 1. Maddesinin “Toprağın korunmasına ve kirliliğinin önlenmesine ilişkin esaslar şunlardır” başlıklı “b” ve “d” bendlerinde şu düzenleme getirilmiştir.

“b) Taşocağı ve madencilik faaliyetleri, malzeme ve toprak temini için arazide yapılan kazılar, dökümler ve doğaya bırakılan atıklarla bozulan doğal yapının yeniden kazanılmasına ilişkin usûl ve esaslar ilgili kuruluşların görüşleri alınarak Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

d) Ülkenin egemenlik alanlarındaki denizlerden, akar ve kuru dere yataklarından, göl yataklarından ve tarım arazilerinden kum, çakıl ve benzeri maddelerin alınması ile ilgili esaslar ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri alınarak Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

Kum Çakıl ve Benzeri Maddelerin Alınması, İşletilmesi ve Kontrolü Yönetmeliği, 1 inci ve 2 nci maddelerinde de belirtildiği üzere “orman sayılan alanlar dışındaki yerlerden, kum, çakıl ve benzeri maddelerin çevreye ve insan sağlığına zarar vermeyecek şekilde alınması, işletilmesi ve kontrolü ile ilgili esasları düzenlemeyi” amaçlamakta ve “orman sayılan alanlar dışındaki, ülkenin egemenlik alanlarındaki denizlerden, akarsu ve kuru dere yataklarından, göl yataklarından ve

tarım arazilerinden kum, çakıl ve benzeri maddelerin alınması işletilmesi ve kontrolü ile ilgili esasları” kapsamaktadır.

Kum Çakıl ve Benzeri Maddelerin Alınması, İşletilmesi ve Kontrolü Yönetmeliğinin “Kum, çakıl alımıyla ilgili sınırlamalar ve yasaklar” başlıklı 5 inci maddesinin “e” ve “ı” bendlerinde şu düzenlemeler yer almaktadır:

“e) Her iki kıyısı, taşkın tesisleri ile ıslah edilmiş olan mecralarda,

ı) Akarsu ve dere yataklarından ocak açılması istenen sahanın akış aşığı veya akış yukarısı ile yatağın herhangi bir sahilinde, konumlanmış ve mevcut durumda taşkın yönünden emniyetli olan yerleşim birimleri ve tarım arazilerinin söz konusu kum-çakıl ocağının açılmasından sonra taşkına maruz kalacağı anlaşıldığı hallerde, kum, çakıl ve benzeri maddelerin alımına yönelik kum ve çakıl ocağı açılması ve işletilmesine izin verilmez.”

2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu kanuna dayanılarak hazırlanan adı geçen yönetmelik kapsamında taşkın riskinin daha net olarak belirlenmesi ve göz önüne alınması gerekmektedir. Bu hususlar düşünülerek 2006/27 sayılı Dere Yatakları ve Taşkınlar konulu genelge ile bu konuda dere yataklarından malzeme alınması ile ilgili bazı hususlarla ilgili düzenlemeler yapılmış ve DSİ Genel Müdürlüğünün görüşünün alınması gerektiği ifade edilmiştir. Bu konu taşkınlarla mücadele açısından son derece önemli olup alt mevzuatlarla değil tüm kurum ve kuruluşları etkileyecek ve kapsayacak şekilde genel bir hüküm olarak kanun seviyesinde düzenlenmelidir.

- **Taban kotu ve bodrum katları**

Yapıların taban kotları ve bodrum katları ile ilgili taşkın riski açısından düzenlemeler gerekmektedir. Bu konu Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliğinde kendisine yer bulmuş olup konunun önemine binaen bu hususun üzerinde durulması ve kanun maddesi haline getirilmesinde fayda vardır.

- **Akarsu yataklarından geçirilecek boru hatları**

Başka bir güzerhandan geçirilmesi mümkün olmayan durumlarda dere yatağı içerisinden, üzerinden veya sınırından içme suyu ve kanalizasyon şebekesi, enerji nakil, haberleşme ve boru hatları ile benzeri tesislerin nasıl geçirilmesi gerektiği

kesin olarak DSİ Genel Müdürlüğü tarafından alınan görüşlere uyularak belirlenmelidir. Bu husus alt mevzuatta geçmesine rağmen ülkemizde görülme sıklığı ve önemine binaen kanun seviyesinde bir hüküm olarak eklenmesi gereklidir.

- **Kültürel miras**

Taşkın bölgelerinde bulunan kültürel varlıkların korunması, onarımı ve restorasyonu öncelikli olarak yapılmalıdır. Özel mülkiyette bulunan korunması gerekli taşınmaz kültür varlıklarının onarımı ile restorasyonuna yönelik proje ve uygulamalar hususunda 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu hükümleri kapsamında değerlendirilmelidir.

- **Sigortacılık ve reasürans**

Ülkemizde taşkına karşı yürütülecek sigortacılık ve reasürans faaliyetleri taşkın tehlike ve taşkın risk haritalarını esas almalıdır. 9/5/2012 tarihli ve 6305 sayılı Afet Sigortaları Kanununun taşkın durumları için de uygulanacağı açıkça ifade edilmelidir.

- **Yapısal tedbirler alınırken taşkın yönetim planlarına ilişkin sorumluluk**

Taşkınlara karşı her türlü yapısal tedbir alınırken, planlanırken ve hazırlanırken taşkın tehlike haritaları, taşkın risk haritaları ve taşkın yönetim planları dikkate alınmalıdır.

Yine mevzuatımızda bir diğer eksik konu olan yaptırımlar ve cezalardır. Bu hususta idari para cezaları düzenlenmeli, gerekli durumlarda fiilin adli suç oluşturması halinde, Türk Ceza Kanunu ile diğer kanunların hükümleri saklı olduğu ifade edilmelidir.

Yapılan yasal boşluk analizi çalışması Tablo 1’de özetlenmiştir.

Boşluk Konusu	Açıklamalar	Boşluk Türü	
		Yasal	Kurumsal
Akarsu Kıyıları ve Yatakları	Bu konu ile ilgili hususlar kanun seviyesine taşınmalıdır. Her türlü tecavüz kanun seviyesinde yasaklanarak önlenmelidir. Taşkın yönetim planları ve taşkın riski dikkate alınmalıdır.	✓	
Büyükşehir Belediyeleri	DSİ ile arasındaki yetki karmaşasının çözülmesi sağlanmalıdır. Taşkın riski ve taşkın yönetim planları dikkate alınarak gerekli tüm çalışmalar yapılması kanun yoluyla sağlanmalıdır. İmar planları ve diğer tüm planlama çalışmaları ve her türlü yol ve yol yapısı çalışmasında taşkın riski ve taşkın yönetim planları dikkate alınmalıdır.	✓	✓
Belediyeler	İmar planlarını hazırlamakta, toplu konutlar yapıp satmakta ve doğal afetlere karşı afet durum planları hazırlamaktadır. Hafriyat toprağı ve moloz döküm alanlarını belirlemektedir. Ayrıca yapılacak her türlü yol ve yol yapısı çalışmalarında taşkın hususu dikkate alınmalıdır. Tüm bu çalışmalar sırasında taşkın yönetim planlarının, taşkın tehlike haritalarının ve taşkın risk haritalarının dikkate alınması ve taşkın riskine göre çalışmaların yürütülmesi gerekmektedir.	✓	

Çevre Kirliliği	Çevre Kanununda, taşkın nedeni ile ortaya çıkacak çevre kirliliği ele alınmadığı gibi, afetler nedeni ile doğabilecek çevre kirliliğine de net ve doyurucu atıf bulunmamaktadır. Oysa, taşkın nedeni ile ortaya çıkacak çevre kirliliğinin açıkça düzenlenmesi yerinde olacaktır.	✓	
Taşkın sonucu ortaya çıkabilecek atıklar nedeniyle oluşacak sorumluluk	Herhangi bir taşkın olması durumunda bu taşkınla ortaya çıkarabileceği her türlü kirlilik sonucu kusurlu sorumluluk durumunda ortaya çıkabilecek tazminat konusu kanunda açıkça belirtilmelidir. Yine aynı şekilde taşkın durumunda söz konusu zarar verici cismin veya maddenin, zehirli, kimyasal, biyolojik atık, radyoaktif veya nükleer atık ve benzeri nitelikte olmasına bağlı olarak kusursuz sorumluluk durumunun da ortaya çıkabileceği açıkça ifade edilmelidir.	✓	
Afet riski altındaki alanların taşkın yönetimi açısından değerlendirilerek dönüştürülmesi	Afet riski altındaki alanların taşkın yönetimi açısından değerlendirilerek dönüştürülmesi sırasında taşkın tehlike haritalarına, taşkın risk haritalarına ve taşkın yönetim planlarının dikkate alınması gereklidir. Bu husus kanunla açıkça belirtilmelidir.	✓	
Taşkın bölgesinde meydana gelen	Taşkın afetinin önemine binaen, deprem afeti temelinde hazırlanmış bu kanunun taşkın hallerinde de	✓	

hasar ve tahribata ilişkin sunulacak hizmetler	uygulanacağına ilişkin açık kanun hükmü getirilmesi yerinde olacaktır.		
Toprak koruma planı ve arazi kullanım projeleri	5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu uyarınca hazırlanacak arazi kullanım planları, tarımsal amaçlı arazi kullanım plân ve projelerinin hazırlanması ve toprak koruma projelerinde taşkın riski ve varsa taşkın yönetim planları göz önünde tutularak buna göre gerekli düzenlemeleri yapmak tarımsal planlamalarda verimliliği arttıracaktır.	✓	
Çevre ve Şehircilik Bakanlığının taşkın hususunda görevleri	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yerleşmeye, çevreye, yapılaşmaya, imara, mekânsal ve çevresel planlamaya dair çevre düzeni, nazım ve uygulama imar planları, mekânsal strateji planlarının hazırlanması gibi çalışmalar yürütmekte olup bu çalışmalarını yerine getirirken taşkın riskini ve taşkın yönetim planlarını dikkate alması gerekmektedir.	✓	
Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının taşkın hususunda görev ve sorumlulukları	Taşkın riski ve taşkın yönetim planlarının yapılan tüm çalışmalarda dikkate alınması hükmü kanun maddesiyle getirilmeli ve uluslararası kuruluşlar ve diğer ülkeler ile de afetler hususunda işbirliği yapılması ile elde edilecek çalışmalar sınıraşan havza çalışmalarında kullanılmak	✓	

	üzere Bakanlık ile paylaşılmalıdır.		
Her türlü yol ve karayolu yapılarının inşası	Her türlü yol ve karayolu yapılarının inşası sırasında sadece taşkın riski konusunda DSİ Genel Müdürlüğünün görüşü değil ayrıca taşkın tehlike ve risk haritaları ve taşkın yönetim planları da dikkate alınmalı ve bu husus bu şekilde tam olarak kanun hükmüyle düzenlenmelidir.	✓	
Toplu Konut yapıları ve Gecekondu kapsamındaki yapılar	Toplu konut çalışmaları sırasında taşkın riskinin göz önünde bulundurulacağına dair açık bir hüküm bulunmamakta olup bu husus kanun seviyesinde düzenlenmesi gereken önemli bir husustur. Ülkemizde gecekondu bölgeleri sıklıkla taşkın sahaları içinde bulunmakta olup izinsiz yapılaşmaların yıkımı değerlendirilirken bu bölgelerin yıkılması konusu önceliklendirilmeli ve ivedilikle bu alanlardaki izinsiz yapılaşma kaldırılmalıdır. Ayrıca bu alanlar taşkın riski bakımından değerlendirilip gerekli tedbirler alınmadan tekrar kullanıma açılmamalıdır.	✓	
İmar Kanununun taşkınlar	İmar Kanunu uygulanırken taşkın riski ve taşkın yönetim planlarının göz	✓	

açısından değerlendirilmesi	önünde bulundurulması hükmü açık olarak kanun seviyesinde düzenlenmelidir.		
Kadastro çalışmalarının taşkınlar açısından değerlendirilmesi	Kadastro çalışmaları sırasında taşınmazların tahdit, tespit ve tescilinde; dere yatağı genişliği, tescil dışı bırakılacağı ve kadastro mevzuatının uygulanmasında taşkın yönetim planları ve Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünden alınacak uygun görüş göz önüne alınacağı ifadeleri anlamın pekiştirilmesi ve taşkın ile mücadele konusunda oluşabilecek karışıklıklardan doğacak zafiyetlere karşı önlem alınması açısından bu ifadelerin kesin bir kanun hükmüyle açık olarak ifade edilmesi yerinde olacaktır.	✓	
Dere yataklarından alınacak malzemeler	Bu konudaki düzenlemeler kanun seviyesinde yapıp alt mevzuattan üst mevzuata taşınmalıdır.	✓	
Taban kotu ve bodrum katları	Yapıların taban kotları ve bodrum katları ile ilgili taşkın riski açısından düzenlemeler gerekmektedir. Bu konu Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliğinde kendisine yer bulmuş olup konunun önemine binaen bu hususun üzerinde durulması ve kanun maddesi haline getirilmesinde fayda vardır.	✓	

<p>Akarsu yataklarından geçirilecek boru hatları</p>	<p>Başka bir güzzerhandan geçirilmesi mümkün olmayan durumlarda dere yatağı içerisinde, üzerinden veya sınırından içme suyu ve kanalizasyon şebekesi, enerji nakil, haberleşme ve boru hatları ile benzeri tesislerin nasıl geçirilmesi gerektiği kesin olarak DSİ Genel Müdürlüğü tarafından alınan görüşlere uyularak belirlenmelidir. Bu husus alt mevzuatta geçmesine rağmen ülkemizde görülme sıklığı ve önemine binaen kanun seviyesinde bir hüküm olarak eklenmesi gereklidir.</p>	<p>✓</p>	
<p>Kültürel miras</p>	<p>Taşkın bölgelerinde bulunan kültürel varlıkların korunması, onarımı ve restorasyonu öncelikli olarak yapılmalıdır. Özel mülkiyette bulunan korunması gerekli taşınmaz kültür varlıklarının onarımı ile restorasyonuna yönelik proje ve uygulamalar hususunda 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu hükümleri kapsamında değerlendirilmelidir.</p>	<p>✓</p>	
<p>Sigortacılık ve reasürans</p>	<p>Ülkemizde taşkına karşı yürütülecek sigortacılık ve reasürans faaliyetleri taşkın tehlike ve taşkın risk haritalarını esas almalıdır. 9/5/2012 tarihli ve 6305 sayılı Afet Sigortaları Kanununun taşkın durumları için de uygulanacağı açıkça ifade edilmelidir.</p>	<p>✓</p>	

Yapısal tedbirler alınırken taşkın yönetim planlarına ilişkin sorumluluk	Taşkınlara karşı her türlü yapısal tedbir alınırken, planlanırken ve hazırlanırken taşkın tehlike haritaları, taşkın risk haritaları ve taşkın yönetim planları dikkate alınmalıdır.	✓	
Taşkın Yönetim Planlarının uygulanması ve uygulanışının denetlenmesi konusunda görev ve sorumluluk	Bu husus açıkça kanun seviyesinde düzenlenmeli ve Havza Yönetim Heyetleri ve Su Yönetimi Koordinasyon Kuruluna gerekli görev ve sorumluluklar verilmelidir.	✓	
Ceza ve Yaptırımlar	Taşkınla mücadele kapsamında belirlenmiş yasak fiillerin işlenmesi durumunda uygulanması gereken ceza ve yaptırımlar belirlenmelidir.	✓	

Tablo 1 Yasal boşluk analizi özet tablosu

3.2. Etki Değerlendirmesi

Ülkemiz açısından taşkınlara hususunda temel hedefler taşkınların ülkemizdeki her türlü menfi etkilerinin azaltılması ve bu amaçla ülkemizde etkin bir şekilde taşkın yönetiminin sağlanmasıdır. Ayrıca bir başka önemi husus da ülkemizdeki Su Yönetimi Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanmaya başlamış olan taşkın yönetim planlarıdır. Bu planlar Avrupa Birliği Taşkın Direktifi ile uyumlu olarak oluşturulmakta olup yine ülkemiz mevzuatı tarafından desteğe ihtiyaç duymaktadırlar. Ülkemizde taşkın yönetimi açısından bir başka husus da kurum ve kuruluşlar arasındaki görev ve yetki karmaşasının giderilmesidir. Bu husus ele alınırken taşkın yönetim planlarının uygulanması ve uygulanmasının denetlenmesi konuları da ciddi önemi haizdir.

Ülkemiz mevzuatı bir bütün olarak incelendiğinde tüm seviyelerden

mevzuatta doğrudan ya da dolaylı olarak taşkın afetiyle ilişkilendirilebilecek bir sürü hükmün olduğu anlaşılabilir. Bu açıdan birçok husus zaten mer'i mevzuatta mevcuttur. Bu açıdan bu tez kapsamında ana hatlarıyla üç farklı alternatif çözüm yolu başlığı altında değerlendirilmiştir:

Alternatif – 1

Hiçbir düzenleme yapılmaması ve mevzuat açısından mevcut vaziyetin devamı

Alternatif – 2

İlgili kurum ve kuruluşların kendi mevzuatında değişikliğe gitmesi

Alternatif – 3

Taşkınlarla ilgili günümüz koşullarına göre zaruri düzenlemeleri içeren yeni bir kanun hazırlanması

Şimdi bu alternatif çözüm yollarını münferit olarak genel hatlarıyla değerlendirelim:

Alternatif – 1

Hiçbir düzenleme yapılmaması ve mevzuat açısından mevcut vaziyetin devamı

Hiçbir düzenleme yapılmaması halinde, ülkemizdeki taşkın yönetiminde taşkın yönetim planlarının uygulanması ve uygulanmasının denetlenmesi konusunda bazı sıkıntılar yaşanması muhtemeldir. Taşkın ile ilgili mevzuatın sayıca çok olması, çok sayıda mevzuatta yer alması ve bazı yetkilerin birden fazla kurumda olması, taşkın bütüncül olarak yönetiminde aksamalara sebep olmaktadır. Örneğin büyükşehir belediyeleri ve DSİ Genel Müdürlüğü arasında taşkına karşı alınacak tedbirler hususunda bazı görev ve yetki çakışmaları vardır.

Parçalı mevzuatın yürürlükte kalması bazı alt mevzuat metinlerinde kendisine yer bulabilmiş fakat kanun seviyesinde kendisine yer bulamamış bazı hükümlerin yeterince etkin olmamasıyla sonuçlanacaktır.

AB taşkın mevzuatına uygun hukuki düzenlemeler yalnızca yönetmelik

düzeyinde kalacaktır. Ayrıca, ilgili kurum ve kuruluşlar arasındaki yetki ve görev çakışmaları sürecektir. Kurum ve kuruluşlar arasındaki yetkilendirme, görevlendirme ve uygulamalar konusundaki koordinasyon ve yasal görevlendirmede eksiklikler ciddi bazı zafiyetler doğuracaktır. Taşkınlar hususunda gerekli yaptırımlar eksik kalacaktır. Taşkın mevzuatının birbiri içerisindeki koordinasyonu eksik olacaktır.

Şu anki mevcut durumda birçok düzenleme olmasına rağmen mevzuatta ve uygulamada boşluklar vardır. Örneğin taşkın birçok mevzuatta açıkça ifade edilmemiştir. Ya da ülkemiz açısından ciddi önemi haiz taşkın riski konusunda görüş alınması hususuna gereken özen gösterilmemektedir.

Bu durum taşkın yönetim planları açısından da bazı sıkıntılar doğurmakta ve yapısal ve yapısal olmayan tedbirlerin çeşitli şekillerde hem kendi içerilerinde hem de birlikte değerlendirilmesinin ve uygulanmalarının zorlaşmasına sebebiyet vermektedir.

Alternatif –2

İlgili Kurum ve Kuruluşların Kendi Mevzuatında Değişikliğe Gitmesi

Bu alternatif, taşkın mevzuatı açısından en temel sorunların devam etmesine sebep olacaktır. İlgili kurum ve kuruluşların kendi mevzuatında değişikliğe gitmesi halinde, kurumlar arası görev ve yetki karmaşası devam edecektir.

Taşkın konusunda birçok mevzuat bulunmakta olup bunlar oldukça karmaşık ve bir o kadar da dağınıktır. Bu mevzuatı ayrı ayrı düzenlemelerle geliştirmek eksikleri kapatma noktasında bütüncül bir yaklaşım izlenmediğinden mümkün olmayacaktır.

Taşkın yönetim planlarının tüm kurum ve kuruluşlar tarafından uygulanabilirliğinin sağlanması ortak bir kanun hazırlanması dışında sağlanması oldukça zor bir konudur.

Birçok tedbir için gerekli görevlendirmeler havza bazında bütüncül bir yaklaşımla yapılamayacaktır. Taşkın yönetim planlarının etkisinden azami seviyede faydalanılamayacaktır.

Alt mevzuatlarda kalan birçok önemli hususun mevcut yapıda üst mevzuatlara taşınması zor görünmektedir. Bu maddeler çoğunlukla yine alt

mevzuatta kalacaktır. Bunun sonucunda ülkemiz açısından oldukça hayati birçok konunun uygulamasında olan eksiklikler aynen devam edecektir. Yani alt mevzuatta geçen fakat ülkemiz açısından önemli bazı hususların kanun seviyesinde düzenlenmesi eksik kalacağı için bunların etkinliği düşük seviyelerde kalacaktır.

Bu yöntemle taşkın mevzuatı içerisindeki koordinasyon eksikliğinin giderilmesi güçtür. Çünkü yapılacak düzenlemeler çoğunlukla alt mevzuat düzeyinde kalan bazı en önemli konularda sadece o mevzuatların kullanıcılarına hitap edebilecek ve geneli etkileyen üst mevzuata taşınmamış olacaktır.

Alternatif – 3

Taşkınlarla ilgili günümüz koşullarına göre zaruri düzenlemeleri içeren yeni bir kanun hazırlanması

Parçalı mevzuatın yürürlükte kalması sebebiyle alt mevzuat metinlerinde kendisine yer bulabilmiş fakat kanun seviyesinde kendisine yer bulamamış bazı hükümlerin doğrudan kanun metnine taşınarak tüm kurum ve kuruluşlar nezdinde her türlü koşulda uygulanabilirliği sağlanacaktır.

AB taşkın mevzuatına uygun hukuki düzenlemeler yönetmelik düzeyinden kanun düzeyine aktarılacaktır. Ayrıca, ilgili kurum ve kuruluşlar arasındaki yetki ve görev çakışmaları ortadan kalkacaktır.

Kurum ve kuruluşlar arasındaki yetkilendirme, görevlendirme ve uygulamalar konusundaki koordinasyon ve yasal görevlendirmede düzenlemeler ile kesinlik ve işlevsellik arttırılacaktır.

Taşkınlar hususunda gerekli yaptırımlar hakkında düzenlemeler yapılacaktır. Taşkın ile ilgili mevzuat arasında koordinasyon sağlanacaktır. Ayrıca yeni bir kanun çıkarılması halinde, ülkemizdeki taşkın yönetiminde taşkın yönetim planlarının uygulanması ve uygulanmasının denetlenmesi konusunda düzenlemeler ile bu konu koordine edilip gerekli görevlendirmeler ile sorumluluklar dağıtılacaktır. Bu durumda daha etkin bir havza bazlı taşkın yönetime geçiş sağlanacaktır.

Taşkınlar gerek can kaybı gerek de ekonomik kayıplar açısından ülkemize ciddi zararlar vermektedir. Olası bir Taşkın Kanunu ülkemizde gerek taşkınların ekonomik zararlarını ve can kayıplarını önlemek açısından son derece faydalı olacak

gerekse de ülkemizin taşkın yönetim planlarını tam olarak uygulamasıyla taşkın konusunda havza bazlı olarak yapacağı çalışmalarla bütüncül bir yaklaşım sayesinde taşkın zararlarını ekonomik olarak asgari seviyeye getirmesiyle maddi açıdan ülkemize ciddi faydalar sağlayacaktır.

Ulaşılan Netice

Her türlü çevresel yönetim ve imar planlarına olası bir taşkın kanunu ile gerekli yaklaşımda bulunulduğu takdirde ülkemiz açısından çevre yönetimi ve taşkın etkilenebilirliği açısından son derece olumlu gelişmelerin yaşanacağı aşikardır. Nitekim *taşkın doğal bir olaydır, onu afete çeviren ise insanlardır*. Her türlü imar planının ve mekânsal planlamanın taşkın riskine göre şekillendirilmesinin kanun seviyesinde sağlanması taşkından etkilenebilirlik konusundaki belki de en büyük açıklardan birisini bertaraf edecektir.

Taşkın kanununun bir diğer artısı da şüphesiz ki sosyal hayatımıza olacaktır. Taşkın riskinin önlenmesiyle ekonomik, çevresel, kültürel hayat kısacası insanın sosyal hayatına ait herşey olumlu etkilenecektir. Taşkın sahalarının insana dair farklı amaçlarla kullanılması, örneğin rekreasyon alanları ve yeşil yollar oluşturmak, şehirlerimizin çehresini değiştirecek ve yepyeni yaşam alanları ve sosyal imkanlar sağlayacaktır.

Görüldüğü üzere ülkemizin mevzuatında taşkın ile ilgili birçok husus zaten bulunmakla birlikte bazı açıklıklar da vardır. Bu açıklıklar özellikle ülkemiz için yeni konular olan taşkın yönetimi, taşkın yönetim planları ve bu planların uygulanması, bu sırada sağlanacak olan koordinasyon ve uygulamanın denetlenmesi üzerinedir. Şüphesiz ki iyi bir denetleme mekanizması birtakım yaptırımları da beraberinde getireceğinden bu hususta da bazı gereksinimler olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

Tüm bu sebeplerle bu tez kapsamında müstakil bir Taşkın Kanununun hazırlanmasının doğru olacağı düşünülmüş ve bu tez kapsamında *Taşkın Kanunu Taslağı* hazırlanmış ve güncel durum için bir öneri olarak sunulmuştur.

BÖLÜM 4

4. GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

4.1. Değerlendirme ve Öneriler

Bu tez çalışmasında ülkemiz sınırları içinde yaşayan vatandaşlarımızın taşkınlara karşı korunmasını sağlamak ve onların hayat kalitelerini sürdürülebilir şekilde arttırabilecekleri bir ortam hazırlamak maksadıyla ülkemiz mevzuatı taşkınlara açısından incelenmiş ve yasal boşluk analizi yapılmıştır.

Ülkemizde taşkınlara mücadele konusunda genel hususların tamamını düzenleyen bir kanun bulunmamaktadır. Taşkın afeti ile ilgili hükümler çok sayıda ve değişik seviyelerde mevzuatlara dağılmış bulunmaktadır.

Bu dağınık durum ülkemizde taşkınlara mücadele açısından hayati olarak görülebilecek bazı hususların arka planda kalmasına sebep olmaktadır. Bu hususların giderilmesi ve bu hükümlerin tek bir belgede kanun seviyesine taşınması işlemi bu tez kapsamında hazırlanan Taşkın Kanunu Taslağının en önemli parçalarından birisini oluşturmuştur.

Yine ülkemizde taşkın ile ilgili bazı mevzuat eksikliklerinin olduğu fark edilmiştir. Bu tez çalışması kapsamında hazırlanmış olan Taşkın Kanunu Taslağı ile giderilmiş olan bu boşluklar genel hatlarıyla aşağıda sunulmuştur.

- Ülkemizde taşkınlara ilgili iyileştirmeler elde edilmesi hususunda en önemli görülen hükümlerin birçoğu alt mevzuat seviyesinde kalmıştır ve bu durum bu hükümlerin etkinliğini azaltmaktadır. Bu hükümlerin alt mevzuat seviyesinden doğrudan doğruya bir Taşkın Kanununa taşınması fevkalade faydalı olacak ve bu mevzuatın tüm kamu kurum ve kuruluşları açısından uygulanmasını kuvvetlendirecektir.

- Mevzuatımızda yeni bir olgu olduğu için genel olarak taşkın yönetim planlarının uygulanması ve uygulanmasının denetlenmesi konusunda eksiklikler bulunmaktadır. Bu husus bir kanunla desteklenmesi gereken bir husustur. “Taşkın Yönetim Planlarının Hazırlanması, Uygulanması ve İzlenmesi Hakkındaki Yönetmelik” Su Yönetimi Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanmış ve yürürlüğe

girmiş olsa da yine de taşkın yönetim planlarıyla ilgili bazı hükümlerin kanun temelli olması bu planların tüm kamu kurum ve kuruluşları tarafından uygulanması noktasında önemlidir. Bu açıdan Su Yönetimi Koordinasyon Kurulu ve Havza Yönetim Heyetlerine de uygulama ve uygulamanın denetlenmesi hususunda önemli görevler düşeceği öngörülmüş olup bu konularda da alt mevzuat düzeyinde değil, kanun seviyesinde düzenlemeler gerekmektedir.

- Akarsu yatakları ve kıyıları hakkında düzenlemeler yapılarak bu alanlar taşkın açısından aktif olarak korunmalıdır. Bu husustaki mevcut düzenlemeler alt mevzuatta kalmaktadır. Bu hükümlerin kanun seviyesine getirilmesi ve gerekli yeni düzenlemeleri de kapsamaları sağlanmalıdır.

- Büyükşehir Belediyelerine ve Belediyelere taşkın yönetimi ve taşkın riskiyle mücadeleler konusunda önemli görevler düşmektedir. Taşkınlarla ilgili yapılacak tüm çalışmalarda Büyükşehir Belediyelerinin daha aktif rol alması ve kendine düşen tüm hususlarda gereğini tam ve eksiksiz yapması kanun maddesi olarak düzenlenmelidir. Yeni bir olgu olması sebebiyle ilgili kanunlarda bu hususta taşkın yönetim planlarının göz önünde tutulması konusunda hükümler bulunmamaktadır. Bu hususlar kanun hükümleriyle düzenlenmelidir.

- Taşkınların oluşturabileceği çevre kirliliği ve oluşabilecek atıkların vereceği zararlardan dolayı oluşacak sorumluluklar üzerinde ciddiyetle durulması gereken bir konu olup mevcut mevzuatta müstakil olarak bu konuyla ilgili bir hüküm bulunmamaktadır. Bu husus kanun seviyesinde düzenlenmelidir.

- Afet riski altındaki alanların taşkın yönetimi açısından değerlendirilmesi yine ülkemiz açısından önemli olan ve bu kanun taslağı ile düzenlenen bir başka husustur. Afet riski altında bulunan alanlarla ilgili çalışmalar yapılırken taşkın tehlike haritaları, taşkın risk haritaları ve taşkın yönetim planlarının dikkate alınması gerekliliği mevcut mevzuatta bulunmamakla birlikte üst mevzuata taşınması ve kanun seviyesinde düzenlenmesi gereken bir husustur.

- Taşkın bölgelerinde meydana gelecek hasar ve tahribata ilişkin sunulacak hizmetler ile ilgili konular kanun seviyesinde ve taşkın özelinde açıkça düzenlenmiş değildir. Konunun önemine binaen bu husus açıkça kanun seviyesinde ve taşkın özelinde düzenlenmelidir. Bu hususta taşkın yönetim planları esas alınmalı, yapılacak her türlü çalışma bu eksende değerlendirilmelidir.

• Ülkemizde taşkın yönetim planlarının uygulanması ve uygulanmasının denetlenmesi hususunda kanun temelli düzenlemeler yapılmalı, bu yönetim planlarının tüm kamu kurum ve kuruluşları ile olan görevlilik, sorumluluk ve ilgililik halleri düzenlenmelidir. Şu anki durumda bu husus kanun seviyesinde düzenlenmemiştir. Taşkın yönetim planlarının uygulanmasının denetlenmesi hususunda Havza Yönetim Heyetleri ve Su Yönetimi Koordinasyon Kuruluna önemli görevler düşmekte olup özellikle Havza Yönetim Heyetlerine özel bütçeli bir kamu tüzel kişiliğinin kazandırılması taşkın yönetim planlarının uygulamasının denetlenmesi açısından kayda değer faydalar sağlayacaktır.

• Taşkın yönetim planlarının imar kanunu uygulanırken olması gereken konumu irdelenmeli ve bu hususta gerekli düzenlemeler yapılarak imar kanunu uygulanması sırasında taşkın yönetim planlarının yeri tam olarak belirlenmelidir. Bu husus şu anki durumda olduğu gibi İmar Kanunu içerisindeki genel hükümlere ya da taşkın ile ilgili alt mevzuata bırakılmamalı, açık bir şekilde kanun seviyesinde düzenlenmelidir.

• Toplu konutlar, gecekonduların taşkın riski açısından değerlendirilmesi, dere yataklarından alınacak malzemeler gibi ülkemiz açısından taşkın konusunda son derece önemli, çeşitli ve sık karşılaşılan hususlarla ilgili düzenlemeler yapılmalıdır. Bu gibi durumlarda taşkın riskinin açıkça göz önünde bulundurulacağına dair açık hükümler bulunmamaktadır. Bu çalışmalar sırasında taşkın riski, taşkın tehlike ve risk haritaları ile taşkın yönetim planlarının önemi gereği göz önünde bulundurulması gerekliliği kanun seviyesinde düzenlenmelidir.

• Mer'î mevzuatta taşkın koruma tesisleri yapılırken taşkın yönetim planlarının dikkate alınacağı açık hükmü bulunmamaktadır. Bu konu kanun seviyesinde açıkça düzenlenmelidir.

• Sigortacılık ve reasürans çalışmalarında taşkın tehlike haritaları ve taşkın risk haritaları dikkate alınmalıdır. Bu husus kanun seviyesinde düzenlenmelidir.

• Taşkına sebebiyet verebilecek her türlü alana yapılabilecek tecavüzlerin önlenmesi mevzuatımızda ancak alt mevzuatlarda ve dağınık bir biçimde yer bulmuş olup bu durum sıkıntılara sebebiyet vermektedir. Bu yüzden bu husus kanun seviyesinde üst mevzuata taşınmalıdır.

• Her türlü yol ve yol yapısının yapımında taşkınlarla ilgili dikkate alınması

gereken hususlar alt mevzuatımızda geçmektedir. Ancak konunun önemine binaen taşkın riskinin tüm bu yapılar yapılırken değerlendirilmesi hususunun üst mevzuatta işlenmesi gerekmektedir.

- Dere yataklarından alınan malzemeler konusu da alt mevzuat seviyesinde düzenlenmiş olan bir olgu olup taşkın açısından son derece önemlidir. Bu sebeple bu hususun da kanun seviyesine taşınması faydalı olacaktır.

4.2. Sonuç

Bu tez çalışmasında Türkiye’de taşkınlar ile ilgili mer’i mevzuat incelenmiştir. Ülkemizde taşkınlarla mücadele konusunda genel hususların tamamını düzenleyen bir kanun bulunmamaktadır. Taşkın afeti ile ilgili hükümler çok sayıda ve değişik seviyelerde mevzuatlara dağılmış bulunmaktadır.

Ülkemizde taşkın yönetimi konusunda önemli bir atılım yaşanmakta ve ciddi yatırımlar yapılmaktadır. Ülkemizde taşkın yönetim planlarının hazırlanması çalışmalarına 2013 yılında başlanmış olup 2021 yılında tüm ülkemiz için tamamlanacaktır. Ayrıca ülkemizde yapısal olarak taşkın koruma tesislerinin yapım çalışmaları yoğun bir biçimde devam etmektedir. Ülkemizde taşkınlar hususunda devam eden bir diğer çalışma da mevzuat eksenlidir.

Tez çalışması kapsamında ülkemizdeki taşkın ile ilgili tüm mer’i mevzuat incelendikten sonra yasal boşluk analizi ve etki değerlendirmesi yapılmıştır.

Ülkemizde taşkınlarla ilgili en önemli görülen hükümlerin birçoğu alt mevzuat seviyesinde olup kanun seviyesine taşınmalıdır.

Akarsu yatakları ve kıyıları hakkında düzenlemeler ve taşkına sebebiyet verecek alanlara tecavüzlerin önlenmesi kanun seviyesinde düzenlemelerle sağlanmalıdır.

Büyükşehir Belediyeleri ve Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü arasındaki taşkından korunma maksadıyla yapılacak çalışmalarda görev karmaşasının giderilmesi için kanun seviyesinde düzenleme yapılmalıdır.

Taşkınların oluşturabileceği çevre kirliliği hususunda eksik olan kanuni sorumluluk halleri düzenlenmelidir.

Ülkemizde taşkın yönetim planlarının uygulanması ve uygulanmasının

denetlenmesinin cezai hükümleri içerecek şekilde etkin olması hususunda kanun seviyesinde düzenlemeler yapılmalı, bu yönetim planlarının tüm kamu kurum ve kuruluşları ile olan görevlilik, sorumluluk ve ilgililik halleri düzenlenmelidir.

İmar Kanununun uygulanması ile taşkınla ilgili olan her türlü strateji, plan ve projenin hazırlanması ve uygulanmasında taşkın riski ve taşkın yönetim planları dikkate alınmalı ve bu husus önemi gereği kanun seviyesinde açıkça belirtilmelidir.

Yapılan bu değerlendirmeler neticesinde ülkemizde taşkınlarla koordineli ve etkin bir mücadele sağlanabilmesi, taşkın zararlarının en aza indirilebilmesi ve ilgili mevzuat düzenlemelerinin bir arada olması için bir *Taşkın Kanununa* ihtiyaç duyulduğu tespit edilmiştir. Yukarıda bahsedilen tüm hususlara ve boşluklara bu *kanun taslağında* değinilmiş ve bunlar çözülmüştür. Bu tez çalışması kapsamında yapılmış olan yasal boşluk analizi ve etki analizi sonucu oluşturulmuş bu *kanun taslağı* ile taşkın açısından sorumlu ve ilgili tüm kamu kurum ve kuruluşları ilgililikleri oranında kanunen görevlendirilmişlerdir. Bu düzenlemeler yapılırken Su Yönetimi Koordinasyon Kurulu ve Havza Yönetim Heyetlerine taşkın yönetimi açısından şimdiki hallerinden daha geniş görev ve sorumluluklar verilmesi tasarlanmıştır.

Tez kapsamında hazırlanan *Kanun Taslağı* içerisinde geçen belki de en kritik bölümlerden birisi de *Genel Hükümlerdir*. Bu kısım ile ülkemizdeki birçok mevzuatın değerlendirilmesi ve yasal boşluk analizi sonucu elde edilmiş olan bilgiler ülkemizin en temel ihtiyaçları gözetilerek taşkınlara karşı olan kayıplar asgari düzeye inecek veya tamamen bertaraf edilecek şekilde gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

Tez kapsamında yapılmış olan ülkemiz taşkın mer'î mevzuatının incelenmesi, yasal boşluk analizi ve etki analizi neticesinde *Taşkın Kanununun* ülkemiz açısından bir gereklilik olduğu sonucuna ulaşılmış ve bundan sonra da yapılacak çalışmalara ışık tutması açısından ek olarak *Taşkın Kanunu Taslağı* hazırlanmıştır.

KAYNAKÇA

- [1] AFAD (2014) Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü. 27.08.2016 tarihinde <https://www.afad.gov.tr/upload/Node/3495/xfiles/sozluk.pdf> adresinden alındı.
- [2] Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun (16/05/2012, Sayı: 6306)
- [3] Afet Sigortaları Kanunu (09/05/2012, Sayı: 6305)
- [4] Afet ve Acil Durum Müdahale Hizmetleri Yönetmeliği (18/12/2013, Sayı: 28855)
- [5] Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun (29/05/2009, Sayı: 5902)
- [6] Afetlerin Genel Hayata Etkililiğine İlişkin Temel Kurallar Hakkında Yönetmelik (21/09/1968, Sayı: 13007)
- [7] Akarsu ve Dere Yataklarının Islahı ile ilgili Başbakanlık Genelgesi (20/02/2010, 2010/5)
- [8] Avrupa Komisyonu (2016) The EU Floods Directive, Floods and their impacts. 20.08.2016 tarihinde http://ec.europa.eu/environment/water/flood_risk/impacts.htm adresinden alındı.
- [9] Belediye Kanunu (03/07/2005, Sayı: 5393)
- [10] Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı 2010-2023
- [11] Büyükşehir Belediyesi Kanunu (10/07/2004, Sayı: 5216)
- [12] Çevre Kanunu (09/08/1983, Sayı: 2872)
- [13] Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (29/06/2011, No: 644)
- [14] Dere Yatakları ve Taşkınlar ile ilgili Başbakanlık Genelgesi (09/09/2006, 2006/27)

- [15] Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun (18/12/1953, Sayı: 6200)
- [16] Europa Commission (2016) 28.08.2016 tarihinde http://ec.europa.eu/environment/water/flood_risk/implem.htm adresinden alındı.
- [17] Gecekondu Kanunu (20/07/1966, Sayı: 775)
- [18] Günday, M., İdare Hukuku, İmaj Yayınevi
- [19] Havza Yönetim Heyetlerinin Teşekkülü, Görevleri, Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Tebliğ (20/05/2015, Sayı: 29361)
- [20] Hayta, M.A., 2013, Taşkın Mevzuatı ve Taşkın Tesisleri İle Dere Yataklarına Yapılan Müdahalelerin Önlenmesi
- [21] İl İdaresi Kanunu (10/06/1949, Sayı: 5442)
- [22] İmar Kanunu (03/05/1985, Sayı: 3194)
- [23] İl Özel İdaresi Kanunu (22/02/2005, Sayı: 5302)
- [24] İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun (20/11/1981, Sayı: 2560)
- [25] Jeolojik Etüt Raporları (Afet-Etüt) ile Plana Esas Jeolojik, Jeolojik-Jeolojik-Jeoteknik ve Mikrobölgeleme Etüt Raporlarının düzenlenmesi ve onay işlemleri ile ilgili Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Genelgesi (20/03/2013, No: 2013/8)
- [26] Jha A., Bloch R.ve Lamond J., (2012). Cities and Flooding A Guide to Integrated Urban Flood Risk Management for the 21st Century, International Bank for Reconstruction and Development
- [27] Kabahatler Kanunu (30/03/2005, Sayı: 5326)
- [28] Kadastro Kanunu (21/06/1987, Sayı: 3402)

- [29] Karayolları Genel Müdürlüğünün Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun (25/06/2010, Sayı:6001)
- [30] Karayolu Yolboyu Mühendislik Yapıları İçin Afet Yönetmeliği (07/12/2006, Sayı: 26369)
- [31] Kıyı Kanunu (04/04/1990, Sayı: 3621)
- [32] Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik (03/08/1990, Sayı: 20594)
- [33] Kum Çakıl ve Benzeri Maddelerin Alınması, İşletilmesi ve Kontrolü Yönetmeliği (08/12/2007, Sayı: 26724)
- [34] Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu (21/07/1983, Sayı: 2863)
- [35] Meteoroloji Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun (08/01/1986, Sayı: 3254)
- [36] Onuncu Kalkınma Planı 2014-2018
- [37] Orman Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun (31/10/1985, No: 3234)
- [38] Orman Kanunu (31/08/1956, Sayı: 6831)
- [39] Orman ve Su İşleri Bakanlığı Ulusal Havza Yönetimi Strateji Belgesi 2014-2023
- [40] Orman ve Su İşleri Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (29/06/2011, No: 645)
- [41] Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliği (02/11/1985, Sayı: 18916)
- [42] Sakın, I. (2014). Taşkın Riski Yönetiminde Yetki - Sorumluluk Dağılımı ve Kurumlararası İşbirliği, Türkiye için Öneriler. Ankara
- [43] Sirmen, L., Eşya Hukuku, Yetkin Hukuk Yayınları
- [44] Su Havzalarının Korunması ve Yönetim Planlarının Hazırlanması Hakkında

Yönetmelik (17/10/2012, Sayı: 28444)

[45] SYGM (2014) Taşkın Direktifi'nin Uygulanması için Ulusal Uygulama Planı.
22.08.2016 tarihinde

http://taskinyonetimi.suyonetimi.gov.tr/taskin/Files/Outputs/TD_Ulusal_Uygulama_Plani_Taslagi.pdf adresinden alındı.

[46] SYGM (2015). Ulusal Taşkın Yönetimi Strateji Belgesi ve Eylem Planı

[47] Tabii Afet Nedeniyle Meydana Gelen Hasar ve Tahribata İlişkin Hizmetlerin Yürütülmesine Dair Kanun (23/07/1995, Sayı: 4123)

[48] Tabii Afetlerden Zarar Gören Çiftçilere Yapılacak Yardımlar Hakkında Kanun (20/06/1977, Sayı: 2090)

[49] Taşınmaz Mal Zilyedliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanun (04/12/1984, Sayı: 309)

[50] Taşınmaz Mal Zilyetliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanunun Uygulama Şekli ve Esaslarına Dair Yönetmelik (31/07/1985, Sayı: 18828)

[51] Taşkın Risklerinin Değerlendirilmesi ve Yönetilmesi Hakkında Direktif 2007/60/EC

[52] Taşkın Sulara ve Su Baskınlarına Karşı Korunma Kanunu (14/01/1943, Sayı: 4373)

[53] Taşkın Yönetim Planlarının Hazırlanması, Uygulanması ve İzlenmesi Hakkında Yönetmelik (12/05/2016, Sayı: 29710)

[54] Toplu Konut İdaresi Başkanlığı (2016). 15.09.2016 tarihinde <http://www.toki.gov.tr/kurulus-ve-tarihce> adresinden alındı.

[55] Toplu Konut Kanunu (2/3/1984, Sayı: 2985)

[56] Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu (03/07/2005, Sayı: 5403)

[57] Türk Ceza Kanunu (26/09/2004, Sayı: 5237)

[58] Türk Dil Kurumu (2016) 25.08.2016 tarihinde <http://www.tdk.gov.tr/> adresindeki Güncel Türkçe Sözlük'den alındı.

[59] Ulusal Afet Müdahale Planı

[60] Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun (15/05/1959, Sayı: 7269)

[61] Umumi Hıfzıssıhha Kanunu (24/04/1930, Sayı: 1593)

EKLER

EK 1. Taşkın Kanunu Taslağı

BİRİNCİ BÖLÜM

Maksat, Kapsam, Tanımlar ve İlkeler

Maksat

MADDE 1- (1) Bu kanunun maksadı; taşkınların insan hayatı ve sağlığı, toprak, çevre, kültürel miras, sosyal ve ekonomik faaliyetler üzerindeki olumsuz etkilerinin azaltılması veya ortadan kaldırılmasının sağlanması için gerekli düzenlemeleri yapmaktır.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Kanun, taşkınların menfi etkilerinin önlenmesi veya azaltılması için gereken düzenlemeleri, taşkın afetinin yönetilmesini, ilgili tüm kurum ve kuruluşlar tarafından uygulanacak olan taşkın yönetim planlarının içeriği, hazırlanması, uygulanması ve uygulamanın denetlenmesine ilişkin usul ve esasları, taşkın yönetim planlarının mer'i mevzuatla ve mer'i mevzuatın da taşkın riski açısından kendi içerisinde uyumlu bir şekilde işletilebilmesi için gerekli hususları kapsar.

Tanımlar

MADDE 3 – (1) Bu Kanun kapsamında;

- a) Bakanlık: Orman ve Su İşleri Bakanlığını,
- b) Çevresel hedef: Bir su kütleinin kimyasal, fiziko kimyasal, ekolojik, hidromorfolojik ve miktar açısından ulaşabileceği en iyi su durumunu,
- c) Havza: Nehir havzalarında suyun ayırım çizgisinden denize aktığı noktaya, kapalı havzalarda ise suyun toplandığı nihai noktaya göre suyun toplanma alanını,
- ç) Havza Yönetim Heyeti: Görevleri arasında taşkın yönetim planlarının uygulanması ve uygulanmasının denetlenmesi, bu maksatla kurumlar arası koordinasyonun sağlanması ve uygulamaların takibi bulunan Bakanlığa bağlı özel bütçeli kamu tüzel kişiliğini haiz heyeti,

d) Havza Yönetim Planı: Su havzasındaki su kaynaklarının ve canlı hayatının korunmasını, geliştirilmesini ve bozulmamasını sağlamak üzere su kaynakları için sürdürülebilir bir koruma - kullanma dengesi gözetilerek havzanın bütünü esas alınarak hazırlanan planı,

e) İlgili Kurum / Kuruluş: Taşkın Yönetim Planlarında belirtilen tedbirleri uygulamakla yükümlü olan ve Taşkın Yönetim Planında Sorumlu Kurum / Kuruluş olduğu belirtilen kuruluşla işbirliği yapan, teknik destek ve görüş sağlamak suretiyle katkı sağlayan ve Taşkın Yönetim Planı'nda "İlgili Kurum / Kuruluş" olduğu belirtilen kurum ve kuruluşları,

f) Sorumlu Kurum / Kuruluş: Taşkın Yönetim Planlarında belirtilen tedbirleri uygulamakla yükümlü olan ve Taşkın Yönetim Planında Sorumlu Kurum / Kuruluş olduğu belirtilen kurum ve kuruluşları,

g) Su Yönetimi Koordinasyon Kurulu: Görevleri arasında taşkın ile ilgili hususların havza bütününde etkin yönetimi için üst düzeyde koordinasyonu da bulunan ve kurumlar arası işbirliğini sağlamak üzere kurulan kurulu,

ğ) Taşkın: Bir akarsuyun çeşitli sebeplerle yatağından taşması veya şehir kanalizasyon şebekelerinden kaynaklananlar hariç olmak üzere normal şartlar altında kuru olan bir alanın geçici olarak sularla kaplanması olayını,

h) Taşkın riski ön değerlendirmesi: Mevcut veriler ile geçmişte yaşanmış ve gelecekte yaşanması muhtemel taşkınlar dikkate alınarak yapılan hızlı bir tarama ile meydana gelebilecek taşkın riskinin tayini ve risk değerlendirmesini ihtiva eden işlemler bütünü,

ı) Taşkın tehlike haritası: İlgili debiye göre taşkın halinde su altında kalacak coğrafi alanı, su seviyesini veya derinliğini, su hızını veya ilgili debiyi gösteren haritayı,

i) Taşkın risk haritası: İlgili debiye göre taşkın olumsuz etkilerinin, taşkından etkilenmesi muhtemel nüfusun, ekonomik faaliyetin/faaliyetlerin cinsinin, kirliliğe sebep olabilecek tesislerin ve etkilenmesi muhtemel korunan alanların gösterildiği haritayı,

j) Taşkın riski: Taşkın olması olasılığının ve taşkın olması halinde insan sağlığı, çevre, kültürel miras ve ekonomik faaliyetler üzerinde meydana getirebileceği olumsuz etkilerin birlikte değerlendirilmesini,

k) Taşkın yönetim planı: Taşkın riski ön değerlendirmesine, taşkın tehlike haritalarına ve taşkın risk haritalarına dayanarak, taşkına maruz alanlarda riskin yönetilmesi için taşkından önce, taşkın sırasında ve taşkından sonra alınması gereken tedbirleri ihtiva eden yönetim planını,

l) Taşkın koruma alanı: Taşkın tehlike haritası ile belirlenen ve taşkın yönetim planlarına uygun olarak yapılaşmaya kapalı olan bölgeyi, ifade eder.

İlkeler

MADDE 4 – Bu Kanunun uygulanmasında;

- (1) Taşkınların insan hayatı, sağlığı, çevre, kültürel miras, sosyal ve ekonomik faaliyetler üzerindeki olumsuz etkilerinin azaltılması,
 - (2) Taşkın yönetiminin havza bazında taşkın yönetim planları dikkate alınarak yapılması,
 - (3) Taşkın yönetim planlarının uygulanması açısından kurum ve kuruluşlar arasındaki uyum ve koordinasyonun sağlanması,
 - (4) Taşkın yönetim planlarının uygulanmasının denetlenmesi açısından ilgili yapının sağlanması ve işlevsellik kazandırılması,
 - (5) Taşkın riskinin ve taşkın yönetim planlarının tüm kurum ve kuruluşlarca yapılacak strateji, plan ve projeler dahil bütün çalışmalarda göz önünde bulundurulması ve esas alınmasının temini,
 - (6) Taşkınlara karşı her türlü gerekli tedbirin alınması ve düzenlemelerin yapılması,
- esastır.

İKİNCİ BÖLÜM

Taşkın Yönetim Planlarının Maksadı, İçeriği, Hazırlanması, Uygulanması ve Uygulanışının Denetlenmesi

Taşkın yönetim planlarının maksadı

MADDE 5- (1) Havza bazında önleme, koruma ve hazırlıklı olma ilkeleri

gereğince taşkın riskinin değerlendirilmesi ile taşkın öncesi, esnası ve sonrası hedefleri belirlemek ve bu hedeflere ulaşılması için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi sureti ile taşkın insan hayatı, sağlığı, toprak, çevre, kültürel miras, sosyal ve ekonomik faaliyetler üzerindeki olumsuz etkilerinin azaltılmasını sağlamaktır.

Taşkın yönetim planlarının içeriği

MADDE 6- (1) Taşkın yönetim planı, taşkın riski ön değerlendirmesi, taşkın tehlike haritaları, taşkın risk haritalarını ve tedbirler programını içerir.

(2) Taşkın yönetim planları taşkın yönetimi konusunda taşkın öncesi, esnası ve sonrasındaki gerekli çalışmaları ve bu çalışmaların yapılmasından sorumlu ve ilgili kamu kurum ve kuruluşlarını belirtir.

Taşkın yönetim planının hazırlanması

MADDE 7 - (1) Taşkın Yönetim Planları Bakanlık tarafından hazırlanır veya hazırlatılır.

(2) Taşkın Yönetim Planlarının hazırlanması, gözden geçirilmesi ve güncellenmesi sürecinde halkın bilgiye erişimi, görüşlerinin alınması ve etkin katılımı sağlanır.

(3) Kamu kurum ve kuruluşları Taşkın Yönetim Planlarının hazırlanmasında ihtiyaç duyulabilecek sahip oldukları bilgi ve verileri, talep edilmesi halinde, Taşkın Yönetim Planlarının hazırlanmasında kullanılmak üzere Bakanlığa vermekle mükelleftirler.

(4) Taşkın Yönetim Planlarında yer alan tedbirler programı, havzanın korunmasını sağlayacak temel ve gerektiğinde tamamlayıcı yapısal ve yapısal olmayan tedbirleri kapsayacak şekilde hazırlanır. Her bir tedbir sorumlu ve ilgili kurum ve kuruluşlarıyla birlikte belirlenir.

(5) Bakanlık taşkın yönetim planlarını hazırlarken ve güncellerken Su Yönetimi Koordinasyon Kurulunun ve Havza Yönetim Heyetlerinin toplantılarında kararlaştırılan hususları göz önünde tutar.

(6) Bakanlık, Türkiye genelinde Taşkın Yönetim Planlarını belirlediği plana göre hazırlar veya hazırlattırır. Taşkın Yönetim Planları Bakanlık tarafından

belirlenen plana göre 6 yılda bir güncellenir veya güncellettirilir. Öngörülemeyen olağanüstü haller durumunda altı yıl beklemeden de güncelleme yapılabilir.

(7) Taşkın Yönetim Planlarının hazırlanması çalışmalarında yabancı ülkelerle ülkemiz arasında sınır oluşturan veya sınır aşan akarsuların bulunduğu havzalar konusunda gerekli uluslararası koordinasyonu sağlaması, ilgili ülkeler ile yapılacak taşkın ile ilgili her türlü planlama ve mühendislik çalışmaları, veri toplanması, her türlü inceleme, teknik görüşme ve anlaşma yapılmasına Dışişleri Bakanlığının uygun görüşü alınarak Bakanlık tarafından karar verilir ve uygulanır.

Taşkın yönetim planının uygulanması

MADDE 8- (1) Hazırlanan Taşkın Yönetim Planları Bakanlar Kurulunun onayına sunulur ve onaylanmayı müteakip yürürlüğe girer.

(2) Bakanlığın hazırladığı ve/veya güncellediği Taşkın Tehlike Haritalarına, Taşkın Risk Haritaları ve Taşkın Yönetim Planlarına ve bu planlarda belirlenmiş tedbirlere, sorumlu ve ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili tüm özel ve tüzel kişiler uymak zorundadır. Taşkın Tehlike Haritalarının, Taşkın Risk Haritalarının ve Taşkın Yönetim Planlarının ilgili ve sorumlu olan tüm idareler tarafından yürütülecek tüm işlemlerinde uyulması ve uygulanması sağlanır.

(3) Taşkın Yönetim Planlarında belirlenen tedbirler Havza Yönetim Heyetlerinin koordinasyonunda Taşkın Yönetim Planında belirtilen sorumlu ve ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından görev, yetki ve sorumlulukları çerçevesinde uygulanır. Havza Yönetim Heyetleri taşkın yönetim planlarının içeriğini uygular, uygulamasını değerlendirir ve denetler.

(4) Taşkın Yönetim Planları uyarınca sorumlu ve ilgili kamu kurum ve kuruluşlar tarafından alınması gereken tedbirlere ilişkin uygulama planları, Taşkın Yönetim Planının yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 6 ay içerisinde hazırlanır ve Havza Yönetim Heyetlerinin onayına sunulur. Uygulama planlarının hazırlanması sırasında varsa alternatif tedbirler taşkın yönetim planında ilgili tedbir için belirlenen süre içerisinde kalmak üzere belirlenir ve uygulanır.

Taşkın yönetim planlarının önceliği

MADDE 9- (1) Taşkınla doğrudan veya dolaylı olarak ilgili olan her türlü

strateji, plan ve projenin hazırlanmasında, güncellenmesinde ve uygulanmasında taşkın yönetim planları esas alınır.

Taşkın yönetim planlarının uygulanışının denetlenmesi

MADDE 10- (1) Taşkın yönetim planları ve bu planlarda belirtilen tedbirlerin gereği şekilde uygulanmasının denetlenmesi Su Yönetimi Koordinasyon Kurulu ve Havza Yönetim Heyetlerinin sorumluluğudur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Su yönetimi koordinasyon kurulu ve havza yönetim heyetlerinin taşkın yönetim planları ile ilgili görev ve yetkileri, çalışma usul ve esasları

Su yönetimi koordinasyon kurulunun taşkın yönetim planları ile ilgili görev ve yetkileri, çalışma usul ve esasları

MADDE 11- (1) Su Yönetimi Koordinasyon Kurulunun taşkın yönetim planları ile ilgili görev ve yetkileri, çalışma usul ve esasları şunlardır:

a) Taşkınla ilgili olarak kurum ve kuruluşların koordinasyon ve işbirliği içerisinde ve ortak bir strateji çerçevesinde hareket etmelerini sağlar.

b) Taşkın yönetimine ilişkin olarak, havzalarda kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılması gereken uygulamaları takip eder.

c) Taşkın Yönetim Planlarına ilişkin faaliyetlerin ulusal düzeyde koordinasyonunu sağlar.

ç) Havza Yönetim Heyetlerinin taşkın yönetim planları ile ilgili tekliflerini karara bağlar.

d) Kurul kararlarının uygulama süreçlerini ve Havza Yönetim Heyetlerinin taşkın yönetim planları ile ilgili çalışmalarını takip eder, değerlendirir ve denetler. Havza Yönetim Heyetinde karara bağlanamayan hususları karara bağlar. Gerekli görürse, ilgililer hakkında idari ceza, disiplin cezası verilmesi gerekip gerekmediği konusunun incelenmesi için ilgili birimlere talimat verir, Cumhuriyet Başsavcılıklarına olayın incelenmesini bildirir.

e) Kurul 6 ayda bir toplanır. Kurul Başkanı gerekli gördüğü durumlarda ayrıca toplantı kararı verebilir. Mutad toplantıların haricinde de, ülkede taşkın afetleri sonucu mal kaybı, yaralanmalar, can kaybı gibi acil durumların ortaya çıkması halinde, acilen toplanır ve gerekli tedbirleri görüşür, ilgili kurum ve kuruluşlara olayın incelenmesini bildirir. Gerekli görürse, ilgililer hakkında idari ceza, disiplin cezası verilmesi gerekip gerekmediği konusunun incelenmesi için ilgili birimlere talimat verir, Cumhuriyet Başsavcılıklarına olayın incelenmesini bildirir.

f) Kurulun sekretarya hizmetleri ve alınan kararların uygulanmasının takibi ve koordinasyonu Su Yönetimi Genel Müdürlüğü tarafından yürütülür.

g) Kurul tarafından alınan kararların uygulanması için bütün bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşları gereken destek ve yardımı sağlarlar.

Havza yönetim heyetlerinin taşkın yönetim planları ile ilgili görev ve yetkileri, çalışma usul ve esasları

MADDE 12 – (1) Havza Yönetim Heyetlerinin taşkın yönetim planları ile ilgili görevleri şunlardır:

a) Görevli ve yetkili olduğu havzada taşkın yönetim planlarının uygulanması, uygulanmasının takibi ve denetlenmesi maksadıyla kurumlar arası koordinasyonun sağlar.

b) Bakanlık tarafından hazırlanacak taşkın yönetim planları için katkı sağlamak üzere Bakanlığa görüş bildirir.

c) Bakanlık tarafından taşkın yönetim planlarının gözden geçirilmesi ve güncellenmesi sürecinde halkın bilgiye erişimini, görüşlerinin alınmasını ve aktif katılımını sağlar.

ç) Taşkın yönetim planlarının içeriğini uygulatır, uygulanışını değerlendirir ve denetler.

d) Taşkın yönetim planlarının denetim görevini yaparken eksiklik veya hata tespit etmesi halinde bu eksiklik veya hatanın ne olduğunu işi fiilen yerine getirmekle görevli kuruma ve ilgili kuruma bildirir, bu eksiklik ve hataların giderilmesini talimatlandırır.

e) Taşkın yönetim planlarının denetim görevini yaparken eksiklik veya hata tespit etmesi halinde idari cezaların ve disiplin cezalarının ilgilere uygulanması

gerekip gerekmediğinin incelenmesi için ilgili birimlere talimat verir, suç şüphesinin doğması halinde durumu, o yerin Cumhuriyet Başsavcılığına da bildirir.

f) Taşkın yönetim planları ile ilgili çalışmalarının, toplantılarının ve denetimlerinin sonuçlarını yazılı olarak Bakanlığa ilgili ve dayanağı belgeleri ile birlikte bildirir.

g) Taşkın yönetim planlarının belirtilen görevlerini yerine getirmek üzere 6 ayda bir kere olmak üzere yılda 2 kere toplanır, mutad toplantılarının haricinde de, yetkili ve görevli olduğu havza içinde taşkın veya mal kaybı, yaralanmalar, can kaybı gibi acil durumların ortaya çıkması veya acil tedbirlerin alınmasını ya da acil inceleme yapılmasını gerektiren durumların ortaya çıkması halinde, acilen toplanır.

ğ) Taşkın yönetim planları ile ilgili denetime konu olan işin yerine getirilmesinden sorumlu birimde görevli heyet üyesinden konu ile ilgili yazılı ve sözlü açıklama alınarak tutanağa bağlanır. Bu üye bu çalışma ile ilgili yapılacak oylamalara katılamaz. Bu üye, Bakanlıkça koordinatör olarak belirlenecek ilin valisi ise, yerine heyete katılan diğer illerin valilerinden valilik makamında en kıdemli vali, vali bulunmaması halinde diğer illerin valilerinden vali yardımcılığı görevinde en kıdemli vali yardımcısı başkanlık eder.

h) Denetimden önce işi fiilen yapan sorumlu kurumdan ve ilgili kurumdan işle ilişkili belgeler getirtilir. Gerekmesi halinde bu kurumlardan ek bilgi ve açıklama istenebilir.

ı) Havza Yönetim Heyetleri tarafından taşkın yönetim planları ve ihtiva ettiği tedbirler ile ilgili olarak kamuoyunu bilgilendirme ve farkındalık artırma programları hazırlanır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Genel Hükümler

Akarsu kıyılarında yapılacak çalışmalarda taşkın riskinin gözetilmesi

MADDE 13 – (1) Akarsu kıyıları ile ilgili her çeşit düzenleme yapılırken taşkın riski ve varsa taşkın yönetim planları göz önünde tutulur ve buna göre gerekli tedbirler alınır.

Taşkın riski ortaya çıkaracak alanlara tecavüzün önlenmesi

MADDE 14 – (1) Mevsimlik akışlı olsa dahi akar ve kuru dere yataklarına ve benzeri akarsu yataklarına ve her türlü taşkın koruma tesisine ve yapısına taşkın riski oluşturacak herhangi bir türden cisim atılması, bırakılması, inşası, ekim ve dikimde bulunulması, temel açılması, hendek kazılması, bina inşası veya bir başka şekilde tecavüz edilmesi ya da taşkına sebep olacak herhangi bir müdahalenin akarsu yatağına yapılması halinde, bu tecavüz, 04/12/1984 tarihli ve 3091 sayılı Taşınmaz Mal Zilyedliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanun hükümleri kapsamında men edilir.

(2) Taşkın koruma tesisleri bakımını üstlenen kurumlar tarafından düzenli aralıklarla bir tecavüze uğrayıp uğramadığının tespiti açısından kontrol ve denetim altında tutulur.

(3) Üzerinde taşkın koruma tesisi olmayan akarsular ise illerde valilik, belediye veya mevcut ise büyükşehir belediyesi, ilçelerde kaymakamlık ve ilçe belediyesi tarafından, bir tecavüze maruz kalıp kalmadığı açısından kontrol ve denetim altında tutulur.

(4) Taşkın koruma tesislerine yapılan tecavüzler, bu tesisleri bakımını yapan kurum tarafından sonlandırılır. Mümkün olmaması halinde valiliğe veya kaymakamlığa bu tesislerin bakımını yapan kurum tarafından, tecavüzün sonlandırılması amacı ile bilgi verilir.

(5) Üzerinde taşkın koruma tesisi bulunmayan akarsu bölgeleri açısından ise bir tecavüz vuku bulması halinde valilik, belediye, mevcut ise büyükşehir belediyesi, ilçe belediyesi veya kaymakamlık kendiliğinden harekete geçeceği gibi, herhangi bir kişi, kurum veya kuruluşun ihbarı ile de harekete geçebilir.

(6) Bu maddeye göre işlem yapılması için resmi bir başvuru şartı aranmayıp, ilgili makamlar olayın vukuunu herhangi bir şekilde haber almaları halinde harekete geçerler.

(7) Aykırılık devam ettiği sürece bu maddeye göre işlem yapılabilir, bu bakımdan ilgili makamların durumu haber alması veya başvuru yapılması bir süreye tabi değildir.

(8) Bu maddenin uygulanmasında, 3091 sayılı Taşınmaz Mal Zilyedliğine

Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanunda düzenlenen ve bu maddeye aykırı olmayan usul ve esaslar uygulanır.

Büyükşehir Belediyelerinin taşkınlara ilişkin sorumlulukları

MADDE 15- (1) Büyükşehir Belediyeleri tarafından yapılacak her türlü imar planı ve ulaşım altyapısı çalışmalarında taşkın yönetim planları, taşkın tehlike haritaları, taşkın risk haritaları ve Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün taşkın riski hususundaki görüşü dikkate alınır.

(2) Büyükşehir Belediyeleri afetler ilgili il düzeyinde yaptıkları tüm planlama çalışmalarında ve yerine getirdikleri tüm sair görev ve faaliyetlerinde taşkın yönetim planlarını, taşkın tehlike haritalarını, taşkın risk haritalarını ve Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün taşkın riski hususundaki görüşünü dikkate alırlar.

Belediyelerinin taşkınlara ilişkin sorumlulukları

MADDE 16- (1) Belediyeler imar planlarını hazırlarken ve her türlü toplu konut çalışmalarında, doğal afetlere karşı afet durum planlarını hazırlarken, her türlü ulaşım altyapısı çalışmalarında taşkın riskine karşı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün uygun görüşünü, taşkın tehlike haritalarını, taşkın risk haritalarını ve taşkın yönetim planlarını dikkate alırlar.

(2) Belediyeler tarafından hafriyat toprağı ve moloz döküm alanları taşkın riskine mahal vermeyecek şekilde bu kanunun 16 ncı maddesinin birinci fıkrası gereğince belirlenir.

(3) Belediyeler yerine getirdikleri tüm sair görev ve faaliyetlerinde taşkın riskini ve taşkın yönetim planlarını dikkate alırlar.

Çevre kirliliğı

MADDE 17 – (1) Taşkın nedeni ile ortaya çıkacak çevre kirliliğinin oluşumundan önce önlenmesi ve oluşumunu müteakip meydana gelen kirliliğın kontrol altına alınması ve giderilmesi ve oluşabilecek kirlenme ile bağlantılı olan diğer bütün ilgili hususlar 09/08/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanunu kapsamında yürütülür. Diğer mevzuat hükümleri ile getirilen koruyucu, önleyici tedbirler ile çevre kirliliğinin oluşumundan sonra uygulanacak tedbirler de

uygulanmaya devam olunur.

Atıkların taşkın nedeniyle çevreye yayılmasıyla oluşan zararlarda sorumluluk

MADDE 18 – (1) Taşkın nedeni ile atık, her türlü madde, eşya ve benzeri şeylerin taşınarak çevreye, her türlü taşınır ve taşınmaz mala zarar vermesi veya kirlenmesi halinde, taşkınla taşınarak zarara neden olan atık, madde, eşya ve benzeri şeylerin maliklerinin bu zarardan kusur şartı aranmaksızın genel hükümlere göre tazimat ile sorumlu tutulması, söz konusu zarar verici cismin veya maddenin, zehirli, kimyasal, biyolojik atık, radyoaktif veya nükleer atık ve benzeri nitelikte olmasına bağlıdır.

(2) Taşkın nedeni ile atık, her türlü madde, eşya ve benzeri şeylerin taşınarak çevreye, her türlü taşınır ve taşınmaz mala zarar vermesi veya kirlenmesi halinde buna neden olan kişi, kurum ve kuruluşların kusurlu sorumluluğa dayanan tazmin yükümlülükleri, zilyed veya malik olup olmamalarına bakılmaksızın, genel hükümler çerçevesinde ayrıca saklıdır. Kusurlu sorumluluk hallerinde çevreye zarar veren cisim veya maddenin zehirli, kimyasal, biyolojik atık, radyoaktif veya nükleer atık ve benzeri nitelikte olması aranmaz.

Afet riski altındaki alanların dönüştürülmesi

MADDE 19 – (1) 16/05/2012 tarihli ve 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanunun uygulanması ile görevli her seviyeden birimler başta taşkın afeti açısından riskli yapılar için tahliye ve yıktırma gibi 6306 sayılı kanun ile verilen görevlerini yerine getirirken taşkın tehlike haritalarına, taşkın risk haritalarına ve taşkın yönetim planlarına uygun olarak çalışırlar ve düzenlemelerini bu harita ve planlar doğrultusunda gerçekleştirirler.

Meydana gelen hasar ve tahribata ilişkin sunulacak hizmetler

MADDE 20 – (1) 23/07/1995 tarihli ve 4123 sayılı Tabii Afet Nedeniyle Meydana Gelen Hasar ve Tahribata İlişkin Hizmetlerin Yürütülmesine Dair Kanun, taşkın hallerinde de uygulanır.

Toprak koruma planı ve arazi kullanım projeleri

MADDE 21 – (1) 03/07/2005 tarihli ve 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu uyarınca hazırlanacak arazi kullanım planları ve toprak koruma projelerinde taşkın riski ve varsa Taşkın Yönetim Planları göz önünde tutularak buna göre gerekli tedbirler alınır.

Taşkın koruma tesislerinin yapımında taşkın yönetim planlarına ilişkin sorumluluk

MADDE 22 – (1) Taşkın koruma tesislerinin yapılması çalışmalarında taşkın yönetim planları dikkate alınır.

Kültürel varlıkların korunması

MADDE 23 – (1) Taşkın bölgelerinde bulunan kültürel varlıkların korunması, onarımı ve restorasyonu öncelikli olarak yapılır. Özel mülkiyette bulunan korunması gerekli taşınmaz kültür varlıklarının onarımı ile restorasyonuna yönelik proje ve uygulamalar hususunda 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu hükümleri uygulanır.

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının taşkın hususunda görev ve sorumlulukları

MADDE 24 – (1) Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı yapmakta olduğu bütün çalışmalarda taşkın yönetim planlarını dikkate alır.

(2) Sınıraşan nehir havzalarında taşkın yönetim planlarının hazırlanmasında Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı dış ülkelerde yaşanan afetler ile ilgili dış ülkelere ve uluslararası kuruluşlardan topladığı bilgiler de göz önünde bulundurulur. Bu kapsamda, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, sınıraşan nehir havzalarını ilgilendiren bu tip bilgileri edinildiğinde gecikmeksizin Orman ve Su İşleri Bakanlığına bildirir.

Sigortacılık ve reasürans çalışmaları

MADDE 25 – (1) 9/5/2012 tarihli ve 6305 sayılı Afet Sigortaları Kanunu taşkın durumları için de uygulanır ve bu uygulama esnasında taşkın tehlike ve taşkın

risk haritaları yapılacak sigortacılık ve reasürans çalışmalarında esas olarak kabul edilir.

Her türlü yol ve yol yapılarının inşası

MADDE 26- (1) 25/06/2010 tarihli ve 6001 sayılı Karayolları Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanuna göre yapılacak her türlü yol ve karayolu yapıları ve diğer çalışmalar sırasında taşkın yönetim planları ve Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünden görüş alınmak suretiyle taşkın tehlikesi dikkate alınır.

(2) Her türlü demiryolunun yapımında taşkın riski dikkate alınır.

Toplu Konut yapıları ve Gecekondu kapsamındaki yapılar

MADDE 27- (1) 02/03/1984 tarih ve 2985 sayılı Toplu Konut Kanunu gereğince Toplu Konut İdaresi Başkanlığının çalışmalarında ve her türlü toplu konut yapımında taşkın tehlikesine karşı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün görüşü alınır ve taşkın tehlike haritaları, taşkın risk haritaları ve taşkın yönetim planları göz önünde bulundurularak gerekli çalışmalar yapılır.

(2) 20/07/1966 tarihli ve 775 sayılı Gecekondu Kanununun mevzuata aykırı izinsiz yapıların yıktırılmasına ilişkin hükümleri, taşkın riski olan alanlar için öncelikle uygulanır. Bu alanlarda mevcut taşkın riski konusunda Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünden görüş alınmak suretiyle yeterli tedbirler alınmadan yeni yapılaşmaya izin verilmez.

İmar Kanununun taşkınlar açısından değerlendirilmesi

MADDE 28 - (1) 03/05/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu gereğince yapılacak çalışmalarda, planlarda ve yerleşim yerlerinin imar planlarının hazırlanmasında varsa taşkın tehlike haritalarını ve taşkın risk haritalarını da ihtiva eden taşkın yönetim planları dikkate alınır; bu planlar doğrultusunda belirlenen taşkın koruma alanları 3194 sayılı İmar Kanununda sayılan park, yeşil alan, çocuk oyun alanı gibi plan fonksiyonları arasına dahil edilir. Taşkın koruma alanlarında, mecburi sanat yapıları hariç hiçbir yapılaşmaya izin verilmez; bu alanlar ancak insanlar tarafından hızla ve kolaylıkla boşaltılabilen park, yeşil alan ve benzeri

maksatlarla kullanılabilir.

(2) Bir yer ile ilgili olarak Taşkın Yönetim Planı hazırlanmasından önce İmar Kanununa göre hazırlanmış olan önceki tüm planlama işleri ve tüm çalışmalar, bu yer için Taşkın Yönetim Planları hazırlandıktan sonra bu Taşkın Yönetim Planları göz önünde bulundurularak yeniden düzenlenir veya yapılır.

(3) Henüz taşkın yönetim planı hazırlanmamış yerlerde İmar Kanunu ile ilgili her türlü çalışma veya planlama yapılırken Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünden taşkın riskine karşı uygun görüş istenir. Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından o yer için uygunluk görüşü verildiği takdirde İmar Kanununa göre çalışma veya planlama yapılabilir. Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından uygun görüş verilmeyen alanlarda mecburi sanat yapıları hariç hiçbir yapılaşmaya izin verilmez; bu alanlar ancak insanlar tarafından hızla ve kolaylıkla boşaltılabilen park, yeşil alan ve benzeri maksatlarla kullanılabilir.

Kadastro çalışmalarının taşkınlar açısından değerlendirilmesi

MADDE 29- (1) 21/06/1987 tarihli ve 3402 sayılı Kadastro Kanununa göre yapılan kadastro çalışmaları sırasında taşınmazların tahdit, tespit ve tescilinde; dere yatağı genişliği, tescil dışı bırakılır. Kadastro mevzuatının uygulanmasında taşkın yönetim planları ve Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünden alınacak uygun görüş göz önüne alınır.

Dere yataklarından alınacak malzemeler

MADDE 30- (1)Akar ve kuru dere yataklarından, taşkın sahalarından izinsiz kum, çakıl ve benzeri maddeler alınamaz.

(2)Akar ve kuru dere yataklarından, taşkın sahalarından kum, çakıl ve benzeri maddelerin alınmasında Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünden uygun görüş alınır.

Akarsu yataklarından geçirilecek boru hatları

MADDE 31- (1) Başka bir güzergâhtan geçirilmesi mümkün olmayan durumlarda dere yatağı içerisinden, üzerinden veya sınırından petrol, kanalizasyon gibi çok elzem boru hatlarının nasıl geçirilmesi gerektiği Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından alınan görüşlere uyularak belirlenir ve yapılır.

Taban kotu ve bodrum katları

MADDE 32- (1) Taşkın riski taşıyan alanlarda iskân edilecek katın taban kotu ile bina, otopark gibi yerlerin giriş, çıkış ve pencere kotları, bu alanlarda yapılacak yapıların bodrum katları taşkın riski ve o yer için mevcut ise taşkın tehlike haritaları göz önünde bulundurularak belirlenir. İcabı halinde Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü veya ilgili su ve kanalizasyon idaresinin konu hakkında görüşüne başvurulur.

Dere ıslahı çalışmaları

MADDE 33- (1) Büyükşehir Belediyelerinin idari sınırları içerisine girenler de dahil olmak üzere tüm dere ıslahı çalışmaları Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yapılır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Sorumluluk, Yasak Fiiller ve İdari Para Cezaları

Yasak fiiller

MADDE 34- (1) Aşağıdaki fiillerin yapılması yasaktır:

- a) Mevsimlik akışlı olsa dahi akar ve kuru dere yataklarına ve taşkın sahalarına yapı yapmak veya bu yerlerdeki taşkın koruma yapılarına zarar vermek veya bu yerlere taşkın riski oluşturacak herhangi bir türden cisim atmak, bırakmak, temel açmak, hendek kazmak, tarım yapmak,
- b) Derelerin üzerine dere akışını engelleyen köprü, menfez gibi yapılar yapmak ve tespiti halinde halihazırda var olan bu tarz yapıları kaldırmamak,
- c) Mevsimlik akışlı olsa dahi akar ve kuru dere yataklarının üzerini Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün taşkın riskine karşı uygun görüşünü almadan kapatmak,
- d) İdareler tarafından, taşkına karşı, taşkın öncesi, esnası ve sonrasına yönelik alınan tedbirlere uymamak veya aykırı davranmak,

yasaktır.

İdari Para cezaları

Madde 35 – (1) Mevsimlik akışlı olsa dahi akar ve kuru dere yataklarına ve taşkın sahalarına yapı yapan, bu yerlerdeki taşkın koruma yapılarına zarar veren veya bu yerlere taşkın riski yaratacak herhangi bir türden cisim atan, bırakan, ekim ve dikimde bulunan, temel açan, hendek kazan, bina inşaatı yapan, mevsimlik akışlı olsa dahi akar ve kuru dere yataklarının üzerini Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün taşkın riskine karşı uygun görüşünü almadan kapatan veya bu alanlara bir başka şekilde tecavüz eden ya da taşkına sebep olacak bir eylemde bulunan gerçek kişilere 5.000 Türk Lirası, tüzel kişilere 50.000 Türk Lirası idarî para cezası verilir. İdari para cezasını gerektiren eylem için sair mevzuatla daha yüksek idari para cezası uygulanması öngörülmüş ise, daha yüksek olan idari para cezası uygulanır. Yapılan yapılar, kaldırılması ve nakli için gereken masraflar ilgililer tarafından karşılanmak üzere kaldırılır. Bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi halinde bu masraflar, ilgililerden 21/07/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil edilir.

(2) Bu maddenin birinci fıkrası kapsamı dışında kalan, taşkın öncesi, esnası ve sonrası hallerde taşkın riski yaratan, taşkın riskini artıran veya taşkından doğacak zararı artıran eylemler için, fiilin ağırlığına göre gerçek kişilere 3.000 Türk Lirasından 200.000 Türk Lirasına kadar, tüzel kişilere 50.000 Türk Lirasından 500.000 Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir. İdari para cezasını gerektiren eylem için sair mevzuatla daha yüksek idari para cezası uygulanması öngörülmüş ise, daha yüksek olan idari para cezası uygulanır.

(3) Tahsil edilen idari para cezaları genel bütçeye dahil edilir.

(4) Bu maddede belirtilen idarî para cezaları, bu cezaların verilmesini gerektiren fiillerin işlenmesinden itibaren üç yıl içinde birinci tekrarında bir kat, ikinci ve müteakip tekrarında iki kat artırılarak verilir.

(5) Bu maddede belirtilen idarî para cezalarının her takvim yılı başından geçerli olmak üzere güncellenmesi hususunda 30/03/2005 tarihli ve 5236 sayılı Kabahatler Kanununun 17 nci maddesinin yedinci fıkrası uygulanır.

(6) Bu maddede belirtilen idarî para cezası miktarlarını on katına kadar

artırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

(7) Bu maddenin uygulamasında, fiilin adli suç oluşturması halinde, Türk Ceza Kanunu ile diğer kanunların hükümleri saklıdır.

İdari para cezalarında görev ve yetki

MADDE 36- (1) Bu Kanunda öngörülen idarî para cezalarını verme görev ve yetkisi taşkın ile ilgili yapılan aykırılığın görev tanımlarına girmesi durumuna göre valiliklere, kaymakamlıklara, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne, Karayolları Genel Müdürlüğüne, Büyükşehir Belediyelerine, Belediyelere aittir.

İdari para cezalarının verilmesine, uygulanmasına ilişkin esaslar ve idari para cezasına karşı başvurulacak kanun yolları

MADDE 37- (1) Bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde idari para cezalarının verilmesine ilişkin usul ve esaslar açısından 5326 sayılı Kabahatler Kanunu uygulanır.

(2) Bu Kanunda öngörülen idari para cezasına karşı 5326 sayılı Kabahatler Kanunu kapsamında kanun yoluna başvurulabilir.

ALTINCI BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Bu Kanunun uygulanması amacı ile düzenlenecek yönetmelikler

MADDE 38 – (1) Bu Kanunun uygulanması amacı ile yönetmelikler düzenlenir.

Yürürlük

MADDE 39 – (1) Bu Kanun Resmi Gazete’de yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 40 – (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

EK 2. Taşkın Kanunu Taslağının Gerekçesi

Genel Gerekçe

Bu tez kapsamındaki Taşkın Kanunu Taslağının maksadı, taşkın yönetim planlarının hazırlanması, uygulanması ve uygulanmasının denetlenmesi için gerekli zemini hazırlamak ve taşkına ilişkin mer'î mevzuat arasında koordinasyonun sağlanarak taşkına karşı halkın etkin korunmasının teminidir.

Taşkın Kanunu Taslağı, Ülkemizde Su Yönetimi Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan taşkın yönetim planlarının tüm kamu kurum ve kuruluşları tarafından ilgili ve gerekli her türlü çalışmalarında uyulmak ve kullanılmak üzere gereken yasal zemini oluşturacaktır.

Bu Kanun Taslağını hazırlanırken, Ülkemizin taşkın yönetimi açısından güncel ihtiyaçları göz önünde bulundurulmuş ve bu doğrultuda mer'î taşkın mevzuatı değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda yapılan yasal boşluk analizi sonucu belirlenen ihtiyaçlar kanun taslağına eklenmiştir.

Bu kanun taslağının hazırlanması esnasında göze çarpan husus, Ülkemiz mevzuatı kapsamında taşkın gibi bir doğal afet öncesinde, esnasında ve sonrasında yapılması gereken çalışmaların ve sorumlulukların çeşitli mevzuat hükümleri ile düzenlenmiş olduğudur. Mevzuat sistemimizde asıl eksiklik taşkın konusundaki birçok mevzuat arasındaki koordinasyonun sağlanması ve ülkemiz için yeni bir kavram olan taşkın yönetim planlarının bu mevzuat bütününe temel eksenine oturtulmasıdır.

Bu kanun taslağı çalışmasında, Su Yönetimi Genel Müdürlüğünün hazırlamış olduğu “Taşkın Yönetim Planlarının Hazırlanması, Uygulanması ve İzlenmesi Hakkında Yönetmelik” den büyük ölçüde esinlenilmiştir.

Diğer yandan, taşkın yönetimi konusunda uluslararası standartların göz önüne alınmasının Ülkemiz menfaatine olacağı düşünülerek 2007/60/EC sayılı “Taşkın Risklerinin Değerlendirilmesi ve Yönetimi Direktifi” de değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Taşkın Yönetim Kanunu Taslağının Maddeler İtibarıyla Gerekçesi

MADDE 1- Taslağın 1 inci maddesinde ön plana çıkarılan en önemli konular

insan hayatı ve sağlığı, toprak, evre, kültürel miras, sosyal ve ekonomik faaliyetlerdir. Bu hususlar 2007/60/EC sayılı ‘‘Taşkın Risklerinin Değerlendirilmesi ve Yönetimi Direktifi’’ ile de uyumluluk göstermektedir. Ayrıca, bu maddede (ilerleyen birçok maddede olduğu gibi) Su Yönetimi Genel Müdürlüğünün hazırlamış olduğu ‘‘Taşkın Yönetim Planlarının Hazırlanması, Uygulanması Ve İzlenmesi Hakkında Yönetmelik’’ten büyük lde esinlenilmiş olmakla birlikte gözetilmesi gereken uluslararası uygulamalar da dikkate alınarak madde oluşturulmuştur.

MADDE 2- Bu madde, kanun taslağının kapsamını aklamaktadır.

Bu maddenin esinlendiği ‘‘Taşkın Yönetim Planlarının Hazırlanması, Uygulanması ve İzlenmesi Hakkında Yönetmeliğin’’ 2 nci maddesinden farklı olarak, mevzuat sistemimizde ihtiyaç olan mevzuat arasındaki uyumlu işlemeye ilişkin koordinasyon ve etkin uygulamanın sağlanması için çok gerekli olan denetleme hususu da madde kapsamına alınmıştır.

MADDE 3- Bir kanunun uygulanmasında kavram kargaşası yaratmamak ve olgular arasında bağlantı kurmak önemlidir. Bu şekilde kanunu uygulanmasında doğru bir yol izlemek ve etkinlik sağlamak mümkündür. Açıklanan maksatla bu maddede, eldeki kanun taslağındaki terminolojik ifadelerin anlamlarına yer verilmiştir.

MADDE 4 - Bir kanunun uygulanmasında o kanunun metni kadar aynı zamanda ruhuna da bakılır. Bir kanunun ruhu o kanun ile ulaşılmak istenen idealler ve ilkelerdir. Kanunun ruhu, ilkelerin kanun metninde açıkça yer almaması halinde yoruma dayalı olarak tespit edilir. İlkelere ilişkin madde kanun taslağı metnine konarak kanunun ruhuna uygun yorumlar ve işlemlere ulaşılmasında kolaylık amaçlanmıştır.

MADDE 5- Bu maddede, taşkın yönetim planlarının maksadı açıklanmıştır. Bu maksat, havzaları memba ve mansap bütünlüğü içerisinde, yani; bir bütün olarak havza bazında ele alıp taşkın riskini bertaraf edecek tedbirlerin belirlenmesidir. Bu kanun taslağının en temel unsurlarından biri olan taşkın yönetim planlarının maksadının somut şekilde bir kanun maddesi halinde tespit edilmesi müteakiben yapılacak işlerin de birbirleriyle daha tutarlı hale gelmesini sağlayacaktır.

MADDE 6- Bu maddenin maksadı, taşkın yönetim planlarının içeriğinin

açıkça ortaya konmasıdır. Taşkın yönetim planları Su Yönetimi Genel Müdürlüğü tarafından hazırlandıktan sonra tüm sorumlu ve ilgili kurum ve kuruluşlarla ve paydaşlarla paylaşılmaktadır. Bu sebeple bütün bu kurum ve kuruluşlar tarafından taşkın yönetim planlarının içeriğinin ne olduğunun tam olarak anlaşılması ve sabit bir şekle oturtulması, bu planların uygulanması açısından önemlidir.

MADDE 7- Taşkın yönetim planlarının hazırlanması süresince uyulacak olan esaslar ve taşkın yönetim planlarının yapılmasında dikkate alınacak hususlar açıklanmıştır. Yine bu bölümde taşkın yönetim planlarının hazırlanması sırasında ihtiyaç duyulacak verilerin elde edilmesi konusunda kurum ve kuruluşlar arasında düzenlemeler getirilmiştir. Planların güncel tutulması ve çevresel hedeflerle uyum konularına da değinilmiştir.

MADDE 8- Bu madde ile öncelikle taşkın yönetim planlarının yürürlüğe girme şekli düzenlenmiştir. Taşkın yönetim planlarının yürürlüğe girmesi için Bakanlar Kurulu onayının getirilmesinin nedeni, bu planların pek çok bakanlığı ilgilendirecek kapsamda olması ve genel olarak tüm ülkeyi ciddi şekilde etkileyecek taşkın doğal afetine karşı hazırlanmasıdır.

Maddenin devam eden bendlerinde, taşkın yönetim planlarının ilgili yerlere nasıl bildirileceği düzenlenmiştir.

Bu madde ile Havza Yönetim Heyetlerinin koordinasyon görevi vurgulanmıştır. Koordinasyonun sağlanması, taşkın doğal afeti ile mücadelede en önemli faktörlerden biridir.

Bu madde kapsamında ayrıca, taşkın tehlike haritaları, taşkın risk haritaları ve taşkın yönetim planları göre kendisine görev düşen birimlerin yol haritaları ve uygulama planları hazırlaması, böylelikle her birimin kendisini bu planları uygulamak bakımından hazırlayarak bu planların hayata geçirilmesini sağlayacaktır.

MADDE 9- Bu madde de taşkın yönetim planlarının uygulanmasına yöneliktir. Taşkın yönetim planlarının taşkına ilişkin her türlü strateji, plan ve projenin hazırlanmasında, güncellenmesinde ve uygulanmasında esas alınmasının hukuki dayanağı oluşturulmuştur.

Taşkın Yönetim Planlarına ilişkin faaliyetlerin ulusal düzeyde koordinasyonun sağlanmasının, konunun önemine binaen Su Yönetimi Koordinasyon Kurulu tarafından sağlanması düzenlenmiştir.

MADDE 10- Taşkın yönetim planları ve bu planlarda belirtilen tedbirlerin gereği şekilde uygulanmasının denetlenmesi Su Yönetimi Koordinasyon Kurulu ve Havza Yönetim Heyetlerinin sorumluluğuna bırakılmıştır. Taşkın yönetim planlarının uygulanmasının denetlenmesinin bu üst yapılar tarafından denetlenmesi uygun olacaktır.

MADDE 11- Bu kanun taslağı ile taşkın yönetim planlarının uygulanması ve uygulamasının denetlenmesi görev ve yetkisi Su Yönetimi Koordinasyon Kurulu ve Havza Yönetim Heyetlerine verilmiştir.

Elbette bu madde, her birimin kendi içindeki denetimini veya alt birimlerine ilişkin denetimini etkilememektedir.

Denetleme görev ve yetkilerinin titizlikle düzenlenme sebebi; kurallara uyulmasının yaptırımlarla sağlanmasıdır. Denetleme hükümleri ile taşkın yönetim planlarının uygulanmasının temini, böylelikle can, mal ve ekonomik-kültürel varlıkların zarar görmesini önlemektir.

1982 Anayasası'nın 123 üncü Maddesinin birinci fıkrası şu şekildedir: "Madde 123 – İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir."

Anayasa'nın yukarıya alınan ilkesi, aşağıdaki şekilde açıklanabilir:

"Kanuni idare (= yasal yönetim) ilkesi

Hukuk Devleti ilkesinin bir başka gereği de, kanuni idare ilkesinin benimsenmiş olmasıdır.

Kanuni idare ilkesi, en geniş anlamıyla, İdareye ve faaliyetlerine kanunun egemen olmasıdır. Anayasanın 8 inci maddesinde yer alan "Yürütme yetkisi ve görevi, ... kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir" kuralı ile Anayasanın 123 üncü maddesinde yer alan "İdare, ... kuruluş ve görevleriyle kanunla düzenlenir" kuralı kanuni idare ilkesinin birer ifadesidir.

Kanuni idare ilkesinin belli başlı üç boyutu bulunmaktadır:

a. Kanuna saygı ilkesi: İdare, üstlendiği görevleri yerine getirirken yürürlükteki kanunlara ve kanunlara eşit öteki hukuk kaynaklarına uygun davranmak zorundadır. Anayasanın 8 inci maddesinde yer alan kural, kanuna saygı ilkesini belirtmektedir.

b. İdarenin kuruluş ve teşkilatlanmasında asli yetki yasama organına aittir. Hiçbir idarî kuruluş kendiliğinden var olmayıp, her idari kuruluş varlığını

kanunlardan alır (AY. md.113/1, 123/1-3). İdarenin kuruluş ve teşkilatlanmasında asli yetkinin yasama organına ait olması, tekçi devlet ve idarenin bütünlüğü ilkelerinin doğal bir sonucudur. Ancak 1982 Anayasası bu kuralın bir istisnasını öngörmüş bulunmaktadır. Anayasanın 107 nci maddesine göre, bir idari kuruluş olduğu kuşkusuz olan Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliğinin kuruluşu, teşkilatı, vs. kanunla değil ve fakat bir idari işlem olan Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile düzenlenir.

c. Kanuni dayanak ilkesi: İdare belli konularda faaliyette bulunabilmek için mutlaka kanuni bir yetkiye sahip olmalıdır. Kanuni yetki isteyen konu ve faaliyetlerin hangileri olduğu, ilgili Anayasa kurallarına bakılarak belirlenir.

Yürütmeyi "kanunlar çerçevesinde" yerine getirilen bir görev olarak tanımlayan (md. 6) ve "İdare ... kanunla düzenlenir" (md. 112/2) kuralını koyan 1961 Anayasası döneminde, kanun olmayan yerde İdarenin de olamayacağı ve dolayısıyla İdarenin herhangi davranışta bulunabilmesi için mutlaka kanuni bir yetkiye sahip olması gerektiği görüşü egemendi. Ancak 1961 Anayasasının bu kurallarına rağmen, Danıştay bazı hallerde, Yürütme ve İdarenin kanuni bir yetki olmadan dahi, kamu yararının gerektirdiği hallerde, harekete geçebileceğini kabul etmekteydi.

Yürütmeyi hem yetki ve hem de görev olarak tanımlayan 1982 Anayasasına göre, İdare her türlü faaliyette bulunabilmek için kanuni bir yetkiye muhtaç mıdır? Yoksa böyle bir yetki olmadan da bazı faaliyetlerde bulunabilir mi?

Bir defa, Anayasanın 13 üncü maddesine göre temel hak ve özgürlükler kanunla sınırlanabileceğinden, İdarenin kanundan bir yetki almadıkça temel hak ve özgürlüklere dokunan bir davranışta bulunması düşünülemez. Dolayısıyla kolluk faaliyetleri kanuni yetki gerektiren idari faaliyetlerdir. Aynı şekilde Anayasanın 73 üncü maddesine göre vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulacağından, İdarenin kanuni bir yetki olmadan vergi salması düşünülmez.

Ama İdarenin temel hak ve özgürlüklere dokunan faaliyetleri dışındaki faaliyetleri için de kanuni bir yetkinin varlığı gerekli midir?

Anayasanın 123 üncü maddesinin birinci fıkrasında "İdare, kuruluş ve görevleriyle ... kanunla düzenlenir" denmektedir. Ayrıca merkezi İdare tarafından tüm ülke düzeyinde yürütülen milli kamu hizmetlerinin örgütlenme biçimleri olan bakanlıkların görev ve yetkilerinin kanunla düzenlenmesi belirtildikten başka (AY.

md. 113/1), mahalli idarelerin görev ve yetkilerinin de kanunla düzenleneceği (AY. md. 127/2) öngörülmüştür. Nihayet belli bir hizmetin görülmesi için oluşturulan kamu tüzel kişilerinden Anayasada sayılanlarının (örneğin md. 133, 134) görev ve yetkilerinin kanunla düzenlenmesi öngörülmüştür. Bu Anayasa kuralları karşısında, 1982 Anayasasına göre de İdarenin faaliyette bulunabilmesi için kanundan bir yetki alması gerektiği söylenebilir. Bu nedenle, 1982 Anayasasının Yürütmeyi hem yetki ve hem de görev olarak tanımlamış olması, kural olarak Yürütme ve İdarenin kanuni bir yetki olmadan da hareket edebilecekleri bir faaliyet alanının olduğu anlamına gelemez. Kural olarak diyoruz; çünkü 1982 Anayasası bu kuralın bazı istisnalarını açıkça göstermiştir. Nitekim Anayasanın 121 inci maddesinin 3 üncü fıkrasına ve 122 nci maddesinin 3 üncü fıkrasına göre, olağanüstü hallerde ve sıkı yönetim halinde, Cumhurbaşkanının başkanlığında toplanarak Bakanlar Kurulu, herhangi bir yetki kanununa gerek olmaksızın, olağanüstü hal ve sıkı yönetimin gerekli kıldığı konularda kanun hükmünde kararnameler çıkarabilir. Dolayısıyla istisnai de olsa, 1982 Anayasası İdarenin kanuni bir yetki olmadan düzenleme ve faaliyetlerde bulunabilmesini mümkün kılmaktadır. 1961 Anayasasında "görev" olarak belirtilmiş bulunan Yürütmenin 1982 Anayasasında "görev ve yetki" olarak nitelendirilmiş olmasının anlamı da bu olmak gerekir.

Kanuni idare ilkesini incelerken açıklığa kavuşturulması gereken bir başka sorun da, kanunun idareyi düzenlemesinin kapsamının ne olacağıdır. Kanun İdareyi ve idari faaliyetleri tüm ayrıntılarına kadar düzenlemek zorunda mıdır? Yoksa konuya ilişkin asli kuralları koyduktan sonra, tali diyebileceğimiz (örneğin tekniğe, yer ve zamana göre ayarlanması ve değiştirilmesi gereken) konuları düzenlemek üzere İdareyi serbest bırakabilir mi?

Bir defa hemen belirtmek gerekir ki, pozitif Anayasa Hukukumuzda göre, kanun koyucunun hukuken düzenleyemeyeceği hiçbir alan yoktur. Kanun koyucu, her alanda olduğu gibi idari faaliyetler alanında da Anayasaya aykırı olmamak koşulu ile düzenlemeler yapabilme iktidarına sahiptir. Bu nedenle, kanun koyucu İdarenin faaliyetlerini tüm ayrıntılarına kadar düzenleme ve İdareyi tamamen bağlama yetkisine Anayasa açısından sahiptir. Bu anlamda kanun koyucunun yetkisinin bir sınırı, 1982 Anayasasına göre de yoktur.

Bununla beraber, kanun koyucu İdarenin faaliyetlerini tüm ayrıntıları ile

düzenleme yetkisine hukuken sahip olsa bile, bunları tüm ayrıntıları ile fiilen düzenleyemez. Zira idari faaliyetlerin günden güne arttığı, karmaşık biçimler aldığı, teknik bilgi ve uzmanlıkları gerektirdiği modern toplumlarda İdarenin faaliyetlerinin kanun koyucu tarafından tüm ayrıntıları ile düzenlenmesi düşünülemez. Bir an için, kanun koyucunun idari faaliyetleri en ince noktalarına kadar düzenlemesinin Hukuk Devleti ilkesi açısından zorunlu olduğunu ve İdareye bu konuda bir serbesti tanınmayacağını düşünelim. Bu takdirde idari faaliyetleri düzenleyen pek çok kanunun uygulanması mümkün olmayacak ve İdare de, belli bir davranışta bulunması zorunlu olsa bile, yetkisi olmadığı için davranışta bulunamayacaktır. Çünkü kanun koyucunun İdarenin faaliyetlerini önceden tüm ayrıntıları ile tesbit edip düzenlemesi mümkün değildir. Ayrıca kanun koyucu, idari faaliyetleri tüm ayrıntıları ile düzenleme iddiası ile yola çıkıp İdareye herhangi bir serbesti tanımamakla, kanunları süratle değişen koşullara uydurabilmek için sık sık değiştirmek zorunda kalacaktır. Bu ise, Yasama Organının yapısı dolayısıyla yavaş işlemesi sonucu belli bir gecikme ile mümkün olacak, İdare de değişen koşulların gerektirdiği önlemleri gecikerek alabilecek ve dolayısıyla İdarenin işleyişi ağırlaşacak ve aksayacaktır. Tüm bu nedenlerle, kanun koyucunun idari faaliyetleri tüm ayrıntıları ile düzenleme yerine, onlara belli bir çerçeve çizmesi ve bu çerçeve dahilinde İdareyi serbest bırakması, İdareye takdir yetkisi vermesi Hukuk Devleti ilkesini zedelemeyecektir.” (Günday, 2015, s.42-45)

Bu açıdan değerlendirildiğinde bu kurul ve heyetler idare olarak değerlendirilmiş ve taşkın yönetim planları açısından görevlendirmelerinin kanun ile yapılmasının uygun olacağı düşünülmüştür.

MADDE 12- 13 üncü madde için yapılan açıklamalar ilkesel olarak bu madde için de geçerli olmakla birlikte tekrardan kaçınmak için burada yeniden yazılmamıştır. Öte yandan, 14 üncü madde için ayrıca belirtilmesi gereken husus, havza yönetim heyetlerinin havza bazındaki işler hakkında yetkili ve görevli olması sonucunda görevleri de havza bazlı gözetilerek bu madde kapsamında düzenlenmiştir.

“Genel Hükümler” Bölümü İle İlgili Açıklamalar

Taşkınların yönetilmesi son derece kapsamlı bir konu olup, taşkınlarla mücadele ve gerekli tedbirlerin alınması, taşkınların yönetilmesi ve taşkın sonrası iyileştirme faaliyetleri birçok kurum ve kuruluşun mevzuatı ile düzenlenmiştir. Ancak, bu mevzuat, kimi zaman insan sağlığı, kimi zaman afete uğrayanlara yapılması gereken sosyal, ekonomik ve insani yardımlar, kimi zaman hakkı olmayan yerlere tecavüzün önlenmesi gibi doğrudan taşkına özgülenmemiş başlıklar altında düzenlendiğinden, yasal zeminde bu ilgili mevzuatın uygulanmasında taşkın yönetim planlarının ve taşkın mevzuatının da göz önünde tutulacağı belirtilmesi, mevzuat sistemi ve kurumlar arasındaki koordinasyonun daha somut hale getirilmesi ve daha işlevsel kılınması açısından gereklidir. Açıklanan nedenle, bu kanun taslağında, bir kısım mevzuatın uygulanması esnasında bu kanun taslağının ve/veya taşkın yönetim planlarının göz önüne alınacağı açıkça belirtilmiştir. Bu sayede taşkın hususundaki mevzuat arasında eşgüdüm sağlanmıştır.

“Genel Hükümler” başlığı altında atıf yapılan mevzuatta, bu tez kapsamındaki kanun taslağı ile herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. “Genel Hükümler” başlığı altında atıf yapılan mevzuatta sadece ilgili maddelerin belirtilmesi öngörülmüştür. Bunun nedeni şudur: atıf yapılarak, uygulanması esnasında taşkın olgusunun gözetilmesi belirtilen mevzuat farklı disiplinleri ilgilendiren birçok konuya ilişkindir. Tıpkı taşkın planlarının hazırlanmasındaki teknik konuların Su Yönetimi Genel Müdürlüğü tarafından bilinmesi gibi, ilgili mevzuatın uygulayıcıları da kendi uygulama alanlarında uzmandırlar. Bu nedenle kendi teknik bilgileri dahilinde kendi teknik görevlerini yapan kamu kurum ve kuruluşları ve ilgili kişilerin, görevlerini yerine getirirken taşkın olgusunu nasıl gözetmeleri gerektiği, ilgili kurum, kuruluş ve kişinin görevine özel teknik çalışması ile ortaya çıkacaktır. Bu nedenle, “Genel Hükümler” kısmında, taşkın koruma planlarının her bir ilgili kanun açısından nasıl uygulanacağı konusunda ayrıntılı düzenlemeler yerine genel hükümler kullanılmıştır.

MADDE 13- 04/04/1990 tarihli ve 3621 sayılı Kıyı Kanununun, akarsu kıyıları gibi taşkın ihtimali olan yerlere ilişkin düzenlemeler getirmektedir. Bu nedenle bu Kanun’un uygulanmasında Taşkın Yönetim planlarının göz önüne alınması

gerekliliği bulunmaktadır.

MADDE 14- 04/12/1984 tarihli ve 3091 sayılı Taşınmaz Mal Zilyedliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanunun amacı ve kapsamı 1 nci maddesinde açıklanmıştır. Buna göre, gerçek veya tüzelkişilerin zilyedliğinde bulunan taşınmazlara yapılan tecavüz ve müdahalelerin yanı sıra, taşkın konusunun merkezini oluşturan akarsu yataklarına tecavüz ve müdahalelerin önlenmesi konusu da “Devlete ait veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan sahihsiz yerlere veya menfaati umuma ait olan taşınmaz mallar” tanımı uyarınca, bu Kanun kapsamında düşünülebilir. Ancak, taşkın hususu bu konuda açıkça düzenlenmediği için boşluk, bu tez kapsamındaki kanun taslağı ile doldurulmuştur.

MADDE 15- 10/07/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununda Büyükşehir Belediyelerinin yerleşim yerlerini planlamak gibi görev ve yetkilerine yer verilmiştir. Bu görevlerin yerine getirilmesi şekli, taşkın doğal afetini engelleyebileceği gibi, bu doğal afete sebep de olabilir veya bu doğal afet öncesinde ve sonrasında alınacak tedbirleri olumlu ya da olumsuz şekilde etkileyebilir. Bu nedenle, bu tez kapsamındaki kanun taslağına bu madde eklenmiştir.

MADDE 16- 03/07/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununda, Belediyelerin yerleşim yerlerini planlamak gibi görev ve yetkilerine yer verilmiştir. Bu görevlerin yerine getirilmesi şekli, taşkın doğal afetini engelleyebileceği gibi, bu doğal afete sebep de olabilir veya bu doğal afet öncesinde ve sonrasında alınacak tedbirleri olumlu ya da olumsuz şekilde etkileyebilir. Bu nedenle, bu tez kapsamındaki kanun taslağına bu madde eklenmiştir.

MADDE 17- 09/08/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanununun amacı, özetle, çevresel dengeleri korumak, çevre kirliliğinin oluşumunu önlemek, kirlenme olayının ortaya çıkmasından sonra bu durumun etkilerini azaltmak, denetim altına almak gibi konulardır.

Taşkın afeti nedeni ile çeşitli tesislerden insana ve doğaya zararlı atıklar çevreye yayılabilmekte ve ciddi zararlara sebep olabilmektedir. Dolayısı ile taşkın bu yönü ile 2872 sayılı Kanun ile ilişkilidir.

Açıklanan nedenler ile ve konunun önemine binaen taşkın nedeni ile ortaya çıkacak çevre kirliliğinin oluşumundan önce önlenmesi ve oluşumunu müteakip meydana gelen kirliliğın kontrol altına alınması ve giderilmesi gerekliliği Kanunda

açıkça yer almalıdır. Bu tez kapsamında hazırlanan Taşkın Kanunu Taslağına açıklanan nedenle bu madde eklenmiştir.

MADDE 18- Bu maddede, taşkın doğal afeti nedeni ile doğabilecek kusursuz ve kusurlu sorumluluk hali düzenlenmiştir.

Tehlikeli maddeler/işler ile uğraşan kişi veya kuruluşlar, kusurları olmasa da uğraştıkları iş nedeni ile doğan zarardan sorumludurlar. Bu, hukukumuzdaki kusursuz sorumluluk hallerinden biridir. Bu madde kapsamında, örneğin, zehirli madde ile üretim yapan bir fabrikadaki zehirli/kimyasal maddenin taşkın sonucunda çevredeki tarlalara yayılarak zarar vermesi halinde, fabrika sahibi kusuru olmasa dahi zararı tazmin edecektir.

Maddenin ikinci fıkrasında ise kusurlu sorumluluk hali düzenlenmiştir. Bu fıkraya göre, zarar verici cismin/maddenin maliki ya da zilyedi, taşkın sonucu oluşan zarardan kusuru kapsamında sorumlu tutulacaktır. Örneğin, inşaat molozlarını yığmaması gereken yere yığarak kusurlu davranan inşaat sahibi, molozların zehirli özelliği olmamasına rağmen, taşkın sonucunda bu molozların çevre tarlalara verdiği zarardan sorumlu tutulacaktır.

MADDE 19- 16/05/2012 tarihli ve 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanunun, afet riski altındaki alanların sağlıklı ve güvenli yaşama uygun hale getirilmesini amaçlarından biri kılmıştır. Açıklanan nedenle, 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanunun uygulanması ile görevli her seviyeden birimlerin, 6306 sayılı Kanun ile verilen görevlerini yerine getirirken taşkın tehlike haritalarına, taşkın risk haritalarına ve taşkın yönetim planlarına uygun olarak çalışmalarını ve düzenlemelerini bu harita ve planlara doğrultusunda gerçekleştirmeleri gerekir.

MADDE 20- 23/07/1995 tarihli ve 4123 sayılı Tabii Afet Nedeniyle Meydana Gelen Hasar ve Tahribata İlişkin Hizmetlerin Yürütülmesine Dair Kanun, tabii afetlerde zarar gören vatandaşlara konutları, işyerleri, yiyecek, giyecek, barınma yönlerinden verilecek destekleri düzenlediğinden hayati öneme sahiptir. Bu bakımdan, taşkın durumunun da bu kanun kapsamında gözetilmesine ilişkin kanun maddesi gerekli görülmüştür.

MADDE 21- 03/07/2005 tarihli ve 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu, “arazi kullanım planları” ve benzeri konulardaki bir kısım

düzenlemeleri kapsadığı için taşkın olgusunun da bu kanunun uygulanmasında gözetilmesi gerektiği için bu madde kanun taslağına eklenmiştir.

MADDE 22- Bütün taşkın koruma tesislerinin yapımı sırasında taşkın yönetim planlarının dikkate alınması son derece önemlidir. Böylelikle bu çalışmaların etkinliği arttırılacaktır. Bu maksatla bu madde tasarıya eklenmiştir.

MADDE 23- Her türlü kültürel varlığımızın taşkına karşı korunması zaruridir. Kültürel mirasımızın kaybolmasının önlenmesi için bu madde eklenmiştir.

MADDE 24- Taşkın yönetiminde en önemli hususlardan birisi bilgiye ve veriye ulaşabilmektir. Bu açıdan AFAD'ın dış ülkelerde yaşanan afetler ile ilgili dış ülkelere ve uluslararası kuruluşlardan topladığı bilgilerin kullanılması sınıraşan nehir havzalarında yapılacak çalışmalar açısından önemlidir. Bu nedenle bu madde taslağına eklenmiştir.

MADDE 25- Sigortacılık ve reasürans işlemleri taşkınlar için de düzgün bir biçimde uygulanmalı ve bu hususun doğrudan doğruya kanun maddesi olarak düzenlenmesinin önemi düşünülmüştür.

MADDE 26- Karayolları ve her türlü karayolu yapısının taşkınlarla sebebiyet vermemesi ve güvenli bir şekilde kullanılabilmesi açısından taşkın riski ve taşkın yönetim planları 25/06/2010 tarihli ve 6001 sayılı Karayolları Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun uygulanması sırasında gözetilmelidir.

MADDE 27- Taşkın riski taşıyan yerlerde gecekonduların yapıları sıklıkla rastlanan bir durumdur. Bu nedenle bu alanların ıslahı yapılırken taşkın riski ve taşkın yönetim planları dikkate alınmalıdır. Toplu konut çalışmaları açısından da taşkın riski ve taşkın yönetim planları dikkat edilmesi gereken hususlardır.

MADDE 28- 03/05/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu imar işlerini düzenlediğinden taşkın olgusu ile yakından ilgilidir. Bu nedenle bu madde taslağına eklenmiştir.

MADDE 29- 21/06/1987 tarihli ve 3402 sayılı Kadastro Kanunu ülkemizin taşınmaz mallarının, arazisinin sınırlarının, ülke koordinat sistemine göre arazi ve harita üzerinde belirterek hukuki durumlarını tespit etmek suretiyle 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun öngördüğü tapu sicilini kurmak, mekânsal bilgi sisteminin alt yapısını oluşturmayı amaçlamaktadır. Yani, dere yataklarının belirlenmesi gibi taşkın ile doğrudan ilgili konulara ilişkindir. Bu

nedenle kanun taslağına bu madde de eklenmiştir.

MADDE 30- Akar ve kuru dere yataklarından, taşkın sahalarından izinsiz kum, çakıl ve benzeri maddeler alınması ciddi olumsuz sonuçlar doğurduğu için, bu tez kapsamındaki Taşkın Kanunu Taslağında, bu maddelerin istihsaline izine bağlanarak “Kum Çakıl Ve Benzeri Maddelerin Alınması, İşletilmesi ve Kontrolü Yönetmeliğinin” uygulanmasında taşkın yönetim planlarının ve henüz bu planların hazırlanmadığı yerlerde DSİ Genel Müdürlüğü’nün uygun görüşünün gözetilmesi hükmü getirilmiştir.

MADDE 31- Günümüzde petrol, kanalizasyon ve benzeri ihtiyaçlar için boru hatları döşenmesi kaçınılmaz bir haldir. Bu nedenle güncel kanunda akarsu yataklarından geçebilecek boru hatlarıyla ilgili düzenlemeler ve hükümler getirilmiştir.

MADDE 32- Bu madde ile binaların taban kotları ve bodrum katlar hususunda gerekli olan düzenlemeler yapılmıştır. Ülkemiz açısından ciddi bir sorun teşkil eden bu konunun kanun seviyesinde değerlendirilmesi önemlidir.

MADDE 33- Bu madde ile Büyükşehir Belediyeleri ve Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü arasındaki dere ıslahı açısından oluşmuş olan yetki karmaşası düzenlenmiştir.

MADDE 34- Bu maddede akarsu yatağı kavramı geçmesinden dolayı bu kavramın hukuki olarak irdelenmesi konusu önem kazanmıştır.

Taşkın akarsuyun çeşitli sebeplerle yatağından taşarak insanlara can kaybı yaşatan, sosyal, ekonomik, kültürel bakımlardan zarar veren bir olaydır. Bu açıdan akarsu yataklarının hukuki açıdan durumunun ve kişilerin hüküm ve tasarrufu altında olup olmadığının irdelenmesi de önem kazanmaktadır. Akarsu yatakları, aşağıdaki Yargıtay kararında da belirtildiği üzere; “Türk Medeni Kanununun 715 (Eski 641 maddesi) ve 3402 Sayılı Kadastro Yasasının 16/c maddeleri hükümleri gereği kamu malı niteliğinde, özel mülkiyete konu olamayacak ve tescile tabi olmayan yerlerdendir.” Yani, bu yerler, Devlet Hazinesi dahil hiçbir gerçek veya tüzel kişinin özel mülkiyetine tabi olamaz ve tapu siciline tescil edilemez. Buralara özel mülkiyet dahilinde yapı yapılamaz. Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü’nün çalışmalarında bu hususa vurgu yapılmıştır. (Hayta, 2013)

Bu noktada, taşkın konusunun teması olan “akarsu yatağı” kavramının hukuki

durumuna değinmek yerinde olacaktır.

“Sahipsiz mallar ayrıca bir tahsise gerek olmaksızın, doğal niteliklerinin bir sonucu olarak doğrudan doğruya kamunun ortak kullanılmasına açık bulunan mallardır. Örneğin, kayalar, tepeler, dağlar gibi tarıma elverişli olmayan yerler, buralardan çıkan kaynaklar, genel sular (MK 715 md) Anayasanın 168 inci maddesinde ... belirtildiği üzere doğal servet ve kaynaklar Devlet’in hüküm ve tasarrufu altında olup sahipsiz mallardandır. MK 715/1’de, sahipsiz yerlerin Devlet’in hüküm ve tasarrufu altında bulunduğu hükme bağlanmıştır. Bununla beraber, MK 715/II’de “aksi ispatlanmadıkça, yararı kamuya ait sular ile kayalar, tepeler, dağlar, buzullar gibi tarıma elverişli olmayan yerler ve bunlardan çıkan kaynaklar kimsenin mülkiyetinde değildir ve hiçbir şekilde özel mülkiyete konu olamaz.” denilmek sureti ile, bir yandan söz konusu yerlerde özel mülkiyetin bulunmadığına ilişkin bir karine konmuş ve bunun aksinin ispatına imkan tanınmış, öte yandan da bu tür yerlerin, özel mülkiyet konusu malların kazanılmasını sağlayan yollardan yararlanılarak özel mülkiyet konusu yapılması yasaklanmıştır. Nitekim, MK 715/III’te, “sahipsiz yerler ile yararı kamuya ait malların kazanılması, bakımı, korunması, işletilmesi ve kullanılması özel kanun hükümlerine tabidir.” Hükümüne yer verilmiştir.” (Sirmen, 2015, s.18-19)

Yukardaki bahse konu Yargıtay ilamı aşağıya alınmıştır.

“Yargıtay I. Hukuk Dairesi 2005/1703 E., 2005/6037 K.

*DERE YATAĞI
KAMU MALLARI
TAPU İPTAL VE TESCİL DAVASI
"İçtihat Metni"*

*T.C
Y A R G I T A Y
I. HUKUK DAİRESİ
Sayı:
Esas 2005 Karar
1703 6037
YARGITAY İLAMI*

*Mahkemesi : A. 27. Asliye H. H.
Tarihi : 27.4.2004*

Nosu : 39-200

Davacı : Hazine

Davalı : Büyükşehir Belediye Başkanlığı v.s.

Üçüncü Şahıs :

Taraflar arasında görülen davada;

Davacı Hazine, Ş. Dere yatağının kadastro çalışmaları sırasında tespit dışı bırakıldığını, üstünün kapatılarak 990 m2 lik kısmının imar uygulaması sonucu özel mülkiyete konu edildiğini, dere yatağının devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerlerden olduğunu, özel mülkiyete konu olamayacağını ileri sürerek, davalı yerin dere yatağından ihdas edildiğinin ve mülkiyetinin Hazineye aidiyetinin tespiti ile 990 m2'den gelen davalılara ait payların yolsuz tescil nedeniyle tapu kayıtlarının iptali ile tescil dışı bırakılmasına karar verilmesini istemiştir.

Bir kısım davalılar, idari işlem iptal edilmediği sürece imar uygulamasının geçerliliğini koruyacağı ve tapu iptal tescil davasına konu olamayacağını belirterek davanın reddini savunmuşlardır.

Mahkemece; dere yatağının devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerlerden olduğu, özel mülkiyete konu olamayacağı gerekçesiyle; Fen bilirkişinin 14/05/2001 tarihli raporunda; 9897 ada, 16, 17, 18, 19 ve 20 parsellerde yer alan krokide yeşil ile renklendirilen alanın Şarлак dere yatağı olduğunun tespitine, 9897 ada 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 ve 12 parseller içerisinde kalan imar çalışmaları sırasında bu parsellerle şuyulandırılan Ş Dere yatağının, bu parsellerin yeniden imar görmesi ile gittiği parsellerdeki 990 m2 den gelen payların davalılara ait tapu kayıtlarından iptali ile bu payların dere yatağı olarak Hazine adına tesciline karar verilmiştir.

Karar, davalılar tarafından süresinde temyiz edilmiş olmakla, Tetkik Hakimi raporu okundu, düşüncesi alındı. Dosya incelendi, gereği görüşülüp, düşünüldü :

-KARAR-

Dava, tapu iptal ve terkin isteklerine ilişkindir.

Dosya içeriğinden ve toplanan delillerden; Ş. Dere yatağının kadastro çalışmaları sırasında tespit dışı bırakıldığı, daha sonra 2981 Sayılı Yasa uyarınca 990 m2 lik kısmının üstü kapatılarak, imar şuyulandırılması sonucu özel mülkiyete konu edildiği, 9897 ada 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 16, 17, 18, 19, 20 sayılı imar parselleri oluşturulduğu anlaşılmaktadır.

Davacı Hazine, anılan imar parsellerinin kısmen, halen aktif dere yatağında bulunduğunu, bu yerlerde özel mülkiyete konu olamayacağını ileri sürerek, taşınmazların dere yatağına isabet eden bölümlerinin tapusunun iptalini ve sicilden terkinini istemiştir.

Gerçektende yerinde son kez yapılan keşif sonucu düzenlenen bilirkişi rapor ve krokileri ile tespitlerden 9897 ada 16, 17, 18, 19, 20 parsellerin bir bölümünün üzeri kapanmakla birlikte halen aktif olan Şarлак Deresinden oluştuğu anlaşılmaktadır.

Aktif dere yatakları, Türk Medeni Kanununun 715 (Eski 641 maddesi) ve 3402 Sayılı Kadastro Yasasının 16/c maddeleri hükümleri gereği kamu malı niteliğinde, özel mülkiyete konu olamayacak ve tescile tabi olmayan yerlerdendir.

Bu nitelikteki taşınmazlarda her ne surette olursa olsun sicil oluşturulması olanaksızdır. Oluşan sicil kayıtlarına da değer verme olanağı yoktur. Anılan taşınmazlarda imar uygulamaları yapılmış olması da taşınmazların değinilen nitelikleri bakımından yapılan idari işlemlere değer verilmesine neden teşkil etmez. Diğer bir anlatımla bu taşınmazlar hakkındaki idari işlemler de yok hükmündedir.

Esasen açıklanan hususlar mahkemenin de kabulündedir. Öyle ise davaya konu edilen imar parsellerinin dere yatağına isabet eden bölümlerinin sicilden terkinine karar verilmesi gerekeceğinde kuşku yoktur.

Hal böyle iken; taşınmazların dere yatağına isabet eden bölümleri belirlenerek bu yerlere ilişkin tapularının iptali ile sicilden terkinine karar verilmesi gerekirken, sicil oluşturulması olanağı bulunmayan yerler yönünden Hazinenin paydaş kılınması suretiyle hüküm oluşturulması doğru değildir. Davalıların temyiz itirazları açıklanan sebeplerden dolayı yerindedir. Kabulüyle, hükmün HUMK.nun 428. maddesi uyarınca BOZULMASINA, peşin alınan harcın temyiz edene geri verilmesine, 12.5.2005 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.”

35 inci maddenin genelinde de günümüzde sık görülen tehlikeli fiiller sayılarak bunların yasak olduğu açıkça belirtilmiştir. Zira, sakıncalı fiillerin ortaya çıkça konması taşkın riskine karşı emniyetli bir yaşam sağlanması için önemlidir.

MADDE 35- Bu maddelerde yasak fiiller ve bu kanuna aykırılık oluşması halinde uygulanacak idari cezalar düzenlenmiştir. Çünkü, bir kanun hükmünün yaptırma bağlanması uygulanırlığını sağlar. Bir diğer deyişle, eyleminin sonuçları ile karşılaşacağını bilen kişiler için yaptırım, eyleme girişmede caydırıcılık rolü oynayacağından, yaptırım bu eylemin gerçekleştirilmemesi için teminat niteliğindedir.

Yine bu maddede, yasaklanan eylemin tekrarı halinde cezanın nasıl artırılacağı düzenlenmiştir. Eylemin tekrarı, özünde uygulanan yaptırımın caydırıcılık bakımından somut olayda yeterli kalmadığını göstereceğinden uygulanacak cezanın da takip eden süreçte artırılması ihtiyaç duyulan caydırıcılığı sağlar.

Diğer taraftan Bakanlar Kuruluna da cezaları artırma yetkisi hem yaptırımın caydırıcılık unsurunu artırmak açısından, hem de sonraki zamanlarda ekonomik kalkınma, enflasyon gibi nedenler ile önceden caydırıcı olan cezanın sonradan caydırıcılığını yitirmesi ihtimaline karşı verilmiştir.

Ayrıca, taşkın riski yaratan bir eylem aynı zamanda suç teşkil edebilir. Örneğin, taşkın riski yaratan eylem sonucunda sadece taşkın oluşmakla kalmamış,

ölüm de meydana gelmiş ise durum böyledir. Bu gibi hallerde, ceza hukuku anlamındaki yaptırımların idari yaptırımların yanısıra uygulamada olması ve bunun da belirtilmesi kaçınılmazı mümkün olmayan bir zorunluluktur.

MADDE 36- Bu maddede idari para cezasını uygulamaya yetkili ve görevli merciler ve bu cezaların uygulanmasına izlenecek usul ve esaslar düzenlenmiştir. Düzenlemenin esasında, taşkın ile ilgili yapılan aykırılığın hangi kurum veya kuruluşun görev tanımına girdiğinin göz önüne alınması tabidir. Çünkü, bir işi yapmakla görevli ve yetkili olan kurumun, o işin düzgün ilerlemesini engelleyecek durumlara karşı tedbir alma imkanı da olmalıdır.

MADDE 37- Bu maddede idari para cezasını uygulamasında bu kanun taslağında yer almayan usul ve esaslar açısından 30/03/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun uygulanacağı belirtilmiştir. Çünkü, Kabahatler Kanunu genel bir niteliğe sahiptir. Bu kanun taslağında ise, bu taslağın içeriği gereği sadece taşkına ilişkin özel durumlar düzenlenmelidir.

Diğer yandan, uygulanan idari cezanın kanuna ve duruma aykırı olma ihtimali de vardır. Bu gibi aykırılıklara karşı, idari cezaya itiraz edilebilmesi gereklidir. Hukuk devleti ilekesinin doğal sonucu olan husus nedeni ile idari cezalara karşı kanun yolları düzenlenmiştir.

MADDE 38- Bu kanun tasarısının uygulanması için gereken yönetmeliklerin hazırlanması öngörülmüştür. Çünkü, bir kanunun uygulanmasında, gerek teknik hususlar gerek zamana göre değişmesi gereken detayların ilkelerini kanundan alan yönetmelikler ile düzenlenmesi gerekir.

MADDE 39- Bu kanun tasarısının kanunlaşması halinde yürürlüğe girme şeklini ve zamanını göstermektedir. Bu madde her kanunda yer almaktadır. Çünkü kanunun ne gibi bir usulle ve ne zaman yürürlüğe gireceği, kanunun uygulanabilir hale geçeceği anın tespiti bakımından önem taşır.

MADDE 40- Bu kanun tasarısının kanunlaşması halinde Bakanlar Kurulu tarafından yürütüleceğini belirtmektedir. Çünkü, Türkiye Büyük Mille Meclisi yasama organıdır, kanun yapar. Bakanlar Kurulu ise icra organıdır, yani, Türkiye Büyük Mille Meclisinin çıkardığı kanunlar uygulama görevi Bakanlar Kuruluna aittir.

EK 3. Su Yönetimi Koordinasyon Kurulu ve Havza Yönetim Heyetleri İle İlgili Bazı Düzenlemeler

Görüldüğü üzere Taşkın Kanunu Taslağında Su Yönetimi Koordinasyon Kurulu ve Havza Yönetimi Heyetlerine bazı ciddi görev ve sorumluluklar verilmiştir. Bu bağlamda *taşkın yönetimi açısından* bu yapılarda bazı düzenlemeler de öngörülmüş olup bunlarla ilgili olan görüşler aşağıdadır.

Su Yönetimi Koordinasyon Kurulu

Su Yönetimi Koordinasyon Kurulunun Teşkili

Suyun havza bütününde etkin yönetimi için üst düzeyde koordinasyonu ve kurumlar arası işbirliğini sağlamak üzere Su Yönetimi Koordinasyon Kurulu kurulmuştur.

Kurulun başkanı, Orman ve Su İşleri Bakanındır.

Kurul; Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Maliye, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı ve Avrupa Birliği Bakanlığı müsteşarlarından ve Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanından oluşur. Kurul, üyelerin salt çoğunluğu ile toplanır. İhtiyaç duyulması halinde gündem ile ilgili diğer bakanlıkların müsteşarları da davet edilebilir ve katılanların salt çoğunluğu ile karar verilir. Oyların eşitliği halinde Kurul Başkanının kullandığı oy yönünde çoğunluk sağlanmış sayılır.

Su Yönetimi Genel Müdürü, Devlet Su İşleri Genel Müdürü, Meteoroloji Genel Müdürü, Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürü ve Türkiye Su Enstitüsü Başkanı bilgi vermek maksadı ile Kurula katılır.

Su Yönetimi Koordinasyon Kurulu ihtiyaç duyması halinde toplantılarına konu ile alakalı diğer kamu kurum ve kuruluşlar ile özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve üniversitelerin temsilcilerini de bilgi almak maksadı ile davet edebilir; üniversitelerin ilgili bölümleri, sivil toplum kuruluşu ve ilgili sektör temsilcilerinden

oluşan danışma grupları oluşturabilir. Bu kişilerin oy hakkı yoktur.

Havza Yönetim Heyeti

Havza Yönetim Heyeti teşkili

Her havza için taşkın yönetim planlarının uygulanması, uygulanmasının takibi ve denetlenmesi, bu maksatla kurumlar arası koordinasyonun sağlanması ile görevli Havza Yönetim Heyeti kurulmuştur.

Havza Yönetim Heyetleri, havza sınırları içerisinde bulunan illerden Bakanlıkça koordinatör olarak belirlenecek ilin valisinin başkanlığında, Orman ve Su İşleri, Çevre ve Şehircilik, Enerji ve Tabii Kaynaklar ile Gıda, Tarım ve Hayvancılık, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme, Sağlık, Kültür ve Turizm, Bilim, Sanayi ve Teknoloji, Kalkınma, Maliye Bakanlıklarından birer temsilci, sınır aşan havzalarda Dışişleri Bakanlığı temsilcisi, Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığı temsilcisi, Su Yönetimi Genel Müdürlüğü temsilcisi, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü temsilcisi, Meteoroloji Genel Müdürlüğü temsilcisi, Orman Genel Müdürlüğü temsilcisi, havzada yer alan diğer illerin vali veya vali tarafından görevlendirilen vali yardımcıları, havzada yer alan Büyükşehir Belediye Başkanları, il belediye başkanları ile Başkan tarafından belirlenecek üniversitelerden bir, organize sanayi bölgelerinden bir, sulama birliklerinden bir ve sivil toplum kuruluşlarından iki temsilciden oluşur. Havza Yönetim Heyet üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve toplantıya katılan üyelerin salt çoğunluğu ile karar verir. Oyların eşitliği halinde Havza Yönetim Heyeti Başkanının kullandığı oy yönünde çoğunluk sağlanmış sayılır.

Havza Yönetim Heyeti gerek duyduğu takdirde, gündem konularına göre uzmanlar, ilgili merkez ve/veya taşra kurum temsilcileri ile özel sektör temsilcilerini, Havza Yönetim Heyetini bilgilendirmek üzere oy hakkı olmaksızın toplantılarına davet edebilir.

Havza Yönetim Heyetlerinde 14/07/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (B) ve (C) fıkralarına göre sözleşmeli personel ve geçici personel istihdam edilebilir. Gerekliğinde koordinatör valilik

kadro yer ve unvanlarına bakılmaksızın ihtiyaç durumuna göre uzman, sözleşmeli personel ve memurları bu heyetlerde görevlendirmeye yetkilidir. Özel bilgi ve ihtisas gerektiren işlerde, idari hizmet sözleşmesi ile yabancı uzman istihdam edilebilir. Bunlara ödenecek ücret Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Havza Yönetim Heyeti tarafından belirlenir.

Havza Yönetim Heyetleri ihtiyaç duyulması halinde çalışma ve denetleme grupları oluşturabilirler.

ÖZGEÇMİŞ

SERDAR ÖZCAN

1. Doğum Tarihi : 24.03.1985
2. Medeni Durum : Bekar
3. Eğitim Durumu

Kurum	Aldığı Diplomalar
Ankara Atatürk Lisesi	Lise
Orta Doğu Teknik Üniversitesi (İnşaat Mühendisliği Bölümü)	Lisans

4. Yabancı Dil Bilgisi

Yabancı Dil	Okuma	Konuşma	Yazma	Varsa Belge Türü ve Puanı
İngilizce	Çok İyi	Çok İyi	Çok İyi	YDS – 96.25

5. Mevcut Görevi : Orman ve Su İşleri Uzman Yardımcısı

6. İş Tecrübesi

Tarihten - Tarihe	Yer	Kurum/Kuruluş	Pozisyon
09.07.2012 -	Ankara	T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı	Uzman Yardımcısı